

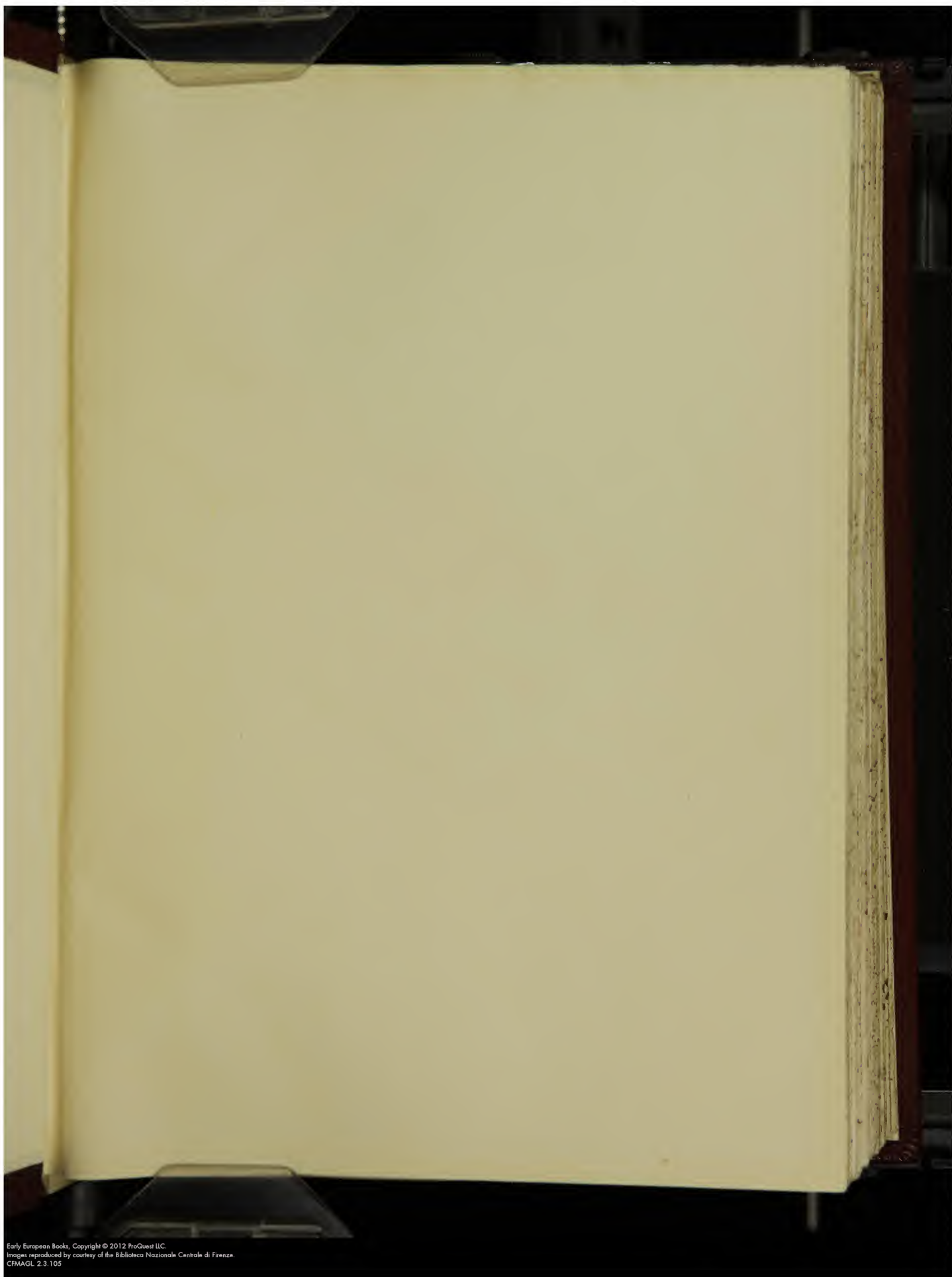
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.3.105

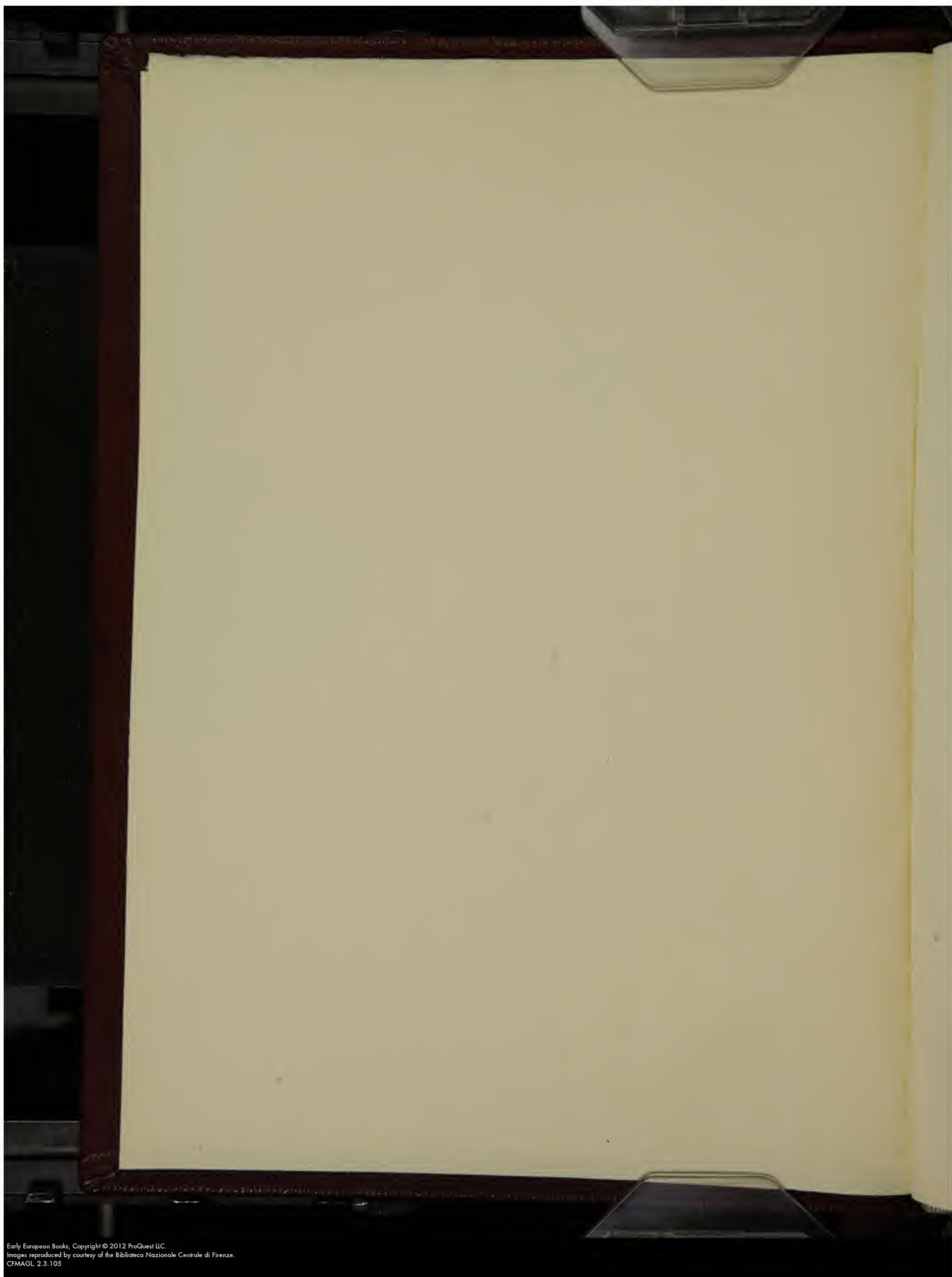

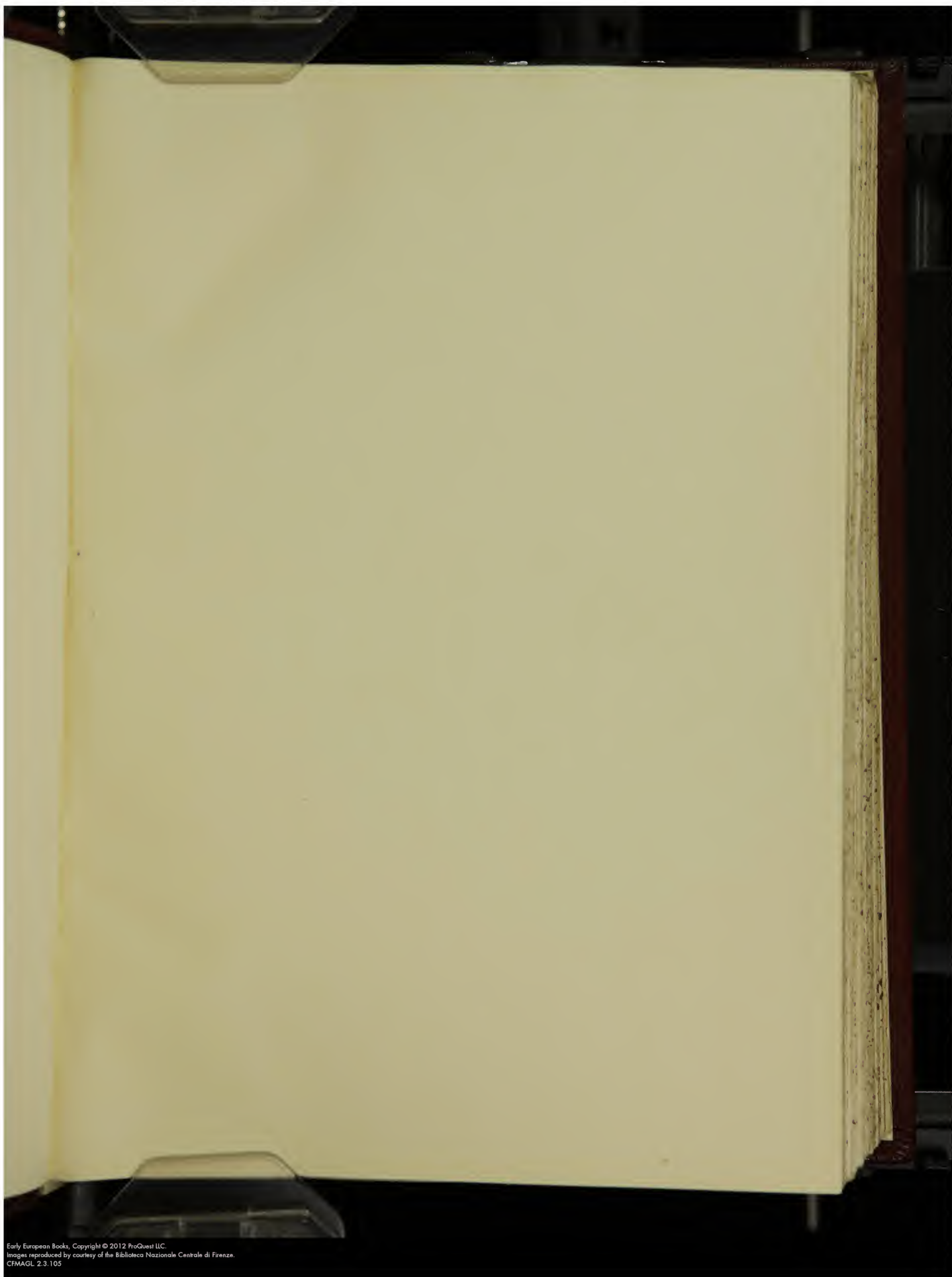
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.3.105

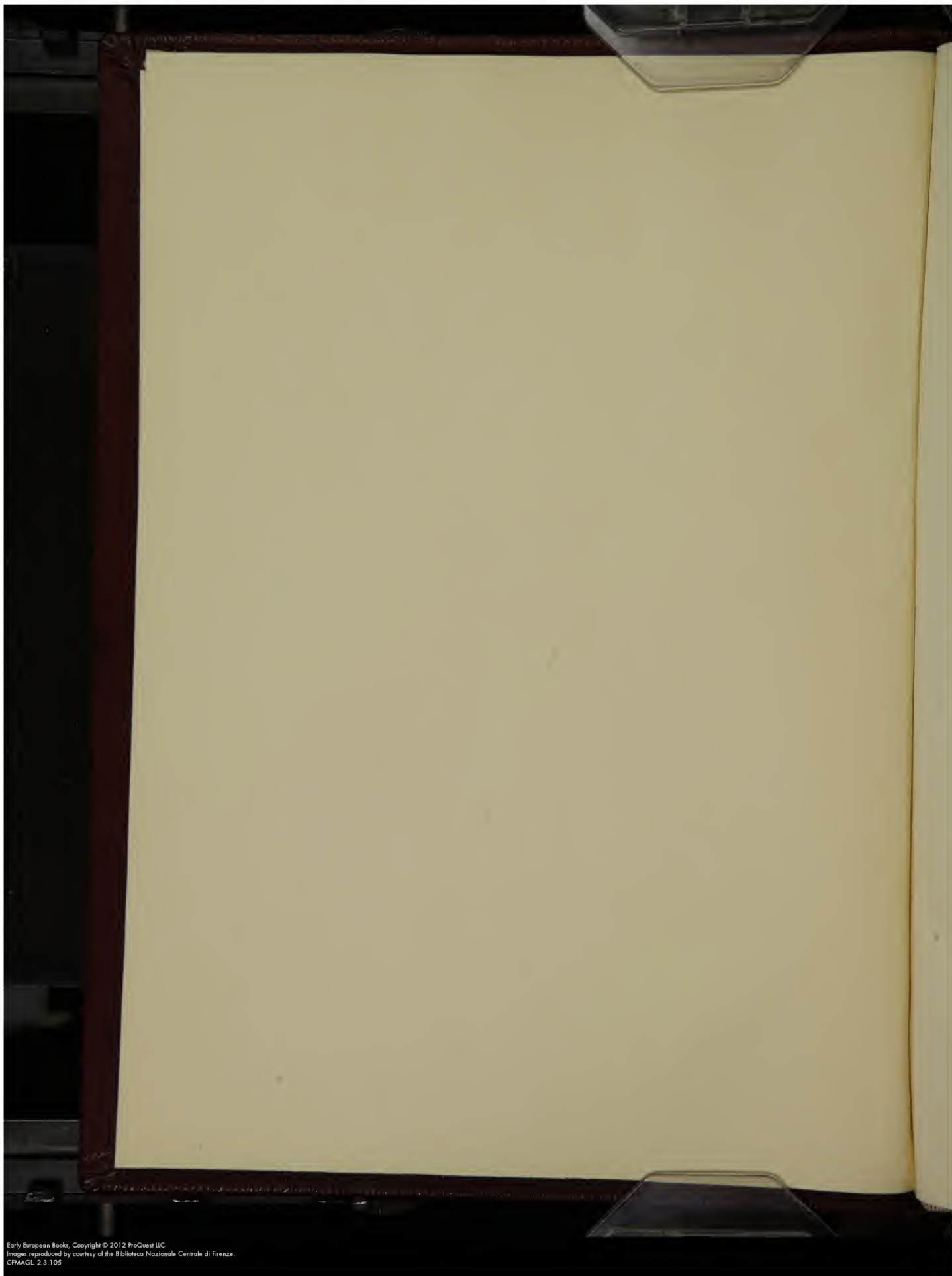

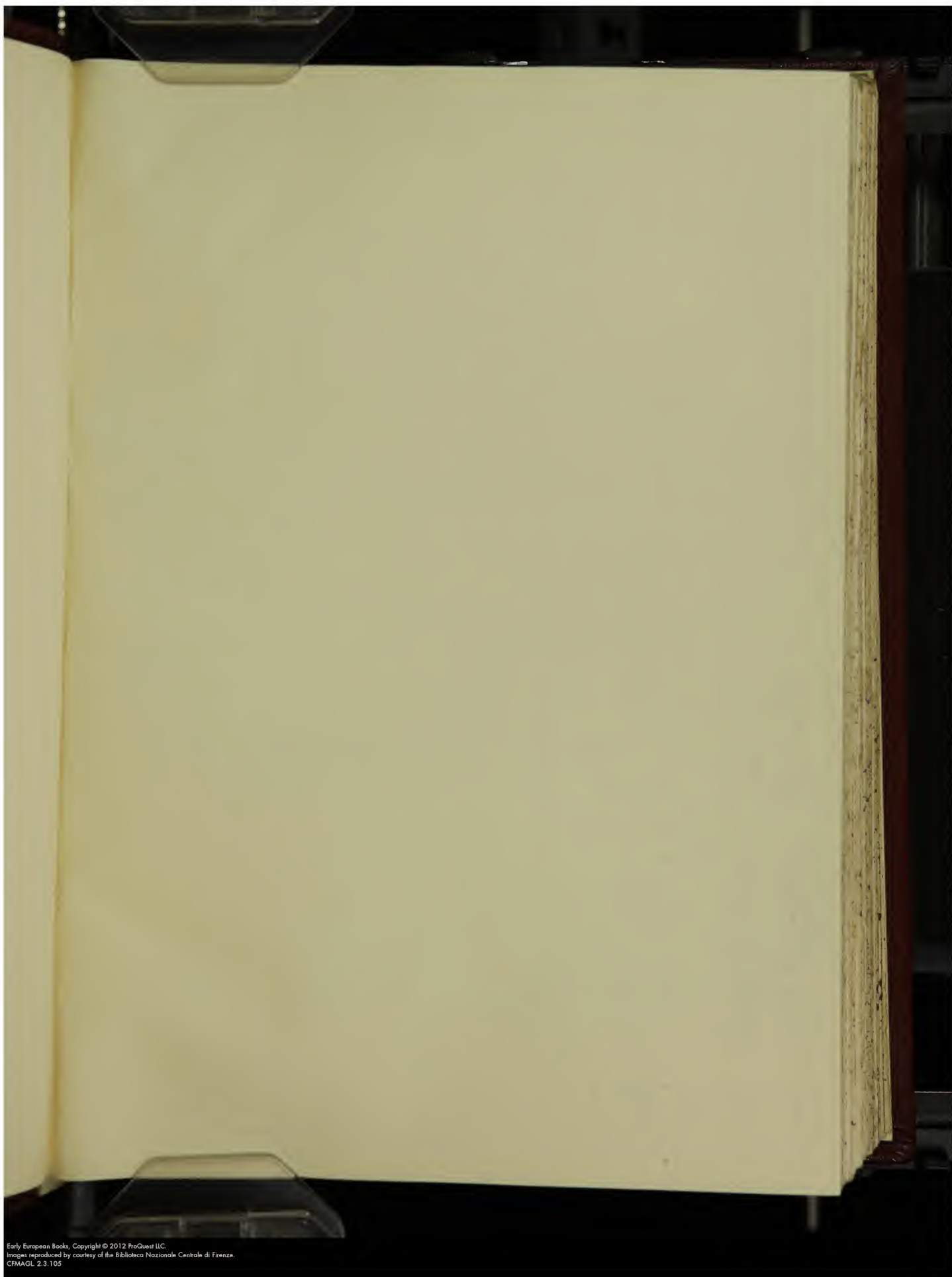
2-3. 105

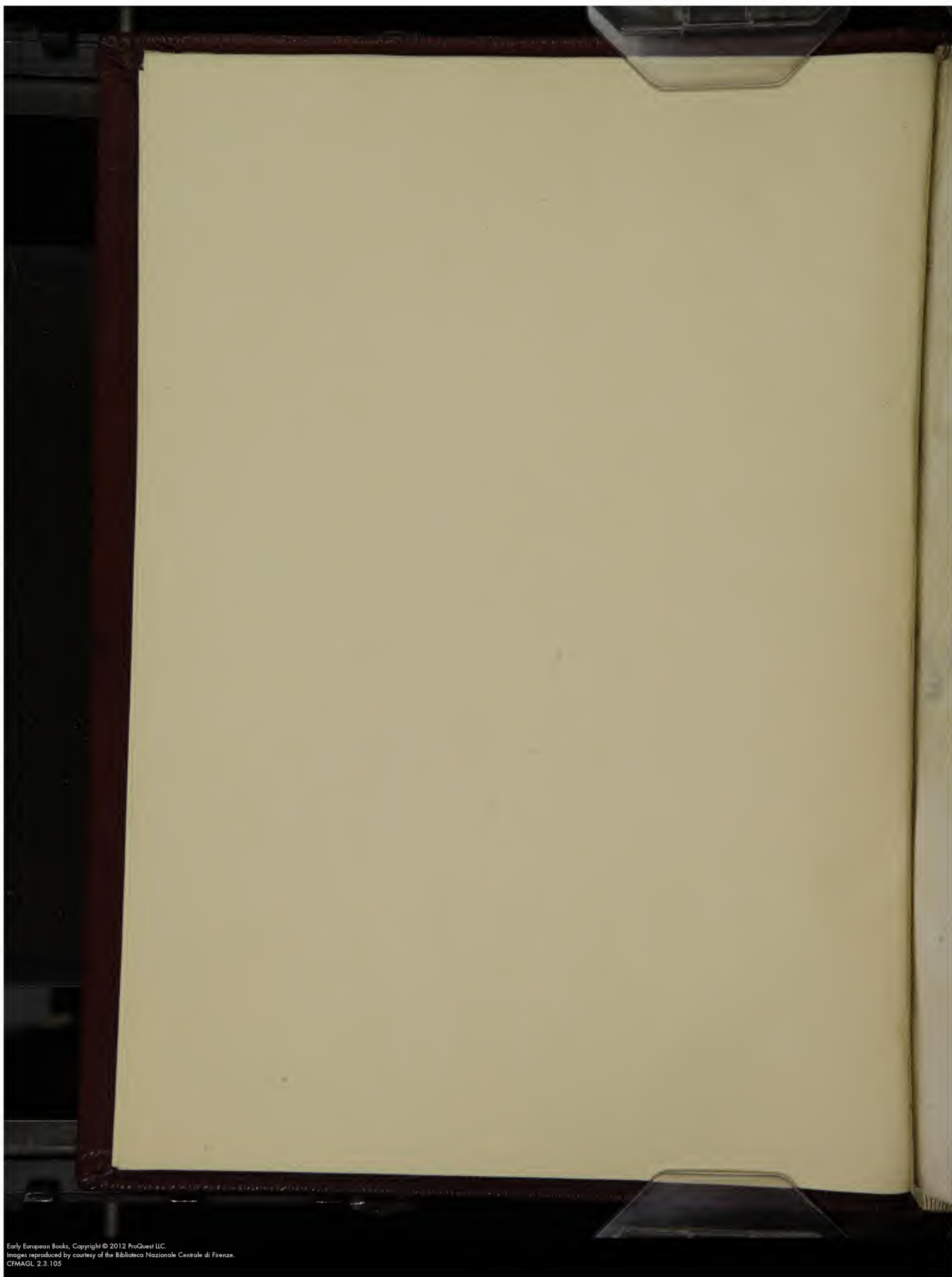

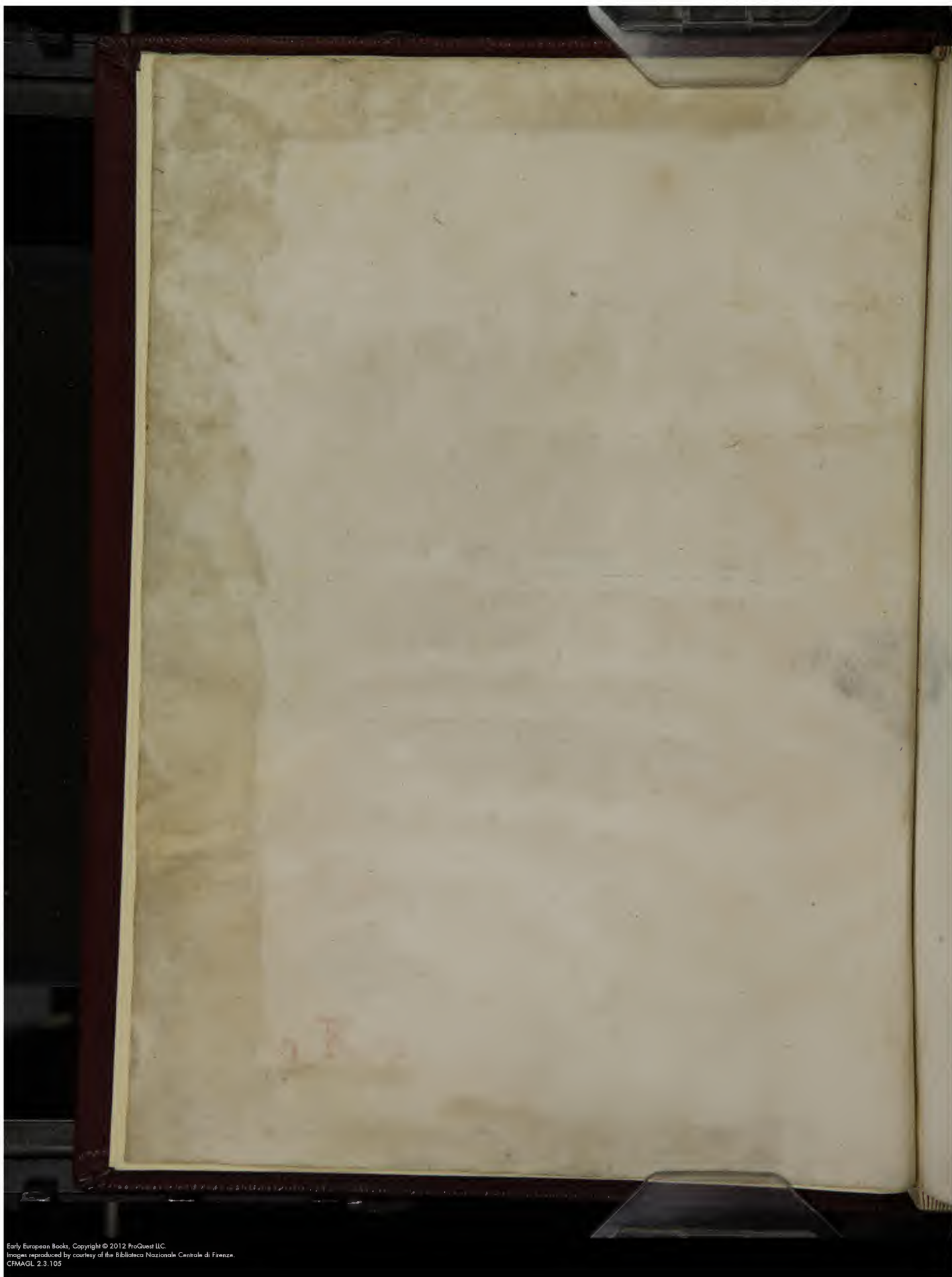

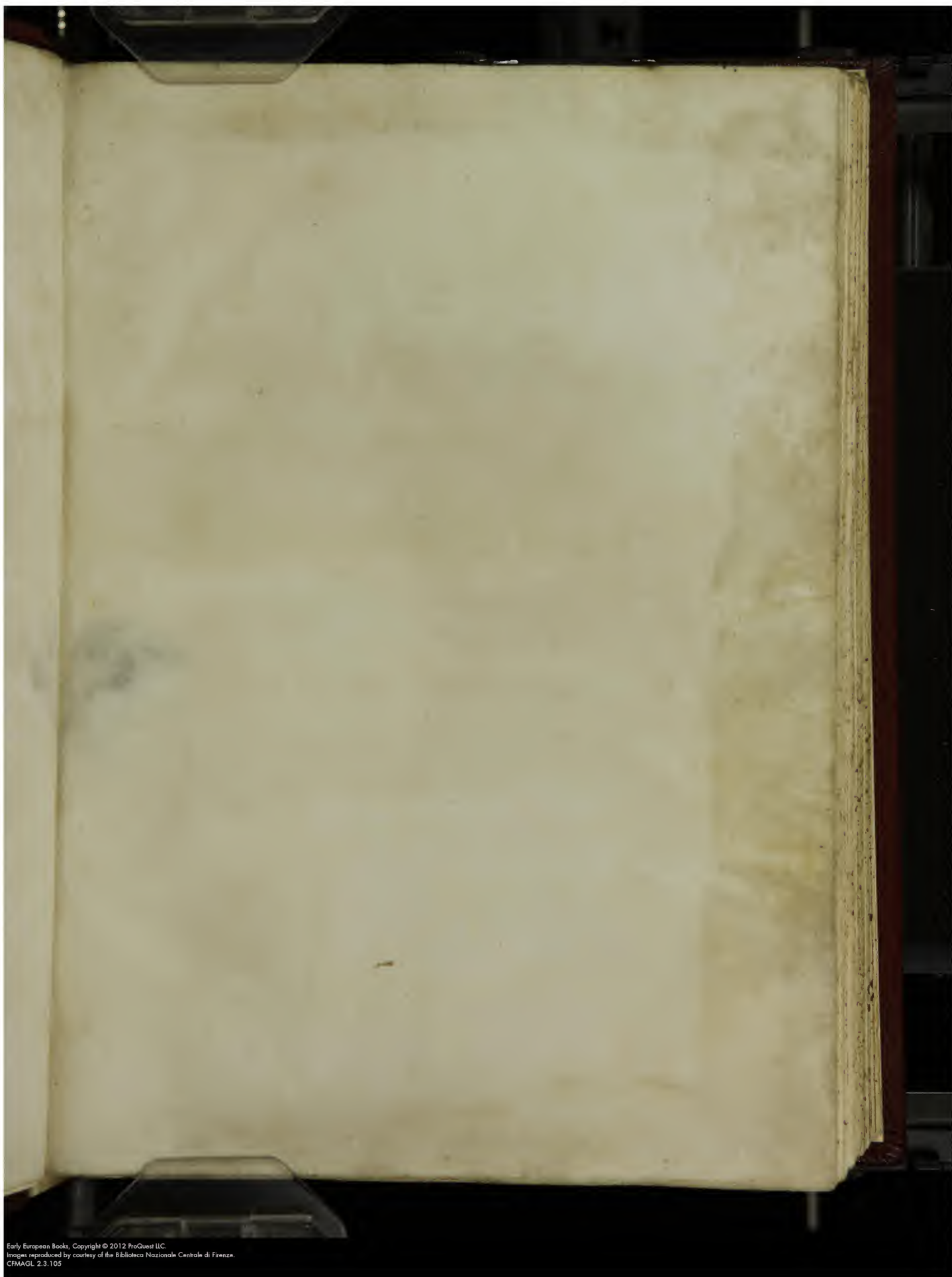
XXXI 4
2.3.105

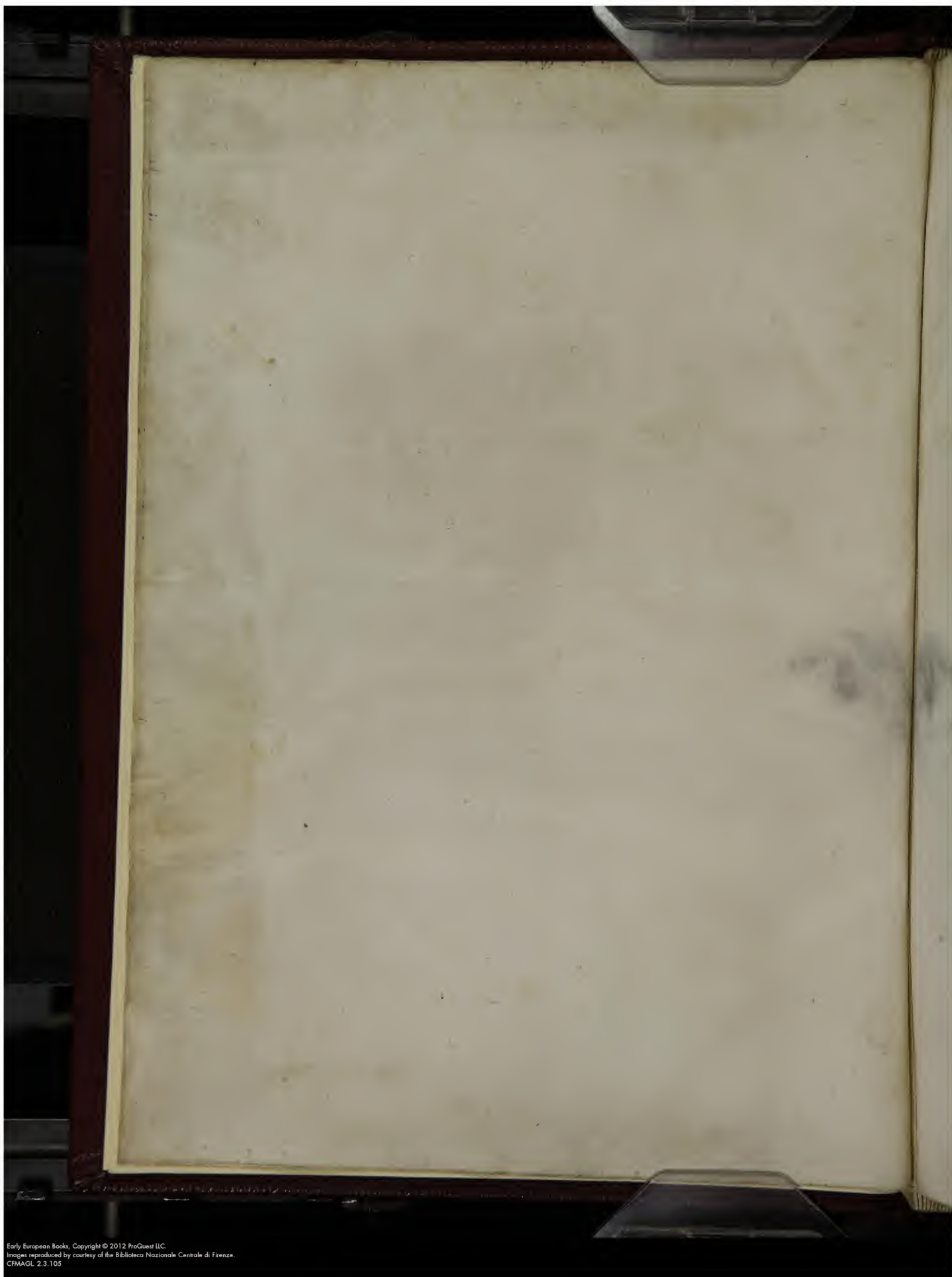
DE THEST,
de Luca.
CONST.

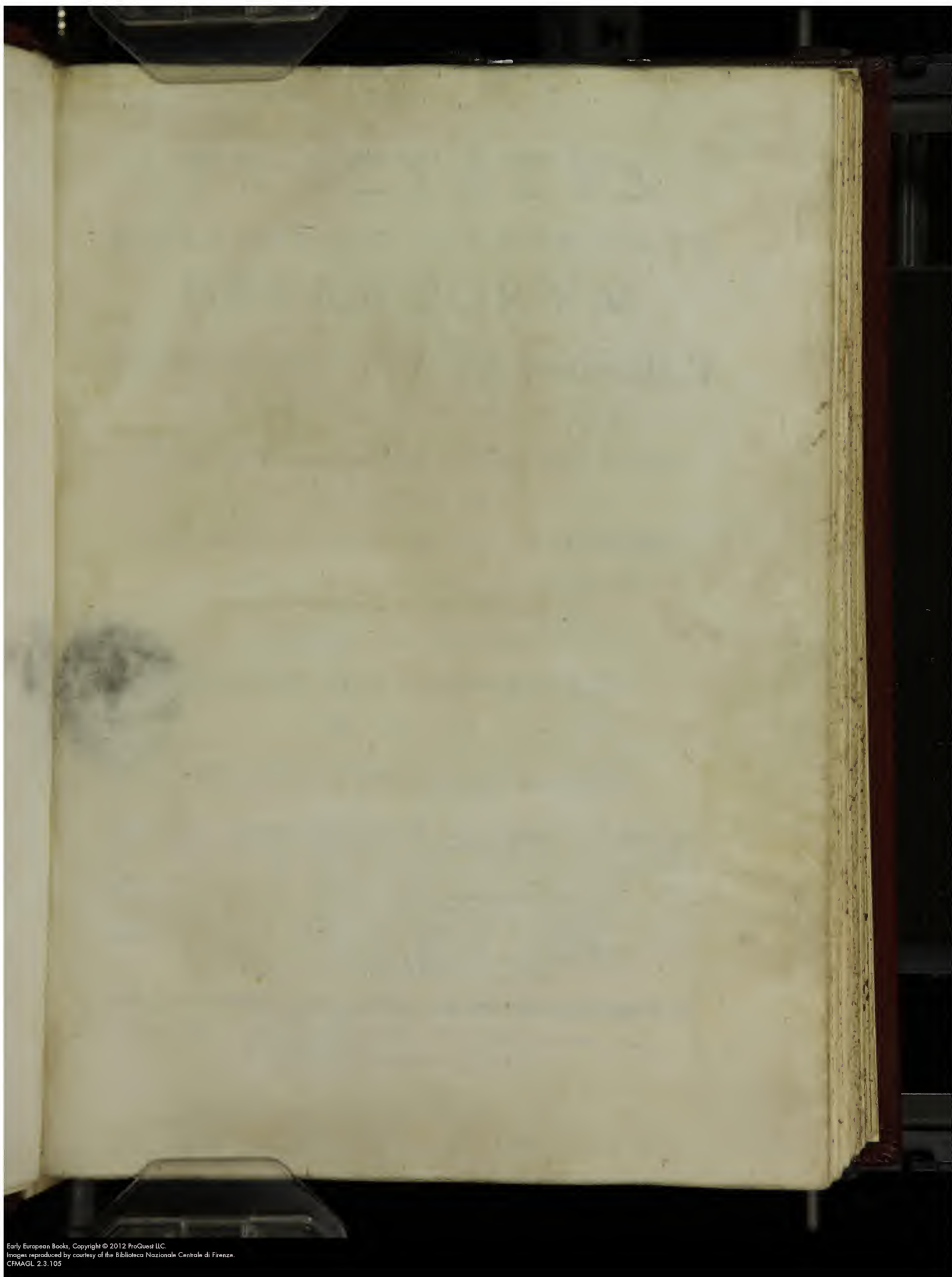
DE CONSTANT
DE CONSTANT

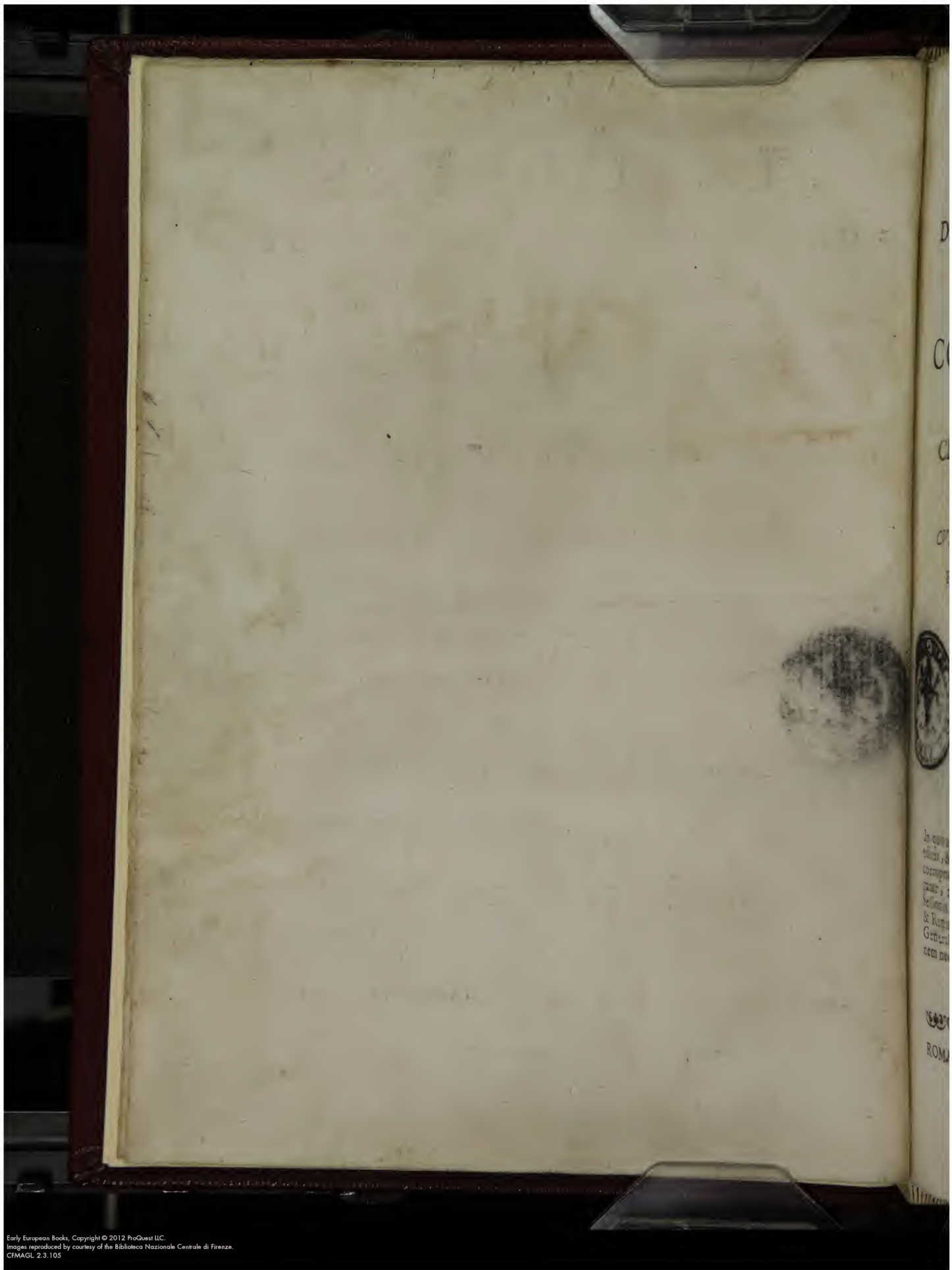
o R o

2.3.105

1

TRACTATUS
DE SENSU ET AVCTORITATE
DECRETORVM
CONSTANTIENSIS CONCILII
SESSIONE QVARTA ET QVINTA
CIRCA POTESTATEM ECCLESIASTICAM
EDITORVM

*CVM ACTIS ET GESTIS AD ILLA SPECTANTIBVS
ET EX M. SS. ITALICIS, GERMANICIS, AC GALLICIS
NUNC PRIMUM IN LVCEM ERVNTIS*

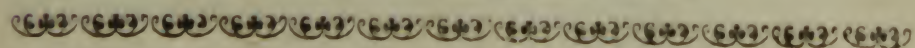
OPERA ET STUDIO

D. EMANVELIS A SCHELSTRATE

S. T. D.

BIBLIOTHECAE VATICANAE PRAEFECTI

In quo agitur de Decretis Constantiensibus Sess. 4. & 5. circa Potestatem Ecclesiasticam editis, & firmatur contra D. Maimbourg, quod primum Sessionis quartae Decretum, corruptum ad manus nostras pervenerit, nihilque, si iuxta Acta manuscripta corrigatur, ad quaestionem de Superioritate Concilij faciat: Decreta vero duo priora Sessionis quintae sine deliberatione tantae rei debita, contradicentibus Cardinalibus, & Regis Galliae Oratoribus edita sint ab una dumtaxat ex tribus Obedientiis, quae Generale Concilium non constituit: quod demum post trium Obedientiarum unionem neque a Concilio in auctoritatem admissa, neque a Martino Quinto umquam comprobata fuerint. Accedunt historia, & Acta Constantiensis Concilij pro maiori parte haecenus non edita.

ROMAE TYPIS S. CONGREGATIONIS DE PROPAGANDA FIDE. 1686
SUPERIORVM PERMISSV.

BONITATI ET VERITATI AETERNAE

XIGVITATIS meae
conscius ad thronum
gloriae tuae, ò *Diuina*
Bonitas, accedere ve-
rerer, nisi *delicias*
tuas esse cum Filijs ho-
minum de Sede Maie-
statis tuae significas-

Proverbiorum
Cap. 8.

ses, & in terris conuersata omnes ad te ve-
nire iussisses. Quamuis igitur *Tui* me terreat

Matthæi. Cap.
II.

§ 2

ma-

Proverb. 9.

Ioannis. 6.

Matthæi. 28.

Matthæi. 16.

Leo Magnus.

Cyrillus Alexā-
drinus Libro 2.
super Cap. 17.
Ioannis.

magnitudo, inuitat tamen benignitas, ex-
citāt charitas, allicit suauitas. Faceſſat in-
uidia, cum vnigenito æterni Patris Filio lo-
quar, & de fundamento, ſupra quod *Sibi
domum in terris ædificauit*, oraculum ipſius
conſulam. De ſummâ Potestate, quæ fun-
damenti inſtar totam Eccleſiaſtici Regimi-
nis molem ſuſtinet, difficultas mouetur: ad
quem igitur confugere, ad quem melius ire
potero, quàm ad eum, qui *Verba vite æter-
næ habet*, qui *omnem auctoritatem in Cælo,*
& *in Terra* accepit, qui ipſum Eccleſiæ re-
gimen inſtituit? Audiam itaque te, *Veri-
tas æterna*, à mortalibus falli & mortales fal-
lere neſcia. Tu es, quæ Petro dixiſti: *Et e-
go dico tibi, quia tu es Petrus*. Tu es, quæ
Petro promiſiſti: *Et ſuper hanc Petram ædi-
ficabo Eccleſiam meam*. Tu denique es, quæ
Petro prædixiſti: *Et portæ inferi non præ-
ualebunt aduerſus eam*. Dicendo ad Petrum:
quia tu es Petrus, ſignificasti, quòd *cum tu
eſſes inuiolabilis Petra*, *Petrus tamen quo-
què petra erat*, quia tua virtute ſolidaba-
tur, ut quæ tibi poteſtate erant propria,
eſſent ipſi participatione communia. Dicen-
do: *Et ſuper hanc Petram ædificabo Eccle-
ſiam meam*, Petro promiſiſti, quòd in eo
tam-

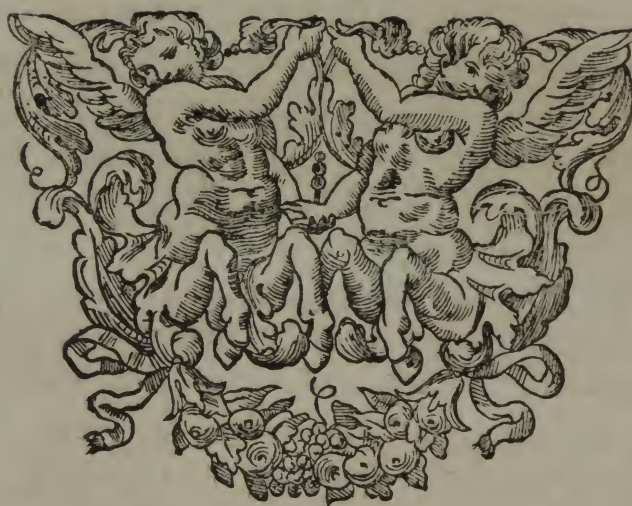
III
tamquam in petra lapideque firmissimo tuam
edificatura esses Ecclesiam. Dicendo de-
mum: *Et portæ inferi non præualebunt ad-*
uersus eam, Petro prædixisti, quod *funda-*
ta supra ipsius firmitatem Ecclesia portis In-
feri præualeret. Adimpleta sunt, quæ pro-
misisti; unde Petrus in Concilio Genera-
li Tertio dictus est *Ecclesie Catholice*, & in
Concilio Generali Quarto, *rectæ fidei fun-*
damentum. Contigerunt quoque cunctis
retrò sæculis, quæ prædixisti; unde à mille
sexcentis & plusquam quadragintà annis,
quibus Sedes Apostolica à Petro Romæ e-
recta est, nec Hæreticorum errores, nec
Schismaticorum fraudes eam euertere po-
tuerunt. De supremâ huius Sedis Potesta-
te cum hoc Tractatu mihi agendum sit,
alios Magistros deferens cum Hieronymo
gloriabor, quod *nullum primum nisi (Te)*
Christum sequens, Cathedræ Petri commu-
nione consociar, quia super illam Petram
edificatam Ecclesiam scio. Cum Ecclesiâ,
quæ huic Petræ innititur, colligam, ne
spargere videar: utque firmitatem huius
fundamenti rectè omnibus proponam, ad-
iuua, *Diuina Bonitas*, infirmitatem meam:
da mihi sedium tuarum assitricem sapien-
tiam

Ex Leonis M.
homilia de Trās-
figuratione.

D. Hieronymus
Epistola ad Da-
masum.

Sapientie Cap.
9.

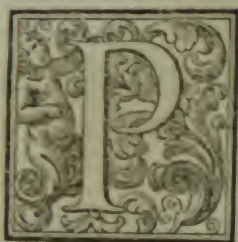
*tiam. Mitte eam de cælis sanctis tuis , ut
mecum sit , & mecum laboret . Hæc genu-
flexus , hæc humi prouolutus supplex te
rogo , cui imperium , laus , honor , & glo-
ria in sæculorum sæcula .*

P R A E F A T I O

A D

L E C T O R E M

Rodijt nuper Tractatus Historicus de Romanâ Ecclesiâ, eiusque prerogatiuis, & Episcopis, in quo Auctor stabilire nititur quatuor Propositiones de potestate Ecclesiasticâ ante triennium Parisijs editas, & ex professo impugnat Dissertationem, quam de secundâ Propositione circa Constantiensis Concilij auctoritatem ante biennium Antuerpiæ edideram. Non uno sed pluribus locis affirmat, Tractatum suum solis factis inniti, quibus contradici non potest, & in ipso quasi limine gloriatur, nihil contra illa valere aut Ingenij acumen, aut momenta rationum, aut nouitatis artificium. At cum facta varijs modis proponi possint, & plura in Tractatu illo pro indubitatis obtrudantur, de quorum veritate meritò ambigitur: ne quisquam existimet, nihil

Auctor Tractatus Historici in Epistola Nuntij palatii. Des faits, contre les quels il n'y a point de subtilité, ni de raisonnement, ni d'artifice de la nouveauté, qui puissent tenir.

CON-

contrà facta Constantiensis Concilij ab Auctore in Tractatu allata reponi posse, non abs re fecisse videbor, si primum quædam alia ex Tractatu illius adducam, & num indubitata, & ut supponit, irrefragabilia sint, hac Praefatione perquiram.

Articulus 5. Decreti Unionis Gregoriorum editi in Concilio Florentino.

Proponitur Cap. 5. Tractatus supradicti ex Decreto Concilij Florentini Articulus de Primatu Pontificis: Item definimus, Sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in vniuersum Orbem tenere Primatum; & ipsum Romanum Pontificem successorem esse Beati Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiae caput, & omnium Christianorum Patrem ac Doctorem existere; & ipsi in Beato Petro pascendi, regendi, & gubernandi vniuersalem Ecclesiam, à Domino Nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam Gestis Oecumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur. Cum autem in hoc Articulo plura faueant Romani Pontificis auctoritati, quæ Auctori Tractatus historici displicent, ultima Decreti verba limitationem auctoritatis Pontificiae continere voluit: habetur enim in
Gra-

„Græco, inquit, καὶ ὃν τρόπον καὶ ἐν τοῖς παλαι-
 „κοῖς τῶν οἰκουμένων Σλωδάων, καὶ ἐν τοῖς ἰεροῖς κανόσι
 „διαλαμβάνεται. *Et in Latino: Iuxta eum mo-*
 „dum, qui in Actis Conciliorum, & in Sa-
 „cris Canonibus continetur. *Sicut legitur*
 „decade 3. lib. 10. apud Blondum Secre-
 „tarium Eugenij Quarti, qui præsidebat
 „Concilio; apud Eckium Tractatu de
 „Primatu Papæ; apud Episcopum Roffen-
 „sem articulo 25. contra Lutherum; & a-
 „pud Albertum Pighium lib. 4. de Hie-
 „rarchiâ. Prosequitur Auctor hoc argu-
 „mentum cap. 20. ut probet Concilium Flo-
 „rentinum illis verbis limitasse plenæ Ponti-
 „ficie potestatis usum ad eum modum, qui
 „in Concilijs, & Sacris Canonibus contine-
 „tur. Quem sensum primus, quod sciam,
 „mortalium prædictis verbis Græcis tribuit
 „Ioannes Launoïus, quem Auctor non solum
 „hoc in loco, sed ubique in Tractatu suo Histo-
 „rico secutus est. Quod enim asserit de alijs
 „Auctoribus Launoïo antiquioribus, adeo à
 „vero alienum est, ut ipsi met, quos Auctor
 „allegat, contrarium tradant. Ut namque
 „ab Alberto Pighio incipiam, refert ille in
 „fine libri 4. de Hierarchiâ Ecclesiasticâ ul-
 „tima Decreti verba modo sequenti: Quem-

§§

ad-

Tract. lib. cap. 3.
 pagina 48. c'est
 ainsi précisément,
 qu'il y a dans le
 Grec καὶ ὃν τρόπον
 & dans le Latin:
 Iuxta eum mo-
 dum qui &c.
 comme on le lit
 dans Blondus
 Secrétaire du
 Pape Eugene,
 qui présidoit à
 ce Concile,
 dans Eckius au
 Traité de la Pri-
 mauté du Pape,
 dans l'Evêque
 de Rochester en
 l'article 25. con-
 tre Luther, &
 dans Albert
 Pighius au livre
 quatrième de la
 Hiérarchie.

IV

PRAEFATIO

Albertus Pigbius.

Ioannes Fischerus.

Eckius.

Blondus.

Originale Decretum
Unionis, quod
Florentie asser-
uatur.

admodum & in Actis Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur. Eodem plane modo habet Ioannes Fischerus Roffensis Episcopus articulo 15. contra Lutherum: nec dissentit Eckius Tractatu de Primatu Petri, utpotè qui libro 2. cap. 23. editionis Augustae Vindellicorum anni 1530. in Codice, quem Clementi Septimo Summo Pontifici obtulit, refert ex Blondo Decretum Florentinum hoc modo: Quemadmodum & in Actis Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur. Quod apud Blondum Decade 3. lib. 10. iisdem verbis legitur non solum in libris editis, sed & manuscriptis, quorum duo exemplaria extant in Bibliotheca Vaticanâ sub num. 1939. & 1940. Et hi sunt Testes, quos Auctor adduxit, qui non referunt: Ad eum modum qui, sed Quemadmodum &, sicut ex Græco transtulit Abraam Cretensis, qui loco et habet etiam, prout quoque habent cuncta originalia Unionis Decreta, quorum alia in Italiâ, alia in ipsâ Galliâ asseruantur. Extat in Ciuitate Florentinâ, ubi ipsum Concilium celebratum est, originale Decretum Unionis, cui tam Eugenius IV. cum Cardinalibus & Episcopis Latinis, quàm Imperator Con-

Constantinopolitanus cum Episcopis Graecis subscripserunt, quod ego ipse vidi in Palatio Magni Etruriae Ducis, & cuius exemplar Eminentissimus Romanae Ecclesiae Princeps Cardinalis Nerlius quondam diligentissimè describi curavit, & coràm pluribus Testibus fide dignissimis ad Originale collatum proprio chirographo muniuit, ac planè authenticum ad Urbem misit. Habetur autem tam in Originali, quod Florentiae asseruatur, quàm in exemplari autentico, quod in scrinijs Apostolicae Sedis custoditur: Quemadmodum etiam in Actis Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur. Extat & in Archiuio Cathedralis Ecclesiae Bononiensis aliud originale eiusdem Decreti, cui Eugenius IV. cum nouem Cardinalibus, & Imperator Graecorum Ioannes Paleologus, cum tribus Notarijs Concilij Florentini subscripserunt. Exemplar istius in Bibliotheca Vaticana asseruatur, in quo, ut in superiori, legitur: Quemadmodum etiam. Quòd si haec Originalia Decreta Auctori Tractatus Historici non sufficiant, consulere potest aliud Ducis Burgundiae, quod à paucis annis ex Belgio Lutetiam Parisiorum migravit, & in Biblio-

*Aliud originale
Decreti Vniuersi
Bononiae asserua-
tum.*

*Aliud, quod Pa-
risijs in Bibliothe-*

ea Colbertina nu-
per repositum
fuit.

VI

PRAEFATIO

thecâ Colbertinâ repositum fuit. Postquam
autem illud proprijs oculis conspexerit,
pigebit, ni fallor, & contrâ se ipsum qua-
tuor Testes allegasse, & relictâ Sacrosan-
cti Florentini Concilij versione Ioannis Lau-
noij Interpretationi inhaesisse, qui hac verba
Καθ' ὅν Τρόπον καὶ sine ullâ auctoritate ver-
tenda duxit: Ad eum modum qui; non vi-
dens, quòd articulus ὅς, siuè qui, nullibi in
Græco reperiatur; neque aduertens, quòd
articulo illo deficiente, verba sensum, ad
quem ea detorquet, minimè reddant, & ut
redderent, alio modo in Græco concepta fu-
issent. Manet igitur, Καθ' ὅν Τρόπον καὶ signi-
ficare, non Ad eum modum qui, quasi su-
prema Romani Pontificis auctoritas limita-
retur Actis Conciliorum, & Sacris Cano-
nibus, sed Quemadmodum etiam, ut vertit
Abraam Cretensis Gracè, & Latinè doctus,
cuius versioni Patres Latini, Sanctæ Ro-
manæ Ecclesiæ Cardinales, ipseque Euge-
nius Quartus cum Notarijs Sacrosancti
Florentini Concilij subscripserunt, nullate-
nùs ignorantes, in hunc sensum de Romani
Pontificis auctoritate conuenisse cum Græ-
cis, qui idem Decretum Græcum à latere
Textus Latini positum proprijs sigillis mu-
niuerunt.

Cap.

Cap. 14. *Tractatus Historici refertur de Ioan. XXII., quòd in senectute voluerit decidere, animas Beatorum ante extremum iudicij diem non videre clarè, & intuitiue Deum. Dicit, cum nihil intentatum reliquisse, ut hunc errorem promoueret, & verbo ac exemplo omnes ad illum amplectendum incitasse, reperiri demùm maxima, „ Auctoritatis Theologum, qui ob raras, „ & eminentes animi dotes ad Summum, „ Pontificatus apicem peruenit, & clarissimè testatus est, quòd illam doctrinam ab „ omnibus teneri mandauerit, . Theologum hunc citat in margine Hadrianum VI. adferens hæc eius verba ex lib. 4. Sent. art. 3. hanc doctrinam publicè docuit, declarauit, & ab omnibus teneri mandauit. Ex quibus Auctor putat, satis superque constare, Ioannem XXII. errorem illum toti Ecclesie proposuisse. Verùm, ut Ioannes hunc errorem Ecclesie proposuisset, id Bullæ suæ Decreto aliquo significasset, essetque vel unus, qui illius decreti Pontificij mentionem fecisset. Tantum verò abest, quemquam repertum fuisse, qui Decretum suæ Bullam Ioan. XXII. eà de re se vidisse testetur, ut ipsi Ioannis aduersarij nusquam illius.*

Auctor Tractatus Hist. pagina 156. Je trouue vn Docteur de tres grande autorité, que son eminent vertu iointe à sa rare doctrine . . . eleuerent depuis à la supreme dignité de l'Eglise, qui dit fort clairement, qu'il obligea tout le monde à tenir désormais cette Doctrine. Hadrianus 6.

lius meminerint, & Hadrianus factò à se memoria prodito has clausulas addiderit, prout refertur, prout dicitur, quæ Auctor Tractatus Historici referre omisit. Scribit itaq; Hadrianus loco superius citato: Fertur de Ioanne XXII. quòd publicè docuit &c. Quo loquendi modo significat, se non ex Decreto, aut monumento authentico de factò Ioannis XXII. testari, sed quæ ex incertis rumoribus ad aures suas peruenerant, referre. Huius autem testimonio tam dubio, tam incerto nititur error Ioannis XXII. quem Auctor inter facta collocat, de quorum veritate dubitari non posse plusquam uno loco affirmat. Quòd tamen Ioannes XXII. nunquàm erroneam de differendà visione beatificà sententiam ab omnibus teneri mandauerit, multò minus deciderit, aut definierit, ex Scriptoribus constat, qui Hadrianum VI. per centum octoginta & amplius annos præcesserunt, & quid reuera factum sit, tamquam Testes coætanei & oculati posterorum memorie consecrarunt.

Ioannes Villanus in Historià vniuersali, quam ad annum 1348. quo Florentiæ obiit, perduxit, testatur lib. 12. Cap. 229. quòd etiamsi Ioannes propenderit in sententiam
de

Ioannes Villanus
lib. 12. cap. 229.

de differendâ post resurrectionem visionem
beatificâ, tamen sub pœnâ excommunica-
tionis præceperit Cardinalibus, Prelatis,
& Magistris in Curiâ suâ existentibus,
Ut super eâ quæstione opiniones suas tam
pro, quam contrâ referrent, protestando
semper, quòd pro neutrà parte quidquam
concluserat; sed id, quod dicebat, & pro-
ponebat, esset per modum disputationis,
& exercitij, ad hoc vt verum inueniret.
*Ptolomeus Lucensis in Historiâ Ecclesia-
stica, quam anno 1342. absoluit, ad an-
nũ 1333. agens de Quæstione supra memo-
ratâ fatetur, Ioannem in Consistorio coràm
Cardinalibus declarasse, Quòd in prædictâ
Quæstione nihil diffiniendo, sed recitando
dixerat. Monachus Benedictinus, qui
Chronicon Guillelmi de Nangis vsque
ad annum 1340. continuauit, agens de ser-
mone, quem Ioannes eâ de re habuit: Ma-
gis, inquit, creditur hoc opinatiuè, quàm
cum assertione dixisse. Vlricus, qui anno
1334. quatuor libros de beatâ visione Dei-
tatis Ioanni Vigesimo secundo nuncupauit,
circa finem lib. 4. agens de eiusdem Ioannis
sermone: Nec definitio, inquit, nec deter-
minatio, seu predicatio, sed magis quædam*
Scho-

Comandò loro,
e à tutti i Mac-
stri, e Prelati
di Corte, sotto
pena di scom-
municazione,
che ciascuno fin-
dasse sopra la
detta Quæstione
della visione de'
Santi, & facer-
sene à lui rela-
tione, secondo
che ciascuno
sentisse o del pro
o del contro,
tutt' hora prote-
stando, che non
hauera determi-
nato ad alcuna
delle parti, mà
ciò che ne dice-
ua, & propone-
ua, era per via
di disputatione,
& d'esercizio di
trovare il vero.

*Ptolomeus Lucen-
sis in Historia M.
S.*

*Continuator
Chronici Guillel-
mi de Nangis.
Tomo XI. spect.*

*Vlricus in libro
M. S. qui asser-
natur in Biblioth.
Vatic.*

X PRAEFATIO

*Ioannes 22. in
declaratione, quæ
paulò ante mor-
tem edidit.*

*Iacobus S. Priscæ
Presbyter Cardi-
nalis in Codice
M. S. Bibliothecæ
Vaticane.*

Scholastica disputatio, aut disputantium collatio aptius esse perpenditur. *Extant libri illi M. SS. ad quorum calcem adiuncta est declaratio Ioannis XXII. data Avinionone anno Pontificatus eius decimo nono, tertio Nonas Decembris, in quâ se sententiam pro faciali visione ante resurrectionem corporum admittere significat, additque: Si verò alia vel aliter circa materiam huiusmodi per nos dicta, prædicata, seu scripta fuerunt, quoquo modo illa diximus, prædicauimus, seu scripsimus, recitando & conferendo dicta Sacra Scripturæ & Sanctorum. Iacobus tituli S. Priscæ Presbyter Cardinalis cum libellum de statu animarum eo ipso tempore Avinionone composuisset, quo Questio hæc de Visione beatificâ sub Ioan. XXII. agitabatur, post obitum Ioannis eundem libellum coram frequenti Doctorum & Cardinalium cætu prælecturus, ita in præmio testatur:* Quamvis autem supradictus prædecessor meus pro illâ parte supradictarum questionum, quam non teneo, nec tenui, solum induxerit rationes & auctoritates in sermonibus, & in scriptis, & non in parte, quam teneo; tamen frequenter tam in
fer-

sermonibus, quàm in Consistorio dixit publice coràm magnâ multitudine populi, quòd illa, quæ dicebat circa ista, non dicebat nisi conferendo: & quia pro parte illâ, ad quæ inducebat rationes & auctoritates, parum, aut nihil, per alios inductum fuerat, ideò vt veritas clariùs appareret ex tali collatione, pro illâ parte quæ indefensa esse vsque tunc videbatur, dictas probationes inducebat. Quod declarauit circa finem vitæ suæ, & etiam super hoc mandauit fieri litteras suâ Bullâ bullatas, declarando, quòd ipse fideliter crediderat & credebat, quòd Sanctorum animæ à peccatis & pœnis peccatorum purgatæ ante generalem Resurrectionem, & Iudicium, Dei essentiam facialiter videbant, secundùm quod ipsarum status patiebatur. QVOD DICO, NE QVIS EXISTIMET, EVM ASSERVISSE CONTRARIVM ILLIVS, quod nunc postquàm fui licèt indignus assumptus ad Apostolatam, per me extitit de Concilio Cardinalium determinatum. *Ita Iacobus ex Cardinali S. Priscæ Benedictus XII. Ioannis successor in libello, qui Manuscriptus asseruatur in Bibliothecâ Vaticanâ Codice 4006. Testatur autem*

§ § §

idem

*Benedictus XII.
in Bulla, quæ Ori-
ginalis Romæ af-
servatur.*

*idem Pontifex verbis superius allatis, se-
edidisse Constitutionem de Concilio Car-
dinalium, quam puto esse illam, quæ in-
cipit Benedictus Deus in donis suis, &
data est Avinione secundo anno sui Pon-
tificatus 4. Kal. Feb. in quâ de hac ipsâ
quæstione refert: Cùmque idem Præde-
cessor, ad quem prædictorum determina-
tio pertinebat, ad decissionem concertatio-
num huiusmodi se pararet in suo Consi-
torio publico, tam fratribus suis S. R. E.
Cardinalibus, de quorum numero tunc
eram, quàm Prælati & Magistris in
Theologiâ, qui multi aderant tunc præ-
sentes, iniungendo districtiùs & mandan-
do, ut super materiâ de visione prædictâ,
quando requirerentur ab eo, deliberatè
vnusquisque diceret, quod sentiret: tamen
morte præventus, sicut Domino placuit,
perficere id nequiuit. Hæc Benedictus te-
stis oculatus de Ioanne XXII. in Bullâ,
quam originalem pro singulari in Eccle-
siasticæ Antiquitatis studia amore Emi-
nentissimus Cardinalis Casanate, commu-
nis Eruditorum in Vrbe Mæcenæ, me-
cum communicauit. Cùm enim hæc ipsa
scriberem, factum est, ut reperta fuerit
apud*

apud virum nobilissimum Bulla illa Benedicti XII. cum sigillo plumbeo pendente in cordulis sericis, ex quâ nonnullas varias lectiones excerpti, & supradictum testimonium de verbo ad verbum descripsi. Ex hoc autem Benedicti testimonio colligitur, tantum abesse, quod Ioannes XXIII. quidquam circa *Questionem de visione beatificâ* definiuerit, ut Cardinales potius & Pralatos ad sententiam suam liberè promendam in Congregatione paulò antè mortem adhortatus sit. Præter hoc autem testimonium aliud suppeditat ipsa Gallicana Ecclesia, cuius plures Antistites & Doctores à Carolo Rege in Castrum Vicennarum eo ipso tempore conuocati declararunt. Multorum fide dignorum relatione audiuius, quod quidquid in hac materiâ Sanctitas sua (Ioannes XXII.) dixit, non asserendo seu opinando protulerit, sed solummodò recitando. Ita in Decreto, cui Doctores Parisienses cum Petro Paludano Patriarchâ Hierosolymitano, & Petro Archiepiscopo Rothomagensi subscripserunt, & quod integrum Responsioni suæ ad *Mysterium iniquitatis* inseruit Nicolaus Coeffeteau electus Massiliensis Episcopus, &

*Praelati Gallicani
in Decreto de Vi-
sione beatifica.*

nuper Buleus Tomo 4. *Historia Vniuersitatis Parisiensis Seculo 6. ad annum 1332. iterum retulit; ac originale in manibus Patrum Dominicanorum se Lutetia vidisse testatus est Philippus Gammachaus Doctor Sorbonicus in 1. 2. qu. 4. cap. 2. adiungens: „Hæc plusquam sufficere, vt Adriano & alijs occurratur, præsertim cum „ nemo ex ijs dicat, se vidisse Decretum „ Ioannis, sed tantum ex relatione aliorum audiuisse.*

Gammachaus.

Capite 25. opponit Auctor Tractatus Historici Concilium Basileense, quod ait Secundâ sessione superioritatem Concilij supra Pontificem decidisse, & cum postea anno 1432. Eugenius Quartus Concilium dissoluisset, illius facti eum adeo pœnituisse, vt anno sequenti nouam Constitutionem ediderit, quâ declarauit, se cassare, reuocare, nullum & irritum declarare, quidquid à se vel nomine suo in præiudicium & derogationem Basileensis Concilij factum erat. „ Et hoc, inquit, adeo authenticum, adeo solemne fuit, vt ipse Pius II. „ in Bullâ suæ Retractationis bonâ fide „ admittat, quod Eugenius Papa consenserit Decretis Concilij, approbans suum pro-

Auctor Tract. Hist. pag. 227. Et cela fut si authentique, & si solennel, que Pie II. mesme dans la Bulle de sa Retractation, avouë de bonne foy, que le Pape

„progressum & continuationem ac reuo-
cans Bullam, quâ illud dissoluerat. „
Hæc Auctor ille ex Bullâ Retractionis,
qua tamen Pius II. nullibi tradidit. Fa-
tetur magnus ille Pontifex de suo anteces-
sore: Accessit & ipsius Eugenij consensus;
sed Decretorum non meminit, quin po-
tius expositurus illa, circa quæ consensus
accessit, immediatè post supracitata verba
subiungit: Qui dissolutionem Concilij à
se factam reuocauit, & progressum eius
approbavit. Solum itaque progressum Con-
cilij Basileënsis probavit, non verò decreta
de superioritate Conciliorum, quibus eum
magno animi vigore restitisse, ex pluribus
monumentis, dū opus erit, probare licebit.

Redeamus interim ad Pium II., de quo
iterum refert Auctor Tractatus Historici
cap. 25. quod sententiam cum Pontifica-
tu mutarit, ita tamen, ut priorem opi-
nionem, quam in Synodo Basileënsi tam-
quam eius Secretarius de superioritate Con-
cilij defenderat, confessus sit, esse antiquam
doctrinam: Tuebatur (inquit Pius in
Bullâ Retractionis agens de sermone cum
Cardinale Iuliano, qui ad Eugenium re-
diuerat, & superioritatem Pontificis susti-

ne-

Eugene consen-
tit aux Decrets
de ce Concile,
approuva son
progrès, & sa
continuation, &
reuoqua la Bul-
le, par la quelle
il l'auoit dis-
sous.

Pius II.

Tract. Histor.
pag. 302.
Nous defendi-
ons, dit ce Pa-
pe, l'ancienne
doctrine, & luy
prenoit la de-
fense, & le parti
della nouuelle
opinion. Nous
exaltions l'au-

torité du Concil
vniuersel, & luy
faisoit extreme-
ment valoir la
puissance du Sie-
ge Apostolique;
Voilà parler
fort clairement.
Ce Pape, qui
voulut bien
changer d'avis
en changeant de
condition . . .
. . . declare dans
sa Bulle nette-
ment & de bon-
ne foy, que la
doctrinè, dont
il auoit aupara-
uant entrepris
la defense tou-
chant la supe-
riorité du Con-
cile, est celle
de l'antiquité, &
que l'autre est
nouuelle.

Nous defen-
dions l'ancienne
doctrinè, &
luy prenoit la
defense, & le
parti della no-
uuelle opinion.

nebat) antiquam doctrinam, ille nouam
opinionem defendebat: extollebamus Ge-
neralis Concilij auctoritatem, ille Apo-
stolicæ Sedis potestatem magnoperè com-
mendabat. „ En loqui valdè clarè, *subdit*
„ *Auctor*. Papa ille, qui voluit cum con-
„ ditione sensum mutare . . . præcisè &
„ bonâ fide in Bullâ suâ declarat, quòd
„ doctrina de superioritate Concilij, cuius
„ defensionem antea susceperat, sit ipsius
„ antiquitatis, altera verò noua „. En loqui
valdè clarè, *inquit Auctor*, *ex Bullâ Pij*
II. rursus adducens, quod in eâ numquam
reperire poterit. Dicit enim, Pium II. asse-
rere, quòd primò tenuerit doctrinam an-
tiquitatis, id quod Pius nullibì scripsit.
Licet enim fateatur in Bullâ: Tuebatur
antiquam sententiam, ille nouam defende-
bat: hoc non est dicere, Tuebatur antiquâ
doctrinam, ille nouam opinionem defen-
debat, ut Auctor Gallicè vertit: hoc non
est asserere; Tuebatur doctrinam antiqui-
tatis, ille nouam sustinebat, ut Auctor
postea exponit. Non enim agebat ibi Pius
II. de doctrinâ antiquitatis, sed de solâ
sententiâ Cardinalis Iuliani, quam va-
rijs temporibus tenuerat, & antiquam ac

no-

nouam vocabat; antiquam, quam tempore Concilij Basileënsis propugnarat; nouam verò, quam postea amplexus erat, & in congressu, de quo loquitur Pius II. sustinebat. Priorem itaque vocat antiquam, non quia antiquorum Patrum doctrinam esse credebatur, sed quia ante viginti & plures annos eam Cardinalis Iulianus defenderat: posteriorem verò dicit nouam, non quia contra antiquitatem faciebat, sed quia idem Iulianus eam contra priorem sententiam tenebat.

Quòd autem hic sit sensus verborum Pij II, adeò certum est, ut Auctor errorem suum agnouerit, & in secundà Tractatus Historici editione, quæ Parisijs anno 1685. prodijt, loco horum verborum, En loqui valde clarè, sequentia adiunxerit: „Scio „benè, quòd mihi obijci possit, per hæc „verba; antiquam sententiam, à Pio II. intelligi opinionem, quam antea sustinuerat, & antiquam appellabat respectu alterius, quam postea susceperat. Sit ita. „Sed hoc non impedit, quòd minùs crediderit, eam ipsam opinionem esse absolutè antiquam &c. Peruenit ad manus meas hæc Auctoris expositio, postquam super-

Auctor Tractatus Historici in 2. editione: Je scay bien, qu'on me pourra dire, que par ces paroles antiquam sententiam, Pie entend l'opinion, qu'il soustenoit auparavant, & qu'il appelle l'ancienne à l'égard de celle, qu'il auoit depuis embrassée. Je le veux. Mais cela, n'empêche point du tout, qu'il n'ait cru, que cette même opinion

estoit absolu-
ment l'ancienne
&c.

XVIII

PRAEFATIO

*perius allata annotaueram : & cum sup-
ponat, Pium II. in Bullâ suâ Retractorio-
nis per antiquam sententiam intellexisse
illam, quam ipsemet antea tenuerat, vide-
re non possum, quâ ratione, quo funda-
mento Auctor adiunxerit, id non impedi-
re, quò minus Pius II. crediderit, eam
ipsam opinionem esse absolutè antiquam,
eamque planè, quam Antiquitas sustinue-
rat. Hoc enim ut verum sit, debuisse Pius
II. contra propriam conscientiam retractas-
se sententiam antiquitatis, & fideles in no-
uitatis errorem scienter induxisse. Quod
quomodo in Auctoris nostri animum inci-
dere potuerit, fateor me ignorare.*

*Pius II. in Bullâ
retractatoria, ad
Vniuersitatem
Coloniensem.*

*Autor Tract. hist.
edit. secunda. Il
est evident, que
par ces paroles
on préfère le
Pape à l'Eglise.*

*Pius II. clarè mentem suam exponit scri-
bens in Bullâ suâ Retractoria: Romanus
Pontifex etsi filius est propter regeneratio-
nem, propter dignitatem tamen Pater ha-
betur: & sicut filiationis causâ venerari
debet Ecclesiam tamquam Matrem, ita &
praelationis causâ praeferitur ei ut Pastor
gregi, Princeps populo, Rector familiæ.
„His enim verbis (ipso Auctore fatente)
„euidenter Pontifex praeferatur Ecclesie „.
Manifestè quoque declarat sententiam su-
perioritatis Pontificiae, quando scribit: In*

Ec-

Ecclesiâ militanti, quæ instar triumphantis habet, vnus est omnium moderator & arbiter Iesu Christi Vicarius, qui supremam à Deo potestatem sine medio consequitur, & per ordinem in omnem diffundit Ecclesiam, cuius peccata diuino iudicio punienda relinquuntur. *Hanc supremâ potestatem ex ipso Euangelio ostendit diuinitus Petro collatam, & hereditario iure in successores ipsius Romanos Pontifices deriuatam esse.* Atque ita, inquit, in hunc vsquè diem seruatum est, vt qui Romæ sederit Antistes ritè institutus, per legitimum electionis tramitem tamquam Aaron vocatus à Domino, hunc omnes Christianæ plebes, omnes populi, omnes Reges, omnes Clerici, omnes Episcopi tamquam Iesu Christi Vicarium, & Beati Petri Successorem, Vniuersalis Ecclesiæ Caput, ac Rectorem, & Ducem venerati sint. *Enumerat inter fideles illos primitius Ecclesiæ Martyres, qui pro Christi nomine asperrimos cruciatus perpessi sunt, egregios Confessores Episcopos, qui vitâ, moribus, & doctrinâ illustres ad caelestem gloriam peruenerunt. Illorum autem sententiam, tamquam venerandæ Antiquitatis doctri-*

§§§§

nam

nam erroxi Basilëensium opponit, rogans omnes, ut siquid umquam contrà hanc sententiam scripserit, id respuerent, atque contemnerent. Sequimini, inquit, quæ nunc dicimus, & seni magis, quàm iuueni credite, nec priuatum hominem pluris facite, quàm Romanum Pontificem: Æneam reiicite, Pium recipite. Quid clarius, quid sincerius à Pio II. dici potuit, aut posterorum memoria consecrari? Profitetur magnus ille Pontifex, se ex veneranda Antiquitatis traditione supremam Apostolicæ Sedis Auctoritatem defendendam suscepisse, & de eâ rursùs his verbis finem dicendi facit: Hæc nostra sententia est, hoc credimus, & profitemur: hæc iam senes, & in Apostolatus apice constituti pro veritate asserimus.

Atque hæc sufficiant pauca ex multis; ut si quis ex lectione Tractatus Historici præoccupatus sit, & præiudicijs laboret, is liberetur, dum videt, Tractatum illum factis inniti, quibus contradicere licet. Nemo quidem dubitat, quin, quod semel factum est, infectum fieri nequeat: sed nemo quoquè ignorat, quin facta aliter proponi possint, quàm re ipsâ contigerunt. Hoc

NON

*non in tribus dumtaxat superius relatis ,
sed in omnibus ferme factis ab Auctore ex-
hibitis accidisse probarem, si integrum eius
Tractatum Historicum , & non partem
potius aliquam examinandam suscepis-
sem. Verum cum solum ea, quae ad Con-
cilium Constantiense spectant , & ab Au-
ctore à capite 22. usque ad caput 26. con-
tra me scripta sunt, elucidare decreuerim,
finem Praefationi imponam, & quàm gra-
uiter ab Auctore circa partem illam erra-
tum sit, in ipsius Operis decursu
latius ostendam.*

Imprimatur, si videbitur Reuerendissimo
Patri Magistro Sacri Palatij Apostolici.

I. de Angelis Archiepisc. Vrbini. Vicesger.

Imprimatur

F. Dominicus Maria Puteobonellus
Sacri Apostolici Palatij Magister.

I Vssu Reuerendissimi Magistri Sacri Palatij Apostolici Domi-
nici Mariae Puteobonelli attentè perlegi librum, cui titulus
est: Tractatus de Sensu & Auctoritate Decretorum Con-
stantiensis Concilij Sessione Quarta & Quinta circa Pote-
statem Ecclesiasticam editorum, cum Actis & Gestis ad il-
la spectantibus, & ex MM. SS. Italicis, Germanicis, ac
Gallicis nunc primùm in lucem erutis, opera ac studio D.
Emanuelis A Schelstrate S. T. D. Bibliothecæ Vaticanæ Præ-
fecti &c. à quo non modò quidquid à Fide aut à bonis moribus
absonum est, arceri perspexi, verùm etiam plurima ad solidæ
doctrinæ & sinceræ veritatis fulcimentum tanquam ex pleno eru-
ditionis thesauro suppeditari agnoui. Itaque & typis dignissimum;
& necessarium ad communem utilitatem Opus esse censeo. Ex
Collegio de Propaganda Fide hac die 12. Iulij 1683.

Ioannes Passtrinus S. T. D. & Polemicæ
Theologiæ in eodem Collegio Lector.

XXIII
COMPENDIUM
CHRONOLOGICVM

*Rerum ad Decreta Constantiensia, eorumq;
Sensum & Auctoritatem
spectantium.*

VT Constantiensis Concilij
Historiam à suâ origine ^{Anni Christi}
repetere Actorum ipsius
compilatores, notare con-
sueuerunt, quòd ex Pisano
cœperit, Pisenum verò Concilium ortum,
habuerit ex horrendo Schismate, quod se-
quenti occasione inconfutilem Christi tu-
nicam, id est Ecclesiam, dilacerauit.

Clemens Quintus ex Archiepiscopo Bur-
degalensi in Romanum Pontificem eligi-
tur, qui pro suo in Nationem Gallicanam ^{1305.}
amore Sedem Apostolicam Auenionem
transtulit, vbi plusquam 70. annis sub va-
rijs Pontificibus permansit.

Gregorius XI. hortante etiam S. Catha-
rinâ Senensi ad Urbem redijt, eoque ^{1378.}
Martij Romæ fati functo, Cardinales ad ^{& seq.}
instantiam plebis Papam Italum petentis
elegerunt 8. Aprilis Archiepiscopum Ba-
ren-

XXIV COMPENDIUM

Anni
Christi
1378.

25. Sept.

rensem, qui se Urbanum VI. nominauit. Cardinales verò Galli, cum tribus Italis, afferentes eum per metum electum, Fundis conueniunt, & 25. Septembris Robertum ex Comitibus Gebennensibus elegerunt in Pontificem, qui Clementis Septimi nomen assumpsit, & Cathedram rursus Auenionem transferre conatus est. Ex pluribus M. SS. Codd. Bibliothecæ Vaticanæ, & Actis Pisani Concilij editis Tomo 6. Spicilegiorum Lucæ d'Acherij, & Tomo XI. Conciliorum Philippi Labbei.

Ex horum duorum electione ortum habuit magnum & horrendum Schisma, cui nullum simile fuit, neque temporis diuturnitate, neque causæ & rei dubietate, neque Regnorum & Prouinciarum diuisione. Clementi enim Septimo adhæserunt omnes Galliæ ab Alpibus inclusiue vsque ad Belgium & Oceanum Britannicum, Scotia, Hispania cum Insulis eidem subditis, Cyprus, Rhodus, & Ianua. Urbano autem paruerunt reliqua Regna & Prouinciæ, Italia nimirum cum suis Insulis, Germania, Belgium, Bohemia, Hungaria, Polonia, & Anglia. Ex Appendice ad Constantiense Concilium Tomo XI.

Phi-

Philippi Labbei, & plusquam sex Manuscriptis Bibliothecæ Vaticanæ Codicibus. Anni Christi 1378.

Mortuo Romæ Urbano Sexto, à Cardinalibus istius Obedientiæ quarto Nonas Nouembris electus est in eius locum Bonifacius Nonus, cui anno 1404. successit Innocentius Septimus, qui vnà cum Cardinalibus in Conclauis existentibus sese iuramento adstrinxerat ad cedendum Papatui, quotiès alterius Obedientiæ Pontifex idem faceret. Quod iuramentum præstitit quoquè Innocentij successor Gregorius XII. Anno 1406. Mense Decembris in Pontificem electus, sicut & præstiterat Auenione Petrus de Lunâ Benedictus XIII. in Clementis Septimi successorem anno 1394. substitutus. Ex Actis Pisani Concilij, Leonardo Aretino, & Theodorico Niem Scriptoribus contemporaneis. 1389. 1404. 1406.

Gregorio XII. & Benedicto XIII. promissionem cedendi Pontificatui non adimplentibus, Cardinales vtriusque Obedientiæ ab ijs recesserunt, & duos illos de Papatu contententes ad Concilium pro extirpatione Schismatis, & vnione Ecclesiæ anno sequenti habendum euocarunt. Ex Actis Pisani Concilij Tomo 6. Spicilegij 1408.

XXVI COMPENDIUM

Anni
Christi
1408.

Lucae d'Acherij, & Tomo XI. Concilio-
rum Labbei editis, ubi ipsæ Cardinalium
epistolæ hæc de re Liburni hoc anno edi-
tæ exhibentur.

Benedictus XIII. post subtractam sibi
per Galliæ Regem Obedientiam fugit in
Arragoniam ad Perpignianum, & sese
Concilij iudicio subiectum non esse re-
spondit: Gregorius vero XII. Senas retro-
cessit, ad se Concilij conuocationem spe-
ctare constanter asseruit, ipsosque Cardi-
nales ad aliud Concilium in Prouinciâ
Aquileiensi euocauit. D. Antoninus Par-
te III. Chronicorum, Tit. 22. §. 3. & huius
Tractatus Dissertatione II. Capite 2.

1409.

Celebratur ab vtriusque Obedientiæ
Cardinalibus Pisanum Concilium, in quo
tantum abest, decisam fuisse Quæstionem
de superioritate Concilij, vt ne quidem
decisa fuerit Quæstio de Auctoritate Con-
cilij supra Papam tempore Schismatis.
Licet enim Vniuersitatum Parisiensis &
Bononiensis sententia esset, quod *Stante*
dubio Papatus inextricabili propter du-
bium facti & iuris prouisio spectet ad Con-
cilium, & Ecclesiam Vniuersalem; Patres
tamen Pisani non ausi fuerunt hoc titulos
duo

duos de Papatu contententes deponere, Anni
Christi
1409.
sed voluerunt primùm probari, Grego-
rium & Benedictum ad inuicem collude-
re, & non quidem docendo, sed operan-
do contra Articulum Symboli de vnâ Ec-
clesiâ Catholicâ schisma fouere, eosque
proinde tamquam schismatis nutritores,
& veros hæreticos censi debere. Ex A-
ctis Pisani Concilij à Notarijs conscriptis
hactenùs non editis, vt ex Actis Tomo VI.
Spicilegiorum Lucae D'Acherij, ac Tomo
XI. Conciliorum à Philippo Labbeo edi-
tis, ex quibus vltimis id ipsum traditur ab
Auctore Magni Schismatis Occidentis ad
hunc annù. Vide Dissertationem nostram
II. cap. I. art. I.

Die 5. Iunij sessione 15. Patres Pisani Mense
Iunij.
Die 5.
*visis & diligenter inspectis omnibus & sin-
gulis productis, probatis, & agitati in
presenti causâ, habitâque prius inter se
ipsos, & demùm cum copiosâ multitudine
Magistrorum in Sacrà Theologiâ, atque
Vtriusque Iuris Doctorum pluriès diligen-
ti collatione, tandem deliberatione maturâ
in prædictos tamquam de Papatu collu-
dentes, schismaticos, & veros hæreticos sen-
tentiam depositionis pronuntiant, & dic*

§§§§§

26.

XXVIII COMPENDIVM

Anni
Christi
1409.
Mense
Iunij.
die 26.

26 Iunij Cardinales in eorum locum eligunt Petrum de Candiâ Ordinis Minorum, qui se Alexandrum V. nominavit. Ex Actis Pisani Concilij editis & ineditis.

Depositis in Concilio Pisano duobus contendentibus, & in eorum locum suscepto Alexandro V. Schisma non extinctum, sed adauctum fuit, nihilq; aliud Patres Pisani assecuti sunt, quàm vt duobus de Papatu contendentibus tertium adiecerint. Non obstante enim dictâ depositione, Benedicto adhæserunt Regna Scotia, Nauaræ, Castellæ, & Arragonum cum Sardiniâ, Maioricâ, & Canarijs Insulis, alijsq; Terris tam Regi Arragonum, quàm Comitibus Fuxi, & Armeniaci subiectis: Gregorio verò XII. dudum post Pisanum Concilium paruerunt Regnum Sicilia, & Regnum Neapolitanum, & vsque ad Sessionem 14. Constantiensis Concilij in ipsius Obedientiâ fuerunt Carolus de Malatestis cum Romandiola, Duces Bauariæ cum pluribus Episcopis Germaniæ, vltra plures timoratos, qui Gregorium vsque ad cessionem Papatus pro vero Pontifice habuerunt, vt testis est D. Antoninus Archiepiscopus Florentinus Parte III. Chronicorum,

rum, Tit. 22. vbi affirmat, Gregorium XII. non collusisse, nec schismaticum, aut hereticum fuisse. Vide Dissertationem II. cap. I. art. I. infra.

Anni
Christi
1499.

Mortuo Alexandro V. ab eius Obedientia Cardinalibus in Pontificem eligitur Balthassar Cossa Legatus Bononiensis, qui Ioannis XXIII. nomen assumpsit, & cum Imperatore Romanorum Sigismundo Laudam anno 1413. conuenit, vbi pro extirpatione Schismatis, & vnione Ecclesie Conciliū Constantiense ad annum sequentem conuocauit. Ex Bullā conuocationis sessione I. Constant. Concilij.

1410.
& seqq.

Ioannes die 28. Octobris publicè Constantiam intrauit, & 16. Mensis Nouembris Primam Sessionem habuit, in quā nihil omninò actum est de materiā Vnionis, sicut nec post illam Sessionem vsque ad finem Ianuarij anni sequentis, *quia apud aliquos erat morbus Noli me tangere*, vt testantur Gesta Constantiensis Concilij in quatuor Manuscriptis Codicibus, quibus consonant ea, quæ edita sunt à Philippo Labbeo in Appendice.

1414.

Session I.
16. Nou.

Die 19. Nouembris ante valuas Conuentus Augustinianorum, qui pro habita-

19. Nou.

§§§§§ 2

tio-

XXX COMPENDIVM

Anni
Christi
1414.

tione Legatorum Gregorij XII. parabatur, affiguntur Insignia, vulgò Arma, eiusdem Pontificis, quæ sequenti nocte de mandato forsan Ioannis XXIII. amota fuerunt; ob quod grauis quæstio exorta est inter Patres Concilij, quorum aliqui Arma prædicta à Legatis apponi non potuisse, alij rectè apposita fuisse existimarunt: omnes autem in eo conuenerunt, quòd Gregorius ipse, si personaliter Constantiam aduenisset, Arma Pontificia non obstante Ioannis XXIII. præsentia potuisset affigere. Ex Regesto Constantiensis Concilij in tribus Manuscriptis Codicibus. Vide Dissertat. III. cap. 2.

1415.
Mense
Ianuar.

Legati Gregorij petunt saluum conductum à Rege Romanorum, & Ioannes Dominici cum capello rubeo tamquam Cardinalis publicè Constantiam ingredi cupit. Variæ hanc ob rem inter Patres exortæ sunt disceptationes, & quamvis Ioannes XXIII. indubitatus Pontifex haberi volens Gregorium instar Pseudopontificis ob hæresim Pisis damnati, eiusque Legatos minimè audiendos esse putauerit, Concilium tamen Ioannis mentem in hoc minimè secutum fuit, & quæstionem de Iure

re

re Pontificatus intactam relinquens, Ioanni Dominico in habitu Cardinalitio Constantiam die 22. Ianuarij ingredi permisit. Ex Regesto suprâ, & Actis Constantiensis Concilij in Bibliothecâ S. Victoris Lutetiae Parisiorum asseruatis. Vide Dissertat. III. cap. 2.

Anni
Christi
1415.

Cum Ludouicus Bauariæ Dux pro Obedienciâ Gregorij XII. obtulisset Patribus Concilij, quod sese vniret, & Gregorius ipse personaliter ad Concilium accederet, si Ioannes XXIII. à præfidentiâ ipsius remoueretur, nonnulli Patres exinde ansam arripuerunt agendi de materiâ Vnionis. Circa initium itaq; mensis Februarij cum Cardinalis Sancti Marci schedulam publicasset, quâ de varijs vijs, quibus ad vnionem perueniri potest, mentem suam exponerebat, & de viâ coactionis nonnulla scripsisset, quæ Ioannis XXIII. auctoritatem lædere videbantur, pro auctoritate eiusdem Pontificis tres schedulę editę sunt, in quibus pro hæretico habendus esse dicebatur, qui indubitatum Pontificem de nullo hæresis crimine infamatum ad Pontificatui cedendum cogi posse, tuetur. Quibus schedulis per nonnullos priuatim Con-

Mense
Febr.

stan-

XXXII COMPENDIVM

Anni
Christi
1418.

stantiæ editis , aliam schedulam vulgavit Petrus de Alliaco Cardinalis Cameracensis, in quâ per modum Conclusionum de aliorum opinionibus mentem suam exposuit. Ac primâ quidem Conclusionem supponit agi de Pontificatu , quem licet Obedientia Ioannis XXIII. eidem canonicè competere existimabat , aliæ tamen duæ Obedientiæ probabiliter contrarium tenebant ; quòdque in eâ opinionum diuersitate non essent minores difficultates Iuris & Facti , quàm erant ante Pisanum Concilium. Statuit autem Conclusionem sextâ , quòd attentâ perplexitate casus præsentis , contententes pro pace Ecclesiæ accelerandâ, possint ad cessionem compelli, & nolentes cedere, deponi ; eamque Cardinalis Cameracensis opinionem Concilium postea secutum fuisse, ex infrâ dicendis constabit. Ex Gestis Constantiensis Concilij in quatuor Manuscriptis Codicibus, & Appendice eiusdem Synodi apud Labbeum Tomo XI. Conciliorum.

Mense
Martij .

Concilium prætermisso tunc supradictorum examine, solam viam cessionis tenendam esse credidit, & pro eâ apud Ioannem XXIII. instare cœpit , qui die 2.
men-

CHRONOLOGICVM. XXXIII

mensis Martij in Sessione publicâ obtulit, se Papatui cessurum pro Vnione Ecclesiæ, casu quo alij duo de Papatu contendentes per se, vel per Procuratores cederent. Ex Gestis Manuscriptis, Regesto, & Actis editis.

Anni
Christi
1415.
Sess. II.

Die 11. Martij cœpit Rex Romanorum cum Nationibus Galliæ, Germaniæ, & Angliæ instare apud Ioannem XXIII. quòd vellet constituere Procuratores ad cedendum Papatui, vbi & quando Concilio videretur expedire. Quod cum Ioannes animaduerneret excogitatū, ad ipsum ante duos alios de Papatu contendentes Pontificatu priuandum, nihil intentatum reliquit, vt hoc telum à se auerteret, obtulitque die 15. eiusdem mensis, se Papatui cessurum pro Vnione Ecclesiæ; & casu quo per ipsum staret, quò minùs Vnio fieret, tunc ab omnibus vellet haberi pro non Papâ, & perinde ac si Papatui expressè renuntiasset. Verùm persistentibus Germaniæ, & Angliæ Nationibus in petendo Procuratorio, & die 19. Martij accedente ad earum Conclusionem maiori parte Nationis Gallicanæ, Papa hoc sentiens post mediam noctem inter diem Mercurij & Io-

Die 11.
Martij.

15. Mar.

19. Mar.

XXXIV COMPENDIVM

Anni
Christi
1415.
Die 21.
Martij.

Iouis 21. Martij fugam arripuit Duce Austriae Frederico illum conduci faciente, & Scaffusam quatuor milliaribus Germanicis à Ciuitate Constantiensi distantem, peruenit. Ex Gestis Constantiensis Concilij hucusque non editis, quibus consonant cætera Acta & monumenta istius temporis.

Die 22.
Martij.

Magna animorum turbatio oritur Constantiæ ex discessu Papæ, & ex eius Mandato, quod statim post suam fugam misit Constantiam affigi valuis Ecclesiæ, quo omnes Romanæ Curiae Officiales, suosque familiares Scaffusam euocabat. Vnde Collegium Cardinalium die 22. Martij nominauit tres Cardinales Legatos ad Papam, ne Concilium dissolueret, sed Procuratores ad renuntiandum Papatui constitueret.

23. Mart.

Legatis autem die sequenti ad iter sese parantibus, monentur omnes Cardinales pro parte Regis Romanorum, & Nationum, vt vellent interesse Missæ Sancti Spiritus pro Vnione Ecclesiæ, & extirpatione Schismatis. Post quam Missam habuit sermonem Ioannes Gersonius Vniuersitatis Parisiensis Cancellarius in derogationem Iurisdictionis Apostolicæ, vt fidem

CHRONOLOGICVM. XXXV

dem facit Regestum Actorum Constantiensium in tribus Manuscriptis Codicibus, & fusiùs ostenditur Dissert. II. cap. I. art. 2. huius Tractatus.

Anni
Christi
1415.

Occasione huius sermonis à Ioanne Gersonio die 23. Martij coram Patribus habiti orta est quæstio tam Scaffusæ, quàm Constantiæ de Potestate Ecclesiasticâ. Cùm enim tres Cardinales Legati eodem die 23. Constantiâ discessissent, & vnâ cum illis Archiepiscopus Rhemensis, Ludouicus Bauariæ Dux, & Nicolaus de Caluillâ Regis Galliæ Oratores ad Ioannem peruenissent, ac de sero cum eodem locuti fuissent, Papa amaro animo conquestus est cum Oratoribus prædictis, quòd Ioannes Gersonius vnus ex ipsorum Collegis quædam contra Sedis Apostolicæ Auctoritatem effutire ausus fuisset, aliosque Patres ad falsa, & erronea contra Romanum Pontificem concludenda incitasset. Hæc autem querela apud Oratores Christianissimi Regis interposita effecit, quòd eâ de re cum Cardinalibus egerint, & sese cum ijs coniunxerint, ac Decretis contra Sedis Apostolicæ Auctoritatem edendis obstiterint. Ioannes verò eodem die 23. Martij

Die 23.
Martij.

§ V ★

da-

XXXVI COMPENDIVM

Anni
Christi
1415.
Die 23.
Martij.

dati ad Wladislaum Poloniae Regem, aliosq; Principes litteris conquestus est inter alia, quod Constantiae suffragia Patrum neque libera essent, neq; singulorum vota in Sessionibus audirentur, sed quatuor suffragia quatuor Nationum per earum Praesides lata totam auctoritatem Concilij repraesentarent. Ex Regesto & Gestis Manuscriptis Constantiensis Concilij Romae asseruatis, uti ex Actis Parisijs in Bibliotheca S. Victoris custoditis: item ex Turcremata lib. 2. de Ecclesia, cuius testimonium vide Dissert. II. cap. 2.

Die 25.
& 26.
Martij.

Archiepiscopus Rhemensis Constantiam redux frustra offert Regi Romanorum, & Nationibus Procuratorium nomine Ioannis XXIII. Exacerbatis enim ob ipsius fugam Patrum animis, cuncta, quae pro illo offerebantur, figmentorum instar habita sunt. Et feria tertia post Palmas, quae fuit 26. Martij, celebrata est ante meridiem Tertia Sessio, cui non interfuere nisi duo Cardinales, Cameracensis nimirum, & Florentinus, reliquis omnibus aut Scaffusae constitutis, aut indecorum reputantibus eidem assistere, ut fidem faciunt Acta Victorina Parisijs asseruata. Statutum

Sessio
III.

tum fuit in illâ Sessione, Concilium Constantiense per recessum Ioannis XXIII. dissolutum non fuisse, sed nec dissolui debere ante extirpationem Schismatis, nec ad aliū locū sine consensu Concilij transferri posse; nemini demū sine iustā causā ante finem Concilij discedere licere. Quæ omnia Petrus de Alliaco Cardinalis Cameracensis, & Franciscus Zabarella Cardinalis Florentinus non aliā ratione publicari permiserunt, nisi sub conditione, quòd Ioannes XXIII. ea ratificaret. Omissam hanc de re à Basilëensibus in compilatione Actorum Constantiensium protestationem habes in Regesto eiusdem Constantiensis Concilij, & in Manuscripto Codice Capranicensi, ex quo eam edidit Philippus Labbeus in Appendice eiusdem Synodi Tomo XI. Conciliorum.

Post Tertiam Sessionem eodem die 26. Martij Constantiam reuersi sunt tres Cardinales Legati cum duobus alijs, qui deferò coram Rege Romanorum, & quibusdam Patribus agere cœperunt de Auctoritate Ioannis XXIII., qui sibi tamquam vero & indubitato Pontifici auctoritatem dissoluendi Concilium competere existi-

Anni
Christi
1415.

Die 26.
Martij.

XXXVIII COMPENDIVM

Anni
Christi
1415.
Die 26.
Martij.

mabat ; eâque occasione locuti sunt contra ipsum Concilium, scilicet quòd dissolutum esset propter absentiam & discessum Papæ. Cùm verò nonnulli Patres sese acriter opponerent, suscitato contra Cardinales clamore, Cardinales insalutato hospite abierunt. Theodoricus de Niem in vitâ Ioannis XXIII. Francofurti anno 1620. editâ.

Die 27.
& 28.
Martij.

Die Mercurij post Palmas, Cardinales & Ambassiatores Regis Francorum volentes lenire, quæ præcedenti die pronuntiauerant, retulerunt Nationibus, & Regi in Congregatione publicâ, quòd Ioannem induxerant ad dandum Procuratorium, & continuandum Concilium, & non fugiendum ad loca remotiora, dummodò ipsi præstaretur securitas. Quæ parùm accepta fuere Nationibus, & Regi ; omnia enim tamquam ludicra, & fictè pro parte Ioannis oblata credebantur. Vnde multæ altercationes tam ipsâ die 27., quàm 28. sequenti fuerunt inter Dominos Cardinales, & Nationes, fuitque ibidem exclamatum : *His non obstantibus fiat Sessio, fiat Sessio.* Gesta Constantiensis Concilij in 4. Manuscriptis Codicibus, & Regestum eius-

CHRONOLOGICVM. XXXIX

eiusdem Synodi in tribus Manuscriptis .

Anni
Christi
1415.
Die 29.
Martij.

Die Veneris Sancto Ioannes à Scaffusâ
de nouo aufugit : vnde turbatis contra
ipsum cunctorum animis plures ex Na-
tionibus Germanicâ, Gallicâ, & Anglica-
nâ deliberarunt in crastinum celebrare
Quartam Sessionem, & in eâ statuere pri-
mò, quòd Concilium Constantiense pote-
statem habeat immediatè à Deo, cui etiam
Papa obedire teneatur in his, quę spectant
ad Fidem, extirpationem Schismatis, & re-
formationem Ecclesiæ in Capite, & in
membris. Secundò, quod cogi possit, si
obedire contumaciter contempserit. Ter-
tiò, alia complura. Quæ omnia contradi-
centibus pluribus Patribus apud Nationes
conclusa sunt. Cùm autem non solùm
Nationi Italicæ displicerent, sed & Sacro
Cardinalium Collegio ad deliberandum
oblata non fuissent, noluerunt dicti Car-
dinales, & Ambassiatores Regis Galliæ ad
Sessionem venire, nisi inter alia Capitula
Secundum omitteretur, & in Primo De-
creto non fieret mentio reformationis Ec-
clesiæ in Capite, & in membris. Ex Ma-
nuscriptis Gestis & Regeſto Constantien-
ſis Concilij, Eugenio I V. in ſuâ Apologiâ
con-

XL COMPENDIVM

Anni
Christi
1415.

contra Basilëenses, Turrecremata libro 2.
de Ecclesiâ, cap. 99. & Roderico Calagu-
ritano in Dialogo de Auctoritate Romani
Pontificis; quorum testimonia vide Dis-
sertat. II. cap. 2. huius Tractatus.

Die 30.
Martij.

Sessio
IV.

Sabbato in Vigiliâ Paschæ, cùm Patres
iam parati essent cum Mitris & Pluuiali-
bus ad celebrandam Sessionem Quartam,
mediante Rege Romanorum *adhibitum*
est quoddam moderamen in expediendis in
illâ Sessione, quòd nimirum inter cætera
Decreta omitteretur Secundum de Pote-
state coactiuâ Concilij, & in Primo De-
creto nulla mentio fieret de reformatione
Ecclesiæ, sicut re ipsa obseruatum fuisse
testantur contra D. Maimbourg omnes Co-
dices Manuscripti Romę reperti, quorum
Catalogum hoc Tractatu reperiēs præter
alios omnes in Bibliothecâ Cæsareâ Vien-
næ, & alios in Bibliothecâ Salernitanâ
propè Constantiam, ac in reliquâ Germa-
niâ, & ipsâmet Galliâ Lutetiæ Parisiorum
asseruatos, quibus consonant Auctores
contemporanei, quos videre licet Dissert.
I. cap. 2. & 3. infrâ.

Cùm Cardinalis Florentinus, ad quem
tamquam vltimum Cardinalem spectabat
pro-

pronuntiare Decreta in Sessionibus publicis, venisset ad verba de Reformatione Ecclesiæ in Capite & in membris, quæ Nationes in scedulâ delere omiserant, *Substitit, eaque falsa esse, & præter communem deliberationem addita* asseruit: vnde non solum tunc omissa fuit clausula de Reformatione, sed eâdem Sessione Quartâ Cardinales monuerunt Nationes, *quòd suspenderent ad tempus materias illas, quæ habent magnas difficultates, & maturam exigunt deliberationem.* Abbas Panormitanus in Sententiâ finali, & Regestum Constantiensis Concilij in tribus Manuscriptis Codicibus.

Post Quartam Sessionem Patres Constantienses non instituunt de articulis & Decretis controuersis examen publicum coram Nationibus, neque statuunt, coram Concilio ipso habendum, sed quasi de re parui momenti ageretur, nominarunt aliquos, qui cum Cardinali Florentino desuper agerent: vbi autem inter eos aliquialiter disputatum est, Deputati quatuor Nationum die 2. Aprilis inter alia multa statuerunt, *quòd proximâ Sessione omnes articuli & clausula concordata per Nationes*

Anni
Christi
1415.
Die 30.
Martii

Die 2.
Aprilis

Anni
Christi
1415.

*nes in ultimâ Sessione prætermiffa expedi-
antur.* Regestum Concilij in tribus Ma-
nuscriptis Codicibus,

Die 6.
Aprilis

Cum Cardinales nullatenùs Nationibus
consentirent quoad articulos & clausulas
Sessione Quartâ prætermiffas, easque se-
cù inuitis Sessione Quintâ publicandas esse
percepissent, statuerunt primùm, non ve-
nire ad Sessionem, sicut & quatuor Car-
dinales ad eam venire noluerunt: vbi au-
tem alij animaduerterunt, omnes sine
publico scandalo, & periculo dissolutio-
nis Concilij abesse non posse, statuerunt
ad Sessionem venire, præmissâ tamen pro-
testatione secretâ in Camerâ paramento-
rum Palatij Constantiensis, *quòd propter
scandalum euitandum ad Sessionem ibant,
non animo consentiendi his, quæ audiue-
rant in eâ statui debere.* Eamdem pro-
testationem fecerunt quoquè Legati Re-
gis Galliaë, qui sese quàm strictissimè cum
Cardinalibus coniunxerant: adeò vt non
solum contra mentem Ioannis XXIII. sed &
contra sententiam totius Sac. Cardinalium
Collegij, & ipsorum Galliaë Legatorum
publicata sint Decreta de Potestate Eccle-
siasticâ, quæ D. Maimbourg de superio-
ri-

ritate Concilij intellecta non solum indu-
bitate auctoritatis, sed instar dogmatum
Fidei habenda esse credebat. Ex Regesto
Constantiensis Concilij in tribus Manu-
scriptis Codicibus.

Anni
Christi
1415.
Mense
Apr.

Præmissa protestatione, ad Sessionem
Quintam venerunt Cardinales, & inter eos
Cardinalis Florentinus Canonistarum sui
temporis facile Princeps, ad quem tunc
spectabat Decretorum publicatio, qui roga-
tus, ut Decreta legeret, munus illud exe-
qui recusavit: electus itaque Poznanien-
sis legit *Decreta per modum Constitutio-
num Synodaliū, quia Cardinalis Flo-
rentinus ea legere noluit*. Postquam au-
tem Decreta per modum Constitutionum
recitasset, idem electus Poznanien-
sis legit alia *in materia Fidei* contra hæreses Wic-
clefi, Hus, & Hieronymi de Praga. Ita
Gesta Constantiensis Concilij in quatuor
Manuscriptis Codicibus, Acta Protono-
tariorum in tribus Manuscriptis, & alia
in editis. Vide Dissert. I. cap. 2. & Dis-
sert. III. cap. 3. Lectis Decretis *tamquam
prius* (ante Sessionem Quartam) *apud
Nationes deliberatis & conclusis*, dicere
quidem potuerunt quatuor Præsides, quod

sess. 5.

§ V ★ ★

il-

Anni
Christi
1415.

illorum publicatio placeret maiori parti Nationum, non tamen Collegio Cardinalium. Cum enim Cardinales post fugam Ioannis XXIII. frustrà petijssent pro Sacro Collegio suffragium à Nationum suffragijs distinctum, separarunt sese à Nationibus, earumque Congregationibus interesse noluerunt: vnde factum est, quòd Nationes sine Cardinalibus deliberarint & concluderint; sicque à tertiâ Sessione vsque ad septimam inclusiue *penè in omnibus Decretis Concilij factum est Cardinalibus, quòd tam arcto & breui tempore ostensa sint Decreta iam conclusa in Nationibus, ut non fuerit in eorum potestate sufficienter deliberare, & in magnum contemptum habiti fuerint.* Acta Manuscripta Constantiensis Concilij in Bibliothecâ Regis Christianissimi Parisijs asseruata. Item Gesta eiusdem Concilij in quatuor Manuscriptis Codicibus Romæ reperta.

Mense
Maij

Quamvis igitur reperiatur, quòd singulis Sessionibus præfederit vnus ex Cardinalibus, qui votum tulisse perhibetur, nullibi tamen significatur, eum decem primis Sessionibus pro Sacro Cardinalium Collegio votum tulisse. Id in Actis Constantian-

stantiensis Concilij à quatuor Protonotarijs compilatis notatur, primò factum fuisse Sessione XI. in Gestis verò eiusdem Concilij, non nisi Sessione XIV. ibi enim habetur. *Et responderunt quatuor Prælati pro quatuor Nationibus Placet, & Cardinalis Ostiensis pro Collegio Cardinalium Placet, & hoc nunc primò responsum est ex parte Cardinalium.* Vide Dissert. II. cap. 3.

Anni
Christi
1415.

Sessione XI. lecta est sententia contra Ioannem XXIII. in quâ mentio fiebat criminis, & fautoriæ Schismatis, vt sicut Concilium Pisanum eo titulo deposuerat Gregorium & Benedictum, ita Concilium Constantiense eodem titulo Ioannem XXIII. de Pontificatu cum superioribus contendentem deponeret. Verùm, cum lectâ sententiâ Cardinalis S. Marci cunctos Patres admonuisset, quòd Ioannes XXIII. sapiùs obtulisset conditiones Vnionis, & Procuratores ad nomine suo Papæ cedendum nominare voluisset, sicque de fautoriâ Schismatis & crimine hæreseos non constaret, Patres sententiam ferre ausi non sunt, sed consensum ipsius Ioannis accedere voluerunt: vnde post Ses-

Die 14.
Maij
Sessio
XI.

Anni
Christi
1415.

tionem XI. Rex, Cardinales, & Deputati, pluresque alij tractauerunt materiam, quòd Papa consentiret sententiæ suæ depositionis, & ex abundanti renunciaret. Et fuit ordinatum, quòd aliqui Cardinales, videlicet de Vrsinis, Cameracensis, de Thallanco, Saluciarum, & Florentinus irent ad Papam, qui erat detentus in oppido Sella ad duo milliaria, non tamen ex parte Concilij, sed Collegij, ad persuadendum sibi contenta in dictâ cedula, qui iuerunt & Papa consensit. Ita Gesta Constantiensis Concilij in quatuor Manuscriptis Codicibus, & Acta eiusdem à quatuor Protonotarijs conscripta.

Die 29.
Maij
Sessio
XII.

Sessione XII. lata est in Ioannem sententia, quam Concilium misit ad Papam Sellæ detentum, qui vt sese Concilio subiecerat, ita sententiæ illius acquieuit, & ex abundanti renunciavit. Gesta Manuscripta superius citata, & alia Acta Constantiensis Concilij tam edita, quam non edita.

Mense
Iunij
die 15.
& seq.

Deposito Ioanne XXIII. statim Gregorius XII. de cedendo Pontificatui egit, & pro vnione ineundâ Constantiam misit Carolum de Malatestis, Dominum Arimi-

CHRONOLOGICVM. XLVII

minensem, & pro Sede Apostolicâ Flaminia, siuè Romandiolæ Rectorem, qui Constantiam ingressus est die 15. Iunij, ac postridie Sigismundum Romanorum Regem salutationis causâ inuisit, significans, missum se à Gregorio ad dandam pacem Ecclesiæ, directumque eâ de causâ ad ipsum Regem, non ad Concilium, quòd illud Gregorius non approbaret. Ex Actis Constantiensibus in Bibliothecâ Sancti Victoris Lutetiæ Parisiorum asseruatis.

Anni
Christi
1415.
Die 15.
Iunij &
sequen.

Sessione XIV. facta est Vnio Obedientiæ Gregorij XII. in manibus Regis Romanorum, non verò Concilij: dederat namque Gregorius in mandatis tam Carolo de Malatestis, quàm alijs Nuntijs suis Constantiæ constitutis, ne Concilij tamquam à Ioanne conuocati Auctoritatem agnoscerent. Antequam igitur prædicti Nuntij sese vnirent Patribus Concilij, conuenit inter vtramque Obedientiam, quòd non fieret mentio de Pontificatu Ioannis XXIII., & ex parte Gregorij fieret noua conuocatio Concilij, quæ duo Sessione XIV. obseruata fuerunt, vt patet ex omnibus Actis Constantiensis Concilij tam editis, quàm ineditis: in ijs enim refertur,

Die 4.
Iulij.
Sessio
XIV.

Io.

XLVIII COMPENDIVM

Anni
Christi
1415.

Ioannem Dominici nomine Gregorij XII. Concilium Constantiense conuocasse, & auctorizasse; ipsum verò Concilium per organum Archiepiscopi Mediolanensis dictam conuocationem & auctorizationem admisisse, hisque obseruatis cessionem Papatus nomine Gregorij factam, eiusque Obedientiam Obedientiæ Ioannis XXIII. vnitam fuisse.

Die 13.
Decem.

Postquam Sigismundus Romanorum Rex cum Deputatis Concilij Constantiensis ex vnâ parte, & Rex Arragoniæ cum Regum Castellæ, & Nauarræ Oratoribus, ac Comite de Fuxo de Obedientiâ Benedicti XIII. ex alterâ parte, sæpius Perpignani egissent de Vnione, tandem concordata inierunt die 13. Decembris in Capitulo Narbonensis Ecclesiæ, quæ à Ciuitate Narbonensium nomen obtinuerunt. Primus Articulus fuit, quòd fieret noua conuocatio Concilij ab vtriusque partis Prælati, sic vt Patres Constantiæ congregati sine vllâ mentione Generalis Concilij conuocarent Prælatos Obedientiæ Benedicti XIII., & Prælati illi vice versa conuocarent Patres Constantiæ existentes ad Concilium, in quo se vnirent, quâ vnione medi-

CHRONOLOGICVM. XLIX

diante *Constantiense Concilium Vniuersale totius Christianitatis fieret*, quod iuxta Obedientiam Benedicti nonnisi particularis Congregatio fuerat. Ita Regestū Constantiensis Concilij in tribus Manuscriptis Codicibus, aliaque Gesta & Acta edita & inedita.

Anni
Christi
1415.
Die 13.
Decem.

Quartā Februarij in Congregatione publicā Patrum Constantiensium lecta sunt concordata Narbonensia, & singulariter per singulos Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, Ambassiatores Regum, & Principum, atque vniuersaliter per vniuersos approbata, confirmata, & obseruari iurata, ordinatumque, quod Collegium Cardinalium, & quaelibet Natio deputeret aliquos ad faciendum omnia, quę ad executionem dictorum Capitulorum pertinebant, à quibus Deputatis ordinatę sunt litterę conuocationis Hispanorum iuxtā formam sequentem: *Miseratione Diuinā Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales, Patriarche, Archiepiscopi, Episcopi, Prelati, & ceteri in Constantiā Prouincię Maguntinensis in Christi nomine congregati, Illustri Principi Ferdinando Dei Gratiā Arragonum & Sicilia*

1416.
Mense
Febr.

Anni
Christi
1416.

Mense
Martij.

L COMPENDIVM

lis Regi, &c. Vbi nulla mentio fit Generalis Concilij, sicut nec in toto Epistolæ contextu, vt quisque videre potest in Actis Concilij Constantiensis sess. XXII.

Primâ die Martij intrauit Constantiam Generalis Magister Ordinis Beatæ Mariæ de Mercede tamquam Orator Ferdinandi Regis Arragonum: vltimâ autem die Aprilis sequentis nuntiatum est Patribus, Regem illum in suâ resolutum initia vitam cum morte commutasse, ex quo cum in dubiū vocaretur Vnio cum Obedientiâ Benedicti, 16. Maij allatæ sunt litteræ Alphonsi primogeniti Regis Arragonum, qui Patri successerat, & se eiusdem propositum in materiâ Vnionis totis viribus perfecturū promittebat. Lentè interim processit negotium: & cum 4. Iulij iuxta concordata Narbonensia Legati Regum Castellæ & Nauarræ, cum Oratoribus Comitibus de Fuxi, & Prælatibus Obedientiæ Benedicti XIII. Constantiæ adesse deberent ad Vnionem ineundam, nemo pro parte Regum, Principum, Communitatum, & totius illius Obedientiæ comparuit præter Generalem Ordinis B. Mariæ de Mercede Nuntium Regis Arragonum defuncti.

Ex

Ex Gestis Constantiensis Concilij in quatuor Manuscriptis Codicibus -

Anni
Christi
1416.

Die 14.
Iulij.

Post decem dies allatæ sunt litteræ Regis, & Reginae Castellæ *ad Congregationem quatuor Nationum in Constantia* (sic enim inscripserant) non verò ad Concilium Generale Constantiæ congregatum, vtpotè quod Obedientia Benedicti XIII. ante suam Vnionem agnoscere nolebat. *Lectæ autem fuerunt 15. Iulij apud Deputatos, & continebant, quòd Rex & Regina receperant litteras dictæ Congregationis exhortatorias mittendi Constantiam pro Vnione Ecclesiæ, cui rei adhuc vacare non potuerant obstante morte Regis Arragonum Tutoris Regis Castellæ, qui Regnum Castellæ, & Regem gubernabat, sed quàm primum mitterent ad Constantiam suos Nuntios solemnes plenè instructos.* Ex iisdem Gestis Constantiensis Concilij in quatuor Manuscriptis Codicibus.

Die 5. Septembris quinque Legati Alphonfi noui Arragonum Regis intrauerunt Constantiam, cū quibus sæpè actum est de ineundâ Vnione iuxtâ Concordatâ Narbonensia. Cū autem illi in mandatis haberent, quòd sese Concilio vnirent

Mense
Septem-
bris &
Octob.

§V***

ad-

Anni
Christi
1416.

aduementibus Prelatis Hispanie, quorum nemo hucusque aduenerat, responderunt: *quòd videbatur ipsis expediens, expectare Legatos Regis Castellæ*, quòd ille esset maior, & *precipuus Hispaniarum Rex*. Cùmque huic responso non acquiescerent Patres Concilij, post mensem integrum, quo hâc de re actum erat, *Legati Regis Arragonum dixerunt*, quòd *vellent se unire Concilio*, non tamen *reputare esse Generale Concilium*, neque *agi de rebus Concilij Generalis, donec venirent Legati Regis Castellæ*. Gesta Constantiensis Concilij in quatuor Manuscriptis Codicibus.

Die 15.
Octob.

Sessione XXII. Unio facta est cum Legatis Regis Arragonum sub conditione, quòd haberent in Natione Hispanicâ voces tantæ auctoritatis, quantæ essent voces omnium Prælatorum, & personarum Cleri Regnorum dicti Regis, quæ citrà & vltra mare possidebat, in quibus erant Insulæ Canariæ, Sicilia, Sardinia, Corsica, & Maioricarum. Licet autem Legati Regis Portugallia, qui post Sessionem XXI. die 5. Iunij primùm Constantiam aduenerant, contra concessam Arragonensibus vocem, protestati essent, & Legati Iacobi Comit-
tis

Anni
Christi
1416.

tis Marchiæ appellantis se Regem Siciliae, qui etiam tunc primùm appulerant, contra loca Arragonensibus tributa egissent; processit tamen Concilium ad Unionem iuxta Concordata Narbonensia, quorum Primo Capitulo de nouâ conuocatione Concilij publicè perlecto, dixerunt Legati Regis Arragonum: *Cui quidem Capitulo satisfaciētes, conuocamus vos omnes Prelatos, & ceteros Dominos de hac Congregatione iuxta tenorem dicti Capituli.* Vbi videre est, Nullam mentionem fieri Generalis Concilij, sicut nec facta est ab Archiepiscopo Mediolanensi, qui nomine Concilij legit scedulam sequentem: *Nos permissione Diuinâ Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Prelati, & ceteri hîc congregati, dictam conuocationem acceptamus.* Ex Gestis Manuscriptis suprâ allatis, & alijs Actis Constantiensis Concilij editis, & ineditis.

Edidit circa hoc tempus Petrus de Aliaco Cardinalis Cameracensis Tractatum suum de Ecclesiæ, & Cardinalium auctoritate. Licet enim Illustrissimus Annalium continuator Spondanus putet, Tractatum

Mense
Octob.

Anni
Christi
1416.
Mense
Octob.

LIV COMPENDIVM

illum editum fuisse anno 1415. post fugam Ioannis XXIII., & initio Tractatus inter Opera Gersonis notatum habeatur, quòd *Liber scriptus sit in Concilio Constantiensi anno 1417.* in antiquo tamen Codice Manuscripto Bibliothecæ Vaticanæ habetur ad finem eiusdem Tractatus: *Explicit Tractatus de Ecclesiasticâ Potestate editus à D. Petro de Alliaco Cardinali Cameracensi, datus Constantiæ de mense Octobris anno Domini 1416.* Fatetur autem Cardinalis Cameracensis inter alia, quòd *apud nonnullos magnam perplexitatem induxerit, an Nationes Constantia congregatæ habeant auctoritatem priuandi Romanam Ecclesiam, & Sacrum Collegium ipsam representans iure suo, habendi scilicet vocem in Sacro Concilio, & Summum Pontificem eligendi.* Significat autem Parte 1. cap. 4. se ideò dubium illud cum alijs omnibus proposuisse, *ut in Concilio super his deliberetur, & provideatur, quòd in futurum Acta non possint ab emulis reprobari.* Quæ benè notanda sunt, cum ex his pateat, ab ipso Constantiensis Concilij temporibus, nonnulla eius Decreta in dubium reuocari cœpisse.

Post

Post Sessionem XXII. cœperunt Legati Arragonum facere Nationem Hispanicam, & non solum dare Deputatos pro instituendo processu contra Benedictum XIII. sed & subsignare per modum Nationis Acta & Mandata Concilij, ob quæ graues controuersia ortæ sunt inter Nationes, ut fusiùs enarrant Gesta Constantiensis Concilij.

Anni
Christi
1416.
Mense
Nov.

Sessione XXV. duo Legati Comitis Fuxi, Xanzius Olorensis, & Bernardus Adurensis Episcopi vnierunt se Concilio nomine dicti Comitis, & trium Statuum Biarnæ. Exhibitis igitur Procuratorijs Episcoporum, Abbatum, Capitulorum, Cleri, atque Baronum, & Nobilium, ac plebis Statuum prædicti Ducis, facta est noua Concilij conuocatio iuxta concordata Narbonensia, ut facta erat Sessione XXII. quando Regnum Arragoniæ sese Concilio vnierat. Ex Actis Concilij editis & non editis.

Die 14.
Decem.

Mense Decembris intrauerunt quoque Constantiam quatuor Legati Regis Nauarræ, inter quos duo Episcopi, & duo Doctores, qui Sessione XXVI. nomine dicti Regis, & trium Statuum Cleri, Nobi-

Die 16.
Decem.

LVI COMPENDIVM

Anni
Christi
1416.

bilium, & populi eiusdem Regni sese v-
nierunt Concilio, illud de nouo conuo-
cando iuxta Concordata Narbonensia, &
conuocationem nomine Patrum Constan-
tensium admittente Archiepiscopo Me-
diolanensi, vt patet ex Actis Constantien-
sis Concilij.

1417.
Mense
Ianuar.

Die 4. Ianuarij relatum est Concilio,
quod mediante Alphonso Rege Arrago-
num Rex Castellæ subtraxisset Obedien-
tiam Petro de Lunâ, & litteras conuoca-
torias per totum Regnum publicasset, ac
Legationem solemnem ad Concilium mi-
sisset. Nuntiatum quoque circa hoc tem-
pus Patribus Concilij, quod eorum litteræ
conuocatoria in Regno Scotiæ publicata
essent, lectaque sunt litteræ Ducis Alba-
niæ tunc Regis nomine Scotiam gubernan-
tis, quibus reuerenter significabat affectum
ad vñionem Ecclesiæ, seque commenda-
bat Concilio, *quod vocabat Congregationem in Constantiâ, pollicebaturque, se mis-
surum Legatos cum plenâ potestate ad om-
nia, quæ ad Vñionem Ecclesiæ pertinebunt.*
Forma verò litterarum erat: *Reuerendis-
simi, Reuerendique Patres, Doctores egre-
gij, Spectabiles Domini, ceterique deuoti*
Vi-

Viri pro vnione Sanctæ Matris Ecclesiæ in Ciuitate Constantiensi congregati. Ex quibus constat, tam Regnum Scotiæ, quàm Regna Hispaniæ ante Vnionem Obedientiæ Benedicti XIII. Concilium Constantiense pro Vniuersali non habuisse. Gesta Constantiensis Concilij ex quatuor Manuscriptis Codicibus.

Anni
Christi
1417.

Die 17. Ianuarij Rex Romanorum Sigismundus (qui post tractatum in Narbonâ Galliam petiuerat pro pace componenda inter Franciæ & Angliæ Reges) Constantiam reuersus est vnâ cum Nicolao Gneznensi Archiepiscopo, quem Conciliū ei itineris socium dederat. Attulit autem Gneznensis Archiepiscopus libellum Ioannis à Falckenberg, quem acceperat à Doctoribus, & Studiosis Parisiensibus, dum eos Lutetiæ ad conuiuium exceperat: effecit autem idem Archiepiscopus, vt Io. à Falckenberg in tetrum carcerem detruderetur, eiusque *libellus famosus in Wladislaum Regem, & omne Polonum nomen conscriptus*, à quatuor Nationibus, & Collegio Cardinalium damnaretur, & statueretur, quod censurari deberet in Sessione publicâ. Gesta Concilij Constantiensis, &
Cro-

Die 17.
Ianuar.

LVIII COMPENDIVM

Anni
Christi
1417.
Die 29.
Martij.

Cromerus lib. 18. de Gestis Polonorum :

Penultimâ Mensis Martij intrauerunt
Constantiam Legati Regis Castellæ, duo
scilicet Episcopi, duo milites, quatuor Do-
ctores, & vnus Secretarius, qui 3. Aprilis
exposuerunt desiderium suum ad Vnionem
Ecclesiæ addentes, se primum informari
debere de aliquibus concernentibus sta-
tum Concilij: rogati autem die 5. Apri-
lis à Rege Romanorum de ijs, circa quæ
informari volebant, dederunt in scriptis
quædam Capitula, quæ vt plurimum spe-
ctabant ad libertatem Patribus concessam
in rebus ad Concilium spectantibus, & ad
modum, qui obseruandus esset circa ele-
ctionem futuri Pontificis. Duæ verò fue-
runt rationes, ob quas de his informari
volebant: prima, quòd scirent quædam,
per impressionem Constantiæ facta, inter
quæ erat decretum de non eligendo Pon-
tifice sine consensu Concilij Sessione XIV.
editum, in quod Cardinales numquam
liberè consenserant: secunda, quòd nollent
Cardinales ab electione excludi, & loco
Cardinalium Hispanorum, qui Benedicto
XIII. adhærebant, Hispani quosdā de eius
Obedientiâ vellent adiungere. Ex Gestis
Con-

Constantiensis Concilij in quatuor Manuscriptis Codicibus.

Anni
Christi
1417.

Occasione horum Capitulorum cœperunt Cardinales urgere materiam de modo eligendi futurum Pontificem, de quo cum Rex Romanorum agi nollet, nisi post electionem Petri de Lunâ, & reformationem Ecclesiæ in Capite & in membris, facta est magna animorum contentio, quæ dudum duravit, persistente Rege Romanorum in suo proposito, & nolentibus Legatis Regis Castellæ se vnire Concilio nisi certificati de modo electionis. Compendij historici terminos excederem, si cuncta hac occasione inter Nationes acta describerem; vnico igitur verbo notasse sufficiet, Nationes Germanicam & Anglicanam adhæsisse Regi; Italicam & Gallicam Collegio Cardinalium; quibus ultimis post varias turbas significarunt Legati Castellæ die 15. Iunij, quod vellent se vnire Concilio, prout fecerunt post triduum Sessione xxxv. in quâ iuxta Concordata Narbonensia facta est noua conuocatio Concilij, quod Castellani hucusque agnoscere noluerant pro Generali. Gesta Constantiensis Concilij in quatuor

Mense
Aprilis
& seqq.

Mense
Iunij

Sessio
xxxv.

§v ★★★★★

Ma-

Anni
Christi
1417.

LX

COMPENDIVM

Manuscriptis Codicibus, & Acta tam edita, quàm non edita.

Post Hispanorum Vnionem voluit Rex Romanorum obseruari ordinem in rebus gerendis; & primò quidem, vt eijceretur Petrus de Luna, secundò fieret reformatio in Capite & Curiâ Romanâ, tertio ceteris reformationibus reseruatis procederetur ad electionem Papæ. Quæ cum sepius Nationibus proposuisset, & apud omnes nimium vrgeret, protestata est Natio Gallicana die 17. Iunij de læsâ libertate, quam Rex cum omni securitate cunctis promiserat: cùmque Rex Romanorum sese excusare niteretur, die 28. eiusdem mensis fuerunt datæ Regi ex parte Nationum Italiæ, Galliæ, Hispaniæ, ac Collegij Cardinalium requisitiones in scriptis, quibus petebatur Decretum Concilij de modo eligendi futurum Pontificem, dicebaturque, ad Regem non spectare, in rebus Ecclesiasticis sequenda præscribere. Quæ, aliaque effecerunt, quod Rex die 11. Iulij publicarit litteras securitatis, & in quatuor locis Constantiæ affigi iusserit. Gesta Constantiensis Concilij in quatuor Manuscriptis Codicibus suprâ.

Mense
Iulij.

H1s

His litteris publicatis vnanimi consensu statutum est, procedendum esse ad sententiam diffinitiuam contra Petrum de Luna ex tribus de Papatu contendentibus vltimum, quæ 26. Iulij, Sessione XXXVI. lata est in dubium illum Pontificem tamquam *periurum, vniuersalis Ecclesiæ scandalizatorem, fautorem & nutritorem inueterati Schismatis, & inueterata scissura & diuisionis Ecclesiæ Sanctæ Dei, Pacis, & Vnionis eiusdem Ecclesiæ impeditorem, & turbatorem, Schismaticum & Hereticum, ac à fide deuium, & Articuli fidei, vnā S. Ecclesiam Catholicam, violatorem pertinacem, cum scandalo Ecclesiæ Dei incorrigibilem, notorium & manifestum, ac omni titulo, gradu, honore, & dignitate indignum, à Deo eiectum & præsium, & omni Iure eidem in Papatu, & Romano Pontifici ac Romanæ Ecclesiæ quomodolibet competente, ipso Iure priuatum, & ab Ecclesiâ Catholicâ tamquam membrum aridum præsium*. Ita sententia Concilij in Actis tam editis quàm ineditis.

Post eiectionem Petri de Lunâ, qui Benedictus XIII. in suâ obedientiâ vocabatur, nominati sunt à Nationibus Deputa-

Anni
Christi
1417.

Sessione
XXXVI.

Mense
Augusti

Anni
Christi
1417.

ti pro reformatione in Capite & Curia Romanâ, quod animaduertentes Cardinales, statim materiam electionis proposuerunt, & contra Decretum de non eligendo Pontifice absque consensu Concilij, quod Sessione XIV. ipsis inuitis editum erat, protestati sunt apud omnes Nationes: rogarunt etiam, ac exhortati sunt Patres, ne prætextu Reformationis negotium electionis differrent. Ex Manuscriptis Codicibus Gesta Constantiensis Concilij continentibus.

Cum autem post electionem Petri de Luna Rex Romanorum cœpisset iterum sese immiscere negotijs Concilij, & cum Nationibus Germanicâ ac Anglicanâ concludisset, non agere de negotio electionis, nisi post absolutum negotium Reformationis, tres aliæ Nationes sese vnierunt Collegio Cardinalium, factumq; est, quod Auctor cœtaneus his verbis testatum reliquit: *Orta est Seditio inter Regem & Nationem Germaniæ parte ex vnâ, & cæteras Nationes parte ex alterâ; Rege cum suis volente, quòd, priusquàm ad electionem summi Pontificis procederetur, fieret reformatio Ecclesiæ tam in Capite, quàm in*

CHRONOLOGICVM. LXIII

in membris: cateris contendentibus ex aduerso, quòd prius procederetur ad electionem Papæ, per quem reformatio Ecclesiæ esset deducenda ad effectum. Tandem reformatione conceptâ, ipsa tamen nondum publicatâ, processum est ad electionem summi Pontificis. Ita Gobelinus Personâ in Cosmodromio Ætate 6. cap. 96. Quæ latius describuntur in quatuor Manuscriptis Codicibus Gesta Constantiensis Concilij continentibus, vt ex dicendis patebit.

Anni
Christi
1417.

Cum itaque Natio Germanica sæpius à tribus Nationibus & Collegio Cardinalium ad dandos Deputatos pro materiâ electionis frustrâ admonita fuisset, ipsaque Regi Romanorum firmiter adhæreret, Cardinalis Pisanus die 9. Septembris dedit legendam coram Natione Germanicâ protestationem ex parte trium Nationum Hispanicæ, Gallicanæ, & Italicæ, ac Sacri Cardinalium Collegij, cuius lectio ob strepitum & discessum Regis tunc perfici non potuit, die tamen XI. septembris à Cardinali Pisano in Ecclesiâ Constantiensi, non obstante tumultu à Germanis excitato, integrè lecta fuit. Gesta Constantiensis Concilij suprâ citata.

Mense
Sept.

Plu-

Anni
Christi
1417.

LXIV

COMPENDIVM

Plura à tribus Nationibus & Collegio Cardinalium dicta sunt in illâ protestatione notatu dignissima, & ad Auctoritatem ac sensum Decretorum Sessionis V. quàm maximè facientia. Dictum namque Ecclesiam tunc fuisse instar *corporis Acephali*, id est, sine capite, & quorundam Regnorum ac Prouinciarum populos *nondum solidè & clarè* Concilio Constantiensi adhæsisse, sed *expectasse fienda electionis summi Pontificis euentum*, ut si canonicè eligeretur, illi obedirent, aliàs non. Adiunctum, quòd *Fides quorundam, qui eidem Concilio adhæserant, propter rumores discordiarum & quasi impressionum, quas in eodem Concilio fieri audiebant, iam vacillare cœperat*, & in Vrbe Româ, ac Italiâ de assumendo aliquo Pontifice plurimum dubitari. Demùm, Decretum Sessionis XIV. de non eligendo Pontifice sine consensu Concilij, non ligare Nationem Hispanicam, quia Sessioni illi non adfuerat: ex quo à fortiori concludi poterat, Decretis Sessionum Quartæ & Quintæ de Potestate Ecclesiasticâ non teneri Romanos Pontifices, utpotè qui ab illis non solum abfuerant, sed & constanter illi contradixerant.

rant. Ne tamen expressè & in terminis tres Nationes Decreta illa reprobare viderentur, ea alio sensu, quam Rex Romanorum & Natio Germanica volebat, intelligenda esse dixerunt. Afferuerunt namque, Decretis illis statui, quod priùs agatur de Vnione Ecclesiæ, quàm reformatione in Capite: *In omnibus enim locis, ubi vel Concilium vel dicta Capitula de agendis in isto Concilio loquuntur, semper preponunt Vnionem, quæ Vnio nec est, nec dici potest perfecta, nisi Ecclesia vnum Caput Ministeriale habeat, cui Corpus Ecclesiæ uniatur: duplex enim secundum Sacros Doctores est unio Ecclesiæ: una membrorum inuicem, quæ iam creditur esse facta, altera membrorum ad Caput, ut constituatur Corpus integrum & perfectum; & ista non est facta, igitur primo loco fienda.* Vide protestationem inter Acta Concilij ex quatuor Manuscriptis Codicibus inferiùs editam.

Leetâ hâc protestatione tanta animorum conturbatio orta est in Natione Germanicâ, ut Rex Romanorum habito cum suis consilio egerit de capiendis nonnullis Cardinalibus, qui ea de re per ciues

Con-

Anni
Christi
1417.

LXVI COMPENDIVM

Constantienses admoniti statuerunt die
12. Septembris: quòd propter tales minas
& timores incussos, neque propter machi-
nationes, quas sciebant Cardinales fieri
contra eos, non dimitterent prosecutionem
Unionis Ecclesiæ usque ad mortem, & por-
tabant capellum rubeum in signum mar-
tyrij si opus esset pro Ecclesiâ Dei, nec de
aliquo terrebantur. Ita Gesta Constantien-
sis Concilij in quatuor Manuscriptis Co-
dicibus.

Post plures turbas & tumultus, cum
Natio Anglicana adhæsisset Collegio Car-
dinalium & tribus alijs Nationibus ad dan-
dum Deputatos pro materiâ electionis,
tandem Natio Germanica, quæ constan-
tiam Cardinalium vincere nequiverat,
agere cœpit de cautione, quòd factâ Pon-
tificis electione fieret reformatio Ecclesiæ,
& petiuit asssecurationem per *Decretum*
irritans, quòd post electionem Papæ fieret
reformatio ante coronationem eius & ad-
ministrationem aliquam. Cumq; factæ es-
sent *varie forme Decreti ad hoc*, tandem
dictum fuit, quod Papa electus ligari non
poterat. Quo responso significatum fuisse,
quòd verus & indubitatus Pontifex à Con-
ci-

cilio ligari non poterat sub pœnâ depositionis, latiùs ostendimus Dissertatione III. cap. 2.

Anni
Christi
1417.

Verum quidem est, quòd Sessione XXXIX. quædam in materiâ reformationis edita reperiantur, sed magnâ cautelâ, & sine vllâ mentione pœnæ, quæ auctoritatem Concilij directiuam, non verò coactiuam indicant. Illustre est hâc de re exemplum in capitulo *Frequens* De celebrandis Concilijs Generalibus, & prouisione erga futura Schismata. Cùm enim Patres Constantienses statuunt, Concilia Generalia in quinquennium, septennium, & decennium celebranda esse, plurimum auctoritatis circa tempus & locum in Romano Pontifice agnoscunt, nulliusq; pœnæ mentionē faciunt. Vbi verò de sopiendō Schismate, quod oriri posset, agunt, pœnam priuationis imponunt illis, qui simul de Papatu contendunt, vt ipsi Patres Constantienses Concilium non nisi tempore Schismatis potestatem coactiuam in Pontifices habere significarint. Vide Acta Constantiensis Concilij Sessione XXXIX.

Sessione
XXXIX.

Cùm ex his constaret, quòd Concilium supra verum, & indubitatum Pontificem

§V ★★★★★

po-

LXVIII COMPENDIVM

Anni
Christi
1417.

Sessio
XL.

potestatem coactivam non assumeret, mediante Episcopo Vinetoniensi Patruo Regis Anglię, qui tunc primū Constantiam aduenerat, consensit Rex Romanorum, quod ante reformationem procederetur ad electionem Pontificis, statutumque Decreto Concilij Sessione XL. quod Pontifex de proximo assumendus vnā cum Concilio, vel eius Deputatis reformaret Ecclesiam in Capite, & in membris. Cui Decreto, licet irritans non esset, nullamque pœnam Pontifici Ecclesiam reformare detrectanti imponeret, ipsa tamen Natio Germanica acquieuit, contenta addere inter Capita reformationis hoc vnum: *Propter quæ, & quomodo Papa possit corrigi & deponi*: quod ideò adiunctum puto, vt Pontifex cum Concilio quæstionem de Potestate coactivā Concilij, quam Ioannes Gersonius Sessione V. decisam fuisse crediderat, decideret. Ex Gestis Manuscriptis Constantiensis Concilij, & Actis editis eiusdem.

Notauimus suprā, Cardinalem Cameracensem in Tractatu de Potestate Cardinalium, Nationes monuisse, quod apud plures dubitaretur, num Cardinales potuerint

rint priuari voce in Sacro Concilio tam
 quoad acta, quàm quoad electionis futu-
 ræ modum. Quæ ne quisquam putet, ab
 eo tunc sine vlllo fundamento proposita fu-
 isse, notandum est ex Gestis Concilij, quòd
 quibusdam anno 1417. mense Octobris
 loquentibus de excludendo ab electione
 Pontificis Collegio Cardinalium vt Col-
 legio, Cardinalis Sancti Marci sese oppo-
 fuerit eorum opinioni, dicens, ad Colle-
 gium Cardinalium de Iure pertinere ele-
 ctionem: *Et multi tenent, inquit, quòd
 Concilium sine Papa non potest illa Iura
 mutare, multaque Nationes non reputa-
 rent sic electum pro Papa.* Quæ Cardinalis
 verba tanti momenti visa fuerunt, vt die
 25. Octobris *nihil factum sit nisi disputa-
 re, maximè utrùm Concilium potuit de-
 rogare iuribus editis super electione Papæ,
 vel illa tollere.* Ita Gesta Constantiensis
 Concilij in quatuor Manuscriptis Codici-
 bus. Ex quibus patet, quàm grauius hal-
 lucinentur, qui omnia Decreta Constan-
 tiensis Concilij ante trium Obedientiarum
 vnionem edita irrefragabilia putauerunt.

Postquam diù actum fuerat inter Na-
 tiones, & Collegium Cardinalium de mo-

Anni
Christi
1417.

Mense
Octob.

Mense
Non.

Anni
Christi
1417.

do eligendi futurum Pontificem, conuenit inter omnes die 28. Octobris, quòd vnà cum Cardinalibus sex Deputati ex singulis Nationibus haberent ius suffragij: qui proinde 8. Nouembris Conclaue ingressi post triduum in festo Sancti Martini cum incredibili totius Orbis Christiani lætitiâ in Summum Pontificem elegerunt Odonem Cardinalem de Columnâ, qui ob Festum suæ assumptionis Martinus V. appellari voluit. Ex Gestis, Regesto, & Actis Constantiensis Concilij.

1418.
Mense
Ianuar.
& seq.

Cùm Martinus V. paulò post suam ad Pontificatum assumptionem Præsides Nationum ad se euocasset, vt ex parte illarum eligerentur Deputati, qui cum sex Cardinalibus à se nominatis agerent de reformatione, per plures Menses frustra inter illos actum est de hâc materiâ, vnâ Natione volente hoc modo, aliâ alio. Vnde prudentissimus ille Pontifex auditis Nationum opinionibus Capitula obtulit, quibus illis, quæ Sessione XL. de reformatione à Nationibus desiderata erant, satisfecit. Ad Capitulum verò, *Quibus de causis Papa possit corrigi & deponi*, respondit: *Non videtur, prout nec visum fuit in plu-*
ri-

*ribus Nationibus circa hoc aliquod nouum
statui, vel decerni.* Ita ex 2. Manuscrip-
tis Codicibus, vno Bibliothecę Vaticanę,
altero Palatinę. Ex quibus non solum pa-
tet, mutila esse Capitula reformationis à
Philippo Labbeo in Appendice Constan-
tensis Concilij ex Codice Capranicensi e-
dita, sed & constat clarissimè, Martinum
V. firmare noluisse Decretum Sessionis V.
eo sensu, quo à Ioanne Gersone exponi-
tur, quin potius nouitatis accusasse, ac im-
probasse. Quod ipsum ostendi potest ex
Concordatis particularibus à Martino V.
cum singulis Nationibus initis, in quibus
cùm de cæteris reformationum Capitibus
saluâ Sedis Apostolicę Auctoritate statue-
ret, de hoc Capite ne verbum quidem fie-
ri voluit, quantumuis Natio Germanica
in suis aduifamentis post electionem Mar-
tini V, id instanter petijffet. Ex varijs Ma-
nuscriptis optimę notę Codicibus.

Martinus V. rogatus à Patribus, vt iu-
beret per omnes Orbis Catholici Regio-
nes inquiri in hæreticos Hussitas, & Wic-
cleffistas, antequam litteras executorias ad
hæreticę prauitatis Inquisitores in Angliâ,
Poloniâ, Bohemiâ, & alijs locis constitutos
pu~

Anni
Christi
1418.

Die 22.
Feb. &
sequ.

Anni
Christi
1418.

LXXII COMPENDIVM

publicaret, voluit primùm Auctoritate Apostolicâ confirmare omnia Decreta in Concilio Romano sub Ioanne XXIII. , & in Concilio Constantiensi ante suam electionem contra hæreticos edita : quâ de re extat eiusdem Pontificis Bulla authentica in Archiuo Apostolico hucusque inedita, & Orbi Catholico his nostris temporibus planè ignota. Incipit hæc Bulla, *In eminentis Apostolica dignitatis speculâ superni dispositione Consilij constituti*, & finit: *Nulli ergo liceat &c. Nostra approbationis, ratificationis, confirmationis, communitiois, suppletionis, voluntatis, & constitutionis infringere, &c.* Data autem est *Constantiæ octauo Kal. Martij anno Pontificatus eius primo.* Ita Regestum variorum Martini V. eo ipso tempore, quo Bulla hæc edita est, conscriptum.

Circa
finem
Febr. &
principi-
um Mar.

Nicolaus Gneznenſis Archiepiſcopus cum alijs Oratoribus Polonis, qui à Wladislao Rege ſuo, & Withaldo Lituaniæ Duce litteras acceperant ad proſequendam cenſuram errorum & hæreſum in partibus ſuis pullulantium, cùm vidiſſent in litteris Synodicis ad Inquiſitores Poloniæ contra hæreſes die 22. Februarij datis
nul-

nullam mentionem factam fuisse errorum famosi libelli Ioannis à Falckenbergh, multis indicarunt, se appellationem ad futurum Conciliū interiecturos. Quod cum ad aures Martini V. peruenisset, Pontifex ille sexto Idus, seū 2. Martij in Consistorio publico Constitutionem *Ad perpetuam rei memoriam* edidit, in quā appellationem à Sede Apostolicā ad futurum Concilium his verbis prohibuit: *Nulli fas est à supremo Iudice videlicet Apostolicā Sede, seū Romano Pontifice Iesu Christi Vicario in terris appellare.* Quo Decreto Auctoritatē Pontificiam supra Concilium esse indicauit, & Decreta Sessionis V. in sensu Basileensium de superioritate Concilij intellecta reiecit, & infirmauit. De Martini Constitutione testatur Gersonius in Dialogo Apologetico pro Constantiensi Concilio hucusque, vt putem, inedito, & in Tractatu *An, & quomodo appellare liceat*, Tomo I. suorum Operum.

Sessione XLV. & vltimā Concilij, Oratores Regis Poloniæ videntes, quòd Martinus V. mihius cum libello Ioannis à Falckenbergh ageret, *rem nouam ausi*, inquit Cromerus Warmiensis Episcopus lib. 18.

de

Anni
Christi
1418.

Mense
Apr.
Sessio
XLV.

LXXIV COMPENDIVM

Anni
Christi
1418.

de rebus gestis Polonorum, *ad futurum*
Concilium appellarunt. Quâ de re cùm
multa dicerent, & tumultus in Concilio
fieret, Martinus imposito omnibus silen-
tio respondit ad prædicta, & dixit, quòd
omnia & singula in materiâ fidei conci-
liariter statuta & decreta confirmaret, ne-
que aliter, neque alio modo. Quibus ver-
bis Articulum de propositione Ioannis Pe-
tit à Ioanne Falckenbergh in libello præ-
dicto renouatum se cum Concilio Con-
stantiensi damnare, statutum tamen Na-
tionum, & Cardinalium de damnandis in
Sessione publicâ prætenfis alijs libelli erro-
ribus sese reijcere significauit. Cùmque
Oratores Poloniæ appellationem suam ad
futurum Conciliũ prosequi vellent, Mar-
tinus supremâ suæ Sedis auctoritate vsus,
& contra Constitutionem suam de non
appellando ad futurũ Concilium procedi
nolens, appellationem prosequi volentibus
silentium sub pœnâ excommunicationis
imposuit: idque in medio Concilij ad-
stantibus cunctis trium Obedientiarum,
omnium Nationum, & ipsius Sacri Car-
dinalium Collegij Patribus fecit, & Actis
publicis ad perpetuam rei memoriam in-
se-

feri iussit : prout etiamnum inserta sunt
Actis Constantiensis Concilij tam editis ,
quàm non editis , tam à Basileënsibus com-
pilatis , quàm ab ipsius Constantiensis Sy-
nodi Notarijs conscriptis .

Anni
Christi
1418.

Post Synodum Constantiensem non so-
lùm ostendit Martinus Quintus supre-
mam Sedis Apostolicæ auctoritatem in-
ineundis cum singulis Nationibus Concor-
datis , sed & in probandis nonnullis Con-
stantiensis Concilij Decretis , quæ illi Se-
dis Apostolicæ Auctoritate confirmanda
offerebantur . Ex Manuscriptis Codi-
cibus Bibliothecæ Vati-
canæ .

XVIII. VERITATES

Ad facta Constantiensis Concilij spectantes, & nunc primùm ex Manuscriptis Codicibus in lucem erutæ, aut eorundem Codicum auctoritate firmatæ.

MENS Concilij Constantiensis non fuit, quòd Ioannes XXIII. pro unico vero & indubitato Pontifice ab omnibus Christi fidelibus haberi deberet, sed duas alias Obedientias in suo sensu abundare permisit. Iudicarunt Patres Constantienses, quòd Gregorius XII. si Constantiam personaliter venisset, non obstante Ioannis XXIII. præsentia, Arma Pontificia ante valuas Palatij affigere potuisset; & Legatum eius Ioannem Dominici cum capello rubeo tamquam Cardinalem publicè Constantiam ingredi passi sunt. Vide Dissert. III. cap. 2. præsentis Tractatus.

2. Ioannes XXIII. audicens, Gersonium unum ex Regis Gallie Oratoribus post suum discessum sermonem habuisse in diminutionem Auctoritatis Pontificie, amaro animo conquestus est cum tribus Gallie Legatis

tis eum Schaffusa constitutum visitantibus, quòd post suum discessum falsa quadam & erronea contra Sedis Apostolica Auctoritatem Constantiæ facta essent. Vnde Oratores Christianissimi Regis sese unierunt cum Cardinalibus ad Sedis Apostolica iura contra aduersarios tuenda. Dissertatione II. cap. 2.

3. Cardinales non solum sustinuerunt, Ioannis XXIII. Auctoritate Concilium dissolui potuisse, sed & Nationibus Auctoritatem Constantiensis Concilij suprà Pontificem extollere cupientibus obstiterunt, ac unà cum Regis Gallie Oratoribus ad Sessionem Quartam venire noluerunt, nisi deleta in primo eius Decreto clausulà de reformandà Ecclesià in Capite & in membris, & omisso secundo Decreto de potestate coactiuà Concilij suprà Pontificem. Dissertat. I. cap. 4.

4. Sacrum Cardinalium Collegium Sessione Quartà publicè admonuit Nationes, quòd supradieta Decreta sine sufficienti examine, & deliberatione debità conclusa fuerint, illaque materiae in aliud tempus differri deberent, quae patiuntur magnas difficultates, & maturam exigunt delibe-

rationem. Dissertat. II. cap. 2. art. 2.

5. *Cardinales videndo, quòd Nationes sine debito examine & communi deliberatione Articulos & Clausulas Sessione Quartâ omissas publicare volebant Sessione Quintâ, secretò protestati sunt in camerâ paramentorum Palatij Constantiensis, quòd propter scandalum euitandum ad Sessionem illam ibant, non animo consentiendi his, quæ audiuerant in eâ statui debere. Diss. II. cap 2.*

6. *Regis Christianissimi Oratores, qui iam dudum sese Cardinalibus coniunxerant, eodem modo protestati sunt ante Sessionem Quintam. Ead. Diss. & cap.*

7. *Cardinalis Florentinus, ad quem tamquam ad ultimum Cardinalem spectabat Decretorum publicatio, rogatus Sessione Quintâ, ut legeret Decreta, id facere recusavit, & electus Połnaniensis ea per modum Constitutionum Synodaliū legit, quia Cardinalis Florentinus ea legere noluit. Ibidem.*

8. *Cardinalis Praefes Sessione Quintâ non tulit suffragium pro se & Collegio Cardinalium, sed nec Praesides Nationum pro ipsis votum tulerunt: sed sicut à Sessione*
Ter-

Tertiâ sese à Nationibus separarant, ita cum Nationibus de rebus in Concilio statuendis deliberare noluerunt; fuitque primum Sessione XI. à Cardinale Preside pro se & Collegio Cardinalium Placet dictum. Ibidem.

9. Concilium Constantiense tentavit Ioannem XXIII. deponere tamquam Schismaticum & Hæreticum, sed ob Cardinalis S. Marci admonitionem, quod neque de fautoriâ schismatis, neq; de crimine hæresis constaret, actum est à Cardinalibus, Rege Romanorum, & Deputatis Nationum, ut ipsius Ioannis consensus obtineretur, qui à quinque Cardinalibus hanc ob rem ad oppidum Selle missis rogatus sua depositioni consentire, id ipsum acceptavit, & ex abundanti renuntiavit. Dissert. III. cap. 2.

10. Gregorius XII. noluit Pontificatui cedere, nisi duo observarentur à Concilio, quorum primum spectat ad Ioannem XXIII. cuius ne nominis quidem mentionem fieri volebat: secundum ad ipsam Concilij convocationem, quam Ioannis auctoritate factam pro illegitimâ habebat, & ideò novam auctoritate suâ instituendam esse asserbat. Ibidem, & Diss. II. cap. 3.

11 Obe-

11. *Obedientia Benedicti XIII. Concordata inijt cum Deputatis Concilij sub varijs conditionibus, quarū prima, quod ab utrāq; parte fieret noua conuocatio, & Patres Constantienses in litteris conuocatorijs abstinerent à titulo Generalis Concilij: dixeruntq; Legati Regis Arragonum, se Concilium Constantiense pro Generali nolle agnoscere, neq. in eo de rebus ad Concilium Generale spectantibus agere velle ante aduentum Legatorum Regis Castella. Eiusdem cum Rege Arragonum sententia fuerunt ceteri Reges Obedientie Benedicti, qui mentem suam in litteris ad Congregationem Constantiensem eā de re scriptis clarissimè exposuerunt. Dissert. II. cap. 3.*

12. *Natio Hispanica post suam Vnionem repudiavit Decretum Constantiense Sessionis XIV. de non eligendo Pontifice absque consensu Concilij, dixitque, se ad illud obseruandum non teneri, quia dum statuebatur, non adfuerat, illamque Hispanorum sententiam probauerunt Nationes Italica & Gallica in communi protestatione omnium nomine factā. Ibidem.*

13. *Sacrum Cardinalium Collegiū cum tribus supradictis Nationibus obstitit Natio-*

tio-

tionem Germanicam volenti, ut praeceperet reformatio Ecclesiae in Capite & Curia Romanâ ante electionem Pontificis. Cumque monstratum fuisset, quod iuxta Decreta Concilij electio Pontificis praeceperet, ipsique Cardinales cuncta Germanorum machinamenta superassent, Nationi Germanica petenti cautionem per Decretum irritans in formâ, quod futurus Pontifex ante coronationem & administrationem aliquam reformaret Ecclesiam, responsum fuit, quod Papa electus ligari non potest, factumque est Decretum de reformandâ Ecclesiâ sine ullâ pœna vel coactionis mentione. Dissert. III. cap. 2.

12. Cum inter capitula reformationis futuri Pontificis iudicio reservata unum esset, Propter quæ & quomodo Papa possit corrigi & deponi? & post electionem Martini Quinti Natio Germanica contenderet; non ob solum crimen hæreseos, sed ob alia quoque crimina corrigi & deponi posse; magnus ille Pontifex non solum quidquam eâ de re decerni voluit, sed Nationis Germanicæ opinionem novitatis arguit, & silentio obvolvendam censuit, eiusdemque sententiæ plures Nationes fuerunt, ut inter-

mi-

minis habetur in Responso Martini V. , quod ex duobus Manuscriptis Codicibus editum est. Vide Dissertationem III. cap. 2.

15. Martinus V. Auctoritate Apostolicâ approbavit, confirmavit, communiuit, ratificavit Decreta Constantiensis Concilij contra Bohemos, Wiccleffum, & Hus in materiâ fidei edita, & eâdem auctoritate supplevit defectus, siqui forsan ob non servatas solemnitates iuris interuenerint. Edidit autem specialem Bullam hâc de re ante Sessionem XLIII. anno 1418. octauo Kalendaras Martij, ut fidem facit Regestum authenticum eiusdem Pontificis, quod in scrinijs Apostolicæ Sedis ad perpetuam rei memoriam asseruatur. Vide Dissertationem III. cap. 4.

16. Idem Pontifex cum audisset, Legatos Poloniae appellare velle ad futurum Concilium, quia libellus famosus Ioannis à Falckenbergh in Regium & omne Polonum nomen conscriptus à Martino unâ cum alijs libellis Wiccleffi & Hus damnatus non fuerat, edidit in Consistorio publico 6. Idus Martij constitutionem ad perpetuam rei memoriam, quâ declarat, quod nulli fas sit, à supremo Iudice videlicet

et Apostolicà Sede, seu Romano Pontifice Iesu Christi Vicario in terris appellare; aut illius iudicium in causis fidei declinare. Diff. III. cap. 4.

17. Legatis Poloniae appellationem Sessione XLV. prosequi volentibus, Martinus V. silentium sub pœnâ excommunicationis imposuit, & solus omnium Nationum ac Cardinalium Decreto de damnando in Sessione publicâ ante finem Concilij libello Ioannis à Falckenbergh contradixit, & ne fieret, effecit. Dissert. III. cap. 4.

18. Martinus V. tam Sessione XLV. occasione tentatæ per Legatos Poloniae appellationis ad futurum Concilium, quàm post Sessionem illam & finem Concilij ad instantiam Regum & Principum quadam Decreta Constantiensia approbavit, alia verò reiecit, & à sese minimè in auctoritatem recipi, significavit. Ex Actis Sessione XLV. & Manuscriptis Bibliothecæ Vaticanæ Codicibus. Vide Dissertatione II. caput. 3. & Dissertatione III. caput 3.

X I. E R R O R E S

Quoad Constantiense Conciliū à D. Maimbourg in Historiâ eiusdem commissi.

PETRVS Plaouſt anno 1409. die 29. Maij in Oratione , quam habuit coram Patribus Piſani Concilij non ſolū , non probauit , Concilium eſſe ſupra Pontificem , ſed etiam adiunxit , quòd hæc eſſet ſententia Vniuerſitatis Pariſienſis , & aliarum Vniuerſitatum Galliæ . Cap. 21. pag. 217. Tract. ſui Hiſtorici primæ editionis in 4.

2 Episcopuſ Nouarienſis idem teſtatuſ eſt de centum & tribuſ Doctõribuſ ac Licentiatiſ in Theologiâ deſuper conſultuſ , & affirmauit , quòd præter Galliæ Vniuerſitateſ , ita quoquè ſentirent Vniuerſitateſ Bononienſiſ & Florentina . Ibidem , paginâ 217. & ſequenti.

3 Quæſtio de ſuperioritate Concilij non ſolū Piſiſ agitata , ſed etiam decifa fuit in fauorem Concilij . Tract. Hiſtor. cap. 22. pag. 254.

4 Nulla vnquàm quæſtio meliùſ examinata fuit , quàm hæc , antequàm Decre-

ta

ta Constantiæ de illâ edita sunt Sessionib.
IV. & V. Tract. Histor. cap. 23. pag. 254.

5 Codices Manuscripti defectuosi
sunt, qui non habent in Decreto primo
Sessionis Quartæ hanc clausulam: *Et ad
reformationem Ecclesie Dei in Capite, &
in membris.* Tract. Historici cap. 23. pagi-
nâ 249.

6 Ioan. Gersonius Cancellarius Vni-
uersitatis Parisiensis recitavit Decretum
primum Sessionis Quartæ cum supradictâ
clausulâ in Sermone suo, quem Constan-
tiæ habuit *pro Viaggio Regis Romanorum*,
in Sermone habito ibidem secundâ Do-
minicâ post Epiphaniam, & in Tractatibus
de Potestate Ecclesiasticâ, ac Appellatione
à Summo Pontifice. Tract. Histor. capite
23. pag. 240.

7 Moderamen, quod Imperator Si-
gismundus inuenit, vt discrepantes Car-
dinalium, & Patrum sententias quoad De-
creta Sessione IV. publicanda sibi inuicem
conciliaret, fuit, vt ex duobus Decretis
de Potestate Ecclesiasticâ apud Nationes
conclusis Primum ederetur de Potestate
Constantiensis Concilij in determinandis
rebus, non solùm ad Fidem, & ad Schif-

§ X ★ ★ 2

ma,

LXXXVI *Vndecim errores.*

ma, sed etiam ad reformationem Ecclesię spectantibus. Tract. Histor. cap. 23. paginâ 251.

8 Post Patrum, Cardinalium, & O-ratorum Christianissimi Regis oppositio-nem, conuenerunt omnes in eandem sententiam quoad Decreta de Potestate Ecclesiasticâ Sessione V. publicata, vt dici potuerit, communi omniũ consensu, *Vi-sum est Spiritui Sancto, & nobis.* Tract. Histor. cap. 23. pag. 256.

9 Martinus V. duabus vicibus appro-bauit Decreta Sessionis IV. & V., & prote-status est, se ea inuiolabiliter velle obser-uare. Tract. Histor. cap. 24. pag. 265.

10 Eiusdem Pontificis Constitutio de non appellando à Supremo in causis Fi-dei Iudice Romano Pontifice, intelligen-da est de non appellando ad Episcopos particulariter sumptos, non verò in Con-cilio Generali adunatos. Tract. Historici cap. 24. pag. 275.

11 Confirmatio Martini V., & alio-rum Pontificum, quâ Concilia approba-runt, nihil aliud fuit, quàm consensus, quem ipsi equè ac alij præbere debebant. Tract. Histor. cap. 24. pag. 279.

SY-

SYNOPSIS

DISSERTATIONVM

ET CAPITVM.

DISSERTATIO I.

DE primâ Compilatione Actorum Constantiensis Concilij, & erroribus, qui exinde in Decretum Primum Sessionis IV. irrepsērunt, eiusdemque Decreti genuino sensu. pag. II.

CAPVT I. *Basilëenses post Sessionem XLIII. Acta Constantiensia à septem è suis compilata speciali Bullâ probarunt, eamque compilationem sigillo Concilij munitam ab omnibus in auctoritatem recipi debere constituerunt. Ex illâ Basilëensium compilatione prodijt anno 1500. in Imperiali Oppido Hagenow prima Actorum Constantiensium editio, quam in omnibus sequentibus editionibus secuti sunt reliqui Actorum, vel Conciliorum collectores. Ex predictâ Basilëensium compilatione editum fuit Decretum I. Sess. IV. sine mentione de fide, & cum mentione reformationis Ecclesie Dei in Capite, & in membris, quorum*

pri-

LXXXVIII Synopsis Dissertationum
primum Decreto adesse, secundum abesse
debet, ut contra D. Maimbourg proba-
tur ex Manuscriptis indubitata fidei Co-
dicibus Acta Constantiensis Concilij conti-
nentibus. Manuscripta Sancti Victoris,
si in Decreto illo reformationis Ecclesie
mentionem faciant, vitiosa esse, & quatuor
loca Ioannis Gersonis nobis opposita de De-
creto Sessionis IV. intelligenda non esse, mon-
strantur. pag. 12.

CAPVT II. Ostenditur ex Manuscrip-
tis Gestis, & Regesto Constantiensis Con-
cilij, quod Articulus de reformatione Ec-
clesie in Capite & in membris à Decreto
Primo Sessionis IV. abesse debeat, id quod
firmatur testimonio Gobelini Personæ, qui
tempore Constantiensis Concilij scripsit, &
auctoritate Auctoris Galli, qui ex relatio-
ne Oratorum Regis Christianissimi, qui
Concilio Constantiensi adfuerant, Decre-
tum illud retulit. pag. 40.

CAPVT III. Quod Decretum Pri-
mum Sessionis IV. solummodò agat de au-
thoritate Constantiensis Concilij tempore
Schismatis celebrati, & inter Deputatos
Nationum, ac Cardinales conuenerit, quod
ne quidem Concilio Constantiensi per di-
ctum

*etum Decretum auctoritas tribueretur re-
formandi Ecclesiam in Capite & membris,
ut patet ex Manuscriptis Codicibus su-
prà citatis. Differentia inter Decreta Ses-
sionis IV. communi Patrum unius Obe-
dientie consensu à Cardinali Florentino
pronuntiata, & Decreta Sessionis V. con-
tradicientibus Romanæ Ecclesiæ Pontifici-
bus, Cardinalibus, & Regis Galliæ Orato-
ribus edita.*

pag. 49.

DISSERTATIO I I.

*De Auctoritate Decretorum Constans-
tensium circa Potestatem Ecclesiasticam
Sessione V. editorum.*

pag. 59.

CAPVT I. *An Decreta Sessionis V. de
Superioritate Concilij intellecta cum ma-
tura deliberatione, & debito tantæ rei e-
xamine statuta fuerint? Opinio D. Maim-
bourg, quòd in Synodo Pisana decisa fue-
rit pro Concilio, & nulla umquam que-
stio melius examinata sit, quàm hæc ante
& post Ioannis Gersonis sermonem fuit,
quòdque circa illam omnes conuenerint.*

pag.

61.

ARTICVLVS I. *Status Questionis
de Auctoritate Concilij supra unicum &
in-*

indubitatum Pontificem, & quòd Pisanum Concilium illam questionem non tractauerit, multò minus deciderit. Adferuntur Acta Pisana ex triplici collectione, quarum una ab ipsis Concilij Notarijs compilata fuit, ex quibus constat, Concilium Pisanum nequidem hoc titulo iudicare voluisse de duobus pro Pontificatu contendentibus, quòd de ijs ob dubium facti & iuris nesciebatur, uter verus Pontifex esset censendus, sed probari voluisse, quòd essent Schismatici & Hæretici, Articulum de unâ Ecclesiâ Catholicâ non quidem verbo impugnantes, sed facto destruentes, & tamquam tales iuxta mentem Vniuersitatum & Doctorum à Petro Plaoust, & Episcopo Nouariensi allatorum deponi potuisse, ac re ipsa Pisis pro depositis habitos fuisse. Testimonium D. Maimbourg sibi ipsi contradicentis pro hac veritate, & sententia Diui Antonini pro causâ Gregorij XII. contrâ Concilium Pisanum, ubi cum in duorum contendentium locum Alexander V. electus erat, Schisma non sopitum, sed adauctum fuit.

pag. 64.

AR-

ARTICVLVS II. Neque Concilium ipsum Constantiense ante fugam Ioannis XXIII., quæ post secundam Sessionem anno 1415. vigesimo primo Martij contigit, de illâ questione egit. Primum coram Concilio publicè eâ de re locutus est Ioannes Gersonius in Sermonem die 23. Martij coram Patribus habito. Testimonium D. Maimbourg hæc de re, qui sibi ipsi contradicit. Post Ioannis Gersonij Sermonem iterum mentio facta dicitur, cum Cardinales Schaffusâ reduces Concilium ex recessu Ioannis dissolutum fuisse contendebant. Exacerbatis hanc ob rem nonnullorum Patrum animis, inconsultè & sine debitâ deliberatione apud Nationes conclusa sunt Decreta de Auctoritate Concilij. Cardinalium querelæ ante Sessionem IV., & monita in ipsâ Sessione, quòd Quæstiones illæ magnas paterentur difficultates, & maiorem exigerent deliberationem. Nationes, quæ à Decretorum publicatione supersederant Sessione Quartâ, non instituunt commune examen, neque debitam ineunt deliberationem ante Sessionem Quintam, quam si iniuissent, plu-

XCII Synopsis Dissertationum

ra Antiquitatis monimenta pro supremâ Romani Pontificis Auctoritate facere comperissent. pag. 77.

CAPVT II. Error D. Maimbourg, quòd post varias contentiones circa Decreta de Potestate Ecclesiasticâ ante & post Sessionem Quartam exortas, omnes Patres conuenerint in vnâ eandemq; sententiam, & Sessione Quintâ de communi omnium consensu edita fuerint. Id dici non posse de Ioanne XXIII., ostenditur ex varijs monimentis, ac Manuscriptis Actis in Bibliothecâ Sancti Victoris Lutetiæ Parisiorum asseruatis. Sed neque Romanæ Ecclesiæ Cardinales consensum præbuisse, ex Manuscripto Codice Regis Christianissimi probatur, cùm ex eo constet, Cardinales post recessum Ioannis XXIII. frustrâ à Nationibus petÿsse suffragium in Sessionibus publicis à quatuor Nationum suffragijs distinctum. Cùm enim remitterentur ad suas Nationes, vt cum illis deliberarent, & suffragium ferrent, noluerunt Cardinales ad Nationes ire, sed per se deliberare. Vnde non communicata sunt ipsis, quæ Sessionibus Quartâ & Quintâ statuenda erant. Neque per se, neque per Cardinalem Præsidentem-

dem, neque per Nationum Praesides tulerunt suffragium Sessione V. Secretò ante Sessionem V. protestati sunt, quòd ad Sessionem illam ibant vitandi scandali causà, non animo consentiendi his, quae in eà statui debere à nonnullis audiuerant. Cardinalis Florentinus rogatus Sess. V. ut Decreta publicaret, licet munus illud ad ipsum tamquam ultimum Cardinalem spectaret, id tamen exequi publicè recusavit, ut probatur ex pluribus Manuscriptis Codicibus, quibus nihil habet Auctor Tract. Historici, quod opponat.

pag. 91.

CAPVT III. Concilium Constantiense Sessionibus Quartà & Quintà nondum erat vniuersale. Tantum vna Ioannis XXIII. Obedientia aderat. Cardinalis Turrecremata, & Eugenij IV. hac de re testimonia, quae confirmantur ex Manuscriptis Actis & Gestis Constantiensis Concilij, in quibus refertur, ab Hispanis saepius dictum & scriptum fuisse, idque scientibus, audientibus, & tacentibus Patribus Constantiensibus, quòd ipsorum Concilium non esset vniuersale ante unionem Obedientiae Benedicti. Gregorius XII. noluit se unire Concilio, nisi de nouo Auctoritate sua con-

XCIV Synopsis Dissertationum
uocaretur. Idem obseruari voluit Obedien-
tia Benedicti, quæ Patres in litteris conuo-
catorijs à titulo Generalis Concilij abstinere
fecit. Vtriusque Obedientia termini quam
latè sese extenderint. Ex ipsâ Obedientiâ
Ioannis XXIII. Cardinales sese Decretis
opposuerant, pluresque Patres tenebant,
quòd excluso Cardinalium Collegio Ge-
nerale Concilium facere non poterant.
Cardinales sustinent, sese non teneri Decre-
to Sessionis XIV. de non eligendo Pontifi-
ce absque consensu Concilij, quia illi non
consenserant. Natio quoque Hispanica se
minimè teneri credidit, quia cùm statue-
retur, non adfuerat. Protestatio Natio-
nis Hispanica eâ de re probata à Car-
dinalibus, & Nationibus Italicâ, ac
Gallicanâ. Satisfit obiectionibus Auctoris
Tractatus Historici, & ostenditur, quòd
vacillante Auctoritate Constantiensis Con-
cilij, Conciliorum Generalium Auctoritas
in discrimen nullatenus vocetur. Quid
dicendum sit de Articulis Hereticorum à
Constantiensi Concilio antetrium Obedien-
tiarum unionem damnatis, & de deposi-
tione Ioannis XXIII.

pag. 112.

Dif

DISSERTATIO III.

*De sensu & confirmatione Decretorum
Constantiensium Sessione Quintâ editorum .*
pag. 139.

CAPVT I. *Quàm variae opiniones fuerint tempore Constantiensis Concilij de Auctoritate Concilij suprâ Pontificem . Sententia Benedicti XIII. , quòd Concilium nullo casu iudicare possit de Romanis Pontificibus , sed iudicium de ijs soli Deo reseruatum sit . Opinio , quam secuta est Synodus Pisana , & in terminis propugnauit Ioannes XXIII. cum suis sequacibus , quòd ne quidem tempore Schismatis de dubijs Pontificibus iudicandum sit , nisi crimini hereseos obnoxij probentur . Tertia sententia Petri de Alliaco , quòd tempore Schismatis Pontifices cogi possint à Concilio ad cessionem Pontificatus . Quarta sententiâ Francisci Zabarelle Cardinalis Florentini , quòd Concilium sine Papâ non possit reformare Ecclesiam in Capite & in membris . Quinta sententia plurium Patrum Constantiensium , quòd Concilium Vniuersale tempore Schismatis possit reformare Ecclesiam in Capite & membris .*

Sex-

XCVI Synopsis Dissertationum

Sexta sententia Ioannis Gersonij, quòd Concilium Vniuersale non solum tempore Schismatis, sed etiam extra illud, possit reformare Ecclesiam in Capite, & Pontificem obedire nolentem legitima pœnitentia subijcere.

pag. 140.

CAPVT II. *Iuxta sextam ex prædictis sententijs interpretanda esse duo priora Decreta Sessionis Quarta, statuit post Gersonium Richerius: eorum fundamenta expenduntur, & ostenditur primò, quòd Concilium Constantiense Ioannem XXIII. pro unico, vero, & indubitato Pontifice ab omnibus haberi noluerit. Petri de Alliaco de duobus alijs contendentibus tamquàm dubijs Pontificibus sententia. Patrum Constantiensium mens de armis Pontificijs à Gregorio XII. Constantia in Diœcesi & præsentia Ioannis XXIII. affigendis. Ioannis Dominici eiusdem Gregorij Legati ingressus publicus cum capello rubeo. Gregorij conuocatio Concilij tamquam illegitimè per Ioannem facta. Ioannis depositio tentata sub titulo hæreseos, cuius criminis cum ipsum conuinci non potuisse monuisset Cardinalis S. Marci, requisitus fuit eiusdem consensus, & renuntia-*

tiauit Pontificatui. Concilium post trium Obedientiarum unionem nunquam ausum fuit interpretari Decreta Sessionis V. de unico vero & indubitato Pontifice, nec umquam potestate coactiuâ usum fuit. Nationis Germanicæ instantia pro Decreto irritante, casu quo futurus Pontifex non reformaret Ecclesiam. Cardinalium & aliorum Patrum responsio, quòd Papa electus ligari non potest. Concilij Decretum hæc de re sine ullâ coactionis mentione. Articulus reformationis futuri Pontificis iudicio reservatus: propter quæ igitur & quomodo Papa possit corrigi & deponi. Ex eo Cardinales sub Eugenio IV deduxerunt, quòd Patres de Constantiâ non habuerint erroneum sensum de potestate Conciliorum, quem habuerunt Basileenses. Firmatur id ex Capitulo Frequens, ubi Patres agentes de unico vero & indubitato Pontifice nullam mentionem coactionis faciunt, agentes verò de contendentibus tempore Schismatis, pœnam depositionis in obedire detrectantem constituunt.

pag. 149.

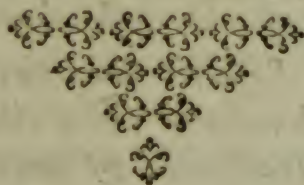
CAPVT III. Martinus Quintus in legitimum Pontificem electus numquam confirmavit Decreta Sessionis Quintæ in
sen-

XCVIII Synopsis Dissertationum

sensu Basileensium: Articulum reformationis, Propter quæ & quomodo Papa possit corrigi & deponi, nouitatem sapere asseruit, & nihil de eo statuendum esse, cum pluribus Nationibus censuit. Sessione XLV. confirmando omnia & singula in materiâ fidei conciliariter edita, non probauit Decreta Sessionis V. de Auctoritate Ecclesiasticâ, utpotè quæ per modum constitutionum siue legum dumtaxat, non definitionum fidei edita fuerant. Vnde dum Martinus V. eâdem Sessione XLV. adiunxit, sese nullatenus probare, quæ aliter & alio modo, quàm Conciliariter in materiâ fidei acta erant, significauit, se improbare Decreta Sessionis V. ut obseruat Spondanus, cuius sententia confirmatur. pag. 171.

CAPVT IV. Martinus V. non solum superioritatem Conciliorum numquam admittere voluit, sed potius superioritatem Pontificiam & factis & verbis propugnauit: factis quidem, quando Bullam confirmatoriam Decretorum Constantiensium in materiâ fidei ante Sessionem XLIII. edidit. Ex quâ refutatur Maimbourgi opinio contra auctoritatem Pontificiam in confirmandis Conciliorum Decretis excogitata-

tata. Verbis verò asseruit, quando in Consistorio publico die 2. Martij anno 1418. Constantie Constitutionem ad eternam rei memoriam edidit de non appellando à sententià Romani Pontificis, utpotè quem supremum in materijs fidei iudicem asserit. D. Maimbourgi interpretatio de non appellando ad Ecclesias particulares expeditur, & Martinum V. Sessione ultimà Polonis ad Ecclesiam uniuersalem in Concilio representatam appellare volentibus tamquam rem nouam & Sedi Apostolicæ iniuriosam ausis, silentium imposuit, eoque modo coram uniuerso Constantiensi Concilio Auctoritatem Pontificiam Concilio superiorem esse, ipso Gersonio testante, monstrauit pag. 187.

C
ELENCHVS

ACTORVM CONSTANTIENSIVM

Quæ Asterisco notata sunt, ex Manuscriptis Codicibus in lucem prodeunt.

CANON I. Sessionis *Quarta* ex *Actis* Protonotariorum Constantiensis Concilij. In tribus Manuscriptis Codicibus. pag. .213.

★ *Ea, quæ spectant ad receptionem Legatorum Gregorij XII. ex Regeſto Constantiensis Concilij in duobus Manuscriptis Codicibus.* pag. 214.

★ *Acta ante Sessionem Quartam tam à Cardinalibus, quàm Nationibus circa Decreta illà Sessione publicanda. Ex eodem Regeſto in duobus Manuscriptis Codicibus.* pag. 219.

★ *Decreta Sessionis Quarta, & adiſſamenta Cardinalium circa illa, quæ in Concilio pertractanda & omittenda videbantur, eàdem Sess. IV. exhibita. Ex Regeſto, & Manuscriptis predictis.* pag. 226.

★ *Acta ante Sessionem Quintam tam à Cardinalibus, quàm Oratoribus Regis Chri-*

ELENCHVS ACTORVM. CI

Christianissimi protestantibus contra Decreta Sessione V. promulganda, cum ipsius Sessionis Quinta prefatione. Ex Regesto, & Gestis Manuscriptis Constantiensis Concilij. pag. 231.

★ *Querela Cardinalium, quod sine ipsorum deliberatione post Sessionem secundam cuncta in Concilio peragerentur. Ex Gestis Constantiensis Concilij in quatuor Manuscriptis Codicibus.* pag. 233.

★ *Acta ante & post sententiam contra Ioannem XXIII. latam. Ex iisdem Gestis & quatuor Manuscriptis Codicibus.* pagina. 235.

★ *Acta Sessione XII circa unionem Obedientie Gregorij XII. Ex iisdem Gestis, & Manuscriptis Codicibus.* pag. 238.

★ *Epistola Francisci Narbonensis Episcopi de unionem cum Obedientia Benedicti XIII. Narbonæ initâ. Ex Regesto Constantiensis Concilij in duobus Manuscriptis Codicibus.* pag. 140.

Excerptum ex Instrumento Concordatorum Narbonensium Sessione XX. Iuramento Patrum confirmato. pag. 242.

★ *Testimonia Regum Castellæ, Arragonum, & Scotiæ, de non habendo Conci-*

§X★★★★ 2

li-

lium Constantiense pro Vniuersali ante
unionem Obedientie Benedicti. Ex Gestis
Constantiensis Concilij in quatuor Manu-
scriptis Codicibus. pag. 250.

★ Protestatio Sacri Cardinalium Colle-
gij contra Decretum de non eligendo Pon-
tifice absque sententiâ Concilij Sessione XIV.
editum. Ex iisdem Gestis. pag. 252.

★ Alia protestatio Nationum Hispanæ,
Gallicanæ, & Italicæ, nec non Sacri Colle-
gij Cardinalium contra Nationem Ger-
manicam edita, ut ante reformationem
Ecclesiæ in Capite & membris fieret electio
vnius veri & indubitati Pontificis. Ex
iisdem Gestis, & quatuor Manuscriptis Co-
dicibus. pag. 255.

★ Plura ex ijs, quæ hanc protestationem
subsecuta sunt, & quomodo post varios tu-
multus inter Nationem Germanicam &
ceteros Concilij Patres conuenerit de refor-
mandâ Ecclesiâ post electionem Pontificis.
Ex iisdem Gestis & Manuscriptis Codici-
bus. pag. 266.

Articuli reformationis Iudicio Summi
Pontificis reseruati. Ex Actis Constan-
tensis Concilij Sessione XL. pag. 270.

★ Tituli & initia Responsi à Martino
V.

V. Constantia in Pontificem electo ad articulos reformationis dati. Ex Manuscripto Codice Bibliotheca Vaticana, & alio Manuscripto Bibliotheca Palatina. pagina. 272.

★ *Bulla confirmatoria Martini Quinti, quâ Authoritate Apostolicâ confirmat, roborat, ratificat & supplet defectus Decretorum Concilij Constantiensis circa hereses Wiccleffi, Hus, & Hieronymi de Praga. Ex Regesto authentico variorum Martini Quinti in scrinijs Sedis Apostolicæ seruato.* pag. 274.

★ *Bulle Ioannis XXIII. in Synodo Romanâ anno 1413. contra errores Wiccleffi editæ. Ex eodem Regesto in Bullâ confirmatoriâ Martini iam memoratâ. pagina.* 283.

Acta Sessionis XLV. de libello Ioannis à Falckenberg, & appellatione Legatorum Poloniae, ac Martini Quinti Responso ad illam. pag. 297.

Excerptum ex constitutione Martini Quinti de non appellando à Sede Apostolicâ ad futurum Concilium. Ex Tractatu Ioannis Gersonis desuper edito. pag. 301.

CV

TRACTATVS
DE SENSU ET AVCTORITATE
DECRETORVM CONSTANTIENSIVM
SESSIONE QVARTA ET QVINTA EDITORVM:

VM mihi denuò agendum sit
De sensu & auctoritate duorum
Decretorum Constantiensium, quæ de potestate
Ecclesiasticâ tractant, & sessione
quartâ & quintâ continentur, operæ
pretium me facturum existimaui, si illa
ipsa in huius Tractatus initio ijs verbis
proponerem, quibus iuxta vulgatam editionem
ad manus nostras peruenerunt.

A

Pri-

Primum itaque decretum sessionis quartæ & quintæ his verbis editum habemus:

Decretum 1. sessionis quartæ & quintæ iuxta vulgatam editionem.

Et primò declarat, quòd ipsa Synodus in Spiritu Sancto congregata legitimè Generale Concilium faciens Ecclesiam militan- tem representans potestatem à Christo immediatè habet, cui quilibet cuiuscumque status, vel dignitatis, etiamsi Papalis existat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti schismatis, & reformationem generalem Ecclesiæ Dei in Capite & in membris. Secundum verò sessionis quintæ: Item declarat, quòd quicumque cuiuscumque conditionis, status, dignitatis, etiamsi Papalis, qui mandatis aut præceptis huius Sacræ Synodi, & cuiuscumque alterius Concilij Generalis legitimè congregati super præmissis seu ad ea spectantibus factis vel faciendis obedire contumaciter contempserit, nisi resipuerit, condignæ pœnitentiæ subiiciatur, & debitè puniatur, etiam ad alia iuris subsidia, si opus fuerit, recur- rendo.

Decretum 2. sessionis quintæ.

Atque hæc sunt decreta, de quibus Illustrissimus Galliæ Clerus ante triennium ex varijs Prouincijs Lutetiæ adunatus statuit,

De Decretis Constantiensibus. 3

tuit, quòd tanquam ab Oecumenicâ Synodo edita, & à Sede Apostolicâ comprobata, ipsoque Romanorum Pontificum, ac totius Ecclesiæ vfu confirmata, valere debeant, atque immota consistere. 'Cum verò de his non vna omnium Doctorum fuisset sententia, sed etiam plures post Constantiense Concilium ea de solo schismaticis tempore intellexissent, vel de eorundem auctoritate dubitassent, adiunxit prefatus Clerus: *Non probari à Gallicanâ Ecclesiâ, qui eorum decretorum, quasi dubie sint auctoritatis, ac minus approbata robur infringant, aut ad solum schismatis tempus Concilij dicta detorqueant.*

Vix edita fuit hæc declaratio Parisijs, quùm ad omnium notitiam peruenit, & ad me quoque Romæ tunc commorantem perlata fuit: cùmque vidissem supracitatum de potestate Ecclesiasticâ Articulum factis inniti, quæ ex Actis Concilij lucem accipere possent, operam omnem adhibendam putavi, vt manuscripta ipsa perquirerem, & si quid ineditum reperiretur, cum eruditis omnibus communicarem. Iam dudum enim suspicatus eram, vltra Acta Concilij Constantiensis,

A 2

quæ

Gallie Clerus artic. 2. sue declarationis an. 1682 Parisijs editæ.

quæ typis vulgata erant, quædam alia latere, in quibus plura continentur, unde de sensu & auctoritate Decretorum sessione quartâ & quintâ editorum clariùs constaret. Neque mea me fefellit opinio: examinatis namque in Bibliothecâ Vaticanâ per sex menses Manuscriptis Codicibus, incidi demùm in Acta & Gesta Constantiensis Concilij hætenùs inedita, in quibus plura continentur, unde probari poterat, quòd (etiam suppositâ non tamen concessâ eorum sententiâ, qui Decreta sessionis 5. contra supremam Auctoritatem Pontificiam edita fuisse putant) Decreta illa non solùm ab vnâ dumtaxat obedientiâ eâque non integrâ, sed & ijs verbis edita fuerint, quæ Patres Constantienses post trium obedientiarum vnionem in alio sensu accipienda duxerunt: & quòd Martinus Quintus in eo sensu, qui ad Superioritatem Conciliorum Generalium facit, illa potiùs reprobasse quàm confirmasse visus fuit.

Occasione itaque Actorum tunc primò è tenebris erutorum edidi an. 1683. Dissertationem in tria Capita diuisam, in quâ ostendebatur ex Manuscriptis indubitatae

fi

De Decretis Constantiensibus. 5

fidei Codicibus, tantum abesse, quòd Decreta Constantiensia ab Oecumenicâ Synodo edita, & à Sede Apostolicâ comprobata fuerint, vt potius constet, quòd Decretum primum sessionis quartę ex compilatione Basilcensium corruptum ad manus nostras peruenerit, duo verò priora sessionis quintę contrà protestantibus Cardinalibus & Regis Galliæ Oratoribus edita sint, omnia insuper à Concilio nondum vniuersali pronuntiata fuerint, quæ proinde ab ipsius Constantiensis Synodi Patrius post trium obedientiarum vnionem non recepta, & ab ipso Martino Quinto infirmata sunt.

Contra hanc meam Dissertationem nuper D. Maimbourg calamum strinxit. Editio namque Parisijs anno 1685. Tractatu historico de Romanâ Ecclesiâ, egit in eo de quatuor Propositionibus in Comitij Parisiensibus anno 1682. editis, & à capite 22. vsque ad caput 26. ex professo Dissertationem meam oppugnandam suscepit, asserens in primis, me in eâ destruere voluisse, quidquid Galliæ Clerus de Decretis Constantiensibus statuit, deinde adiungens: „ Quamuis autem Ge-
sta

*D. Maimbourg
Tractatu histori-
co esp. 22. pag.
231. primæ edit.
in 4. Or comme
les faits & les
Actes authenti-
ques, que nous
avons dans les
Conciles de Cô-
stance & de Ba-
sle sont entre
les mains de
toute le monde,
& reconus pour
tres-veritables
depuis plus de
deux cens foi-
xante ans, sans
que personne
ait iamais songé
à s'y opposer :
il s'est avisé
de nous dispu-
ter cette legiti-
me & paisible
possession autho-
rifiée par une
si longue pre-
scriptiō de pres
de trois siècles.
C'est ce qu'il
pretend faire,
en nous oppo-
sant certains vi-
eux manuscrits
qu'il a deterréz,
qui contiennent
le Registre &
les Actes du Cô-
cile de Constan-
ce, qu'on n'avoit
jamais veus,
comme ils sont
là, & que Dieu,
par une singulie-
re providence,
à ce qu'il dit, a
permis, qu'on
trouvast presque
en mesme temps
que l'Eglise
Gallicane fai-*

„sta & Acta authentica, quæ Concilijs
„Constantiensi & Basiliëensi continentur,
„omnium manibus terantur, ac plusquam
„à ducentis sexaginta annis pro verissimis
„habita sint, nec quisquam toto illo tem-
„pore se vmquam ijs opponere somnia-
„uerit, voluit tamen nobis disputare hanc
„legitimam & pacificam possessionem
„trium ferè sæculorum auctoritate firma-
„tam. Et hoc est, quòd prætendit, nobis
„opponens quædam antiqua Manuscripta
„à se eruta, Regestum, & Acta Constantien-
„sis Concilij continentia, quæ nemo an-
„tea viderat, prout ibi habentur, & quæ
„Deus singulari prouidentiâ, vt ait, eo-
„dem fermè tempore reperiri permisit,
„quo Ecclesia Gallicana suam declaratio-
„nem edidit: ac si. voluisset illam eodem
„momento destruere, quo nascebatur. En
„institutum procul dubio magnificè pro-
„positum! Sed supra quod fundatum est?
„Supra fundamentum quàm maximè rui-
„nosum, & quod facillimum mihi esset
„destruere cum toto ædificio tam malè
„eidem innixo, dicendo vnico verbo id,
„quod verissimum est, quòd prætenfa hæc
„bona Manuscripta, quæ contra nos ad-
du-

De Decretis Constantiensibus. 7

„ducit, post possessionem ducentorum
„& septuaginta annorum non debeant
„amplius admitti, neque præstent illis,
„ex quibus extracta sunt Acta & Decreta
„Constantiensis Concilij, quæ iam edita
„habemus. Cùmque hoc modo locutus
„fuissem, ipsius esset probare, quòd Ma-
„nuscripta sua meliora sint nostris, id,
„quod nunquam facere poterit, vt statim
„videbimus. Sed vt gratiam illi exhi-
„beam, nolo rigorosè de ijs agere, sed
„clarè ac pacificè ipsi monstrabo seruan-
„do omnem honorem characteri ipsius
„debitum, quòd consequentiæ ex ijs, quæ
„in Manuscriptis suis reperit, deductæ
„sint falsæ, & argumentando, vt facit,
„auferretur à cunctis Concilijs Oecume-
„nicis omnis auctoritas, quam eadem ha-
„bere debent, & hucusque obtinuerunt
„in Ecclesiâ.

En verba, quibus sermonem mecum
instituit Auctor ille in suo de quatuor pro-
positionibus Tractatu, in quo si oppu-
gnandam suscepisset fidem Manuscripto-
rum Codicum, monstrare illi eodem mo-
do potuissem, Dissertationem meam fun-
damento innixam, quod nullâ arte con-

uel-

soit sa declara-
tion, comme
s'ils eussent voulu
donner de quoy
la confondre à
l'instant même
qu'on la publi-
oit. Voilà sans
doute une entre-
prise magnifi-
quement propo-
sée ! Mais sur
quoy est-elle
fondée ? Sur le
fondement du
monde le plus
ruineux, & qu'il
me seroit très-
aisé de détruire,
& conséquem-
ment tout l'édifi-
ce, qui en est si
mal soutenu, dis-
sant en un mot,
ce qui est très-
vray, que ces
pretendus bons
manuscrits, &
qu'il produit
contre nous, ap-
rès une posses-
sion de deux
cents soixante
& dix ans, ne
sont plus rece-
vables, & ne va-
lent pas, à beau-
coup près ceux,
dont on a tiré
les Actes & les
Decrets, que
nous avons du
Concile de Cō-
stance. Quand
j'aurois parlé de
la sorte, ce se-
roit à luy de
prouver, que ses
manuscrits sont
meilleurs, que
les nôtres, &
qu'il ne pourra
jamais faire,

comme on le
verra bientôt.
Mais pour luy
faire grace, je
veux bien ne les
pas traiter à la
rigueur, & je
luy vais montrer
clairement &
paisiblement, &
en gardant tout
le respect qu'on
doit à son carac-
tère, que les
consequences
qu'il tire de ce,
qu'il y trouve,
sont fausses, &
qu'en raison-
nant comme il
fait, on osteroit
à tous les Con-
ciles Oecume-
niques toute l'
autorité, qu'ils
doivent avoir,
& qu'ils ont eüe
jusqu'à mainte-
nant dans l'E-
glise.

Tertullianus
libro de Prescri-
ptionibus.
D. Augustinus e-
narrat. in l. 61.

Tertullianus de
Prescriptionibus.

uelli, nullo sophismate destrui, nullâ ra-
tione valeat infirmari. Dicere potuissem,
quòd Acta & Gesta Constantiensis Conci-
lij, quæ ex Manuscriptis indubitata fidei
Codicibus adduxi, veritatem contineant,
† *quæ, ut cum Tertulliano loquar, sempi-
terna quadam res est, cui nemo prescribere
potest, non spatium temporum, non pa-
trocinia personarum, non priuilegia Na-
tionum.* Potuissem ostendere, quòd Acta
ex quibus Basilëenses Collectionem suam
compilarunt, nullibi repugnent cum ijs,
quæ ego ex M. SS. Codicibus attuli, quin
potius confirmant, quòd errores in Acta,
ut ex compilatione Basilëensium posteri-
rati tradita sunt, irrepperint: sicque, ut
cum Augustino loquar, licet *veritas la-
tere potuerit, vinci non potuerit.* Et iux-
ta aliam Tertulliani regulam dici debeat:
*Id esse verum, quod est prius traditum;
id extraneum & falsum, quod est poste-
rius immixtum.* Et quando hoc modo re-
spondissem, Auctoris istius esset probare,
quòd Manuscripta sua alijs à me citatis
merito contradicant; id, quod numquam
monstrare poterit, ut suo loco videbimus.

Attamen cum Auctori illi placuerit,
du-

De Decretis Constantiensibus. 9

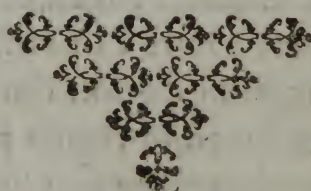
dubium suum de Manuscriptorum Codicum auctoritate in aliud tempus reijcere, & seruatis modestiæ terminis mecum de re ipsâ tractare, nolui humanitatis terminos mihi præsignatos transgredi, sed & placuit modestius cum eo agere, & pro solâ veritate scribere. Cùm enim simus Sacerdotes Dei, Confacerdotes Christi, decet nos præ ceteris omnibus Christi exemplum imitari, & dum quæstio aliqua exagitur, non nisi cum charitate pro veritate sermonem instituere. Ostendam itaque stylo pacifico & familiari, quòd plura contineantur in Actis à me repertis, quæ hætenùs ignota fuerunt, & Tractatu hoc in tres Dissertationes diuiso, monstrabo Dissertatione primâ, quòd primum Decretum sessionis quartæ corruptum sit, prout ex compilatione Basilëensiû ad manus nostras peruenit, nihilque ad Quæstionem de Superioritate Concilij faciat: Dissertatione secundâ, quòd duo priora sessionis quintæ Decreta, quæ putat ad Superioritatem Conciliorum Generalium facere, neque cum debitâ tantæ rei deliberatione, neque consentientibus omnibus, quorum intererat, neque à Concilio Vni-

B

uer-

10 *Tractatus de Decretis Constant.*

uerfali, sed ab vnâ dumtaxat obedientiâ
eâque non integrâ statuta sint: Disserta-
tione verò tertiâ, quòd Decreta illa de Su-
perioritate Conciliorum intellecta, neque
à Patribus Constantiensibus post trium
obedientiarum vnionem in auctoritatem
admissa, neque à Martino Quinto Roma-
no Pontifice confirmata, sed improbata
potius & infirmata sint. Ex his autem con-
stabit, Decreta sessionis quartæ & quintæ
non solùm dubiæ auctoritatis habenda es-
se, sed & robore carere, vt consequentię,
quas in Dissertatione meâ ex Actis Con-
stantiensis Concilij hucusque ineditis de-
duxeram, sint veræ, & argumentando,
prout feci, nihil auferatur de auctoritate
Conciliorum Generalium, quam ha-
bere debent, & hucusque ha-
buerunt in Ecclesiâ.

DIS-

DISSERTATIO I.

11

De prima Compilatione Actorum Constantiensis Concilij, & erroribus, qui exinde in Decretum primum sessionis quartæ irrepperunt, eiusdemque Decreti genuino sensu.

PRIMA quæstio, quam mouet D. Maimbourg in Tractatu suo historico contra Dissertationem meam de Actis & Decretis Constantiensis Concilij ante biennium Antuerpiæ editam, est illa de primo Decreto sessionis quartæ, an nimirum nullâ sui parte adulteratum sit, prout ex Basiliënsium compilatione editum fuit? Sustinui ego, duobus in locis corruptum fuisse in eâ Actorum Constantiensium editione, quæ ex compilatione Basiliënsium anno 1500. primùm in Germaniâ prodijt, & postea varijs in locis iterum excusa fuit. Contendit ipse, non solum Basiliënses sincerâ fide vsos nihil addidisse, nihil detraxisse de verbis huius Decreti, sed & genuinam esse lectionem, quæ ex ipsorum compilatione posterorum

B 2

me-

memoriæ consecrata fuit. Rationes, quibus opinionem suam stabilire nititur, sequentibus Capitibus examinabimus: Ac primò quidem Manuscriptorum indubitatae fidei Codicum auctoritate ostendemus, quòd Acta Constantiensis Concilij, prout ex compilatione Basileënsium edita sunt, exhibeant Decretum primum sessionis quartæ cum duobus apertissimis erroribus, qui in illud irreperunt. Capite secundo idem confirmabimus æqualium Scriptorum testimonijs, & ipsorum Christianissimi Regis Oratorum suffragijs. Capite verò tertio inquiremus, quam auctoritatem Decretum illud obtineat, & quo sensu iuxta mentem ipsorum Patrum Constantiensium exponi debeat.

CAPUT I.

Quòd Decretum primum sessionis quartæ ex compilatione Basileënsium corruptum sit, Manuscriptorum indubitatae fidei Codicum auctoritate probatur, & obiectio- nibus D. Maimbourg respondetur.

ANtequam ostendam, quòd Decretum primum sessionis quartæ corruptum sit,

fit, memoriâ repetenda sunt, quæ in Dissertationis meæ initio annotaueram, Acta nimirum Constantiensia ex Basileensium compilatione primùm ad manus nostras peruenisse. Cum enim Basileenses post electionem Felicis V. in locum Eugenij IV. per ipsos assumpti vidissent, auctoritatem suam contemni, & toto Orbe Catholico diminui cœpisse, eam Actis Constantiensibus restituendâ esse crediderunt, & illorum compilationem septem è suis ad id specialiter deputatis mandarunt. Compilatione itaque à Deputatis factâ, pauci, qui Basileæ permanferant, illam auctoritate suâ roborarunt, & speciali Bullâ eidem partim præfixâ, partim postpositâ præceperunt, compilationi suæ eandem fidem adhibendam esse, ac si ab ipsis Patribus Constantiensibus facta & eorumdem Bullâ authenticâ munita esset.

Statuimus, inquit, ac decernimus & mandamus, quatenus præfatis Decretis, Gestis superius insertis in Iudicijs & extra ubicumque producta, exhibitaque fuerint, vel ostensa, in omnibus & per omnia stetetur, ac fides plenaria adhibeatur, perinde ac si Bullâ eiusdem Constantiensis Sy-

Bulla Basileensium in ea parte, quæ Actis Constantiensia ab ipsis compilata subsequitur.

nodi bullata forent, nec ad illorum probationem aliud adminiculum quomodolibet requiratur. . . Datum Basileæ Pridie Nonas Februarij Anno à Natiuitate Domini 1442.

Ita Basileenses in eâ parte Bullæ, quæ compilationi Actorum Constantiensium, à Deputatis suis factæ subiungitur. Cùm autem Actorum istius compilationis exemplar authenticum cum Bullâ plumbeâ in cordulâ serici pendente asseruatum fuisset in Germaniâ vsque ad annum 1490. eo ipso anno Ioannes Huober ex Inderdorff Artium Liberalium Magister & Sacræ Theologiæ Baccalaureus illud propriâ manu descripsit, eiusq; copiam cum Originali conuenire testatus est Matthias Strinbach publicus Auctoritate Apostolicâ Notarius, vt patet ex hoc eius testimonio : *Concordant sessiones & Decreta superscripta Sacri Generalis Concilij Constantiensis cum exemplari de pergameno Bullâ plumbeâ Sacræ Generalis Synodi Basileensis modo, formâ, & Notario, quibus suprâ, bullato, & auscultato, facta unâ cum prefato Magistro Ioanne infra scriptorum Scriptore collatione diligenti per me*
Mat-

Testimonium
Notarij publici.

Matthiam Strinbach Clericum Eisteten-
sis Diœcesis publicum Sacrâ Apostolicâ au-
thoritate Notarium subscriptum, rogatum,
et requisitum, in fidem et testimonium
omnium et singulorum præmissorum reda-
cta in 123. folijs præsentis in numero com-
putato, quod protestor manu et signito so-
lito meis proprijs. Extat hoc testimonium
in Constantiensis Concilij editione, quæ
anno 1500. in Imperiali Oppido Hage-
nouw ad fidem supradictæ copiæ cum O-
riginali fideliter collatæ typis prodijt.

Atque hæc est omninò prima Actorum
Constantiensium editio, quæ ut ex com-
pilatione Basilëensium primùm typis de-
scripta apparuit, ita & in sequentibus e-
ditionibus seruata fuit, ut post diligentem
earum collationem cuique constabit. Pri-
ma enim editio nullo verbo addito, nullo
detraçto anno 1511. operâ Zachariæ Fer-
rerij Abbatis Vicentini, annis 1524. &
1535. Parisijs curâ Iacobi Merlini Docto-
ris Sorbonici, uti & anno 1530. Colonia
typis Quentelianis iterum excusa fuit. Pe-
trus Crabbe, qui post has Actorum Con-
stantiensium editiones anno 1538. nouam
Conciliorum collectionem duobus Tomis
in

Petrus Crabbe
legens in Basileensi Concilio
sess. 2. 16. & 18.
Decretum primum Constantiensis sessionis 5.
cum mentione
ad fidem, hinc
ansam arripuit
addendi ad Decretum primum
sessionis quartæ
eamdem vocem,
ut patet ex eius
notis marginalibus.

folio edidit, eamdem planè compilationem Actorum Constantiensium seruauit, sed addito ad Decretum primum sessionis quartæ verbo *ad fidem*, quod in præcedentibus editionibus deerat, & adiunctis per modum Appendicis plurimis alijs, quæ in Manuscripto Codice Colonienſi inueniērat, cum quibus à cæteris Conciliorum collectoribus Synodi Constantiensis Acta subinde typis descripta fuerunt. Hoc tamen diligenter posteriores obseruarunt, quòd Acta, quæ Petrus Crabbe ex Manuscripto Codice Colonienſi in Appendicem retulerat, illi iuxta textum suis locis diuerso charactere inseruerint. Compilationem enim Actorum Constantiensium à Basileensibus factam semper integram & intactam seruare voluerunt Conciliorum Collectores, qui licet priorem partem Bullæ Basileensium abstulerint, in huius tamen veritatis confirmationem posteriorem partem retinuerunt. Videri possunt Collectio Conciliorum, quæ anno 1588. Venetijs prodijt apud Nicolinum: Collectio Conciliorum, quæ Romæ an. 1628. typis Reuer. Cameræ Apostolicæ quatuor Tomis in folio excusa fuit: Editiones Concil-

ciliorum Colonienſes, quas Seuerinus Binius poſt Romanam adornauit: Collectio Conciliorum Luparea, quæ 37. ingentibus Tomis ex Typographiâ Regiâ Pariſijs edita fuit: Labbejana demùm, quæ quartâ parte auctior publicam lucem aſpexit: manifeſtumque fiet, in his omnibus editionibus poſtერიoreм partem Bullæ Baſilëenſium, & Teſtimonium Notarij Apoſtolici ſuprà relatum numquam omiſſa fuiſſe, ſicque verum eſſe, quòd in Diſſertatione meâ nuper annotaui, Decreta Conſtantiënſia, prout ad manus noſtras peruenerunt, à Baſilëenſibus compilata fuiſſe.

Hiſce autem ſuppoſitis proferendum eſt primum Decretum ſeſſionis quartæ, de quo in præſenti agitur, quodque ex compilatione Baſilëenſium his verbis typis deſcriptum fuit: *Quòd ipſa Synodus in Spiritu Sancto congregata legitimè, Generale Concilium faciens, Eccleſiam Catholicam repræſentans poteſtatem à Chriſto immediatè habet, cui quilibet, cuiuſcumq; ſtatus, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad extirpationem dicti ſchiſmatis, & re-*

C for-

*Decretum 1. ſeſſ.
4. ex editione
anni 1500*

formationem Ecclesiæ Dei in Capite & in membris. Ita Decretum ex primâ editio-
ne anni 1500. in quod duo errores irre-
pserunt, quorum primus consistit in omis-
sione vocis *ad fidem*, quam adesse debere,
ex Manuscriptis Constantiensis Concilij
Codicibus indicaueram: secundus verò
in additione illorum verborum: *Et ad re-
formationem Ecclesiæ Dei in Capite & in
membris*, quæ abesse debere, in Disserta-
tione meâ, sequentibus verbis ostende-
ram..

Ex Dissertatio-
ne meâ anno
1683. de Sensu
& Authoritate
Decretorum
Constantiensis
Antuerpiæ edi-
ta.

„Tres Codices Manuscripti continen-
„tes Acta Constantiensis Concilij à No-
„tarijs ipsius conscripta, ex quibus Basi-
„lœnses Decreta compilarunt, non ha-
„bent illa verba in primo Decreto sessio-
„nis quartæ: *Et ad reformationem gene-
„ralem Ecclesiæ Dei in Capite & in mem-
„bris.* Codices quatuor Manuscripti con-
„tinentes Gesta indubitata Constantiensis
„Synodi, quorum duo circâ ipsius Con-
„stantiensis Concilij tempus conscripti
„sunt, licet habeant multò plura, quàm
„hactenùs edita, nullam tamen mentio-
„nem faciunt in Decreto sessionis quar-
„tæ de reformatione Ecclesiæ in Capite

Quatuor MM.
SS. Codices Con-
stant.

„&

„*Et in membris*. Quin imò in vno ex istis
 „Codicibus post hæc Decreti verba, *Ad*
 „*fidem, Et ad extirpationem dicti schisma-*
 „*tis*, notatum erat: *Iste* (nimirum arti-
 „culus) *imperfectè fuit factus*, *ut sequi-*
 „*tur*, *ideò suppletur in sessione sequenti*.
 „Quibus indicatur, clausulam *de reformati-*
 „*one Ecclesie in Capite Et in membris*
 „abesse debere à Decreto primo sessionis
 „quartæ, ideòque illud Decretum reno-
 „uatum fuisse in sessione quintâ, in quâ
 „solummodo clausula illa adiungenda est,
 „ut statim videbimus. Duo demùm Co-
 „dices continentes Regestum Actorum Con-
 „stantiensis Concilij, quorum vnus circa
 „tempus ipsius Concilij scriptus spectauit
 „ad Eminentissimum Cardinalem Sirle-
 „tum, alius antiquo caractere Italico
 „conscriptus est, licet omnia Acta conti-
 „neant à primâ sessione vsque ad electio-
 „nem Martini V., nullam tamen men-
 „tionem faciunt in Decreto sessionis quar-
 „tæ *de reformatione in Capite Et in mem-*
 „*bris*. Cæteros, quos vidi, Codices recen-
 „tiores prætereo, in quibus tamen omni-
 „bus prædicta verba desiderantur, ut in-
 „dubitatum sit, à Basilëensibus erroneè

Regestum Con-
stantiensis ex 2.
MM. SS. Codicibus.

„Decreto sessionis quartæ adiuncta , & à
„Collectoribus Conciliorum errore Basi-
„lëensium deceptis typis fuisse edita.

Hæc cum ego iam pridem de duplici
errore , qui ex compilatione Basilëensium
in primum Decretum sessionis quartæ ir-
repserat , annotassem , placuit D. Maim-
bourg dicta mea ad trutinam reuocare :
& quamvis primum errorem negare no-
luerit , secundum tamen ferre non potuit ,
sed verba illa *de reformatione Ecclesiæ in*
Capite & in membris , Decreto sessionis
quartæ adesse debere , adeò pertinaciter
contendit , vt Codices à me citatos pro ni-

D. Maimbourg
cap. 23. pagina
235. Qui luy a
dit , que le Ma-
nuscrit , sur le-
quel les Peres
de Basle ont fait
leur extrait , n'
avoit pas ces
paroles ? Pour
quoy sans en
estre bien assû-
rè les accuse t'il
d'imposture ?
Ne voyons nous
pas tous les
jours , qu'il y a
de la difference
entre plusieurs
Manuscrits d'un
mesme ouvra-
ge , qu'on
trouve dans l'
un ce , qu'on

hilo ducens errorem Basilëensibus à me
tributum in crimen mihi verterit : „ Vnde
„enim (inquit) ipse habet, quòd Codex Ma-
„nuscriptus, quo pro compilatione Actorũ
„Constantiensium vsi sunt Basilëenses, non
„continuerit ista verba? Quare sine certâ
„scientiâ accusat illos imposturæ? Nonne
„quotidiè videmus , quòd plures Manu-
„scripti Codices eiusdem Operis differant,
„sic vt reperiatur in vno, quod omissum,
„erat in alio , & quòd hâc ratione corrigan-
„tur antiquæ editiones? „ Hæc Auctor ille,
cui idem omninò obijci posset de omis-

fio-

sione *fidei*, quam Tabellario potius, quam
 Basileënsibus tribuit. Vnde enim accepit,
 quod Codex Manuscriptus Basileënsium,
 ex quo prima editio Actorum Constanti-
 ensis Synodi prodijt in Imperiali Oppido
 Hagenow, habuerit vocem *fidei*? Quare
 sine certâ scientiâ accusat Tabellarium
 erroris? An ignorat forsan, quod copiam
 ex Manuscripto ipsorum Basileënsium
 manu Ioannis Huober ex Inderdorff Sa-
 cræ Theologiæ Baccalaurei extractam cum
 suo Originali concordare testatus sit Mat-
 thias Strinbach publicus auctoritate Apo-
 stolicâ Notarius? Cur sine firmo funda-
 mento Notarij Apostolici fidem, non so-
 lum in dubium reuocat, sed apertè sugil-
 lat, eumque, qui pro veritate ex officio
 testimonium tulit, falsitatis arguit? An
 ignorat quoquè, post decem annos à pri-
 mæ editione Acta Constantiensis Con-
 cilij ex Basileënsium compilatione venisse
 ad manus Zachariæ Ferrerij Abbatis Vi-
 centini, quodque ipse in editione Medio-
 lanensi anni 1511. non solum omiserit
 vocem *fidei* in primo Decreto sessionis 4.
 sed & illud ipsum in Compendium re-
 digens his verbis retulerit: *Quòd Con-*
stan-

auoit omis dans
 l'autre, & que
 c'est sur cela,
 qu'on corrige
 les anciennes e-
 ditions?

Compendium
primi Decreti
sessionis quintæ
Auctore Zacha-
ria Ferrerio Ab-
bate Vicentino.

*stantiense Concilium potestatem habet im-
mediate à Christo, & eidem quicumque
etiam Papalis dignitatis subijcitur in per-
tinentibus ad extirpationem schismatis, &
reformationem Ecclesie in Capite & in-
membris.* Hic D. Maimbourg videre po-
terat, Abbatem Ferrerium non magis in
compilatione Basilëensium vocem *fidei* in-
uenisse, quàm Matthiam Strinbach publi-
cum Auctoritate Apostolicâ Notarium.
Nonne legit Merlinum Doctorem Pari-
siensem, quòd eodem modo iuxta Basi-
lëensium compilationem omiserit vocem
fidei in collectione Conciliorum editionis
Parisiensis anni 1524. apud Galliotum A
Pratis, Coloniensis anni 1530. ex Ædibus
Quentelianis, & Parisiensis anni 1535. a-
pud Franciscum Regnauit?

Hi autem omnes, cùm Acta Constan-
tensis Concilij iuxta Basilëensium compi-
lationem ediderint, quid respondebit D.
Maimbourg, si ab ipso petatur, vndenam
habeat, Tabellarium potiùs, quàm ipsos
Basilëenses vocem *fidei* in Decreto pri-
mo sessionis quartæ omisisse? Nonne
fateri debet, hoc gratis & sine vllò fun-
damento ab ipso assertum esse? Num-
quid

quid negare poterit, me rectius eorum, qui compilationem Basileensium viderunt, testimonio innixum dicere potuisse, in eâ perperam omissam esse vocem *fidei*, quam in Manuscriptis Constantiensis Concilij Codicibus ante tempora Basileensium conscriptis extare constat; proindeque à Petro Crabbe anno 1538. in editione Conciliorum non immeritò adiunctam fuisse?

Sicut autem quoad omissionem vocis *fidei*, ita quoad clausulam *de reformatione Ecclesia in Capite & in membris* Decreto primo sessionis quartæ à Basileensibus adiunctam errorem irrepsisse, ex iisdem Manuscriptis Codicibus Constantiensis Concilij, nisi mea me fallat opinio, ostendere licuit. Neque percipere potui, quid sibi velit D. Maimbourg, dum mihi varias Codicum lectiones obijcit; ac si negassem, reperiri posse in vno, quod deest in alio: quasi verò ego ipse non ostendissem, in Actis Constantiensis Concilij reperiri vocem *fidei*, quæ omittitur in compilatione Basileensium; & e contrà in Actis Constantiensibus non reperiri clausulam *de reformatione*, quæ in compilatione Basile-

silëensium adiungitur. An fortè credit,
 Manuscriptos Codices reperiri posse, in
 quibus aliquid deest, quod ex alijs sup-
 pleri debeat: & reperiri non posse, in
 quibus aliquid adiunctum fuit, quod o-
 mitti debuerat? Vltimum circà clausulam
 de *reformatione* in compilatione Basilëen-
 sium contigisse, ex Manuscriptis indubi-
 tatæ fidei Codicibus Acta Constantiensis
 Concilij continentibus clariùs monstraue-
 ram, quàm vt negari potuerit. Iam enim
 non modò ostenderam, illa verba in ijs de-
 esse, sed positiuè probaueram ea planè ex-
 cludi debere. Pergit nihilominùs D. Maim-
 bourg, & cùm varia sint Acta Constan-
 tiensis Concilij, omnesque Codices Manu-
 scripti non eamdem Actorum collectio-
 nem contineant, petit, vnde habuerim, ,
*quòd Codex Manuscriptus, quo pro com-
 pilatione Actorum Constantiensium vsi sunt
 Basilëenses, non continuerit ista verba?*
 Verùm responsionē ad hanc obiectionem,
 si Dissertationem meam benè examinasset,
 ex his verbis suprà relatis colligere potuif-
 set: „ Tres Codices Manuscripti conti-
 „ nentes Acta Constantiensis Concilij à No-
 „ tarijs ipsius conscripta, ex quibus Basi-
 „ lëen-

D. Maimbourg
 loco proximè ci-
 tato.

In Dissertatione
 mea suprà de duo-
 bus Codd. MM.
 SS. in Bibliotheca
 Vaticana, &
 vno in Bibliotheca
 defuncti nuper
 Eminentiss. Car-
 dinalis Riccij as-
 seruatis.

„lëenses Decreta compilarunt, non habent
„illa verba in primo Decreto sessionis 4. :
„*Et ad reformationem Generalem Eccle-*
„*sie Dei in Capite & in membris .,*„

Potuissemne clariùs asserere, vndenam habebam, verba illa in Codice, quo Basilëenses vsi sunt, deesse? Potuissemne certiori testimonio comprobare? Basilëenses vsi sunt Actis à quatuor Protonotarijs Constantiensis Synodi collectis, vt in titulo sue Compilationis ipsimet fatentur: in Actis autem, quæ ab ipsà Constantiensi Synodo per Protonotarios ad id deputatos collecta fuerunt, verba illa deesse, ex tribus eiusdem collectionis Manuscriptis Codicibus probaui: neque quidquam, vt puto, ad confirmandam rem nostram expressiùs dici, vel afferri potuit. Ne autem quisquam suspicetur, Codices à me suprà allatos dubiæ fidei censendos esse, monere placuit, illos antiquissimos esse, & inter eos reperi, qui ante tempora Basilëensis Concilij scripti fuerunt, contrà quos ne vnum quidem antiquum Codicem Manuscriptum Acta à quatuor Notarijs Constantiensis Concilij scripta continentem D. Maimbourg attulit, sed nec vmquam adferre

D

po-

poterit, in quo Decretum primum Sessionis quartæ cum clausulâ de *reformatione* exhibetur.

Quamuis autem vel sola Acta Protonotariorum Constantiensium sufficere debuissent, ad Basilënsium compilationem, erroris conuincendam, volui tamen in Dissertatione meâ alios Manuscriptos Codices adferre: prioribus namque tribus adiunxi quatuor alios indubitatæ fidei Gesta Constantiensia continentes, quorum duos circa tempus ipsius Concilij scriptos fuisse, constat. Citavi insuper duos Codices antiquissimos Regestum Constantiensis Synodi continentes, quorum vnus circa tempus Constantiensis Concilij scriptus ad Eminentissimum Cardinalem Sirletum spectauit, alter antiquo charactere Italico exaratus est, in quibus eadem verba desunt in Decreto primo sessionis quartæ. Quòd si hi non sufficiant, adiungere possum celeberrimum Codicem Capranicensem, qui ad vsum Cardinalis de Capranicâ Basilënsis Concilij temporibus scriptus videtur, & quo Philippus Labbeus sæpiùs vsus est in Appendice ad Synodum Constantiensem: in hoc enim, vt in reliquis omnibus
fu-

suprà citatis, deest clausula *de reformatione Ecclesie in Capite & in membris*. Accedit alius Codex planè antiquissimus, qui ex Bibliothecâ Eminentissimi quondam Cardinalis Ludouisi in Bibliothecam Eminentissimi Cardinalis Ottoboni migrauerat, eiusdemque Romanæ Ecclesiæ Principis liberalitate in Bibliothecâ Vaticanâ repositus fuit, in quo eadem omninò desiderantur. Demùm omiſſis alijs testari possum, quòd inter omnes Manuscriptos Codices Constantiensis Synodi, quos magno numero me vidisse contigit, nullum repererim, in quo verba illa habentur, præterquam vnum recentiori manu ex Sirleti Codice transcriptum, in quo Tabellarius, cum Originale difficili caractere exaratum esset, Acta ex editis Codicibus descripsit, & verba illa contrà fidem Originalis Manuscripti Decreto primo sessione quartâ adiunxit.

Dicat iam D. Maimbourg, reperiri variorum Codicum lectiones circà vnum idemque opus: ego fanè non reperi vllum Codicem Manuscriptum Constantiensis Concilij, qui circà lectionem primi Decreti sessionis quartæ variat. Dicit, se re-

D 2

pe-

Manuscriptus
Codex Capra-
nicensis, qui e-
tiam in conser-
uatur Romæ in
Collegio Ca-
pranicensi.

*D. Maimbourg
pagina 236. Et
pour luy mon-
trer, qu'ils le
sont, je luy de-
clare, que ceux,
que j'ay veus, &
qui sont tres an-
ciens, ont ces
mesmes paroles
à la fin du De-
cret de la qua-
trieme session.
Et au moment
mesme, que j'e-
cris cecy dans
mon apartemēt
de Saint Victor
de Paris, ou
Messieurs les
Chanoines Re-
gniers de cette
Abbaye Royale
m'ont fait la
grace de me
laisser choisir u-
ne retraite ho-
norable & con-
forme à ma pro-
fession, & à ma
maniere de vi-
vre, j'ay devant
moy ce celebre
Manuscrit de
leur fameuse
Bibliotheque,
d'où Monsieur
de Sponde a ti-
ré tout ce, qu'il
y a de plus rare
dans son Histo-
re du Concile
de Cōstance, qui
est asseurement
le plus bel en-
droit, de son
grand ouvrage.
Or dans ce Ma-
nuscrit, qui est
le plus ancien,
que l'on puisse
avoir, je lis ce*

perisse in Galliâ, & vt verba ipsius adferam :
„ Vt (inquit) ostendam, reuera reperiri,
„ declaro ipsi, quòd Codices, quos vidi
„ antiquissimos, habeant eadem illa verba
„ ad finem Decreti sessionis quartæ: & hoc
„ ipso momento, quo hæc scribo in meâ
„ commoratione apud S. Victorem Pari-
„ sijs, vbi annuentibus Dominis Canonicis
„ Regularibus huius Regalis Monasterij,
„ mihi delegi secessum honestum, & profes-
„ sioni ac modo viuendi conformem, præ
„ oculis habeo celebre illud Manuscriptum
„ famosæ ipsorum Bibliothecæ, ex quo D.
„ Spondanus desumpsit rariora historiæ suæ
„ de Constantiensi Concilio, de quo pro-
„ cul dubio pulcherrimus est magni sui
„ Operis locus. In hoc itaque Manuscri-
„ pto, quod est antiquissimum eorum, quæ
„ haberi possunt, lego hoc Decretum de
„ verbo ad verbum, sicut est in Actis ty-
„ pis descriptis, & in vltimis editionibus,
„ quæ exactiores sunt, & correctiores. Sed
„ ecce, quod magis vrget. Habemus in-
„ istis Manuscriptis Sancti Victoris extra-
„ ctum sessionum, quas, vt celebrabantur,
„ illi, qui pro parte Nationis Gallicæ Con-
„ cilio aderant, Lutetiam mittebant. Et

De-

„Decretum hoc sessionis quartæ affertur
 „ibi eodem modo, quo illud habemus.
 „D. Schelstrate dicetne, Concilium Basi-
 „lœense, quod pluribus annis post Constan-
 „tense habitum fuit, hæc extracta corru-
 „pisse? Quid ad ista respondere poterit?

Quid respondere possim, inquit Au-
 ctor ille, ac si duorum Manuscriptorum
 suorum testimonia irrefragabilia essent, &
 posterioris auctoritati nihil opponi valeat,
 cum tamen faciliter eidem satisfiat. Si enim
 verum est, quod obseruat, quosdam pro
 Natione Gallicâ Constantiæ existentes, A-
 cta sessionum eo modo Lutetiam misisse,
 quo in illo Codice continentur: Respon-
 deo, à Natione Gallicanâ præcipitanter
 conclusum fuisse, vt Decretum cum istis
 verbis sessione quartâ publicaretur, & De-
 cretum illud eo modo in ipsâ sessione Car-
 dinali Florentino, vt publicè ab eo legere-
 tur, oblatum fuisse: Cardinalem tamen,
 cum inter legendum ad illa verba *de re-*
formatione venisset, substituisse, & vt testa-
 tur Panormitanus in Tractatu, cui titulus
 est, *Sententia finalis*, noluisse illa verba
 legere, tamquam præter communem de-
 liberationem addita: Decretum autem ab

ijs,

Decret mot
 pour mot com-
 me il est dans
 les Actes imprimez, & dans les
 dernières éditions les plus exa-
 ctes, & les plus
 correctes de
 toutes.

Mais voicy
 quelque chose
 encore de plus
 fort. Nous a-
 vons dans ces
 Manuscrits de
 Saint Victor l'
 Extrait des ses-
 sions, que ceux,
 qui estoient au
 Concile pour la
 Nation Fran-
 coise, envoyoi-
 ent à Paris à
 mesure qu'on
 les tenoit; & ce
 Decret de la
 quatrième ses-
 sion s'y trouve
 en termes for-
 mels, comme
 nous l'avons.

M. Schelstrate
 dira-t'il, que le
 Concile de Bas-
 le, qui ne s'est
 tenu, que plu-
 sieurs années a-
 pres le Concile
 de Constance,
 a falsifié ce Ex-
 trait? Que
 pourra-t'il re-
 pondre à cela?

Abbas Panormi-
 tanus in tractatu
 de Sententia fin.

ijs, qui pro Natione Gallicanâ Constantiæ erant, Parisios missum fuisse, prout in Natione suâ conclusum erat, & ita facilè Auctorem Codicis S. Victoris Parisijs commorantem decipi potuisse, qui ipsemet conqueritur de inuerso quandoque ordine eorum, quæ de Actis Constantiensis Concilij in Codice suo descripserat. Quod vltimum si D. Maimbourg quærat, vnde habuerim, id à fidissimo & oculato teste me accepisse reponam, & si necesse sit, nomen eius adducam. Ipse interim Codicem suum reuidere poterit, ad cuius auctoritatem, confirmandam pag. 237. ita contra Manuscripta à me allata subiungit: „ Ne dum nobis opponendam putet multitudinem suorum Manuscriptorum, numerat enim vsque ad nouem, dicam ipsi, Parisijs plusquam decem reperiri, quæ consonant huic Codici Sancti Victoris, qui vel solus pluris valet, quàm omnes sui. „ Verùm fallitur D. Maimbourg, & de re sibi incompertâ loquitur: licet enim Codicem Sancti Victoris meritò cæteris Manuscriptis Parisijs asseruatis, quæ se vidisse asserit, præferre potuerit, immeritò tamen Codicibus Manuscriptis à me ci-

D. Maimbourg
pag. 237. Et à
fin, qu'il ne
pense pas nous
opposer la mul-
titude de ses
Manuscrits, car
il en conte jus-
ques à neuf, j'ay
à luy dire, qu'il
y en a dans Pa-
ris plus de dix
tres- conformes
à celui de Saint
Victor, qui seul
vaut mieux, que
tous les siens.

citatis, quos numquam vidit, præponi debere contendit, cum vix vllum Codicem Manuscriptum citauerim, qui non præster Codici Sancti Victoris ab ipso allato, nec mihi solùm, sed & alijs notissimo.

Cæterùm hæc responderi possunt, supposito, quòd D. Maimbourg verum dicat de clausulâ in Codice Sancti Victoris adiunctâ, quod ideò repeto, non quia dubito de eius fide, ac si nos decipere voluisset, sed quia suspicari licet de non adhibitâ sufficienti diligentia, cuius defectu ipse deceptus fuit, & sessionem quartam cum quintâ confudit. Vt enim mentem meam clarè exponam, vix credere possum, verba *de reformatione Ecclesie in Capite & in membris*, reperiri sessione quartâ in Codice Sancti Victoris, vel alio quopiam antiquiori, ex omnibus ijs, quos Auctor se vidisse, & Parisijs asseruari testatus est. Neque mihi imputare debet D. Maimbourg, quòd ita de scriptis suis sentiam, sed sibi, quando tam asseueranter pro se citat Iohannem Gersonium Vniuersitatis Parisiensis Cancellariũ, cuius verba tamquam oculati testis putat esse irrefragabilia. „ Nam S. „ & eruditus homo ille (inquit) de cuius „ fr-

D. Maimbourg
ubi suprà pagina
238.

Car en fin ce
 saint & sçauant
 homme, qu'on
 ne peut subson-
 ner d'impostu-
 re, & de qui
 nous auons les
 Manuscrits, rap-
 porte ce pre-
 mier Decret de
 la quatrieme
 session mot pour
 mot, comme il
 est dans les Ma-
 nuscrit de Saint
 Victor, & dans
 les Actes imprimez : & ce qui
 est tout-à-fait
 sans replique,
 est, qu'il le rap-
 porta en pre-
 sence mesme de
 tout le Concile
 dans le sermon,
 qu'il fit pour le
 voyage du Roy
 des Romains, &
 qu'ayant recité
 ce Decret tout
 entier avec cet-
 te clause; *Ad ge-
 neralē reformati-
 onem Ecclesie
 Dei in Capite &
 in membris*. Il
 dit immediate-
 ment après à
 tous les Peres
 du Concile en
 declarant son
 sentiment ces pa-
 roles extreme-
 ment fortes : *Je
 erois d'avis, qu'
 on fit ecrire, ou
 mesme grauer* &c.
 Le supplie main-
 tenāt M. Schel-
 strate, de me
 dire de bonne
 foy, s'il ose

„ fide suspicari non licet, & cuius Manu-
 „ scripta habemus, refert pluribus locis
 „ primum hoc Decretum Sessionis quartæ,
 „ prout est in Manuscripto Sancti Victo-
 „ ris, & Actis editis : atque (quod nullam
 „ admittit responsionem) retulit illud in
 „ sermone coram toto Concilio facto pro
 „ *viaggio* Regis Romanorum, vbi cūm
 „ integrum recitasset cum hac clausulâ,
 „ *ad reformationem Ecclesie Dei in Capi-
 „ pite & in membris*, immediatè dixit ad
 „ Patres Concilij, exponens opinionem
 „ suam his verbis omninò efficacibus : *Con-
 „ scribenda prorsus mihi videtur in emi-
 „ nentioribus locis, vel insculpenda per om-
 „ nes Ecclesias saluberrima hæc definitio,
 „ lex, vel regula* &c. Rogo nunc D. Schel-
 „ strate, vt mihi sincerè dicat, an audeat
 „ credere, Cancellarium Parisiensem tam
 „ impudentem fuisse, vt recitasset in ser-
 „ mone coram Patribus Concilij Decretum
 „ sessionis quartæ aliter, quàm ipsimet
 „ illud fecerant ? Vt adiunxisset impu-
 „ denter hæc verba *ad reformationem Ec-
 „ clesie in Capite & in membris*, quæ Con-
 „ cilium ipsum non adiunxerat, & ad ipsos
 „ subinde locutus fuisset eo modo, quo iam
 „ re-

„retuli. Habeo illum pro Viro nimis ho-
 „nesto & prudenti, quàm vt vnico mo-
 „mento hæc cogitet. Et nullatenus du-
 „bito, quin Deo gloriam tribuat, admit-
 „tendo, quòd, cùm Gersonius coram toto
 „Concilio recitarit hoc Decretum, sicut
 „est in Actis editis, omninò euident sit,
 „ita à Concilio factum fuisse, neque vlla-
 „tenus falsificatum esse, cùm Concilium
 „alioquin illum tamquam impudentem
 „falsificatorem explosisset.”

Hæc D. Maimbourg, qui iam dicta
 putat Testimonio inniti, cui nihil omninò
 opponi potest: adeò certò namque sup-
 ponit, Ioannem Gersonium Cancellarium
 Vniuersitatis Parisiensis citasse Decretum
 primum sessionis quartæ, vt ne dubitari
 quidem eâ de re sinat, neque plane victum
 existimet: prosequitur proinde argumen-
 tum, & adiungit alium locum eiusdem Ger-
 sonij ex sermone, quem habuit coram
 Concilio secundâ Dominicâ post Epipha-
 niam ad hunc textum Euangelij: *Nuptiæ
 factæ sunt in Canâ Galilææ. Vbi post alia
 dicit: Numquid non ideò Sacra huius Sy-
 nodi Constantiensis impugnantur iudicia,
 quæ sic habent. „Primò declarat &c. „Et*

E

„ad-

croire, que le
 Chancelier de
 Paris eut l'es-
 fronterie de re-
 citer en un ser-
 mon & devant
 tous les Peres
 du Concile le
 Decret de la 4.
 session autremet,
 qu'eux mesmes
 ne l'auoient fait;
 d'y adouster im-
 pudemment ces
 paroles: *Ad re-
 formationem Ec-
 clesie in Capite,
 & in membris,*
 que le Concil-
 ny auroit pas
 mises. Et de
 leur parler en-
 suite de la ma-
 niere, que je
 uis de dire. Je
 tiens trop
 homme d'hon-
 neur, & trop sa-
 ge, pour auoir
 un seul moment
 cette pensee, &
 je ne doute nul-
 lement, qu'il ne
 donne gloire à
 Dieu, en avo-
 nant, que puis-
 que Gerson re-
 cita ce Decret,
 cômme nous l'a-
 uons dans les
 Actes imprimes,
 il est tout evi-
 dent, que le
 Concile l'auoit
 fait ainsi, & qu'
 il n'est point du
 tout falsifié, qu'
 autremet le Co-
 cile l'eust dimen-
 ti comme un
 impudent impo-
 steur.

Idem pag. 245.

Il rapport icy tout au long le Decret de la quatrième sessio avec cette clause: *Et ad reformationem Ecclesie in Capite & in membris*. Et puis voila, dit il aux Peres du Concile, le Decret, que vous avez fait. Apres cela M. Schelstrate osera t'il dire encore, que ceux de Basle ont falsifié ce Decret en y ajoutant ces paroles?

Ibidem. Et pour empêcher, que M. Schelstrate ne puisse dire, qu'on a falsifié le texte de ce Docteur, en y ajoutant ces paroles: *Et ad reformationem Ecclesie Dei in Capite & in membris*; ie luy declare, que le Traité *De Potestate Ecclesiastica*, où ce grand homme produit ce Decret, a esté renuë sur quatre Manuscrits, deux de la Bibliothèque de S. Victor, cotez N. N. S. & M. M. 11. sur un du College de Nauarre, & un

adducit hîc integrè Decretum sessionis quartæ cum hâc clausulâ: *Ad reformationem Ecclesie in Capite & in membris*. „*Ecce*, inquit subinde ad Patres Concilij, „*Decretum quod fecistis*. Post hæc autem „D. Schelstrate audebitne adhuc dicere, „quòd Basilëenses falsificarunt hoc Decretum, adiungendo illi hæc verba? „Cita- uerat in margine paginâ 239. vltra loca allata ex eodem Gersone Tractatum *De Potestate Ecclesiasticâ*, & Tractatum, *An & quomodo liceat appellare*. Et subiungit paginâ 245. „Et ne D. Schelstrate dicat, „huius Doctoris textum falsificatum esse, „adiunctis ei his verbis: *Et ad reformationem Ecclesie in Capite & in membris*: „declaro ipsi, quòd Tractatus *De Potestate Ecclesiasticâ*, vbi magnus ille Vir hoc Decretum affert, collatus sit cum quatuor Manuscriptis, duobus Bibliothecæ Sancti Victoris signatis N. N. S. & M. M. 11., vno Collegio Nauarræ, & altero Bibliothecæ D. Colbert sub numero 99. „Quòd Tractatus, *An & quomodo appellare licet à Summo Pontifice*, vbi idem Decretum reperitur, omninò consonet „duobus Manuscriptis, vni Sancti Victoris

ris

„ris signato NN. 9. & alteri Bibliothecæ
 „Nauarricæ. Quòd sermo *pro Viaggio*
 „*Regis Romanorum* fuerit pariter colla-
 „tus cum Manuscripto S. Victoris signato
 „in antiquis Catalogis N N. 11. alio Bi-
 „bliothecæ Nauarricæ, & vno Bibliote-
 „cæ D. Colbert sub num. 99. Quòd de-
 „mum id, quod legitur in serm. super Euan-
 „gelium, *Nuptiæ factæ sunt*, vbi Gerson co-
 „ram Patribus Concilij recitauit Decre-
 „tum sessionis quartæ, reperiatur in anti-
 „quissimo Manuscripto S. Victoris signa-
 „to NN. 19. de verbo ad verbum, sicut
 „editum est . . . Et hæc mihi sufficere
 „videntur, vt D. Schellstrate cedere co-
 „gatur. „

Hucusque Auctor ille, qui de Opere
 suo perhibet, illud factis inniti, quibus
 contradici non possit: *des faits*, inquit pa-
 ginâ 168. *tous evidens*, & alibi *inconte-*
stables. Cùm autem in toto Tractatu suo
 nihil inuenerim toties repetitum, ac tan-
 to labore cum Manuscriptis Codicibus
 collatum, quàm quod nunc præ manibus
 habemus ex Ioannis Gersonij locis desum-
 ptum: operę preriũ iudicaui, loca cum tanto
 verborum apparatu proposita ex Gersonis

de la Bibliothe-
 que de Monsieur
 Colbert cotè
 99. que le trait-
 té, *An & quomo-
 do appellare licet
 a Summo Pontifi-
 ce*, où l'on trou-
 ve le mesme De-
 cret, est tres-cô-
 forme à deux
 Manuscrits l'un
 de S. Victor
 N N. 9. & l'aut-
 re de la Biblio-
 theque de Na-
 varre. Que le
 sermō *pro Via-
 gio Regis Roma-
 norum*, à esté
 pareillemēt re-
 veu tres-exa-
 ctément sur un
 Manuscrit de
 S. Victor cotè
 selō les anciens
 Catalogues: N
 N. 11. sur un
 de la Bibliothe-
 que de Navar-
 re, & sur un de
 la Bibliotheque
 de M. Colbert
 cotè 99. En fin,
 que ce, qu'on
 lit dans le ser-
 mon sur l'Evan-
 gile *Nuptiæ fa-
 ctæ sunt*, où
 Gerson recita
 devant le Con-
 cile le Decret
 de la quatrième
 session, se trouve
 dans un tres-an-
 cien Manuscrit
 de S. Victor co-
 tè NN. 19. mot
 pour mot cōme
 nous l'avons im-
 primé. . . Voila,
 ce me semble,
 de quoy obliger
 M. Schellstrate à
 se rendre.

Operibus adducere, eaque cum verbis anterioribus à D. Maimbourg omiſſis in medium adferre. Primus itaque Gerſonis locus ex ſermone eius *pro viaggio Regis Romanorum* deſumptus eſt, vbi ſic loquitur:

*Gerſonius ſerm.
pro Viaggio Regis
Romanorum.*

† ſexto

Prima Lex ſuè Directio liberans iter noſtrum à primo ſcandalo, quæ data eſt in ſeſſione publicâ † quinto Aprilis anni præſentis: Concilium Generale poteſtatem à Deo immediatè habet, cui quilibet cuiuſcumque ſtatus, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem ſchiſmatis, ac generalem reformationem Eccleſiæ Dei in Capite & in membris: conſcribenda prorsùs eſſe mihi videretur &c. Ex Tractatu De Poteſtate Eccleſiaſticâ deſumptum eſt aliud Gerſonis teſtimonium ſequens: Confirmant hanc ſententiam ſtatuta & practicata in hoc Sacro Conſtantiensî Concilio, præſertim 6. Aprilis, anni 1415. in ſeſſione publicâ, cuius inter alia ſunt hæc Decreta duo prima: & primò declarat, quòd ipſa in Spiritu Sancto legitimè congregata &c. Item declarat, quòd quicumque, cuiuſcumque ſtatus, vel dignitatis &c. Eadem omninò duo Decreta retulit ſermone ha-

*Idem Tract. de
Poteſtate Eccle-
ſiaſtica.*

bi.

bito Dominicâ secundâ post Epiphaniam,
& demùm in Tractatu, *An & quomodo*
appellare licet à Summo Pontifice, ubi
Gerson agit de determinatione Concilij,
quæ multipliciter facta est, & practicata,
& specialiter in sessione publicâ celebratâ
die 6. Aprilis, anno 1415. quæ sic habet
inter cetera: & primò declarat, quòd San-
cta Synodus in Spiritu Sancto legitimè con-
gregata &c. Item declarat, quòd quicum-
que &c.

Idem serm. in
Dom. 2. post E-
piphaniam.
Idem Tract. An
& quomodo ap-
pellare licet.

Hæc sunt loca Ioannis Gersonis à D.
Maimbourg allata, quorum priora verba
omisit, quòd forsan ea nihil ad rem face-
re crediderit, cùm tamen ex ijs Quæstio
nostra decidenda sit. Agimus enim de De-
creto sessionis quartæ, quæ celebrata fuit
anno 1415. die 30. Martij, qui tunc in-
cidebat in Sabbatum Sanctum, seu Vigi-
liam Paschæ, vt fidem faciunt omnia Acta
Constantiensis Concilij, tam edita, quàm
inedita, tam in Gallijs, quàm in Italiâ con-
feruata. Gersonius autem locis suprâ al-
latis loquitur expressè de Decreto, quod
anno 1415. die 6. Aprilis in sessione pu-
blicâ editum fuit. Dies autem sextus A-
prilis non fuit Vigilia Paschæ, sed *Sabba-*

tum

*MM. SS. Gesta
Constantiensis
Concilij.*

38

Dissertatio I.

tum post Pascha, ut habent Gesta Constantiensis Concilij: sessio quoque publica sexti Aprilis non fuit sessio quarta, sed quinta, de quâ solâ Ioannes Gersonius loquitur, ut cognosci poterat ex secundo Decreto de auctoritate coactiuâ priori subiuncto. Cum namq; Ioannes Gersonius ex eâdem sessione duo Decreta allegarit, & secundum non nisi sessione quintâ publicatum fuerit, nimis manifestum erat, Gersonium citasse Decretum sessionis quintæ, quàm ut id ipsum à quoquam ignorari potuerit.

*D. Maimbourg
loco supra allato
in fine.*

Iam triumphum canat D. Maimbourg, qui se victorem asseruit, antequam pugnavit, meque cedere oportere credidit, priusquam in arenâ constitutum aspexit: *Voilà*, inquit, *ce me semble, de quoy obliger M. Schelstrate à se rendre*. Poteratne cum maiori certitudine factum aliquod proponi, cum firmiore de victoriâ securitate vrgeri, cum plurium verborum apparatu plebi inculcari, quàm illud de Decreto sessionis quartæ ex locis Ioannis Gersonis desumptum? Quid alij de eo iudicaturi sint, nolim conijcere; id vnum fateor, me, ubi primò errorem hunc notaueram, satis mirari non potuisse, quomodo factum sit, quòd

quòd Auctor ille scribens de re grauissimâ tam visibiliter lapsus fuerit, neminemque Parisijs inuenerit, qui in conferendis locis Gersonis cum Manuscriptis Codicibus errorem animaduernerit. Cum autem vel ex hoc constet, D. Maimbourg sessionem quartam cum quintâ confudisse, sibi imputare debet, quòd non ita facilè ipsi fides habeatur asserenti, clausulam *de reformatione* in cæteris Manuscriptis S. Victoris ab eo citatis reperiri in Decreto primo sessionis quartæ. Quinimò dum fateatur, eo modo reperiri in Manuscriptis S. Victoris, alijsque Codicibus, quo à Ioanne Gersonio citatur; Decretum autem cum clausulâ *de reformatione* ab ipso Gersono citetur tamquam sessionis quintæ; consequitur profectò ex ipsius Auctoris verbis, etiam in Codicibus suis Manuscriptis reperiri sessionem quintâ potius, quàm quartâ; quod ipsum testati sunt illi, qui plures ex illis Codicibus Manuscriptis Parisijs viderunt, eosque Decretum primum sessionis quartæ sine mentione *de reformatione* continere asseuerarunt: vt nihil sit, quod me cedere cogat, nihil quod Manuscripta à me allata defectuosa ostendat;
sed

sed plurimum, unde D. Maimbourg errorem suum hæc legendo agnoscat, & agnoscendo corrigat.

CAPUT II.

Quòd constet ex testimonijs fide dignissimis, clausulam de reformatione Ecclesiæ in Capite & in membris à Decreto primo sessionis quartæ abesse debere.

QVAMVIS constet ex supradictis, quòd Decretum primum sessionis quartæ publicatum fuerit sine clausulâ de reformatione Ecclesiæ Dei in Capite & in membris; si tamen argumento ex tot antiquis & indubitata fidei Codicibus petito D. Maimbourg nondum sibi satisfactum esse putet, sed ulterius testimonijs omni exceptione maioribus veritatem hanc confirmari desideret: & in hoc quoque ei morem geremus. Conquestus est paginâ 234. sui Tractatus, me ex argumento negatiuo Basileënsium fidem traduxisse: & quamvis argumentum negatiuum censendum non sit, quod ex Codicibus Manuscripta Acta Constantiensis Synodi continentibus desum-

sumpsi, cum in illis clausula controuersa debuisset reperiri, si Decreto primo sessionis quartæ à Patribus Constantiensis Synodi adiuncta fuisset; videamus tamen, an nihil aliud protulerim, ex quo de rei veritate constare poterat.

Notaueram in Dissertatione cap. I. artic. I. quòd in Codice Manuscripto Constantiensis Concilij post hæc Decreti verba, *ad fidem, & ad extirpationem dicti schismatis*, adiunctum erat: *Iste* (nimirum articulus) *imperfectè fuit factus, ut sequitur, ideò suppletur in sessione sequenti*: quibus verbis, ut ibidem notaui, indicatur, clausulam *de reformatione Ecclesiæ Dei in Capite & in membris* abesse debere à Decreto sessionis quartæ, ideòque illud Decretum renouatum fuisse sessione quintâ, in quâ solummodò clausula adiungenda est. Et ne D. Maimbourg huius Codicis testimonium in dubium reuocet, adiungendum est aliud Auctoris celeberrimi, qui tempore Constantiensis Concilij viuebat, & prout Patres Constantiæ Acta publicabant, ea ipsa ad posterorum memoriam litteris mandabat. Hic ergo de Decreto sessionis quartæ ita ad annum 1415.

F

no-

*Manuscriptus
Codex continens
Gesta Constanti-
ensis Concilij.*

Gobelinus Persona
in Cosinodro-
mio etate 6. ca-
pit. 94.

Decretum primæ
sessionis 5.

Decretum tertiæ
sessionis 5.

Quandonam
Gobelinus O-
pus suum con-
scripsit.

notat: Penultimâ die Martij, quæ fuit Vi-
gilia Paschæ, fuerunt pronuntiati quidam
articuli per unum de Cardinalibus minùs
sufficiens: quapropter sextâ die mensis A-
prilis ijdem articuli per unum alium de
Concilio, Rege præsentem, pronuntiati sunt
reformati. Primus hic erat: Synodus in
Spiritu Sancto congregata Generale Con-
cilium faciens Ecclesiam Catholicam mi-
litantem representans potestatem immédia-
tè habet à Christo, cui quilibet, cuiuscumq;
status vel dignitatis, etiamsi Papalis exi-
stat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad
fidem & extirpationem schismatis, ac refor-
mationem Ecclesiæ Dei in Capite & in
membris. Tertius articulus, dimissis cate-
ris, fuit de irritatione gratiarum per Io-
annem Papam factarum per recessum suum
à Concilio &c. Qui hoc testimonium po-
steris reliquit, est Gobelinus Persona Deca-
nus Bilsfeldiensis, & Officialis Paderbor-
nensis, qui testatur circa finem Operis, il-
lud à se sub Bonifacio IX. inchoatum, &
sub Martino Papâ V. anno Pontificatus
eius primo, die 1. mensis Iunij, anni Do-
minicæ Natiuitatis 1418. Illustrissimo Si-
gismundo, Romanorum, Teutoniæ, & Un-
ga-

garia Regnorum in Scepbris agente consummatum fuisse.

Hic iam rogo D. Maimbourg, anclarius testimonium desiderare posset pro confirmandis illis, quæ ex Manuscripto Codice nostro suprâ retulimus. Gobelinus, qui Constantiensis Concilij Acta eo ipso tempore, quo statuebantur, habuit, & cum fine Constantiensis Concilij scribendi finem fecit, testatur, penultimâ die Martij, quæ fuit Vigilia Paschæ, quosdam articulos pronuntiatos fuisse per vnum de Cardinalibus *minùs sufficienter*; quod ipsum testatur Codex Manuscriptus à me citatus, qui eadem Vigiliâ Paschæ, quâ sessio 4. celebrata fuit, refert de articulo primo, eum imperfectum pronuntiatum fuisse, sine illis nimirum verbis: *Et ad reformationem generalem Ecclesie Dei in Capite & in membris*. Addit Gobelinus: quia articuli *minùs sufficienter* pronuntiati fuerant per vnum de Cardinalibus in sessione quartâ, ideò *sextâ die Aprilis* eosdem *per vnum alium de Concilio pronuntiatos fuisse reformatos*: quod idem Codex Manuscriptus à me citatus his verbis affirmat: *Imperfectè fuit factus, ideò suppletur in*

Gobelinus loco
suprà citato.

Manuscriptus
Codex Gesta Con-
stantiensis Con-
cilij continens.

Gobelinus suprâ.

Manuscriptus
Codex à me cita-
tus.

sessione sequenti. An manifestius conuenire poterat Manuscriptus Codex cum Gobelino? Quid ad hæc respondere poterit D. Maimbourg?

*Regestum Actorum
Basileensium ex
Gestis Constanti-
ensis Concilij huc-
usque ineditis.*

Quod si plura desideret, erit, quo abundè ei satisfiat: Concilium enim Basileense, cuius auctoritatem tanti facit, refert ex Gestis Constantiensis Concilij, quòd *ob diuersas opiniones de potestate Concilij Generalis in his, quæ pertinent ad reformationem Ecclesie, super prima definitione præscriptus fuerat omissus articulus de hoc faciens mentionem, & sequens, qui ex primo dependet.* Quid clarius? Quid manifestius? Quid in rem nostram expressius scribi vel afferri potuit? Probauimus ex Manuscripto Codice, & Gobelino Personâ, in Decreto primo sessionis quartæ non reperiri clausulam *de reformatione*. Gesta ipsius Constantiensis Synodi testantur, id mirum videri non debere, quia ob varias opiniones de auctoritate Concilij circâ reformationem Ecclesiæ sessione quartâ: *Super prima definitione præscriptus fuerat omissus articulus de hoc faciens mentionem:* adduntque, ob omissum sessione quintâ articulum illum, Decretum ex integro in aliâ

aliâ sessione pronuntiatum fuisse; quod & omninò dicendum esset, licèt ex testimonijs à nobis allatis minimè constaret. Cur enim Decretum illud sessione quintâ repetitum fuisset, si illi nihil omninò sessione quartâ defuisset?

Et ex his abundè patet, in vanum se torquere D. Maimbourg, vt ex Præfatione sessionis quartæ contrarium deducat:

„ In Manuscripto ipsius D. Schellstrate,
 „ inquit, legitur in Præfatione Decreti,
 „ sicut in Actis nostris: *Hæc Sancta Synodus Constantiensis, legitimè congregata pro extirpatione præsentis schismatis, & unione, ac reformatione Ecclesiæ Dei in Capite & in membris, ad consequendam facilius, securius, uberiùs, ac liberioriùs unionem ac reformationem Ecclesiæ, ordinat, definit, & declarat, vt sequitur, quòd scilicet quilibet, cuiuscumque dignitatis sit, etiam Papalis, obedire tenetur Concilio in his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti schismatis. Et quis non videt, pro sensu integro iuxta intentionem & expressa Concilij verba non ibi herendum esse, sed necessariò adiungi debere: Et ad reformationem Eccle-*

D. Maimbourg pag. 248. Dans le Manuscrit mesme, que M. Schellstrate produit, on lit dans la Preface du Decret, comme dans nos Actes: Le Saint Concile de Constance legitimelement assemble pour l'extirpation du present schisme, pour l'union, & pour la reformation, qui se doit faire de l'Eglise dans le Chef, & dans les membres, à fin d'obtenir plus facilement, plus amplement, & plus librement cette union & reformation de l'Eglise, ordonne, definit, & declare ce, qui suit, à sçavoir: que tout homme de quelque dignité, qu'il soit, mesme Papale, est obligé d'obeir

„ si &

au Concile en-
toutes les choses,
qui appartient à
la foy, & à l'ex-
tirpation de ce
schisme. Et qui
ne voit, que
pour auoir un
sens complet se-
lon l'intention
& les paroles
expresses du
Concile, on ne
peut s'arrester
là tout court,
& qu'il faut ne-
cessairement, qu'
il y ait encore:
*Et à la reforma-
tion de l'Eglise
dans le Chef &
dans les mem-
bres?* Et c'est ce,
qui est dans nos
exemplaires, qui
sont les verita-
bles, & ce qui
manque dans les
siens; que cette
omission, la-
quelle on ne
peut nullement
soutenir, fait
paroître defe-
ctueux.

„*sic in Capite & in membris?* Et hoc est
„in Codicibus nostris, qui sunt veri, &
„deest in Codicibus suis: quæ omissio,
„cùm nullo modo sustineri queat, eos de-
„fectuosos esse ostendit. „

Hæc Auctor ille irritò planè conatu;
nam, si verum sit, quod hoc loco ex Præ-
fatione deducit, sequeretur, à Decreto pri-
mo sessionis quartæ abesse debere vocem
fidei, vt potè de quâ in Præfatione per ip-
sum allatâ nulla mentio facta est. Cùm
autem ex voce *fidei*, quæ in Decreto adest,
& in Præfatione non extat, omninò sequa-
tur, Decretum Præfationi in omnibus cor-
respondere non debere; videat, quæso, cui
fundamento argumenta sua innitantur, &
quàm debili ratione concludat, Codices
meos defectuosos esse. Non solum à Manu-
scriptis Codicibus verba *de reformatione*
abesse, sed & abesse debere, ijs testimonijs
comprobaui, quæ nemo prudens contem-
pserit. Et quamvis sequatur, quòd pri-
mum Decretum sessionis quartæ non fue-
rit integrè pronuntiatum, id nihil obsta-
bit, cùm ita factum esse testentur Gesta
ipsius Concilij, & confirmet Gobelinus. Vn-
de constat, quòd omnes MSS. Codices, qui

ar-

articulū *de reformatione* adiunctū habent, defectuosi sint, illique veri & genuini, qui nullam istius articuli mentionem faciunt.

Et hæc sufficiant de corruptione primi Decreti sessionis quartæ, prout ex compilatione Basilëensium ad manus nostras peruenit, quod emendatione indigere, nimis clarum & manifestum est, quàm vt in dubium vocari possit. Quod enim D. Maimbourg adijcit de Concilio Basilëensi, & eius Præsides Iuliano Cardinali, ac si Decretum primum sessionis quartæ Constantiensis citassent cum clausulâ *de reformatione Ecclesie Dei in Capite & in membris*, eodem vitio laborat, quo cætera loca superiùs examinata: citant enim Basilëenses, eorumque Præsides Iulianus Cardinalis Decretū primum, non sessionis quartæ sed quintæ, quas cū Auctor noster confuderit, mirum videri non debet, quòd Manuscriptos Codices nobis obiecerit: mirum tamen videbitur, si postquam eos cum editis contulerit, & quandonam sessio 4. habita sit, diligenter notauerit, eos obijcere perrexerit: tunc enim non solū Codices suos errasse, sed (quod longè ab ipsius mente alienum puto) eum quoque
er-

errare velle, & ex prædictis constabit, & ex Codicibus Gallicis, quorum auctoritatem infringere non audebit, confirmari poterit.

Neque enim desunt Manuscripti Codices Gallici, in quibus Decretum primum sessionis quartæ sine clausulâ *de reformatione* exhibetur: præterquam enim quòd plures ex illis, quos ipse D. Maimbourg vidit, clausulam illam non continere sciam, notum est Parisijs asseruari Manuscripta Auctoris grauissimi, qui tum viuebat, cùm Synodus Constantiæ celebrabatur, in quibus Decreta ex speciali Galliæ Legatorum relatione exhibentur, & sine mentione istius clausulæ posterorum memoriæ consecrantur. Cùm enim Auctor Decretum illud descripsisset, aliaque ad annū 1415 spectantia attulisset, subiungit: *Redeo ad Concilium Generale Constantiæ celebratum pro pace & unione Ecclesiæ, ut indicem res notatu digniores huius anni, de quibus cum certitudine instructus fui per huius Coronæ Legatos.* Ita Auctor in Opere Manuscripto, quod ante aliquot annos ex Bibliothecâ Thuanâ Parisijs prodijt, & non semel, sed centiès à D. Maimbourg in scriptis

Monachus Sandionysianus in vita Caroli VI. ex Codice Manuscripto Bibliothecæ Thuanæ Parisijs anno 1663. apud Ludouicum Billaine edita per F. de Labourneur.

ptis suis citatum fuit: adeoque; si dubium aliquod ex Codicibus à me adductis hucusque habuerit, ex Manuscriptis & editis Codicibus Gallicanis dubium suum auferre poterit; quinimò nisi Legatorum Galliae, qui Concilio Constantiensi adfuerunt, testimonium in dubium reuocare velit, auferre debeat.

CAPUT III.

Quòd Decretum primum sessionis quartæ nihil spectet ad questionem de superioritate Conciliorum Generalium nisi tempore schismatis.

NOTAVERAM in Dissertatione meâ cap. I. artic. 2. pag. 41. 42. & 43. quòd tres Nationes post fugam Ioannis Papæ XXIII. credentes, solâ viâ coactionis schisma extirpari posse, tumultuosè concluderant, celebrandam esse sessionem quartam, tumque designauerant duo Decreta eâdem sessione publicanda, quorum Primum agit de auctoritate Constantiensis Concilij, cui quilibet, cuiuscumque auctoritatis, licèt Papalis, obedire deberet

G

in

in his, quæ spectant ad fidem, extirpationem schismatis, & reformationem Ecclesiæ in Capite & in membris: Secundum, verò, quòd quicumque, licèt Papalis auctoritatis existat, huius, siuè alterius Concilij Generalis statutis quoad prædicta obedire contumaciter contempserit, à Concilio puniri possit, & legitimæ pœnitentiæ subijci. Obseruaui insuper, his Decretis sese opposuisse Cardinales, aliosque, qui tam constanter restiterunt eorum publicationi, vt consentientibus Nationibus à primo Decreto ablata sit illa clausula: *Et ad reformationem Ecclesiæ Dei in Capite & in membris*; & Secundum Decretum de auctoritate coactiuâ Conciliorum omninò omissum fuerit.

Neque hæc desumpseram ex suppositiis scriptis, seù dubijs quorundam testimonijs, sed ex Manuscriptis indubitata fidei Codicibus Acta Constantiensis Concilij hætenùs inedita continentibus, ex quibus quisque colligere poterat, Cardinales capitulis sessione quartâ publicandis noluisse subscribere, quinimò die 29. Martij apertè declarasse Regi Romanorum, quòd nolebant ad sessionem quartam die
fe-

sequenti celebrandam venire, nisi sub conditione, *quòd non fierent, neque statuerentur alia Capitula, nisi Capitula infra scripta*: cùmque die 30. Martij horâ septimâ ante meridiem *conuenientibus in Palatio Episcopali Constantiensi Domino Rege Romanorum, Dominis Cardinalibus, & Nationibus*, fuisset plurimùm *super infra scriptis, & alijs Capitulis altercatum*, tandem horâ circiter decimâ ante meridiem, inchoatâ iam sessione, mediante Rege Romanorum conuenisse inter Dominos Cardinales, & Deputatos Nationum: *Diuino Flamine inspirante, in unam sententiam conuenerunt, quòd tantùm Capitula infra scripta in dictâ sessione statuerentur*. Inter Capitula autem inferiùs relata, est primum sessionis quartæ sine mentione *de reformatione Ecclesie in Capite & in membris*, & non reperitur secundum de Auctoritate coactiuâ Conciliorum, quo Pontifices quoad prædicta obedire detrectantes legitimæ pœnitentiæ subijci possint.

Quod ex Regeſto, hoc etiam constat ex Gestis Constantiensis Concilij, quæ referunt, non Cardinales tantùm, sed Legatos

G 2

quo-

Regeſtum Constantienſis Concilij ex duobus Manuſcriptis Codicibus.

Gesta Constantiensis Concilij ex quatuor Manuscriptis Codicib.

quoque Regis Gallia vnum idemque sensisse : nam inquit Gesta illa , quia die 30. Martij ante initium sessionis Cardinalibus adhuc non fuerat plenè aperta materia agendorum in illà sessione , nec etiam Ambassiatoribus Regis Francia , præfati Cardinales & Ambassiatores erant deliberati non interesse in sessione , & licet Rex multum instaret apud Cardinales , quòd interessent , tandem cum iam Prelati sederent in Concilio cum Mitris & Pluvialibus , Rex tractavit cum Cardinalibus , & per eius medium adhibito quodam moderamine in expediendis in illà sessione , Cardinales consenserunt interesse , & fecerunt , quòd etiam interfuerint Ambassiatores Regis Francorum , cum quibus Cardinales se coniunxerunt , & illi cum Cardinalibus . Ita Gesta ipsa Constantiensis Concilij , in quibus refertur , omissum fuisse tam articulum *de reformatione* , quàm Secundum Decretum de auctoritate coactiuâ , prout & duo ista inter Decreta sessionis quartæ in iisdem Gestis relata desiderantur .

Quamvis autem hæc clarè faciant contrà D. Maimbourg , assumit tamen verbum
il-

illud de *moderamine* à Rege Romanorum
adhibito, & commentatur: „ Et hoc ip-
„sum est, quod volumus. Quatuor articuli
„examinandi erant quoad hoc Decretum:
„Primus, An Concilium recepisset imme-
„diatè à Iesu Christo potestatem, cui Pon-
„tifex ipse obedire tenetur in his, quæ
„spectant ad fidem & extirpationem schif-
„matis. Secundus, An in Decreto poni
„deberet, *Quod spectat ad reformationem*
„*Ecclesiæ Dei in Capite & in membris.*
„Tertius, An, quando Pontifex nollet o-
„bedire, puniri posset. Quartus, An hæc
„omnia æquè bene intelligi deberent de
„omni alio Concilio Vniuersali, ac de
„Constantiensi, quod tempore schismatis
„celebrabatur. Quantum ad primum,
„omnes Nationes facilè conuenerunt: sed
„quantum ad alios tres, aliqui, & præci-
„puè Cardinales, qui volebant quoad hoc
„saltem Papæ gratificari, sese opposue-
„runt. Moderamen autem ab Imperato-
„re Sigismundo repertum pro vniendis
„omnibus fuit, quod Decreto primo ses-
„sionis quartæ non declararentur alij, quàm
„duo primi articuli, & quoad duos alios,
„de illis videretur postea, quid sequenti
„ses-

D. Maimbourg
pagina 250. Or
c'est là iuste-
ment, ce qu'il
nous faut: voi-
cy comment.
Il y avoit qua-
tre points à exa-
miner touchant
ce Decret: le
premier, si le
Concile a reçu
immédiatement
de Iesus Christ
une puissance,
à la quelle le
Pape mesme est
tenü d'obeir en
ce, qui regard
la foy, & l'ex-
tirpation du
schisme; le se-
cond, s'il y fal-
loit mettre:
*Et ceux, qui ap-
partient à la re-
formation de l'E-
glise dans le Chef,
& dans les mem-
bres;* le troi-
sième, si au cas,
que le Pape ny
voulut pas obe-
ir, on le pour-
roit punir; & le
quatrième, si
tout cela se de-
uoit entendre de
tout autre Con-
cile aussi bien,
que de celui de
Constance, qui
se tenoit pen-
dant le schisme.
Pour le premier
comme toutes
les Nations en
tomboient d'ac-
cord, on con-
vint facilement:
mais pour les

trois autres ;
quelques uns &
sur tout les Car-
dinaux, qui vou-
loient du moins
en cela gratifier
le Pape, s'y op-
posoient. Or le
temperament,
que l'Empereur
Sigismond trou-
ua pour réunir
tous les esprits,
fut, que dans le
Decret de la
present session
quatrième, on
ne mettroit, que
les deux pre-
miers points,
& que pour les
deux autres on
verroit après,
ce qu'on auroit
à faire dans la
session suivante.
Cela paroist ma-
nifestement par
nos Actes, par
nos Manuscrits,
& par celuy
mesme de M.
Schellstrate &c.

„ sessione faciendum esset. Hoc manife-
„ stum fit ex Actis, Manuscriptis nostris,
„ & Manuscripto ipsius D. Schellstrate &c.,

Hucusque D. Maimbourg, quem po-
namus rectè ex Manuscripto meo deduxis-
se, quòd moderamen à Rege Romanorum
adhibitum in eo constiterit, vt Decreto
primo sessionis quartæ statueretur, Conci-
lium Constantiense à Deo potestatem ac-
cepisse, cui quilibet licèt Papalis auctori-
tatis, obedire teneatur quoad fidem & ex-
tirpationem schismatis; ponamus quoque
duos vltimos articulos de potestate coacti-
uâ, & de auctoritate Constantiensis Con-
cilij alijs etiam Synodis Generalibus ad-
iudicandâ, pro sessione sequenti relictos
fuisse. Ponamus demùm, hæc planè con-
stare ex Actis editis & ineditis, Manuscri-
ptis Gallicis & Italicis: Hæccine placitis
Illustrissimi Cleri Gallicani conuenient,
& ad confirmationem declarationis ipsius
facient?

Dicat obsecro D. Maimbourg, si De-
cretum sessionis quartæ solum restringa-
tur ad Concilium Constantiense, cuius
tempore tres de Papatu contendebant,
quomodo saluabitur articulus secundus à
præ-

præfato Clero anno 1682. Parisijs editus, & suprâ à nobis allatus, in quo dicitur, quòd de auctoritate aliorum Conciliorum Generalium intelligendum quoquè sit Decretum sessionis quartæ, neque ab Ecclesiâ Gallicanâ probetur sententia eorum, qui illud ad solum schismatis tempus referunt? Si omnia Acta Constantiensis Concilij tam edita quàm inedita, tam Romæ quàm Parisijs asservata, tam à quatuor Constantiensis Concilij Protonotarijs conscripta, quàm à Basilëensibus compilata innuant, Decretum quartum solummodò agere de auctoritate Constantiensis Concilij tempore schismatis celebrati; quâ ratione, quo fundamento improbari poterit sententia illorum, qui illud ad solum schismatis tempus retulerunt? Quid hîc aget D. Maimbourg? Quibus verbis articulum supradictum quoad Decretum sessionis quartæ saluabit? Ego sanè in Dissertatione meâ solum monstraueram, Decretum primum sessionis quartæ corruptum ad manus nostras peruenisse, vnde ad summum deduci poterat, ab Ecclesiâ Gallicanâ improbari non posse, qui illud, prout hucusque typis descriptum fuit, dubiæ auctoritatis esse

iu-

iudicant. At nunc ex omnium Manuscriptorum & editorum Codicum fide etiam constare dicitur, Concilium Constantiense primo suo Decreto sessionis quartæ non egisse de Conciliorum extrâ tempus schismatis celebratorum auctoritate, vnde sequitur, neque à Gallicanâ Ecclesiâ improbari potuisse eos, qui illud ad solum schismatis tempus referunt.

Quamvis autem vix dubitem, quin hîc perpenſis D. Maimbourg facile agnosceret, quòd Acta à me allata causæ suæ minimè faueant, non tamen sibi persuadere debet, quòd ab omni difficultate sese extricauerit, dicendo: „ Quòd, etiamsi verba illa, *Et ad reformationem Ecclesiæ in Capite & in membris* non fuissent posita, in Decreto sessionis quartæ, id tamen nihil faceret ad punctum difficultatis, quandoquidem re ipsa sint in Decreto sessionis quintæ, cùm nihil referat ad validitatem Decreti, in quânam sessione statutum sit. „ Huic enim obiectioni facile satisfieri potest, cùm plurimùm faciat pro confirmatione Decreti Constantiensis, quod sessione quintâ potius, quàm quartâ editum sit; licet enim duæ illæ sessiones ab vnâ

D. Maimbourg
pag. 252. Quand
mesme ces pa-
roles: *Et à la*
reformation de
l'Eglise, dans le
Chef, & dans les
membres, n'au-
roient pas esté
mises dans le
Decret de la
quatrième ses-
sion, comme il
le pretend, cela
ne feroit rien du
tout au fond de
l'affaire, puis-
qu'elles sont ef-
fectivement dâs
le Decret de la
cinquième ses-
sion. Car pour
rendre vn De-
cret valable, qu'
importe, en
quelle session il
se fasse?

vnâ tantum ex tribus obedientijs factæ sint, & in eo conueniant, quod plenum robur habere non possint; in eo tamen sessio quinta differt à quartâ, quod quinta contradicentibus grauioribus de obedientiâ Ioannis XXIII. Patribus celebrata sit, vbi quarta consentientibus omnibus habitâ fuit, vt Dissertatione sequenti fusiùs ostendemus.

Nec quemquam posthac reperiendum puto, quin plurimum interesse iudicet, quod Decretum cum clausulâ *de reformatione* solum sessione quintâ publicatum fuerit. Cum enim non agatur de Decreto Concilij Generalis, ad quod omnes fideles tenentur, sed de Decreto Concilij non Generalis, quod ob varias rationes in dubium reuocatur, quò plures rationes militant contra illud, eò magis infirmari necesse est. Vltrâ rationes autem, ob quas Decretum sessionis quartæ in dubium reuocatur, reperitur contrâ Decretum sessionis quintæ & illa de plurium Patrum contradictione: sicque Decretum, quia solum sessione quintâ cum clausulâ *de reformatione* publicatum fuit, minùs firmum & dici potest, & dici debebit. Itaq; non parum

H in-

interest, quâ sessione Decretum cum clausulâ supradictâ editum fuerit.

D. Maimbourg
pag. 253. Que
nous ne devons
pas corriger le
Concile de Cō-
stance sur les
Manuscrits de
M. Schelstrate,
mais qu'au con-
traire, c'est à
lui de les cor-
riger sur les no-
tres, & sur le
Concile tel,
que nous l'avōs.
Ainsi la premie-
re raison, par la
quelle il veut,
qu'on doute de
l'auctorité de
ces Decrets, est
nulle.

Et ex his omnibus, quæ hac Dissertatione dicta sunt de Decreto primo sessionis quartæ, patet, quàm malè concluderit D. Maimbourg, „ quòd ipse non debeat corrigere Concilium Constantiense iuxta ea, „ quæ in Manuscriptis à me allatis rep- „ riuntur, sed è contrà me textum debere „ corrigere iuxta Manuscripta sua, ita ut „ primâ ratio, ob quam volui, auctorita- „ tatem horum Decretorum in dubium „ reuocari posse, sit nulla. „ Hæc enim, quàm longè à vero absunt, tam procul ab æquo aliena sunt. Ostendi enim ex Manuscriptis indubitatæ fidei Codicibus, & æqualium Scriptorum testimonijs, non solum dubium esse Decretum primum sessionis quartæ, sed etiam corruptum ad manus nostras peruenisse, adeò ut emendatione omninò indigeat; & quòd, quando iam emendatum erit, nihil planè ad auctoritatem Conciliorum Generalium, sed solum ad auctoritatem Concilij Constantiensis tempore schismatis celebrati faciet.

DIS-

DISSERTATIO II.

DE AUCTORITATE DECRETORVM CON-
STANTIENSIVM SESSIONIS QVINTAE.

DECRETA sessionis quintæ Constan-
tensis Concilij, de quibus agimus,
sunt duo priora de auctoritate Concilio-
rum Generalium, ijs verbis in Manuscri-
ptis Codicibus extantia, quibus reperiun-
tur edita, & à nobis initio huius Tracta-
tus excusa. Primum agit de solâ Constan-
tensi Synodo, quam potestatem à Christo
immediatè habere declarat, cui quilibet,
cuiuscumque status, licèt Papalis existat,
obedire tenetur in his, quæ pertinent ad
fidem & extirpationem schismatis tunc
vigentis, ac reformationem Ecclesiæ Dei
in Capite & in membris. Secundum ve-
rò declarat, quòd quicumque cuiuscum-
que status, licèt Papalis sit, qui mandatis
aut præceptis Constantiensis Synodi, & cu-
iuscumque alterius Concilij Generalis le-
gitimè congregati, super præmissis seù ad
ea spectantibus, factis vel faciendis obedi-
re contumaciter contempserit, nisi resi-
puerit, condignæ pœnitentiæ subijciatur,

*Decreto primo
sessionis 5.*

*Decreto secundo
eiusdem sessionis.*

& debitè puniatur, etiam ad alia Iuris subsidia, si opus fuerit, recurrendo.

Duo autem sunt, quæ de his Decretis à temporibus ipsius Constantiensis Concilij controuerti cœperunt, quorum primum spectat ad sensum, secundum ad auctoritatem eorum. Quoad sensum, an in ijs agatur de solis Concilijs, tempore schismatis pro eiusdem extirpatione conuocatis, an verò de vnoquoque Concilio Generali etiam extra tempus schismatis celebrato? Quoad auctoritatem verò, an supposito, quòd de quocumque Concilio Generali intelligantur, indubitata auctoritatis censenda sint, & cum sufficienti examine consentientibus omnibus, quorum intererat, à Concilio verè Generali edita fuerint? Ex his autem duabus controuersijs, relictâ primâ pro Dissertatione sequenti, secundam dumtaxat in præsentì examinabimus, de quâ iam dudum tradiderunt Viri ex omni Natione grauissimi, Decreta tanti faciendâ nō esse, quanti olim ea fecit Ioannes Gersonius, qui diuersis locis indicauit, Decreta sessionis quintæ illius auctoritatis esse, cui contradici non possit. Fuerunt namque plures Doctores, qui sententiam ipsius
ex

ex tribus rationibus in dubium reuocantur: primò, quòd Decreta illa cum maturâ deliberatione, & debito tantæ rei examine statuta non sint: secundò, quòd suffragio omnium, quorum intererat, conclusa non fuerint: tertio demùm, quòd Concilium non esset Vniuersale, quando ea edidit. Et ne quisquam putet, hæc gratiæ & sine fundamento asseri, has tres dubitandi rationes tribus sequentibus huius Dissertationis Capitibus fusiùs exponemus.

CAPUT I.

An Decreta sessionis quintæ de superioritate Concilij intellecta, cum maturâ deliberatione, & debito tantæ rei examine statuta fuerint?

CVM in Dissertatione Antuerp. ostendissem, Decreta de auctoritate Conciliorum Generalium præcipitanter conclusa, insufficienter examinata, & contradicentibus pluribus publicata fuisse, opposuit sese D. Maimbourg paginâ 254. sui Tractatus Historici: „Sustinens contra me, quod numquam quæstio melius examinata fuerit, quàm hæc, de quâ in „Con-

*D. Maimbourg
cap. 23. pag. 254.
Je soutiens à M.
Schellstrate, qu'
il n'y eut jamais
question mieux*

examinée, que celle, dont il s'agissoit en ce Concile. Car depuis que dans celui de Pise, où elle fut agitée pour la première fois, on l'eut décidée en faveur du Concile, on n'avoit presque parlé d'autre chose dans les disputes, & dans les conférences, & dans le Concile de Constance avant & après la harangue de Jean Gersô. De plus, après cette assemblée, où l'on refuta si fortement ce, qu'avoient dit au contraire les Cardinaux envoyez par le Pape, elle fut si bien examinée, que toutes les quatre Nations en convinrent. *pagina 256.* Les deux Decrets de cette session passerent d'un commun accord, comme le disent les Actes, aux quels M. Schellstrate n'a rien du tout, dans ses Manuscrits, qu'il puisse opposer: Voicy comme parlent ces Actes: *Ces Articles & ces*

„Concilio agebatur. A tempore enim, „quo in Concilio Pisano, vbi primâ vice „agitata fuit, pro Concilio decisa est, non „aliâ ferè de re actum erat in disputatio- „nibus, collationibus, Concilio ipso Con- „stantiensi ante & post sermonem Ioannis „Gersonij. Quinimò post conuentum, in „quo tam grauitè refutatum fuit id, quod „in contrarium dixerant Cardinales à „Pontifice missi, tam benè examinata fuit, „vt omnes quatuor Nationes de eâ con- „uenerint. . . Duo Decreta huius sessio- „nis communi consensu statuta fuerunt, „prout dicunt Acta, quibus D. Schellstra- „te nihil omninò habet, quod ex Manu- „scriptis suis opponat. En quomodo Acta „illa loquuntur: *Quibus Articulis, siue „Constitutionibus lectis, Concilium eos & „eas uniformiter approbavit & conclu- „sit.* „

Hæc Auctor iste, cui eodem modo respondere possem, me sustinere contra ipsum: primò, quòd numquam quæstio minùs examinata fuerit in aliquo Concilio, quàm illa de superioritate Synodorum Generalium, si decisa supponatur in Constantiensi: secundò, quòd à vero alienum sit, quæ-

quæstionem illam in Concilio Pisano non solum exagitatam, sed etiam decisam fuisse: tertio, quod in ipsa Synodo Constantiensi ante sermonem Ioannis Gersonij nihil in disputationibus & collationibus publicis de eâ deliberatum aut ex professo disputatum reperiatur: quarto demum, quod post sermonem Ioannis Gersonis, non omnes circa Decreta conuenerint, sed illi, qui ante sessionem quartam ijs contradixerant, in sententiâ manserint post sessionem quintam. Et his quidem D. Maimbourg pleniter satisfactum esse putassem, si vestigia ipsius insequendo dicta mea sine ulteriori probatione recipi debere existimassem. Verum ne verba mea oraculorum instar obtrudere velle videar, iam dicta Actis authenticis & æqualium Scriptorum testimonijs comprobanda sunt, quod duobus sequentibus Articulis faciam, agendo in primo de Actis Pisanis, in secundo de Gestis Constantiensis Concilij.

Decrets ayant esté leus, le Concile les approuva d'un commun consentement.

ARTICVLVS I.

*Quòd Concilium Pisanum non deciderit
quæstionem de auctoritate Concilij Ge-
neralis supra Pontificem.*

CONSVEVERANT Auctores grauissimi, qui de superioritate Concilij agunt, supponere, quæstionem non institui de tempore schismatis, quo plures de Pontificatu contendunt, sed de vnico, vero, & indubitato Pontifice, de quo consequenter agere debuit D. Maimbourg, quando in Tractatu suo Historico scripsit, quòd Concilium Pisanum quæstionem de auctoritate Synodi Generalis supra Pontificem deciderit: „In Concilio Pisano, inquit, vbi „primâ vice quæstio agitata fuit, pro Con- „cilio decisa est. „ Verba, quibus hoc probandum suscepserat, reperiuntur cap. 21. sui Tractatus, vbi paginâ 217. sic scribit de Concilio Pisano: „Celebris Doctor Pe- „trus Plaouft vnus ex Deputatis Vniuer- „sitis Parisiensis, quæ tunc maximi apud „omnes fiebat, habuit in plenâ Congre- „gatione Concilij longam & doctam ora- „tio-

*D. Maimbourg
pag. 254. Dans
celuy de Pise,
où elle fut agi-
tée pour la pre-
miere fois, on
l'eut décidée en
faueur du Con-
cile.*

*Idem Auctor pa-
gina 217. Le sa-
meux Docteur
Pierre Plaouft,
l'un des Depu-
tez de l'Vniuer-
sité de Paris, la
quelle estoit a-
lors au plus ~*

„tionem, in quâ pluribus rationibus pro-
„babat, Ecclesiam vniuersalem, & conse-
„quenter Concilium Generale ipsam re-
„præsentans esse supra Papam, adiungen-
„do hanc esse sententiam Vniuersitatis Pa-
„risiensis, & cæterarum omnium Vniuer-
„sitatum Galliæ. Vix è Cathedrâ descen-
„derat, cùm Episcopus Nouariensis eam
„ascendit, & legit altâ voce scriptum, quo
„declarabatur, centum & tres Doctores, &
„Licentiatos in Theologiâ ex ijs, qui De-
„putati erant ab Vniuersitatibus, conue-
„nisse de mandato Cardinalium, vt deli-
„berarent super hâc materiâ, quòdque om-
„nes communi voto amplexi essent senten-
„tiam Vniuersitatis Parisiensis. Asseuera-
„bat etiam, quòd præter Vniuersitates
„Galliæ, ita quoquè sentiret celebris Vni-
„uersitas Bononiensis, cuius litteræ habe-
„bantur, & Vniuersitas Florentina, quæ
„sententiam suam dederat in scripto à
„120. Doctoribus subsignato.„

Hæc D. Maimbourg ex Actis Pisani Con-
cilij, prout edita fuerunt Tomo XI. Con-
ciliorum Philippi Labbei, & Tomo VI.
Spicilegiorum Lucæ d'Acherij, quorum
Auctorum editiones citat pag. 216. in mar-

haut point de
son credit, sit
en pleine assem-
blée du Concile
une longue &
docte harangue,
dans la quelle
il prouua par
plusieurs raisons,
que l'Eglise V-
niuerselle, & par
consequent le
Concile Gene-
ral, qui la re-
présente, est par
dessus le Pape,
& ajouta, que
c'estoit la le
sentiment de l'
Vniuersité de
Paris, & de tou-
tes les autres V-
niuersitez de
France. Il ne
fut pas plutôt
descendu de la
Tribune, que
l'Évêque de
Nouarre y mon-
ta, & lut à
haute voix un é-
crit, par le quel
on déclaroit,
que cent &
trois Docteurs
& Licentiez en
Theologie de
ceux, que les
Vniuersitez a-
voient Deputez
à ce Concile,
s'estant assem-
blez par l'ordre
des Cardinaux
pour deliberer
sur cette matie-
re, auoient esté
tout d'une voix
de l'avis de l'V-
niuersité de Pa-
ris; & il assen-
ta, qu'on

les Vniuersitez
de France, c'e-
stoit aussi l'avis
de la fameuse
Vniuersité de
Boulogne, dont
on avoit les let-
tres, & de celle
de Florence, qui
l'avoit donné
par un écrit sig-
né de six vings
Docteurs.

Acta Pisana mi-
nus correctæ ex
editione Parisi-
ensi & Labbei.

gine: editiones autem illæ, cùm in mul-
tis differant, antequam de re ipsâ iudice-
mus, in medium adferendæ sunt. Ac prior
quidem minùs correctæ à Philippo Lab-
beo ex aliâ anteriori editione Parisiensi ex-
hibita refert de Petro Plaoust, quòd anno
1409. die 29. Maij orationem habuerit,
quâ mentem suam de supremâ auctorita-
te Ecclesiæ in publicâ Congregatione ex-
posuit, sed addit, quòd post orationem at-
tulerit opinionem Vniuersitatis Parisien-
sis: *Et postmodum posuit opinionem Vni-
uersitatis Parisiensis, videlicet, quòd Pe-
trus de Luna est schismaticus pertinax, &
hereticus, etiam accipiendò hæresim propriè
& strictè, præcisusque ab Ecclesiâ Dei, e-
iectus à lure Papatus, & priuatus, ac per
Concilium de facto tamquam talis ejicien-
dus & priuandus, & hæc declarauit plu-
ribus rationibus. Et subiunxit, quòd de
eâdem opinione erant Vniuersitates, An-
degauensis, Aurelianensis, & Tholosana.
Ipso autem descendente de Cathedrâ ascen-
dit quidam Episcopus Italus, qui opinio-
nem tredecim Magistrorum, & plurium
Licentiatorum & Baccalaureorum forma-
torum, ac Vniuersitatis Bononiensis in-
quâ-*

quâdam schedulâ publicauit, quæ est conformis opinioni Vniuersitatis Parisiensis. Ita Acta Pisana prioris editionis, quæ Lucas D'Acherius his verbis Tomo VI. Spicilegiorum integriora edidit ex tribus Codicibus Bibliothecæ Gemmeticensis.

Decima tertia sessio fuit die Mercurij 29. Maij, quæ fuit in septimanâ Pentecostis, in quâ post Missam & Litanias Magister Petrus Plaoust pro Vniuersitate Parisiensi dixit, & declarauit opinionem Vniuersitatis esse, istos duos contendentes debere reputari schismaticos, & antiquati schismatis nutritores, & hæreticos pertinaces, firmans auctoritatem Concilij ad decidendam hanc causam, & declarandum, eos esse ab Ecclesiâ precisos, & abiectos, & eos, quantum opus est, abijciendos, &c. . . . sumens thema suum, Congregabuntur filij Iuda & Hierusalem, & ponent sibi Caput unum. . . . Postea immediatè vnus Episcopus Italicus, dictus Nouariensis, legit quamdam schedulam facientem mentionem, qualiter secundum ordinationem Dominorum Cardinalium per D. Cardinalem Mediolanensem fuerunt simul congregati omnes Magistri in Theologiâ, & Li-

Acta Pisana correctiora ex editione Lucæ D. Acherij.

centiati, ac Baccalaurei formati, qui ad dictum Concilium de multis partibus & Vniuersitatibus conuenerunt, & inter eos fuerat habita plena deliberatio super istâ materiâ, & postea in eamdem opinionem conuenerant, & concordēs fuerunt, videlicet, quòd dictos ambos contendentes tenent schismaticos & hereticos pertinaces &c. ut suprâ. Et omnium & singulorum nomina recitauit, quorum multi sunt Episcopi & Prelati, & faciebant omnes numerum centum & trium. Item postea dixit, quòd in eadem opinione fuit Vniuersitas Florentina, in quâ fuerunt centum & viginti Magistri subscripti. Idem etiam deliberauit Vniuersitas Bononiensis, quæ de hoc misit litteras. Idem Vniuersitates, siuè Studia Aurelianensis & Andegauensis, & Tholosana per suos Ambassiatores ibidem.

Hæc omninò sunt Acta Pisana, quibus vsus est D. Maimbourg, ut probaret, Vniuersitatem Parisiensem iuxta Petrum Ploust sententiam tulisse pro auctoritate Concilij supra Pontificem, eiusdemque opinionis fuisse alias Vniuersitates ab Episcopo Nouariensi allatas. Verùm fallitur Auctor ille, cum ex Actis suprâ citatis nullibi constet,

stet, Vniuersitatem Parisiensem egisse de auctoritate Concilij supra indubitatum Pontificem, sed solum de tempore schismatis statuissè, id quod Acta prioris editionis expressè innuunt, dum his verbis referunt Vniuersitatis Parisiensis opinionem: *Quòd videlicet Petrus de Lunâ est schismaticus, pertinax, & hereticus precisus ab Ecclesiâ Dei, & eiectus à Iure Papatus, ac per Concilium de facto tamquam talis eiiciendus & priuandus.* Acta correctiora per Lucam D'Acherium edita testantur, non solum de Petro de Lunâ, sed de duobus contenditibus Vniuersitatem Parisiensem sensissè: *Debère reputari schismaticos, & antiquati schismatis nutritores, & hereticos pertinaces.* Hæc, & non alia in Actis Pisani Concilij dicitur Parisiensis Vniuersitatis sententia per Petrum Plaoust allata, vt videre non possum, vndenam D. Maimbourg habuerit, Vniuersitatem Parisiensem egisse de auctoritate Concilij supra verum & indubitatum Pontificem. Quo loco enim id habent Acta Pisana? Quibus verbis id testantur? A quo tempore id memoriæ prodiderunt? Quando id in illis legi cœpit?

Acta edita à Labbeo.

Acta edita à D'Acherio.

An-

Ante paucos fanè annos nondum id habebant, neque id in ijs legerat Auctor ille, dum libro de magno schismate Occidentis, historiam Pisani Concilij exponendo retulit de Petro Plaouft: „Declarabat, „& confirmabat opinionem Vniuersitatis, „quòd nimirum duo contendentes haberi „deberent pro veris schismaticis, qui nuntiebant infortunatū illud schisma, quin „& pro hæreticis, destruendo, quantum „poterant, articulum Symboli, quo vnitas „Ecclesiæ creditur: & conclusit demum, „quòd Concilium illos pro talibus habere, excommunicare, & deponere debebat de Papatu, de quo per schisma & hæresim iam exciderant. „ Hæc tunc D. Maimbourg, quæ cum ipsis Actis conueniunt, & ex aduerso pugnant cum ijs, quæ in recentiori suo Tractatu de sensu Vniuersitatis Parisiensis adduxit. Vnde patet profectò, Auctorem illum contra fidem Actorum Pisani Concilij scripsisse, quòd inter cæteras Galliæ & Italiæ Vniuersitates de illâ quæstione conuenerit, cum de eâ ab illis tunc actum non fuerit.

Neque ad rem facit, quòd Concilium Pisanum de duobus contendentibus senten-

D. Maimbourg
Traët. de magno
schismate Occi-
dentis ad annum
1409. Il declara
& confirma le
sentiment de l'
Vniuersité, à
sçavoir, que les
deux prétendans
deuoient estre
tenus pour des
vrais schismati-
ques, qui entre-
tenoient ce mal-
heureux schis-
me, & mesme
pour des hereti-
ques, détruisant
autant, qu'ils
pouuoient l'ar-
ticle du Symbo-
le, par le quel
on confesse
l'vnité de la S.
Eglise, & con-
clut en fin, que
le Concile les
deuoit traiter
comme tels, les
excommunier,
& les déposer du
Pontificat, dont
il étoient déjà
decheus par le
schisme, & par
l'herésie.

tentiam tulerit , prout D. Maimbourg ex Ioanne Launoio , quem vbique in Tractatu suo historico secutus est, obijcit. Quamuis enim noter ex eiusdem Launoij Epistolâ ad Henricum Barillonium , Concilium Pisanum sententiam tulisse conformiter ad Decretum , quo antea definiuerat, sese repræsentare Vniuersalem Ecclesiam , & supremum ac vnicum in terris Iudicem habendum esse , ad quem huius causæ iudicium spectabat, sicque depositi fuerint duo de Papatu contendentes, quorum vnus verus Pontifex erat: negari tamen non potest, quin de singulorum Pontificatu plures dubitarent, indeque neuter contententium pro certo à totâ Ecclesiâ agnosceretur. Et hoc est, quod Vniuersitas Parisiensis in datis anno 1394. ad Carolum Francorum Regem litteris respondit ijs , qui partium studio ducti vnum pro certo & indubitato Pontifice ab omnibus haberi volebant, eoque modo Pontificem suum à iudicio Synodi eximere studebant: *Si certum*, inquit Vniuersitas, *videte ne verbo abutamini, qui id certum appelleris, de cuius obscuritate atque ambiguitate tanta semper fuit, & est apud*
tan-

Vniuersitas Parisiensis epistola ad Carolum Francorum Regem.

tantam fidelium portionem contentio. Ponamus itaque, Pontifices, quos tempore schismatis Romana Ecclesia secuta est, fuisse veros Pontifices, non tamen apud omnes de ijs constabat, & aliæ obedientiæ illos non agnoscebant, vnde certi & indubitati tunc dici non poterant: quod etiam in causâ fuit, quòd plures Orbis Catholici Prouinciæ cum Collegio Cardinalium, & Patribus Pisani Concilij, tam ei, cui Romana Ecclesia tunc parebat, quàm eius competitori obedientiam subtraxerint, & ipsum Pisanum Concilium de duobus contentendentibus, tamquam de dubijs Pontificibus sententiam tulerit.

Falsum itaque est, in Synodo Pisanâ actum fuisse de indubitato Pontifice: falsum, Quæstionem de superioritate Concilij supra certum & indubitatum Pontificem ibidem decisam fuisse, & de eâ Parisiensem Vniuersitatem tunc egisse. Vtriusque sanè obedientiæ Cardinales in illis litteris, quibus an. 1408. Gregorium XII. ad Concilium Pisanum conuocarunt, adducunt conclusiones Vniuersitatum Parisiensis & Bononiensis, in quibus solummodò mentio fit Quæstionis de auctoritate

te Concilij suprà duos de Papatu contententes, de quibus *propter dubia Facti & Iuris* ignorabatur, vter verus Pontifex censendus erat. Vnde quinta illarum Vniuersitatum conclusio fuit: *Quòd stante dubio Papatus inextricabili propter dubium Facti & Iuris, ne in subuersionem fidei Ecclesia sic remaneat diuisa perpetuò cum tanto scandalo & animarum perditione, prouisio spectat ad Concilium & Ecclesiam Vniuersalem, vt utrumque, eis non cedentibus, possit à Papatu eicere.* Ita Vniuersitates Parisiensis & Bononiensis in Conclusionibus, quæ ad vnam vsque agunt de casu duorum contententium tempore schismatis, vt videre licet in Cardinalium litteris apud Lucam D'Acherium Tomo VI. Spicilegiorum editis, & à Philippo Labbeo iterum excusis.

Quamuis autem nunc communiter admittatur in Scholis, Concilium tempore inueterati schismatis iudicare posse de Pontificibus dubijs, & tempore Concilij Pisani in sententiam illam Italiae & Galliae Vniuersitates propenderint; voluit tamen Concilium Pisanum vltèriùs inquire, an duo contententes non solùm tempore

K

schif-

Litteræ Cardinalium ad Gregorium XII. anno 1408.

Conclusio quinta Vniuersitatum Parisiensis & Bononiensis.

schismatis viuerent, sed ipsius schismatis nutritores, & veri hæretici censendi essent. Cùm enim quisque propter hæresim extra Ecclesiam, vel, vt cum Paulo loquar, *foris constitutur*, & inter omnes conueniret, hæreticum ipso facto ab Ecclesiâ præscindi; voluit Concilium Pisanum inquire, an dubij illi Pontifices hæretici reputandi essent, vt sub illo etiam titulo tantò certius à Papatus regimine eijcerentur, quantò magis inter omnes constabat, Pontifices à fide deuios omni Iure Papatus destitui, & re ipsa priuatos censerì.

*Paulus Epistola
1. ad Cor. cap. 5.
Quid mihi de
ijs, qui foris
sunt?*

Tantæ molis erat, tempore Pisani Concilij sententiam ferre in dubios Pontifices, quos tamquam de Papatu colludentes, & articulum fidei de vnitæte Ecclesiæ non quidem dogmatizando, sed operando destruentes ab omni dignitate Ecclesiasticâ excidisse, Synodus iudicauit; cuius tamen iudicio non acquieuit totus Orbis Catholicus, cùm plures Prouinciæ Gregorium & Benedictum sequi perrexerint, & Viri doctissimi sententiam huius Synodi in dubium reuocarint. Nolim hìc repetere, quæ Salmanticensis Vniuersitas cum Hispaniarum Ecclesijs pro Benedicto XIII.

al-

allegarit, neque quid alij ex obedientia Gregorij XII. contra Synodum Pisanam scriptum reliquerint. Videri potest Diuus Antoninus Archiepiscopus Florentinus, qui Parte 3. Chronicorum, titulo 22. capite 5. paragrapho 2. vti & in alijs locis omninò contendit, Gregorium malè hæreseos accusatum fuisse, & ideò non immeritò ab illo Ioannem Dominicum missum fuisse ad Sigismundum Imperatorem, *ut cum eo secretè tractaret de modo tenendo in congregando Concilium aliud: vbi ex toto auferretur schisma, quod ubique per Pisanum Concilium, vel Conciliabulum (cum non esset auctoritate alicuius eorum, qui se gerebant pro Pontifice, congregatum) non erat ablatum ipsum schisma, sed augmentatum, ex duobus, tribus iam se pro Papà gerentibus.*

*Diuus Antoninus
parte 3. historia-
rum, tit. 22. cap.
5. paragr. 2.*

Dicit D. Antoninus, per Pisanum Concilium schisma non extinctum, sed adauctum fuisse, eò quòd, vbi ante illud duo dumtaxat de Papatu contendebant, post electum in eorum locum Alexandrum V. tres de Papatu contententes apparuerint: ita vt de Occidente tunc dici potuerit, quod Magnus Hieronymus epistolà ad Dama-

D. Hieronymus e-
pistola ad Dama-
sum Papam scri-
bens de schismate
Antiochene Ec-
clesiæ, quam tres
eodem tempore
regere contende-
bant.

Petrus de Alliaco
in Appendice
Constantiensis Cō-
cilij apud Philip-
pum Labbeum.

sum olim de schismate Orientali scriptum
reliquit : *Vetusto Occidentem populorum
furore collisum indiscissam Domini tuni-
cam minutatim per frustra discerpisse*. Dici
potuit, post Pisanum Concilium minùs
inter multos constitisse, apud quem incor-
rupta Petri seruarietur successio : licet nam-
que Benedictus, Gregorius, & Ioannes Ca-
thedram Petri suam esse dicerent, & vna-
queque obedientia se Petri Successorem
sequi assereret, *ob dubium tamen Facti &
Iuris* super Papatu, plures Catholici de
tribus contendentibus ancipites fuerunt.
Vnde ipsum Constantiense Concilium
numquam induci potuit, vt vnum ex illis
tamquam indubitatum Pontificem toti Ec-
clesiæ proponeret, sicut ex Actis &
Gestis ipsius statim citandis
constabit.

AR

ARTICVLVS II.

*An Concilium Constantiense cum maturâ
deliberatione & examine tantæ rei debito
Quæstionem de Synodorum Genera-
lium auctoritate determinasse
censendum sit ?*

PVTAVIT D. Maimbourg, quòd nulla
vmquam Quæstio melius examinata
fuerit, quàm ista de auctoritate Conciliorû
Constantiæ fuit : „ Nam, inquit pag. 223.
„ ante & post sermonem Gersonis, cum
„ examinata fuisset in congregationibus
„ Nationum iuxta ordinem à Concilio sta-
„ tutû, relatum de eâ fuit in sessione quar-
„ tâ. „ Quæ Auctoris verba diligenter no-
tanda sunt, quia non solùm cum antero-
ribus ipsius scriptis pugnant, sed & Actis
Constantiensis Concilij contradicunt. Ut-
que ab anterioribus Auctoris scriptis in-
cipiam, tradidit ille libro quinto de schif-
mate Occidentali anno 1415. solùm post
sermonem Ioannis Gersonis de Quæstione
illâ Constantiæ agi cœpisse. Cùm enim
narrasset de Ioanne XXIII. quòd 21. Mar-

*D. Maimbourg
cap. 21. pag. 223.
Tractatu histori-
co. Cette que-
stion avant, &
après la haran-
gue de Gerson,
ayant esté exa-
minée dans les
conferences des
Nations selon
l'ordre établi
par le Concile,
on en fit le rap-
port dans la
quatrième ses-
sion.*

tij

*D. Maimbourg
Tractatus de ma-
gno schismate Oc-
cident. ad annum
1415. Voila l'
occasion, qui fit
naître alors cet-
te fameuse que-
stion, qu'on n'a
jamais agitée
dans l'ancienne
Eglise, à sa-
voir, si le Con-
cile est par des-
sus le Pape, ou
le Pape par des-
sus le Concile ?
Car comme le
sermo du Chan-
celier de Paris
avoit fait grand
bruit & à Con-
stance & à Scaf-
fouse, où plu-
sieurs Cardi-
naux & autres
Peres du Con-
cile s'estoient
rendus auprès
du Pape, on ne
manqua pas de
disputer avec
beaucoup de
chaleur sur ce
grâd sujet, imme-
diatement après
la troisième ses-
sion, qui com-
mença le Lundi
25. de Mars, &
fut continuée
le jour suivant.
Acta Concil. Ap-
pendix ad Con-
cil. Monach.
Dionysii. lib. 34.
cap. 21. Victor.
Gobell. in Cos-
modromio.*

tij fugam arripuisset, & Ioannes Gersonius post biduum sermonem habuisset coram Patribus Concilij de auctoritate Ecclesiæ supra Pontificem : „En, inquit, occasio-
nem, quæ tunc peperit celebrem illam,
„quæstionem, quæ numquam antea agi-
„tata erat in Ecclesiâ, an nimirum Con-
„cilium sit supra Papam, aut Papa supra
„Concilium ? Sicut enim sermo Cancel-
„larij Parisiensis magnum rumorem exci-
„tauerat tam Constantiæ, quàm Scaffusæ,
„vbi plures Cardinales, & alij Concilij
„Patres ad Papam peruenerant, non omi-
„serunt eâ de re disputare cum magno
„feruore immediatè post sessionē tertiam,
„quæ cœpit die Lunæ 25. Martij, & die
„sequenti continuata fuit. „ Hæc ibi D.
Maimbourg citans in margine Acta Con-
stantiensis Concilij, & Auctores contem-
poraneos, vt eorum testimonio probaret,
Quæstionem de superioritate Concilij ex
sermone Gersonis ortum Constantiæ &
Scaffusæ duxisse : vnde Auctor ille nulla-
tenus sibi constat, dùm in Tractatu hi-
storico scripsit, ante eundem sermonem
à Nationibus Quæstionem illam exagita-
tam fuisse.

Ne-

Neque minùs dissonat Actis Concilij, in quibus refertur, quòd post fugam Ioannis XXIII. tres Cardinales Deputati fuerint, vt ad Papam Scaffusę commorantem accederent, & ad Procuratorium super cessione Pontificatus constituendum, Conciliumque continuandum inducerent: quòdque 23. Martij dicti tres Legati Cardinales, dum ex mandato Sacri Collegij ad iter se parabant, summâ animorum admiratione exceperint nouum de audiendâ Missâ Sancti Spiritus pro vnione & extirpatione schismatis. *Propter quod*, inquit Regestum, *Cardinales valdè admirati sunt, timentes, ne Concilium aliquid furiosè attemptaret contrà Dominũ nostrum Papam: propter quod deliberauerunt Missæ non interesse. Infrà tamen Missam accersito Domino Rege Romanorum in quâdam Capellâ Ecclesiæ Constantiensis secum locuti sunt. Finità itaque Missâ celebratâ per D. Patriarcham Antiochenum, recitatoque sermone per quemdam Doctorem de Vniuersitate Parisiensi in confirmationem Concilij, † derogationem Iurisdictionis † Apostolica, nulloque alio actu ibidem factò, prædicti tres Cardinales Legati iter*
ar-

*Regestum Actorũ
Constantiensis Cõ-
cilij ex duobus
MMSS. Codicib.*

*arripuerunt versus Dominum nostrum
Papam.*

*Ioannes Ger-
sonius in sermone
habito 25. Mar-
tij coram Patri-
bus Constantien-
sis Concilij.*

Doctor Parisiensis, cuius hîc tacito no-
mine meminit Regestum, est Ioannes Ger-
sonius, qui modum, quo sermonem hunc
composuerat, his verbis indicauit: *Iussit*,
inquit de Vniuersitate Parisiensi, *hesterno*
vesperi per Ambassiatores & Nuntios suos
hîc præsentes, quatenus hoc matutino tem-
pore essem habiturus orationem nomine
suo pro veritatis elucidatione circa ea, quæ
per hoc Sacrum Concilium agenda viden-
tur occurrere. Nullus, opinor, mirabitur,
si ad hanc iussionem ego fragilitatis meæ
consciis, & temporis arctatione pressus ex-
pauî. Ita ipse Gersonius de sermone suo
unicâ nocte composito, quo Constantiæ
coram Patribus publicè agere cœpit pro
confirmandâ superioritate Concilij, idque
adeò inconsultè, vt Regestum significet,
eum in derogationem Iurisdictionis Apo-
stolicæ sermonem habuisse, post quem ta-
men, teste eodem Regesto, contra aucto-
ritatem Pontificiam nihil aliud in Conci-
lio actum, nihil omninò à Nationibus de-
liberatum, nihil planè à Patribus decisum
fuit.

Pri-

Prima, quam D. Maimbourg in Tractatu de schismate Occidentali superioritatis mentionem reperit, est illa apud Niemum in vitâ Ioannis XXIII. quæ post reditum trium Cardinalium coram Rege Romanorum, & quibusdam Patribus priuatim facta est die 26. Martij: *Redierunt huc*, inquit Niemus, *scilicet ad Constantiam de Scaffusâ quatuor Cardinales: & illâ die fuit congregatio illorum, qui erant de Concilio, & interfuit Rex ipse, & † illum acceperunt sex Cardinales, & amplè multum locuti fuerunt contrâ ipsum Concilium, scilicet quòd dissolutum esset propter absentiam & recessum dicti Balthasaris. Et eis responsum fuit acriter per plures de ipso Concilio, Viros magnæ auctoritatis & scientificos, scilicet quòd Papa non esset supra Concilium, sed esset sub Concilio. Facta illinc contentio magna hinc inde.* Ultima hæc Niemi verba repetit D. Maimbourg in Tractatu Historico cap. 21. pag. 222. & loco *acriter* malè legit *alacriter*. Quòd enim *acriter* legendum sit, non solum testantur Spondanus & Odoricus Raynaldus ad hunc annum, sed ex ipso Niemo patet, qui nihil nisi cum acerbitate

Theodoricus de Niemi in Vita Ioannis XXIII. edita Francofurti anno 1620.

† ad illum

L

& con-

& contentione hinc inde dictum fuisse notat, adiungens, quòd *suscitato maiori clamore contra Cardinales in congregatione præfatâ, ipsi insalutato hospite abierunt.*

Nolim hîc inquirere, an Quæstio, cuius meminit Niemus, versaretur circâ auctoritatem Concilij supra indubitatum Pontificem, an potius circâ auctoritatem Ioannis XXIII. dissoluentis Concilium: quamvis enim supponamus, de auctoritate Concilij supra indubitatum Pontificem actum fuisse, vt voluit D. Maimbourg, inde tamen nihil consequetur pro maturâ deliberatione, cum ex verbis ipsius Niemi deducatur, nihil deliberatè, sed contentiosè potius & cum clamore strepitantium in priuato illo congressu assertum fuisse. Eodem modo dicendum est de contentione super Decretis die 27. Martij habitâ. Cùm enim Cardinales & Regis Galliæ Legati illo die coram Nationibus publicè referre deberent, quæcumque Ioannes XXIII. processione Pontificatus & continuatione Concilij offerebat, *Hæc omnia*, inquit Regestum, *tamquam ludicra & fictè pro parte Domini nostri Papæ oblata per Regem Romanorum, & alios ibidem astantes reputa-*

Regestû Constans-
tiensis Concilij ex
duobus MM. SS.
Codicibus.

*tata fuerunt; fuitque ibidem unanimiter
vociferatum: His non obstantibus fiat sessio,
fiat sessio.* Post hanc enim vociferationem
concitatis contra Ioannem Patrum animis,
à tribus Nationibus conclusa sunt Decreta
de auctoritate Conciliorum superius allatâ,
idque tam præcipitanter & inconsultè,
ut Cardinales, qui nihil sciebant de agendis
in sessione, unâ cum Ambassiatoribus Regis
Franciæ, ad eam venire recusarint, & re ipsâ
numquam venissent, nisi obtinuissent mediante
Rege Romanorum, quòd primum Decretum sine
mentionem reformationis Ecclesiæ publicaretur,
secundum verò de auctoritate coactiuâ
Conciliorum omninò ommitteretur, ut ex
Manuscriptis indubitata fidei Codicibus
Dissertatione præcedenti probauimus.

Notandum verò ex iisdem Manuscriptis,
quòd Cardinales ideò sessioni quartæ interesse
noluerint, quia super illis diffinitionibus non
fuerant habitæ, nec sufficienter petitæ
deliberationes eorum. Ex quibus verbis apertè
constat, quòd licet ante sessionem quartam
apud Nationes actum fuisset de superioritate
Concilij, non tamen sufficientè & plenè: quam ob rem

semper addidi, non fuisse cum maturâ, sufficienti, & debitâ deliberatione discussa ea Decreta, ut ipsi Cardinales verbis suprà citatis attestantur. Neque videre possum, ex quibus monumentis D. Maimbourg, supponens Decretum sessionis quartæ ad superioritatem Concilij spectare, tam asseueranter tradiderit, Quæstionem illâ de re ante sessionem quartam debitè examinatam fuisse. Non solum enim constat ex Gestis Constantiensis Concilij, paulò ante sessionem quartam conuenisse inter Cardinales & Deputatos Nationum, quòd in illâ nulla mentio fieret de alio, quàm Constantiensi Concilio tempore schismatis celebrato, sed ex Regesto Actorum Constantiensium hætenùs inedito etiam clarissimè patet, quòd à Cardinalibus sessione quartâ monitæ sint Nationes, ut *suspenderent ad tempus materias, quæ habent magnas difficultates, & maturam exigunt deliberationem.*

Regestum ex duobus M.M.SS. Codicibus.

Auro contrà æstimanda est prudentissima illa Cardinalium admonitio, quâ Decreta maiori deliberatione indiguisse testantur. Si enim conclusio Nationum de Decretis facta fuerit ante sessionem quartam,

tam, & in ipsâ sessione quartâ Sacrum Cardinalium Collegium publicè Nationes monuerit, materiam illis contentam *habere magnas difficultates, & maturam exigere deliberationem*, dubium esse non potest, quin sine debitâ deliberatione, & cum insufficienti examine factû putauerit, quidquid circâ illa ante sessionem quartam à Nationibus actum fuit. Nec est, quòd quisquam contra hoc grauissimum testimonium opponat cum D. Maimbourg, id à Bellarmino ante centum annos excogitatum fuisse: non enim agimus hîc de sententiâ vnius Cardinalis Bellarmini, qui constare dixit, quòd Decretum Constantiense de auctoritate Conciliorum sine examine factum fuerit, sed agimus de integro Cardinalium Collegio, quòd Concilio Constantiensi interfuit, & non solû ante sessionem quartam Decreta ob defectum sufficientis deliberationis constanter reiecit, sed in ipsâ quoque sessione Nationes publicè admonuit, quòd *pluribus difficultatibus obnoxia essent, & maturiori deliberatione indigerent*.

Memoriâ repetebant Romanæ Ecclesiæ Principes, quid antiquitùs fieri consueverat,

rat, quando in aliquo Concilio de re maioris momenti & varijs difficultatibus obnoxia statuendum erat. Sciebant, quàm magno examine, vt cætera omittam, de cultu Imaginum in Synodo Nicenâ Generali septimâ actum fuerat. Extant etiamnum Gesta istius Concilij, ex quibus manifestum fit, istius Synodi Patres habito inter se communi consilio non semel, sed sæpius Ecclesiæ traditionem de illo consuluisse. Vnde in Actis etiamnum reperiuntur centena antiquorum de cultu Imaginum testimonia, quæ omnia coràm Patribus in sessionibus publicis recitata fuerunt, antequam res illa contra Iconoclastas decisa, & Decreto Synodico firmata fuit. Et hoc est, quod Cardinales à Nationibus in statuendis de auctoritate Conciliorum Decretis omissum fuisse sessione quartâ admonere potuerunt, cùm in re tanti momenti, vt in cæteris omnibus fieri semper consueuerat, expendenda fuissent antiquorum Patrum scripta, Summorum Pontificum Decreta, & Conciliorum Generalium monumenta, ex quibus de traditione circà auctoritatem Pontificiam constare debebat.

Ex

Ex his enim patuisset, quam auctoritatem veneranda antiquitas Sedi Apostolicę competere tradiderat, quam Iurisdictionem ipsius Pontifices tamquam ouilis Domini Pastores exercuerant in Ecclesiā, & quantā cum veneratione de supremā Petri eiusque Successorum Potestate Concilia ipsa egerant. Constitisset, quod Concilium Chalcedonense Generale Quartū omnium Oecumenicorum Orientalium numerosissimum in epistolā Synodicā Leonem I. *Summitatis* titulo nominarit, eāque Canonem suum 28. de tribuendo Sedi Constantinopolitanæ secundo honoris loco ad Leonem I., vt eius auctoritate confirmaretur, miserit, & quia iudicio ipsius firmatus non fuit, robore suo caruerit. Innotuisset, Cælestinum suis Legatis ad Concilium Ephesinum Generale Tertiū proficiscentibus in mandatis dedisse, quod ipsius nomine in Concilio iudicare, non verò à Concilio iudicari deberent, quod his verbis legitur in Cælestini Commonitorio: *Auctoritatem Sedis Apostolica custodire debere; siquidem & instructiones, quę vobis traditæ sunt, hoc loquantur, vt interesse Conuentui debeatis: ad disceptationem*

si

Conciliū Chalcedonense in epistola Synodica, quā 630. Episcopi miserunt ad Leonem Magnum.

Cælestinus Papa in Commonitorio nuper edito per Stephanum Balusium ex Manuscripto Codice Cælestino, & confer-

nato quoque in
Manuscripto Co-
dice Vaticano.

Philippus Cale-
stini Legatus in
Concilio Ephesino
A9. 3.

Gelasius I. Tomo
de Vinculo ana-
thematis.

si fuerit ventum, vos de eorum sententijs iudicare debeatis, non subire examen.

Constitisset, iuxta hæc mandata coram Patribus Concilij Philippum Cælestini Legatum cum Collegis sententiam tulisse in Nestorium asserendo: *Quod nulli dubium sit, sed potius sæculis omnibus notum, Sanctum Petrum Apostolorum Principem & Caput, fideique columnam, & Ecclesiæ Catholicæ fundamentum à Domino nostro Iesu Christo claves Regni Cælestis accepisse, & non solum in suis Successoribus vivere, sed & iudicium exercere.* Quod iudicium etiam de Actis Synodalibus intelligendum esse, demonstrat Gelasius I. scribens in Tomo de anathematis vinculo, hoc robur obtinuisse, *quod in Synodo firmavit Sedis Apostolicæ auctoritas*, quod refutavit, firmitatem habere non potuisse.

Et hæc procul dubio, ac centena alia antiquorum testimonia consuli voluerunt Cardinales sessione quartâ, antequam de re tanti momenti quidquam statueretur, indicantes, nullum debitum examen à Nationibus de auctoritate Pontificum institutum, nullam maturam deliberationem, ante Decretorum conclusionem habitam fuisset.

fuisse. Quæ cum ex Actis ipsius Constantiensis Concilij clariùs constent, quàm ut à quoquam negari possint, vndenam Dominus Maimbourg probabit, quòd nulla vnquam Quæstio meliùs examinata fuerit, quàm illa de auctoritate Conciliorum Generalium in Constantiensi fuit? Tantum sanè abest, quòd illud monstrare possit ex ipsis Concilij Actis, ut Gesta Constantiensis Concilij hætenùs inedita habeant, quòd *post illam sessionem fuit per Cardinalem Florentinum super hoc cum aliquibus Deputatis aliquàlter disputatum*: vbi notandum est, ideò dici, post sessionem quartam *aliquàlter* disputatum fuisse, ut indicetur, *non sufficienter*. Refertur quoquè, per Cardinalem Florentinum & quosdam Deputatos aliqualem istam disputationem factam, ut innuatur, neque à Nationibus, neque coram omnibus Concilij Patribus communi consilio eà de re actum fuisse. Pro quâ refacit quoquè Regestum Constantiensis Concilij, in quo habetur, solos Deputatos post aliqualem illam disputationem statuisse: *quòd in proximâ sessione omnes articuli & clausula concordata per Nationes in ultimâ sessione præ-*

Gesta Constantiensis Concilij ex quatuor Codicibus Manuscriptis

Regestum Constantiense ex duobus Codicibus Manuscriptis.

M ter-

termiffæ expedirentur. Vbi & notanda funt illa verba : *Claufulæ concordatæ per Nationes in ultimâ felfione prætermiffæ.* Ex illis enim rurfus colligitur, Deputatos Conclufioni die 27. Martij fine maturâ deliberatione factæ inhæfiffe, ficque fine nouâ Nationum deliberatione, fine nouo Concilij examine felfione quintâ Decreta publicata fuiſſe. Confirmant id Acta Manufcripta Conſtantiensis Concilij à quatuor eius Protonotarijs collecta, & in tribus Codicibus, quos videre licuit, feruata, dùm referunt, publicata fuiſſe Decreta, *tamquam prius conclufa & deliberata*, quæ verba ex Manufcripto Codice Colonienſi edidit primùm Petrus Crabbe, & poſteriores Conciliorum collectores retinuerunt. Quod ideò annotare placuit, vt certò conſtet, Decreta, de quacumque auctoritate Conciliorum Generaliũ apud Patres Conſtantienses controuersâ intelligantur, felfione quintâ fine nouâ deliberatione publicata fuiſſe. Cùm enim expreſſe dicantur *prius conclufa, & deliberata*, innuitur proſectò, Concilium inhæfiffe priori conclufioni, quam Nationes die 27. Martij cum minùs ſufficienti deliberatione poſuerant,

Acta Conſtantiensis Concilij à quatuor Protonotarijs conſcripta.

rant, & cui Cardinales non solum ante, sed etiam post sessionem quartam contradixerant, nolentes Decretorum publicationi in ipsa sessione quinta faciendae consentire, ut Capite sequenti videbimus.

CAPUT II.

De Decretis sessionis quintae, an consentientibus omnibus, quorum intererat, publicata sint?

MEMORIA repetenda sunt, quae hac de re ex Gestis Constantiensis Concilij haecenus ineditis, & aequalium Scriptorum testimonijs in Dissertatione Antuerpiensi cap. 1. art. 2. retuli, cum ex ijs clariùs constiterit, complures Patres Decretorum conclusioni repugnasse, quam ut D. Maimbourg id negare ausus fuerit. Ostendi itaque ex Regesto Constantiensis Concilij, tam tumultuosè apud Nationes Decreta conclusa fuisse die 27. Martij, ut non solum magnam animorum concertatio tunc inter Patres exorta fuerit, sed & Cardinales cum Regis Galliae Oratoribus noluerint venire ad sessionem quartam die

30. Martij celebrandam, nisi sub conditione, quòd auctoritatem Pontificiam spectantia in eâ omitterentur, prout consentientibus Nationibus omissa fuerunt. Monstravi insuper ex Gestis Constantiensis Concilij, quòd Cardinales vnâ cum Regis Galliae Ambassiatoribus iterùm *difficultatem fecerint interessendi sessioni quinta*, in quâ Nationes sine maturâ deliberatione, & nouo examine *Decreta prius conclusa* publicare volebant: & licet postea ad sessionem venerint, ostendi ex Regesto, quòd ante sessionem illam in Camerâ paramentorum secretam protestationem fecerint, *quòd propter scandalum euitandum ad sessionem ibant, non animo consentiendi his, quæ audiuerant in ipsâ statui debere.*

Regestū Constantiense ex duobus Manuscriptis Codicibus.

*D. Maimbourg
Tract. Histor. capite 23. pagina 254. Je sçay bien, qu'il y eut sur cela de grandes contestations, & que les Cardinaux s'y opposerent: je luy accordé mesme ce, qu'il a trouuè dans son Manuscrit,*

Plura sunt ex his, quæ æqualium Scriptorum testimonijs comprobaui, de quibus D. Maimbourg pag. 254. Tractatus sui historici scripsit: „Scio quidem, quòd „super Decretis illis magnæ contentiones „habitæ fuerint, & quòd Cardinales sese „opposuerint: concedo quoquè ipsi id, „quod inuenit in suo Manuscripto, & quod „asserit, numquam antea notum fuisse, „& forsan verum non est, Cardinales, & „iplos

„ipſos Galliaꝝ Oratores in Cameraꝝ para-
 „mentorū feciſſe proteſtationem ſecre-
 „tam, quòd propter ſcandalum euitandum
 „ad ſeſſionem ibant, & non animo conſen-
 „tiendi hiſ, quæ audiuerant in ipſa ſta-
 „tui debere. Quid poteſt inde conclude-
 „re? Hæc ibi Auctor ille, petens ſubin-
 „de, numquamne legerim hiftoriam de ali-
 „quo Conclauī, vel peruoluerim librum
 „famoſum Pauli Suauis de Concilio Tri-
 „dantino, in quibus refertur, quòd poſt ma-
 „gnam animorū contentionem omnes con-
 „uenerint de certo Pontifice eligendo, vel
 „Decreto in ſeſſionibus publicando: „Sic,
 „inquit, factum eſt in Conſtantiensī Syno-
 „do: ponamus fuiſſe magnas oppoſitio-
 „nes, conteſtationes, proteſtationes ſecre-
 „tas, & omne id, quod placuerit D. Schel-
 „ſtrate nos ex Manuſcripto ſuo docere:
 „Poſt hoc Cardinales, alijque omnes, qui
 „conteſtati, & ſecrete proteſtati ſunt, ve-
 „nerunt ad ſeſſionem quintam. Et ſicut
 „Spiritus Sanctus vnit omnium animos
 „in Concilio, vt dici poſſit, *Viſum eſt Spi-*
 „*ritui Sancto & nobis*, ſic poſtmodum duo
 „Decreta huius ſeſſionis comuni con-
 „ſenſu ſtatura fuerunt, prout referunt Acta,
 „qui-

ſe ce qu'il a-
 vouë, qu'on n'a-
 voit jamais ſçeu
 auant cela, &
 qui peut-eſtre
 n'eſt pas vray,
 que les Cardi-
 naux, & meſ-
 me les Amballa-
 deurs de France
 auoient fait dās
 la Chambre des
 Paremens une
 proteſtation ſe-
 crete, que ce
 n'eſtoit, que
 pour euit le
 ſcandale, qu'il
 aſſiſteroient à la
 ſeſſion cinquième.
 Et non pas pour
 conſentir à ce, qu'
 ils ſçauoient, que
 l'un y deuoit deſi-
 nir: Que peut-
 il cōclure de là?
 Idem ibid. Il en
 eſt de meſme de
 ce Concile de
 Conſtance. Je
 veux qu'il y a
 eū des oppoſi-
 tions, des con-
 teſtations, des
 proteſtations ſe-
 cretes, & tout
 ce, qu'il plaira
 à M. Schelſtra-
 te de nous ap-
 prendre ſelon
 ſon Manuſcrit:
 Après tout ces
 Cardinaux, &
 tous ces gens
 qui conteſtoient
 & proteſtoient
 ſecretement, aſ-
 ſiſterent à la
 cinquième ſeſ-
 ſion; & comme
 le S. Eſprit rei-
 nit tous les
 eſprits dans un

Concile , à fin
qu'on puisse di-
re : *Visum est*
Spiritui Sancto &
nobis : les deux
Decreets de ce-
te session passe-
rent d'un com-
mun accord ,
comme le disent
les Actes , aus-
quels M. Schel-
strate n'a rien
du tout dans ces
Manuscrits , qu'
il puisse oppo-
ser. Voicy com-
me parlent ces
Actes : *Ces arti-
cles & ces De-
crets ayant esté*
leus , le Concile
les approuva d'
un commun con-
sentement.

„ quibus D. Schelstrate nihil habet , quod
„ ex Manuscriptis suis opponat . Sic enim
„ in Actis legitur : *Quibus articulis , siue*
„ *constitutionibus lectis , Concilium eos &*
„ *eas uniformiter approbavit , & conclu-*
„ *sit .* „

Hucusque D. Maimbourg , qui non so-
lùm Basilëensium sententiam de confir-
mandâ Decretorum auctoritate sequi , sed
& artem eorum in eâ contra obiectiones
propugnandâ imitari voluit . Quod vt cla-
riùs constet , animo repetenda sunt , quæ
Dissertatione meâ de Basilëensibus nota-
ueram : cùm enim illi Orbi Catholico ob-
trudere conarentur , quòd Decreta Con-
stantiensis Concilij summo animorum con-
sensu , nemineque penitùs discrepante pu-
blicata fuerint , Eugenio IV. contrarium
asserenti Gesta eiusdem Synodi hâc arte
obiecerunt , vt verba pro se facientia af-
ferrent , causæ verò suæ minimè fauentia
omitterent . Verba , quæ Basilëenses pro
se facientia attulerunt , indicaui fuisse se-
quentia : *Licet iterum maior pars Cardi-*
nalium faciebât difficultatem interessendi ,
omnes tamen præter infirmos venerunt ad
sessionem præsentè Rege Romanorum in Im-
pe-

Gesta Constantien-
sis Concilij ex 4.
Codicibus Manu-
scriptis .

perialibus insignijs, Presidente Cardinali de Vrsinis Episcopo Albanensi, & celebrauit Missam de Dominicâ Raynaldus Archiepiscopus Rhemensis. Verba autem causæ suæ minimè fauentia, quæ omiserant, ostendi esse ista superioribus immediatè subiuncta: *Fuerunt pronuntiate diffinitiones sequentes per electum Połnaniensem, quia Cardinalis Florentinus illas noluit pronuntiare.* De quibus vltimis verbis cùm sedulò inquisiuissem rationem, cur à Basilcensibus omissa essent, aliam non inueni, quàm quia instituto suo minimè fauerent: vbi enim ex verbis per ipsos citatis colligi poterat, omnes consensisse, ibi ex verbis subsequenter constabat de oppositione Cardinalis Florentini, & omnium ipsi adhærentium, ex quibus planè colligebatur contrarium.

His præmissis, videndum est, quàm manifestè D. Maimbourg vestigia Basilcensium insecutus fuerit. Admittit Auctor ille verba Gestorum Constantiensium, quibus asseritur, quòd non obstantibus Patrum contradictionibus, & Cardinalium protestationibus secretè factis, omnes tamen ad sessionem quintam venerint: omittit ve-

rò

rò, quæ de Cardinali Florentino, eiusque sequacium oppositione ex ijsdem Gestis adiunxeram: & tunc asserit, de communi omnium consensu Decreta fuisse publicata, nihilque in Manuscriptis Codicibus reperiri, quod his Actorum verbis opponere potuerim: *Concilium ea uniformiter approbavit, & conclusit.* Manifestius, ut puto, Auctor ille sequi non poterat artem Basilënsium in referendis ijs, quæ pro se faciunt, & silentio prætereundis, quæ menti ipsius contradicunt: nullibi tamen incautiùs quàm hìc egit, cùm eundem errorem, quem in Basilënsibus notaue- ram, ipse committere voluerit. Neque mirari satis possum, quòd tam asseue- ranter scripserit, me nihil habere, quod ex Manuscriptis Codicibus opponam: cùm ex illis, & æqualium Scriptorum testimonijs expressè ostenderim, Cardinalem Florentinum cum sequacibus, ac ipso in primis Ioanne XXIII. repugnasse. Quæ ut clariùs constent, fusiùs comprobanda sunt.

Et de Ioanne quidem constat ex Appen- dice Constantiensis Concilij Tomo XI. collectionis Philippi Labbei, quòd sese pro- cer-

certo & indubitato Pontifice haberi volens numquam probarit eorum sententiam, qui Concilio auctoritatem aliquam super ipsum tribuebant. Notæ sunt cedulæ ex parte Ioannis XXIII. initio Constantiensis Concilij publicatæ, in quibus per modum Conclusionis querebatur: *An Papa verus & canonicus de hæresi non infamatus, nec suspectus possit contra ea, quæ sunt sui iuris, ab aliquo compelli, vel arctari: cumque non hereticum condemnantes, heretici sint censendi?* Et responsum ad hoc conclusione 3. datum: *Hoc fore manus ponere in Christum Domini*, neque immeritò dubitari, an ille, qui talia pijs auribus ingerere ausus erat, *bonus Catholicus censeretur poterat*. Cùmque Petrus de Alliaco Cardinalis Cameracensis in casu schismatis, ut tum erat, de Ioanne iudicari posse contenderet, fatetur in Tractatu de auctoritate Cardinalium, se hanc ob rem *græue & periculosum dicti Ioannis Papæ odiū incurrisse*: quòd Ioannes semper existimarit, se pro indubitato Pontifice haberi debere, proindeque à Concilio cogi non posse. Vnde cùm post secundam sessionem tres Nationes conclusissent, quòd

N ipse

In Appendice
Constantiensis Co-
cilij Tomo XI.
Concil. Philippi
Labbes.

Petrus de Alliaco
Card. Camerac.
Tract. de auctori-
tate Ecclesie &
Cardinalium.

ipse ad cessionem Pontificatus ob schismatis extirpationem cogi posset, factum est, quod ab ijs, qui Concilio interfuerunt, sese audiuisse testatur Rodericus Calaguritanus Episcopus Dialogo de auctoritate Pontificis, Ioannem XXIII. eâ de causâ infeliciter fugam arripuisse.

Post fugam autem illius contigit, quod Cardinalis Turrecremata, qui in minoribus constitutus Concilio Constantiensi interfuit, de graui Ioannis XXIII. querelâ memorię prodidit. Cùm enim post fugam eiusdem Ioannis Cancellarius Parisiensis vnus ex Gallię Oratoribus sermonem coram Patribus *in diminutionem Iurisdictionis Apostolicę* habuisset, idque Cardinales à Sacro Collegio ad Papam Scaffusæ constitutum missi retulissent: *Dominis Oratoribus Regis Francia visitantibus eum*, inquit Turrecremata, *amaro animo conquestus est Ioannes, falsa quadam & erronea aduersus auctoritatem Romani Pontificis Decreta per amulos suos post recessum eius esse conclusa*. Ita Scriptor ille, qui occasione Decretorum querelam illam interpositam putauit, cùm tamen occasione sermonis Gersonij interposita fuerit, ideòque cum

Regestū Constantiensis Concilij ex duobus MM. SS. Codicibus.

Turrecremata. Tract. de Ecclesiā.

cum Collegis Gersonij potiùs, quàm cum alijs Ioannes conquestus fuerit. Neque hæc à Ioannis XXIII. mente aliena, sed eidem omninò consona esse, firmatur ex testimonio Niemi, in Vitâ eiusdem Papæ referentis de Cardinalibus Scaffusâ Constantiam reuersis, quòd Conciliũ ex mandato Ioannis dissoluere voluerint, & auctoritatem dissoluendi eidem competere propugnarint.

Verùm de Cardinalibus postea, redeamus ad Ioannem, qui 24. Mensis Martij in epistolâ ad Poloniæ Regem inter varias rationes, quibus fugam suam à Concilio excusat, hanc ponit: *Quòd quorundam cæca & inconsultatemeritas vsque adeò ab ipso Concilij principio ita omnia peruertere, ita omnia perturbare concupivit, ut non concordiam, sed dissensionem, non unionem & pacem Ecclesiæ, sed schismata & scandala querere viderentur, qui nullo antiquorum Conciliorum ritu obseruato non publicè, sed sparsim & priuatim de rebus Ecclesiæ Conciliabula celebrabant in contemptum Sedis Apostolicæ, & in vilipendium nostrum sectas, dissensionesque aduersus nos seminantes, ac non per viam*

*Ioannes XXIII.
epist. ad Regem
Poloniæ Ladislaũ.*

Sancti Spiritus, ut decet, sed per vim & strepitum, & contumelias in rebus singulis aduersus nos moliebantur, multa machinabantur indigna relatu contra decus Apostolicæ Sedis, & honorem nostrum. Ita immediatè post sermonem Gersonij Ioannes XXIII. in literis ad Ladislaum Poloniae Regem, iuxta quam formam & ad alios Reges de Constantiensi Concilio scripsisse creditur.

Ioannes XXIII. in epistola ad Ducem Biturigum tunc in Sorbona Parisiensi publicè lecta, & nunc in duobus Manuscriptis Codicibus Bibliothecæ Victorinæ asserta.

Clariùs mentem suam exposuit in articulis, quos vnà cum litteris ad Ducem Biturigum Scaffusâ Parisios misit. Eorum vnus erat, quòd licèt in Concilijs Generalibus non debeat fieri Nationum differentia, sed omnes & singulos sententiam suam publicè aperire oporteat, ut vnus instructione informetur alij: hoc tamen Constantiæ non fuerit permissum, quinimò statutum, quamlibet Nationem vnā tantummodo vocem siuè suffragium habituram, etiamsi in Natione Gallicâ essent trecentæ voces notabiles, & in Italicâ totidem, quoniam erant ex duabus illis Nationibus ducenti Prælati personaliter ibidem comparentes; & de Anglicanâ essent tantum tres Prælati, ac cæteri Clerici nouem

uein numero. Alter verò erat, quòd cùm in Concilijs Generalibus secundùm statuta Canonum ius suffragij non competat nisi Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, quorum suffragia requirenda sunt in sessionibus publicis, & non priuatis consilijs, nihilominùs quicumque ad eiusmodi consilia fuissent admissi, nullo discrimine personarum habito, omnium suffragia etiam Laicorum, subtractis Prælatorum suffragijs, recepta sint vsquequaque etiam Prælatis contradicentibus. Alius demùm articulus, vt cæteros omittam, erat, quòd, licèt in Concilijs suffragia debeant esse libera, nihilominùs multæ extiterint cauillationes, & subornationes per minas & terrores ab Imperatore procedentes.

Scripsit hæc omnia de prioribus Constantiensis Concilij Actis Ioannes XXII. quæ reperiuntur in duobus Manuscriptis Codicibus Victorinis, vbi D. Maimbourg ea legere poterit: à me autem hoc loco allata sunt, quia Parisijs in publicâ Vniuersitatis Congregatione lecta dicuntur, & non parum conferunt ad monstrandum, quòd Ioannes XXIII. obstiterit ijs, quæ

Con-

Constantiæ contra Sedis Apostolicæ auctoritatem acta putantur, & numquam à sententiâ suâ hâc in re discesserit, vt in Dissertatione Antuerpiæ editâ indicaui. Meminit Ioannes dissensionū, cauillationum, & contradictionum, quæ si vllibi, procul dubio quoad Decreta sessionum quartæ, & quintæ locum habuerunt: sic enim testatur in Apologiâ suâ contra Basilæenses Romanæ Ecclesiæ Pontifex Eugenius IV. quòd contra Decreta de auctoritate Conciliorum *nonnulli reclamauerint grauior- res, qui strepente multitudine superati, sicut his nouissimis temporibus, quibus carnales exuberant passionibus, factum esse, manifestum est, audiri nequiuerunt.* Eadem refert Rodericus Calaguritanus Episcopus in Dialogo de auctoritate & potestate Romani Pontificis, sese nimirum audiuisse à magnæ auctoritatis Viris, qui Concilio Constantiensi interfuere, quòd contra Decreta sessionis quintæ *reclamauerint complures Prælati & Doctores:* de quibus etiam affirmat Cardinalis Turrecremata libro 2. de Ecclesiâ, cap. 99. quòd plures Patres doctissimi non præstiterint consensum aut assensum suum. Quæ vltima verba

Eugenius IV. in
Apologia contra
Basilæenses.

Rodericus Calaguritanus in
Dialogo de potestate
Papæ.

ba notanda sunt, quia ex articulis Ioannis XXIII. confirmationem accipiunt, ubi dicitur: Priuatis consilijs suffragia etiam Laicorum, subtractis Prælatorum suffragijs, recepta fuisse, neque in sessionibus publicis vota singulorū, sed quatuor dumtaxat Nationum audiri consueuisse. Quod ad perpetuum Cardinalium dissensum probandum quamplurimum conferre, ex Actis & Gestis hucusque ineditis clariùs ostendemus, quàm vt à quoquam in dubium reuocari possit.

Refertur in Manuscripto Codice Bibliothecæ Regis Christianissimi, quòd post recessum Ioannis XXIII. Romanæ Ecclesiæ Cardinales à Nationibus petiuerint, vt ipsorum Collegium quoad suffragia vnum votum cum ipsis haberet in sessionibus publicis, eorumque mentio fieret in litteris & subscriptionibus Synodicis. Illustrissimus Apamæensis Episcopus Spondanus, qui hunc Codicem Regium vidit, testatur, Cardinales repulsam passos fuisse; putatque id solùm intelligendum de mentione ipsorum in litteris & subscriptionibus Synodicis, non autem quoad suffragium in sessionibus publicis. Fallitur ta-

men

Codex Manuscriptus continens Acta Constantinensis Concilij, qui in Bibliotheca Regis Christianissimi asseruatur.

men Vir eruditus existimans, Cardinalem Præsidem in prioribus sessionibus pro se & Collegio Cardinalium per verbum *placet* suffragiū tulisse. Tantum enim abest, id factum fuisse in sessionibus post recessum Ioannis XXIII. ut Gesta Concilij hactenus inedita ad sessionem septimam notent, quòd Cardinalibus vix vñquam communicata fuerint Decreta publicanda in sessionibus, ut desuper deliberarent. *Nam,* inquit, *penè in omnibus Decretis Concilij factum est, Cardinalibus ita arcto & breui tempore ostensa sunt Decreta iam conclusa in Nationibus, ut non fuerit in eorum potestate sufficienter deliberare, imò in magnum contemptum habiti sunt. Plures conquesti sunt Cardinales de contemptu. Et finaliter petiuerunt, quòd cum essent in Concilio quatuor Nationes, una Anglia, in quā non erant viginti capita, de quibus tres solum Prelati, & Cardinales essent sexdecim, & alij futuri, de quibus plures magni & insignes Doctores propter dignitatem Collegij haberent vocem & auctoritatem tantam, sicut Natio Anglicana. Quod fuit recusatum, & dictum, quòd venirent ad suas Nationes. Ita quòd nul-*

Gesta Constantiensis Concilij in quatuor Manuscriptis Codicibus.

nullam habent auctoritatem.

Magni omninò faciendum est hoc Gestorum indubitatae fidei testimonium, quòd hucusque latuit Orbem Catholicum: ex eo enim non solùm confirmantur, quæ superiori Capite notauimus de Decretis sessionis quintæ præcipitanter, & sine maturâ deliberatione publicatis, sed & monstratur, rationibus destitutum non fuisse, quod contra Nationes de inæqualitate suffragiorum scripsit Ioannes XXIII. ac patet verissimum esse, quod contra Spondanum probandum suscepti, Cardinales repulsam passos fuisse quoad suffragium in sessionibus publicis. Idem confirmatur ex Actis Constantiensis Concilij tam editis, quàm ineditis, in quibus ante sessionem vndecimam nullibi reperitur, Cardinalem Præsidem pro se & Sacro Collegio suffragium tulisse, id quod primùm sessione vndecimâ factum fuit; quamvis non sine mysterio, Gesta Constantiensis Concilij id primùm sessione quartâ contigisse referant. Affirmant enim, quòd pro vnione Gregorij XII. admissa fuerit noua Concilij conuocatio, ac de eâ responderint *quatuor Prelati pro quatuor Nationibus Pla-*

O

cet,

cet, & Cardinalis Ostiensis pro Collegio Cardinalium Placet: & hoc, inquit, nunc primum responsum est ex parte Cardinalium. Quæ vltima verba notanda sunt, non enim error iste ad diminuendam, sed ad augendam potius Gestorum fidem facit, sicut latiùs, vbi, & quando necessitas vrgebit, exponemus.

Ex quatuor Manuscriptis supra.

Regestū Constantinensium Concilij.

Hiscæ ex Manuscriptis indubitatae fidei Codicibus præmissis, redeundum est ad Decreta, de quibus, si de vllis alijs, intelligenda sunt, quæ habent Gesta superiùs allata. De nullis enim alijs Decretis equè ac de istis referunt, quòd præcipitanter à Nationibus sint conclusa, & constanter à Cardinalibus eorū publicationi contradic- tū fuerit. Testantur itaq; , quòd Cardinales noluerint ad sessionem quartam venire, in quâ Nationes ea publicare decreuerant, quia *super illis non fuerant habita, nec sufficienter petita deliberationes eorum.* Additur in Regesto, quòd, postquam Cardinales effecerant, vt illorum Decretorum publicatio tunc omitteretur, sessione quartâ publicè monuerint, *vt omitterentur illa materia, quæ magnas habent difficultates, & maturam exigunt deliberationem.*

Cùm-

Cùmq; animaduertissent, consilium suum à Nationibus negligi, & sine communi examine ac nouâ deliberatione Decreta sessione quintâ publicanda fore, testatur idem Regestum, quòd Cardinales eodem die, quo sessio illa habenda erat, protestationem secretè fecerint in Camerâ Paramentorum Palatij Constantiensis, *quòd propter scandalum euitandum ad sessionem ibant, non animo consentiendi his, quæ audierant in ipsâ statui debere.* Adiungunt Gesta Constantiensis Concilij, Decreta per vltimum Cardinalem in sessionibus publicis pronuntiari consueuisse, idque tunc spectasse ad Franciscum Zabarellam Cardinalem Florentinum, omnium sui temporis Canonistarum facilè Principem; Decreta tamen sessionis quintæ pronuntiata fuisse per electum Poznaniensem, *quia Cardinalis Florentinus illa noluit pronuntiare.*

Gesta Constantiensis Concilij.

Scribat iam D. Maimbourg, Decreta sessionis quintæ consentientibus omnibus obedientiæ Ioannis XXIII. Patribus publicata fuisse, meque nihil habere, quod ex Manuscriptis Codicibus opponam. Dicat, omnes illos, qui vñquam contradixe-

runt, sessione quintâ in vnam eandemque conuenisse sententiam, idque etiam de Cardinalibus constare ex eo, quòd Concilium dicatur Decreta post eorum publicationem approbasse. Nonne ex iam dictis manifestè constat, approbationem Actorum per quatuor Prælatos ex parte Nationum fieri consueuisse, & Præsidem pro solis Nationibus votum tulisse? Nonne testatur Codex Manuscriptus Christianissimi Regis, quòd post recessum Ioannis XXIII. Cardinalibus negatum sit votum speciale in sessionibus publicis? Nonne ex septem Codicibus Manuscriptis Gesta & Regestum Actorum Constantiensium continentibus manifestum sit, Cardinales noluisse sese Nationibus coniungere quoad conclusionem Decretorum sessionis quintæ, sed separatim egisse, & totis viribus eorum publicationi obstitisse? Nonne ex tribus Manuscriptis Codicibus patet, Cardinales sessioni quintæ interesse noluisse, nisi præmissâ protestatione secretâ, quòd consentire nolint ijs, *quæ audiuerant in eâ statui debere*? Nonne ex Gestis Concilij habetur, Cardinalem Florentinum, ad quem de more spectabat Decreta pronuntia-

Gesta Constantiensis Concilij ex quatuor Manuscriptis Codicibus & Regestum ex tribus Manuscriptis.

Regestum ex tribus Manuscriptis Codicibus.

Gesta ex quatuor Manuscriptis Codicibus.

tiare, dissensum Cardinalium sufficienter indicasse, dùm in sessione quintâ à Nationibus rogatus, ea legere publicè recusavit? Nonne eadem Concilij Constantiensis Gesta perhibent, Cardinalem Præsidentem sessione quintâ pro Cardinalium Collegio nullum votum tulisse, adeoque licet quatuor Prælati iuxta morem Constantiæ introductum pro maiori parte eorum, qui in quatuor Nationibus erant, per verbum *Placet* Decreta admiserint, neminem fuisse, qui pro Cardinalibus suffragium ferret? Nonne ex his omnibus clarissimè constat, non solum grauíssimos Patres à contrāclamante multitudine in congregationibus Nationum superatos per se nullum votum tulisse, sed nec Cardinales per alios consensum præbuisse?

*Eadem Gesta
Manuscripta.*

Quid ad hæc respondere poterit D. Maimbourg? Quâ arte perget adstruere communem Patrum circa Decreta consensum? Quo fucō errorem illum post hæc promouebit? Conabantur quondam Basilienses Orbi Catholico obtrudere Decreta sessionis quintæ, ac si vnanimi omnium Patrum consensu statuta, nemineque penitus discrepante publicata fuissent: sed

ar-

Gesta Constantiensis Concilij in quatuor Manuscriptis Codicibus referunt, quòd cum Ambassiatoribus Regis Francorum Cardinales se coniunxerint, & illi cum Cardinalibus.

Regestum Constantiensis Concilij ex duobus Manuscriptis Codicibus.

Cardinalis Turrecremata lib. 2. de Ecclesiis.

arte vsi sunt omittendo ea Gestorum verba, ex quibus de constanti grauissimorum Patrum dissensu constabat, vt ante bienium in Dissertatione meâ ostendi, & hoc Capite contra D. Maimbourg ex Manuscriptis Codicibus Gallicis æquè ac Italicis iterum monstraui. Quibus ex quatuor Manuscriptis Codicibus Gesta Constantis Synodi continentibus adiungi pro coronide potest, quòd Cardinalibus Decreta sessionis quintæ improbantibus sese coniunxerint Oratores Regis Christianissimi, Ludouicus nimirum Dux Bauariæ Frater Reginae Franciæ, Rhenaudus Archiepiscopus Rhemensis, cæterique per Monachum Sandionysianum, & alios relati. Cùm enim Gersonius vnus ex Gallia Oratoribus die 23. Martij sermonem *in diminutionem Iurisdictionis Apostolicæ* habuisset, & postea Ludouicus Bauariæ Dux cum Raynaudo Archiepiscopo Rhemensi, & Nicolao de Calauilla ad Ioannem XXIII. Scaffusam peruenissent, idem Ioannes Oratoribus Regis Franciæ *visitantibus eum amaro animo conquestus est*, teste Turrecremata, *falsa quadam & erronea aduersus auctoritatem Romani Pontificis*

tificis post suum discessum Constantiæ proposita fuisse. Quæ Ioannis verba tantum valuerunt apud dictos Oratores, vt Constantiam reuersi sese coniunxerint Cardinalibus, & non solum difficultatem fecerint veniendi ad sessionem 4., sed etiam ad sessionem 5. venire noluerint, vt fidem faciunt Gesta Constantiensis Concilij.

Nec refert, quòd postea ad sessionem 5. iuerint: nam eos præmisisse protestationem testatur Regestum Actorum Constantiensium; quod idem de Regis Christianissimi Oratoribus affirmat, vtpotè qui vnà cum Cardinalibus in Camerâ Paramentorum Constantiensis Palatij fecerunt protestationem secretam, *quòd propter scandalum euitandum ad sessionem ibant, non animo consentiendi his, quæ audiuerant in ipsâ statui debere.* Præclariora autem sunt hæc verba, quàm vt illa tamquam parùm ad rem facientia missa faciamus. Agunt enim de protestatione contra Decreta sessionis quintæ factâ ab ipsius Regis Christianissimi Oratoribus, quorû sententiam, si contra vlla Conciliorum Decreta quidquam valere posse existimeretur, contrà indeliberata & tumultuosa

Regestum ex duobus Manuscriptis Codicibus.

sa Decreta sessionis quintæ Constantiensis Concilij ab vnâ obedientiâ, eâque non integrâ statuta facere, Galli in primis fateri deberent. Et hæc sufficiant de Decretis sessionis quintæ, vt Orbi Catholico constet, non solùm sine communi deliberatione tantæ rei debitâ, sed nec ab omnibus vnus obedientiæ Patribus, quin potius reclamantibus grauioribus, & contradicentibus Regis Galliæ Oratoribus statuta fuisse, adeoque verissimum esse, quod in Dissertatione Antuerpiæ editâ notaueram, dubiæ saltem auctoritatis ex hoc Capite & à nobis, & à Gallis in primis censenda esse.

CAPVT III.

*An Patres Constantienses sessione quintâ
suffICIENTER Ecclesiam Vniuersalem re-
presentarint, vt eorum Decretis
omnes ubique fideles parê-
re debuerint?*

PROBAVERAM capite 1. articulo 1. Dissertationis meæ, quòd Patres Constantienses sessione quintâ non sufficien-
ter

ter Vniuersalem Ecclesiam repræsentarint, vt eorum Decretis omnes vbique fideles parere debuerint. Ad quæ respondet D. Maimbourg paginâ 256. Tractatus sui Historici: „Tertium demùm argumen-
 „tum, quo vtitur ad infirmandam au-
 „thoritatem Decretorum sessionis quartæ
 „& quintæ, consistit in eo, quòd in Con-
 „cilio tunc dumtaxat vna obedientia Io-
 „annis XXIII. fuerit, quæ Ecclesiam
 „Vniuersalem repræsentare nequirit. Vt
 „autem demonstretur nullitas huius ar-
 „gumenti, quod procul dubio omnium
 „pessimum est, duobus verbis ipsi dicam,
 „id, quod supponit post Bellarminum
 „(qui infirmas illas obiectiones ei com-
 „modauit) esse falsissimum. „Ita Auctor
 „ille, qui errat in pluribus: ac primò qui-
 „dem in eo, quòd argumentum nullitatis
 „arguere præsumpserit, quod est longè va-
 „lidissimum. Secundò, falsissimum dixerit,
 „quod est verissimum. Tertiò demùm, ob-
 „iectiones mihi à Bellarmino commodatas
 „somniauit, quas ex solis Actis & Gestis
 „Constantiensis Concilij, ac æqualium Scri-
 „ptorum testimonijs desumpseram, vt se-
 „quentia legenti constabit.

P

Pri-

D. Maimbourg
 pag. 256. En fin,
 la troisième rai-
 son, dont il se
 sert pour affoi-
 blir l'autorité
 des Decrets de
 ces deux sessi-
 ons, est, que le Con-
 cile n'estant al-
 lors composé,
 que de la seule
 obediencia, de
 Jean XXIII. ne
 pouoit repre-
 senter l'Eglise
 Vniuerselle.
 Or pour le con-
 vaincre de la
 nullité de cette
 raison, qui est
 sans doute la
 plus mechante
 de toutes, je n'
 ay qu'à luy dire
 en deux mots,
 que ce qu'il
 presuppose
 après Bellar-
 min, qui luy a
 fourni toutes
 ces foibles ob-
 iections, est tres-
 faux.

Cardinalis Tur-
recremata lib. de
Ecclesia.

Eugenius IV.
Apologia contra
Basileenses.

Primum enim testimonium, cui argumentū innititur, desumpseram ex duobus Auctoribus grauiissimis, qui Constantiensi Concilio interfuerunt, & tredecim prioribus sessionibus non nisi vnā Ioannis XXIII. obedientiam adfuisse notarunt: Congregationem enim istius obedientiæ noluerunt aliæ duæ pro generali Ecclesiæ conuentu agnoscere, vt fidem faciunt Cardinalis Turrecremata, & Summus Ecclesiæ Pontifex Eugenius IV. quorum primus eā de re testatur his verbis: *Nullus dubitat, quòd asserere, quòd sola obedientia Ioannis faceret Concilium Vniuersale Vniuersalem Ecclesiam representans, esset temerarium ac scandalosum alijs duabus obedientijs.* Secundus verò in Apologiā contra Basileenses asserens: *Non dixit obedientia Gregorij, non Benedicti, quæ Christianitatis pars non modica erat, ante tempus conuentionis plenarium fuisse Concilium, nec prius actitata quasi Synodi Generalis plenariā auctoritate suscepit. Itaque oportuit ipsis conuenientibus primò ab obedientiā Gregorij, deinde ab obedientiā Benedicti nouum Concilium conuocari; hincque, Vniuersā Ecclesiā concurrente, plenariā Sy-*
no-

nodi rem & nomen accepit. Quod ergo ante illum articulum ipsis à Patribus ibi confidentibus actum est, Vniuersæ Ecclesiæ non debet adscribi, sed eis tantum, qui ibidem considebant, & unius tantum obedientiæ Synodum faciebant.

Secundum testimonium desumptum, fuit ex Gestis Constantiensis Concilij hucusque ineditis, ex quibus ostendi, rem novam non esse, quod Concilium Constantiense ante trium obedientiarum unionem Vniuersale fuisse negetur, cum in ipso Concilio coram Patribus Constantiensibus publicè dixerint Legati Regis Arragoniæ, quod quidem vellent se unire Concilio, non tamen reputare esse Generale Concilium, neque agi de rebus Concilij Generalis, donec venirent Legati Regis Castellæ. Ita in Gestis Constantiensis Concilij ad mensem Octobris anni 1416. in quibus referuntur quoque litteræ scriptæ à Rege & Regina Castellæ ad Congregationem quatuor Nationum in Constantiâ. Quæ litteræ cum hac inscriptione coram Patribus Concilij lectæ fuerunt, qui nullam sibi iniuriam ex omisso titulo Generalis Concilij fieri existimarunt, nihilque ad illud responde-

P 2

runt:

Quatuor Manuscripti Codices
Gesta Constantiensis Concilij continentes.

runt : quin potius ante vnionem duarum obedientiarum sese Vniuersam Ecclesiam non repræsentsse tacitè admiserunt .

*Regesſa Conſtan-
tiensſis Concilij ex
duobus Manu-
ſcriptis Codicibus*

Oſtendi namque tertio loco ex Regeſto Conſtantiensſis Concilij , Gregorium XII. cum ſuâ obedientiâ noluiſſe ſeſſione decimaquartâ vnionem inire , niſi improbatâ conuocatione per Ioannem XXIII. factâ , & nouâ Concilij conuocatione admiſſâ . Extant eâ de re Bullę Gregorij XII. quarum prima inſcribitur , *De Poſteſtate authorizandi iſtud Concilium* : ſecunda directa fuit ad Carolum de Malateſtis , vt conuocato de nouo , & auctorizato Concilio , ſuo nomine de Pontificatu cederet . Quibus omnibus adiunxi , ex ſeſſione vigeſimâ ſecundâ Actorum Conſtantiensium , quòd Concilium ipſum iuxta concordata Narbonę cum obedientiâ Benedicſti XIII. inita non ſolùm tertiam conuocationem admiferit , ſed in litteris , quibus Patres iſtius obedientiæ ad Concilium vocabat , à titulo *Vniuerſalis* , ſeu *Oecumenici* abſtinerit , & Patrum Hiſpanorum litteras receperit , ac receptas in publicâ ſeſſione legi , Actiſque ſuis inferi iuſſerit , licèt nulla Generalis Concilij mentio in ijs fieret .

*Litterę Concilij
Conſtantiensſis ad
Epiſcopos Hiſpa-
nię .*

Hęc

Hæc ego in Dissertatione meâ Antuerpiensi non quidem ex Bellarmino, ut putavit D. Maimbourg, sed ex Actis Constantiensis Concilij editis & ineditis, ac æqualiû Scriptorum testimonijs, quæ clariora sunt, quàm ut hic Auctior ea attingere, nedum refutare ausus sit: maluit namque cuncta superiùs allata sub silentio præterire, quàm ea in memoriam reuocando præiudiciû aliquod opinioni suæ afferre. Quamuis autê illud palliandę malę ipsius causę prodesse possit, à me nullatenùs tacendum fuit, cùm ex ijs clarissimè constet, Concilium Constantiense à duabus obedientijs Gregorij XII. & Benedicti XIII. pro Vniuersali habitum non fuisse.

Ne tamen D. Maimbourg nimis harum obedientiarum terminos restringat, memoriâ repetendum est, illas *non modicam*, ut cum Eugenio IV. loquar, *Christianitatis partem* constituisse: in obedientiâ enim Gregorij XII. constat fuisse non ignobiles Italię Vrbes cum totâ Romaniâ, eiusque Principe Carolo de Malatestis; celebres insuper Episcopatus Germaniæ, Wormatiensem nimirum, Spirensen, ac Werdensen, qui omnes cum Duce Bauariæ

Eugenius IV. in
Apologetico.

riæ, alijsque paruerunt Gregorio vsque ad
cessionem Pontificatus. In obedientiâ ve-
rò Benedicti XIII. patet fuisse quatuor
integra Regna, Scotiæ nimirum, Nauar-
ræ, Castellæ, & Arragonum, quorum Re-
ges vnâ cum celeberrimis totius Hispaniæ
Ecclesijs, & Vniuersitatibus Concilium
vsque ad sessionem trigesimam septimam
noluêrunt pro Generali agnoscere, prout
in ipso Constantiensi Concilio coram Pa-
tribus, nemine eorum contradicente non
semel, sed pluriès exposuerunt. His au-
tem si adiungas Ducem de Fuxo & Arme-
niaco cum populis Bearnæ ipsi subiectis,
Insulas Maioricarum, Sardinia, & Corsi-
cæ, de obedientiâ Benedicti; Ioannem Do-
minicum Archiepiscopum Ragusinum,
cum alijs de obedientiâ Gregorij: patebit
profectò, eorum iudicium non contem-
nendum esse.

D. Maimbourg
pag. 257. Pres-
que tous les
Cardinaux des
deux obedi-
ces de Gregoire
XII. & de Be-
noist XIII. s'u-
nirent au Con-
cile de Pise, où
ces deux preten-
dus souverains
Pontifes, qui

Audiendus tamen est D. Maimbourg,
qui paginâ 257. obijcit, omnes Cardina-
les duarum illarum obedientiarum, qui
sefe vniuerant in Concilio Pisano, & duo-
bus contendentibus depositis Alexandrum
V. in eorum locum elegerant, sub eius
Successore Ioanne XXIII. Concilium

Con-

Constantiæ continuasse. Verùm nescio, cur Auctor iste duarum obedientiarum Cardinales obijciat pro firmandâ auctoritate Constantiensis Concilij, cum illos prorsus Decretis sessionis quintę refragatos fuisse, in Dissertatione Antuerpiensi ex Gestis Concilij ostenderim; id quod capite superiori rursus probavi. Complures enim Cardinales, quos nobis ex obedientiâ Ioannis XXIII. obijcit, ipsi sunt, qui conclusioni Decretorum obstiterunt ante sessionem quartam, & contra eorum publicationem protestati sunt ante sessionem quintam. Illi sunt, qui in Camerâ Parliamentorum vnâ cum Oratoribus Regis Franciæ declararunt, quòd *ad sessionem ibant ob scandalum euitandum, non animo consentiendi his, quę audiuerant in eâ statui debere*. Illi sunt, qui sessione quintâ coram Patribus ipsis recusarunt eius publicationi annuere. Acta enim typis edita referunt, per electum Poznaniensem pronuntiata fuisse, *quia Cardinalis Florentinus, vt Manuscripta Gesta testantur, ea noluit pronuntiare*.

Quòd si pro cognoscendo sensu Cardinalium mens Cardinalis Florentini non
suf-

isoient toute la Chrestienté par leur collusion, furent declarez schismatiques, & Antipapes, & l'on eleut Alexandre V. reconnu vray Pape par la plus grande partie des Eglises sans aucune comparaison, & sur tout par l'Eglise de Rome. Or ces mesme Cardinaux, & ces Euesques, qui composoient ce Concile tres-nombreux, le continuerent à Constance.

Regestū Constantinensii Concilij.

Acta typis edita sessione quinta. Gesta Manuscripta eadem sessione quinta.

*Petrus de Alliaco
Cardin. Camerac.
Tractatu de Ec-
clesiæ & Cardi-
naliū auctori-
tate.*

sufficere videatur, audiendus est Petrus de Alliaco Cardinalis Cameracensis apud Gallos celeberrimus, qui non anno 1415. ut putauit Illustrissimus Apamearum Episcopus Spondanus, sed anno 1417. ante aduentum Legatorum Regis Castellæ scripsit Tractatū de Ecclesiæ & Cardinalium auctoritate, & Parte I. cap. 4. aliqua dubia proposuit, *quæ dicebat apud nonnullos magnam perplexitatem inducere. Primum dubium, an quatuor Nationes in hoc Sacro Concilio sic distinctæ, videlicet Italica, Gallicana, Germanica, & Anglicana, excluso dicto Cardinalium Collegio, faciunt Generale Concilium, cum sint plura Concilia particularia valdè inequaliter & improportionabiliter diuisa, & ad partem deliberantia, quæ deliberatio, exclusâ deliberatione dicti Collegij, & non factâ in communi sessione collatione votorum, videtur multis non esse censenda deliberatio Concilij concilialiter facta. Secundum dubium, an dictæ Nationes, quæ sunt noua Collegia particularia, quæ multis videntur contrâ, vel præter consuetudinem antiquam Sacrorum Conciliorum instituta, licet ex rationabili causâ, & sub debitis cir-*

circumstantijs ita institui potuerint, habuerint à Iure Diuino, vel humano auctoritatem priuandi Romanam Ecclesiam, & Sacrum Collegium ipsum representans (quod est antiquum Collegium, & in antiquo Iure & in Sacris Generalibus Concilijs, & in Sanctorum Patrum Decretis fundatum) priuandi inquam iure suo, habendi scilicet vocem in Sacro Concilio, & Summum Pontificem eligendi. Hæc ibi Petrus de Alliaco affirmans, ista dubia à se proposita fuisse, vt super his Concilium deliberaret, ne in futurum Acta reprobarentur: quod sanè numquam Cardinalis Cameracensis monuisset, nisi auctoritatem Constantiensis Concilij quoad aliqua Decreta in dubium reuocari posse præuidisset.

Neque hæc singularis opinio Petri de Alliaco, sed communis totius Sacri Collegij fuit, vt occasione Decreti de non eligendo sine Concilij assensu Pontifice, sufficienter constitit: cum enim sessione decimâ quartâ editum eâ de re fuisset Decretum, non solum Cardinales sese ad illud minimè teneri existimarunt, sed vnanimi totius Sacri Collegij consensu contra il-

Q

lud

*Gesta Cōstantien-
sis Concilij ex 4.
Manuscriptis Co-
dicibus.*

† periculum

lud protestati sunt, vt fidem faciunt Gesta
Constantiensis Concilij hactenùs inedita,
quæ notant post sessionem trigesimam o-
ctauam, quòd *Cardinales attenderint con-
stitutionem, Vbi † maius. de electione in 6.*
‡ *et alia Iura, & etiam Decreta Concilij
super electione Papæ hâc vice, per quæ Con-
cilium decreuit electionem fiendam modo,
& formâ, loco, tempore, & materiâ per
Concilium ordinandis, & pœnas terribiles
imponit contrarium facientibus, suspendit-
que omnia Iura positiua in illâ materiâ.*
Addunt, dictos Cardinales non reputasse
illa Decreta valere propter opiniones Do-
ctorum ita dicentium. Et licet publicè ea
impugnare noluerint, ne electio futuri
Pontificis impediretur; Acta tamen affir-
mant, eos noluisse tacitè, vel expressè Iuri
scripto renuntiare, ideòq; protestationem
mitioribus terminis fecisse, quibus con-
cipi poterat, eamque coram singulis Na-
tionibus de Sacri Collegij mandato præ-
legi fecisse.

Iam videre incipiet D. Maimbourg, ni-
si mea me fallat opinio, Cardinales, quos
ex obedientiâ Ioannis XXIII. adduxit,
suo instituto non fauère, cùm Decreta ses-
sio-

tionis decimæ quartæ ipsimet in dubium
reuocarint, seseque illis non teneri, pu-
blicè coram singulis Nationibus exposue-
rint. Clariùs autem infirmitatem Decre-
torum illorum videre poterit ex aliâ pro-
testatione Cardinalium postea contra Re-
gem Romanorum, & Nationem Germa-
nicam editâ, in quâ non solùm fatentur,
quòd Clerus & populus nonnullorum Re-
gnorum, & Prouinciarum nondum solidè
& clarè Concilio adhaferant, sed, ut com-
muniter fatebantur, expectarent fiende ele-
ctionis Summi Pontificis euentum, ut si e-
lectus foret canonicè, illi obedirent, aliàs
non. Nec non etiam, quòd quorundam,
qui eidem Concilio adhaferant, propter ru-
mores discordiarũ, & quasi impressionum,
quas in eodem Concilio fieri audiebant, fi-
dem iam de eodem Concilio vacillare:
ideòque scriptum & relatum tunc fuisse à
pluribus Magnatibus, & alijs Zelatoribus
pacis & vniõis Ecclesie, in Italiâ pluri-
mum dubitari, ne in Vrbe Romanâ præ-
textu rumorũ & dilationis predictorũ
aliquis pro Summo Pontifice assumeretur,
cui forsàn præmissis attentis tota Italia obe-
diret. Hæc ferè in terminis Cardinales

Cardinales cum
tribus Nationi-
bus Hispanicis,
Gallicana, & I-
talica in protesta-
tione facta post
sessionem triges-
imam octauam,
ex quatuor Ma-
nuscriptis Codici-
bus superius edi-
ta.

ante sessionem trigessimam nonam, ex quibus patet, quam tunc esset plurimum fidelium de Concilio Constantiensi opinio, quam de admittendis eius Decretis non Cardinalium dumtaxat, sed totius ferme Italiae sententia, pro qua Nationem quoque Hispanicam adducere possumus, quod illa publice cum Cardinalibus admiserit, ad electionem Pontificis procedi posse *non obstantibus quibusdam huius Concilij Decretis, quibus, inquit, Nos Hispanica Natio, etiamsi alias valida existerent, non ligamur.* Quo nihil clarius dici à Natione Hispanicâ potuit, nihil manifestius de auctoritate Constantiensis Concilij antetrium obedientiarum unionem in edendis de electione Pontificis Decretis posterorum memoriae consecrari valuit.

Statuerat Concilium Constantiense ante unionem Hispanorum, à Cardinalibus procedi non posse ad electionem Romani Pontificis, nisi de consensu Concilij, quod Decretum non solum tamquam inualidum Cardinales impugnarunt, sed à totâ Natione Hispanicâ reiectum hâc ratione fuit, quod *etiamsi alias validum existeret, se illo minimè ligari existimaret.* Hæc
post

post sessionem trigessimam octauam Natio Hispanica in publico Instrumento, quod nomine Sacri Cardinalium Collegij, & duarum aliarum Nationum in Ecclesiâ Constantiensi Regi Romanorum, & Nationi Germanicæ prælectum fuit, & ab ipsâ Natione Gallicanâ negari non poterit, utpotè quæ vna ex duabus illis Nationibus fuit, & non solùm hanc Hispanorum sententiam protestationi suæ inseri, sed & per Archiepiscopum suum Bituricensem publicè legi permisit. Quæ omnia hîc annotare placuit, ut videat D. Maimbourg, quàm longè à vero aberret, dum Decreta sessionis quintæ tamquam Concilij Generalis statuta ab omnibus accipienda esse voluit. Si enim fatentibus in Constantiensi Concilio Gallicanæ Ecclesiæ Episcopis, Natio Hispana non tenebatur Decreto sessionis 14., quia eidem non adfuerat, multò minùs tenebitur Decretis sessionis quintæ Sedes Apostolica, quæ non solùm ei non interfuit, sed per tres sese pro Pontificibus Romanis gerentes, ac per plures de Sacro Cardinalium Collegio Romanam Ecclesiam repræsentante manifestè contradixit.

Ne-

Neque responsum meretur, quod D. Maimbourg de Concilijs Generalibus, & signanter Tridentino obijcit, ac si eorum auctoritas in discrimen vocaretur vacillante auctoritate Constantiensis Synodi. Non sufficit enim ad Concilium Vniuersale, quòd omnes Episcopi conuocati sint, prout falsò supponit Auctor iste; sed requiritur, quòd legitimâ auctoritate conuocentur. De illâ namque si dubium exurgat, & variæ Catholicarum Regionum sententiæ reperiantur, quibusdam volentibus ab illegitimâ auctoritate Concilium conuocatum esse, ideòque sese non teneri, nec velle ad illud accedere, sicut magna Italiæ & Germaniæ pars cum Gregorio XII. & quatuor integra Scotiæ & Hispaniarum Regna, multæque aliæ Regionες cum Benedicto XIII. sentiebant de Constantiensi Concilio: tunc auctoritas Concilij ex plurimorum Catholicorū absentia & contradictione infirmatur. Et hoc est, quod in Constantiensi Synodo à duabus obediētijs non semel, sed sæpius dictum fuit, & ab ipsâ obediētiâ Ioannis XXIII. negari non potuit, vtpotè quæ nouam Concilij conuocationem admisit, & in litteris, qui-

quibus obedientiam Benedicti XIII. Constantiam euocauit, à Generalis Concilij titulo de communi quatuor Nationum suarum consensu abstinuit. Quòd si Patres Constantienses, ipsaque Natio Gallicana morem gesserint Hispanis Conciliū ante trium obedientiarum vnionem pro particulari, & non Generali tenentibus: quid quæso nunc D. Maimbourg æquiparat hoc Concilium Vniuersalibus, de quorum legitimâ conuocatione nemo Catholicorum vmquam dubitauit?

At, inquit D. Maimbourg, si non sufficiat conuocari omnes ad Concilium, vt conuocati fuerunt Episcopi aliarum duarum obedientiarum per Ioannem XXIII.

„Hæretici obijcere possent præcipuè contra Tridentinum Concilium, quòd ibi
„neque adfuerint Episcopi Ecclesiæ Anglicanæ, neque Daniæ, neque Noruegiæ, neque Sueciæ, neque ex eâ Germaniæ parte, quæ sequebatur Confessionem
„Augustanam: (dicere possent) non adfuisse Græciæ Antistites, non Orientis,
„neque Ægypti, qui omnes tempore Tridentini Concilij non magis dici poterant de obedientiâ Pontificis Concilium

„con-

*D. Maimbourg
pagina 258. Les
Protestans auro-
ient lieu de di-
re, particuliere-
ment du Conci-
le de Trente,
où l'on ne vit ni
les Euesques de
l'Eglise Angli-
cane, ni ceux de
Dannemarc, de
Norvege, de
Suede, & de
cette partie d'
Allemagne, qui
suiuoit la Con-
fession d'Aus-
bourg, ni ceux
de la Grece, de
l'Orient, & de
l'Egypte, qui ne*

reconnoissent
point le Pape
pour Chef de
l'Eglise, & ne
sont non plus de
son obediẽce,
que l'estoient au
temps du Con-
cile de Cõstan-
ce ceux, qui te-
noient pour
Pierre de Lune,
ou pour Ange-
Corario.

„ conuocantis, quàm erant tempore Con-
stantiensis Synodi illi, qui Petrum de Lu-
nâ, vel Angelum Corarium sequeban-
tur. „ Ita ferè D. Maimbourg, qui hanc
obiectionem meritò in ore hæreticorum
posuit, quod Scriptore Catholico indigna
sit, & ad eam vno verbo responderi pos-
sit: Concilio scilicet necessariam esse non
posse præsentiam eorum, qui foris sunt.
Angliæ, Græciæ, Orientis, & Ægypti Re-
giones in schisma, & hæresim prolapsæ
erant, vt illarum Episcopi æquè ac Ger-
mani Lutheranam hæresim sequentes ex-
tra Ecclesiam constituti essent. Potuit ita-
que sine illis tota Ecclesia per Concilium
Tridentinum repræsentari, prout re ipsâ
repræsentata fuit. Sed aliud erat de Con-
stantiensi Concilio, à quo Catholici ipsi
ex rationibus suprâ citatis aberant, quibus
Concilio contradicentibus & repugnantibus,
tota Ecclesia Constantiæ repræsentari
non poterat. Accedit, Caput defuisse Ec-
clesiæ, sine cuius consensu Decreta simi-
lia, qualia sessione quintâ publicata ferun-
tur, robore suo carere dicenda sunt: si-
cut Concilij secundi canon pro Primatus
honore Constantinopolitanæ Ecclesiæ tri-
buen-

buendo nullius roboris fuit, quia Sedes Apostolica, neque per Legatos Concilio adfuit, neque per se Canonem probare voluit.

Obijcit insuper D. Maimbourg, si Decreta Constantiensis Concilij auctoritate suâ destituantur, quia abfuerunt duæ obedientiæ, & Pontifex non interfuit. „Seque-
 „rentur ex inde terribilia quædam: ac
 „primò quidem, quòd condemnatio er-
 „rorum Wicleffi & Hus foret inualida,
 „quia condemnati fuerunt sessione deci-
 „mâ quintâ ante vnionem reliquarum
 „duarum obedientiarum, & cùm nondum
 „Pontifex Concilio adesset. Secundò, quòd
 „detestabilis illa propositio Ioannis Petit,
 „quæ cuilibet vasallo permittit, & impo-
 „nit occidere tyrannum, quocumque mo-
 „do possit, non esset legitimè condemna-
 „ta hæreseos. Et demùm, quòd sententia
 „condemnationis & depositionis Ioannis
 „XXIII., quæ dudùm lata fuit ante v-
 „nionem duarum illarum obedientiarum,
 „sine ullâ auctoritate facta fuisset: „Iux-
 „tà illud Cardinalis Iuliani ad Eugenium
 „IV.: *Nam si quis dixerit, Decreta illius
 „Concilij non esse valida, necesse habet fate-*

R

ri

D. Maimbourg

pag. 260. Si l'on
 devoit approu-
 ver ce, qu'a dit
 Bellarmin avant
 M. Schellstrate,
 que ces Decrets
 n'ont point d'
 autorité à cau-
 se de cette absen-
 ce, & qu'il n'y
 avoit point de
 Pape au Conci-
 le, quand on
 les fit, il s'en-
 suivroit de là
 de terribles
 choses. Premie-
 rement, que la
 condamnation
 des erreurs de
 Wiclef & de
 Jean Hus seroit
 nulle, parce que
 elles furent cõ-
 damnées en la
 session 15. avant
 l'union du reste
 des deux autres
 obediences, &
 quand il n'y a-
 voit point en-
 core de Pape
 au Concile. Se-
 condement, que
 cette detestable
 proposition de
 Jean Petit, que
 chaque particu-
 lier peut me-
 ritoirement, &
 doit tuer un ty-
 ran en quelque
 maniere, que ce
 soit, ne seroit

pas legitime-
ment condam-
née d'herésie
par la même
raison. Et en-
fin, que la con-
damnation, &
ensuite la depo-
sition de Jean
XXIII., la quel-
le fut long téps
avant l'union
de ces deux obe-
diences, auroit
esté faite sans
aucun pouvoir
legitime.

*ri, priuationem olim Ioannis factam vigo-
re illorum Decretorum non valuisse. Si il-
la non valent, nec etiam Papa Martini
tenuit electio facta illo superstite. Si Mar-
tinus non fuit Papa, nec Sanctitas Vestra
est, quæ per Cardinales ab ipso factos ele-
cta est.*

Tria igitur obijcit Auctor iste, ad quo-
rum primum, vt ordine procedam, re-
spondeo, illud non maioris momenti es-
se, quàm præcedentia, cùm facillima sit
illius solutio. Licet enim propositiones
Wicleffi & Hus à Concilio nondum V-
niuersali condemnatæ fuerint, à quatuor
tamen Nationibus cum deliberatione de-
bitâ, & de communi omnium Nationum,
ac Cardinaliũ consensu condemnatæ sunt,
quorum sententiam Martinus V. auctori-
tate Apostolicâ confirmauit, prout specia-
li constitutione *Ad perpetuam rei memo-
riam*. quæ incipit: *In eminentis Apo-
stolica dignitatis speculo*, omnibus mani-
festum fecit, vt infra latiùs videbimus.

Quoad secundum de detestabili illâ Pro-
positione Ioannis Petit, quæ cuilibet va-
sallo permittit & imponit occidere tyran-
num; nescio quâ ratione Auctor iste inui-
diam

diam mihi creare voluerit : habet enim de Propositione illâ Concilium Constantiense sessione 15. *Præhabitâ deliberatione maturâ declarat , decernit , & definit huiusmodi doctrinam erroneam esse in fide & in moribus , ipsamque tamquam hæreticam , scandalosam , &c. reprobât & condemnat : declarat insuper , decernit , & diffinit , quòd pertinaciter doctrinam hanc perniciosissimam asserentes sint hæretici , & tamquam tales iuxta canonicas sanctiones puniendi.* Cùm enim ex his constet, Concilium Constantiense præhabitâ maturâ deliberatione de communi omnium Patrum consensu Propositionem illam tamquam erroneam in fide damnassem, ipseque D. Maimbourg fateatur, hæreticam iudicatam fuisse , nonne videt , Decretum de illâ tamquam in materiâ fidei conciliariter factum à Martino V. probatum fuisse, adeoque auctoritate Pontificiâ confirmatû iuxta principia à me posita plenum robur obtinere ? Quòd si dubitet hâc de re , legat sessionem quadragesimam quintam , in quâ Martinus V. professus est , se omnia & singula determinata , conclusa , & decreta in materijs fidei per Concilium

Acta Concilij Constantiensis Sessione 15.

Ex Actis sess. 45.

Constantiense conciliariter tenere velle, ipsaque sic conciliariter facta se approbare, & ratificare, & non aliter, nec alio modo.

Vanæ itaque sunt terribiles sequelæ & somniorum instar habendæ, vtpotè quæ nec menti meæ conueniunt, nec ex principijs à me positis deduci possunt, sicut nec deduci potest, quòd Ioannis XXIII. depositio, aut Martini V. electio in dubium reuocandæ sint, prout D. Maimbourg pro tertiâ terribili sequelâ sententiæ meæ opponit. Supponit namque Auctor iste, me voluisse in Dissertatione Antuerpiæ editâ, quòd solùm confirmata fuerint Synodi Constantiensis Decreta contra Ioannem Wicleff, & Hus in materiâ fidei conciliariter statuta, vnde cap. 24. mihi obijcit: „ Quid erit igitur de alijs Decretis, quæ facta sunt pro extirpatione schismatis, & reformatione Ecclesiæ ?. . . . „ Dicat mihi, An hæc Decreta approbata sint, nec ne? Si approbata non sunt, debet iuxtâ sua principia admittere, quòd depositio & condemnatio Ioannis XXIII. sit nulla, & quidquid eam subsecutum, est, subsistere nequeat. . . . Si approbata sunt, dubitari non potest, quin etiam

„ com-

*D. Maimbourg
pag. 266. Quæ
deviendront
donc les autres
Decrets, qu'on
a faits pour l'
extirpation du
schisme, & pour
la reformation
de l'Eglise? . .
Qu'il me dise,
si ces Decrets
sont approuvez,
ou s'il ne le
sont pas. S'il ne
le sont pas, il
faut donc selon
ses principes,
qu'il avoué, que
la deposition &*

„confirmata sint Decreta sessionis quartæ
 „& quintæ, quandoquidem præcipuè pro
 „extirpatione schismatis facta sint. „ En
 obiectionem, quæ huic falsæ suppositioni
 innititur, quòd ego dixerim, nulla alia
 Decreta Constantiensis Concilij confirma-
 ta fuisse, quàm illa contra Ioannem Hus,
 & Wicleff edita. Vbinam enim ego id
 scripsi in Dissertatione Antuerpiensi? Qui-
 bus verbis id asserui? Legat D. Maim-
 bourg, & peruoluat Dissertationem meam
 Antuerpiæ editam, & inueniet, me qui-
 dem admisisse, quòd Martinus V. sessione
 quadragesimâ quintâ ex Decretis in ma-
 teriâ fidei Constantiæ editis solùm illa au-
 ctoritate Apostolicâ confirmauit, quæ con-
 ciliariter facta erant, non verò negasse,
 omnia alia Decreta confirmatione caruif-
 se. Licèt enim vi confirmationis explici-
 tæ, quam Martinus V. sessione 45. fecit,
 solùm confirmata sint Decreta, quæ in
 materiâ fidei conciliariter statuta fuerant,
 aliunde tamen constare potest de speciali
 approbatione, vel acceptatione aliorum
 Decretorum Constantiensium, sicut spe-
 cialiter constat de tribus Decretis, de qui-
 bus ex libro primo de diuersis formis an-

condamnation
 de Jean XXIII.
 est nulle, que
 tout ce, que s'
 en est ensuiui,
 ne peut tenir.
 . . . Que s'il
 sont approuvez,
 il' est indubi-
 table, que ceux
 de la quatrième
 & de la cinquiè-
 me session le
 sont aussi, puis
 qu'on les a faits
 principalement
 pour l'extinctiõ
 du schisme.

*Codex Manuscriptus
Bibliotheca
Vaticana.*

no primo Pontificatus Martini notatum est in Manuscripto Codice 6951. Bibliothecæ Vaticanæ, *Ad perpetuam rei memoriam. Confirmat quadam Decreta Concilij Constantiensis, videlicet primum circa honores, loca, prærogatiuas, & excellentias ab antiquo debita & consuetæ singulis Regibus & Principibus orthodoxis, ac eorum Ambassiatoribus, & Nuncijs tam in præsentia Summi Pontificis, quàm alibi, &c. quòd cuique suum ius remaneat integrum &c. Secundum, circa annullationem & cassationem priuationum & pœnarum à certâ die per Benedictum XIII. in suâ obedientia nuncupatum factarum, promulgatarum, fulminatarum, &c. ex quâcumque causâ contra quascumque personas, &c. prouisionum, promotionum, & translationum Ecclesiarum, &c. & generalium omnium concessionum, beneficiorum, dignitatum, &c. gratiarum, dispensationum, Matrimoniorum, beneficiorum, &c. Tertium, circa representandas & habendas voces Prælatorum, & aliorum absentium in Concilio per Reges Aragonum, Legionis, Castellæ, Nauarræ, Portugallie, eorumque Ambassiatores, & Nuncios com-*
pu-

*putandos in Natione Hispanicâ, &c. iux-
tâ Capitula Narbonæ concordata &c. Da-
tum Gebennis 4. Kal. Iulij Anno primo.*

Sunt itaque Constitutiones quædam
Constantiensis Synodi, quas Martinus V.
post illius finem specialiter confirmavit.
Sunt & aliæ, quas durante Concilio parti-
culari Bullâ probavit, ut cuique Con-
cilij Acta peruoluenti constabit. Sunt de-
mum & alia, quæ tres obedientiæ, & Mar-
tinus Quintus, ac tota Ecclesia ipsomet
facto acceptarunt, sicut Ioannis XXIII.
depositionem, quæ locum habere potuit,
quamvis Decreta sessionis quartæ & quintæ
in sensu Basiliënsium intellecta robore
caruerint. Ad hoc enim ut depositio Io-
annis XXIII. subsistat, non requiri-
tur, quod Concilium suprâ vnicum indu-
bitatum Pontificem auctoritatem habeat,
sed sufficit, quod tempore schismatis illam
obtineat: Ioannes enim tempore inuete-
rati schismatis vivebat, quo tres simul de
Papatu contendebant, de quibus, ut nunc
communiter admittitur, Concilium sen-
tentiam ferre poterat.

Quamvis autem ad deponendum Ioan-
nem XXIII. supradicta auctoritas Con-
ci-

cilio sufficiat, ita ut Martini electio ex hoc capite in dubium reuocari nequeat, tamen ipsius etiam Ioannis XXIII. consensus accessit, & ut testatur Leonardus Aretinus in Commentario rerum suo tempore in Italiâ gestarû, bis de Pontificatu cessit, semel Cellæ, antequam deponeretur, & semel Florentiæ, postquam depositus erat, & in eius locum Martinus V. electus fuerat. Quod enim D. Maimbourg ex Aretino objicit, Ioannē ultimā vice de Pontificatu cessisse, quia cognouerat, se aliàs iussu Martini Mantuæ perpetuo carcere includendum, ex verbis ipsius Aretini refutari potest, qui expressè testatur, Ioannem eo Martini consilio cognito, antequam Mantuam veniret, aufugisse, & in Ligures abiisse. Et ibi cum esset liber, & sui iuris, siuè conscientia ductus, siuè quod desperabat aliquid proficere posse, sponte suâ Florentiam venit: & sese pedibus Martini subiiciens, eum, ut Pontificem verum, & unicum recognouit. In aduentu eius tota Ciuitas obuiam profusa multis lacrymis & incredibili commiseratione respexit hominem de tantæ dignitatis fastigio in tantas calamitates prolapsam. Ipse quo-

Leonardus Aretinus in historia sui temporis.

quoque miserabili propè habitu incedebat. His omnibus commiseratio populi augebatur. Susceptus à Martino tandem intercessione Ciuitatis primus Cardinalis efficitur, nec annum integrum superstes è vitâ migravit.

Hæc ibi Aretinus, ex quibus D. Mainbourg discere potuit, Ioannem non metu perpetui carceris, quando à militibus Mantuam ducebatur, sed cùm manibus militum elapsus erat, & in Liguribus liber ac sui iuris existeret, nihilque sibi timere debebat, sponte suâ Florentiam venisse, pedibusque Martini sese subiiciendo, eum vt verum & vnicum Pontificem agnouisse. Quod idem Aretinus Martino V. de Ciuitate Florentinâ conquerenti his verbis sese dixisse testatur: *Ioannes Pontifex, de cuius depositione propter vim adhibitam multi dubitabant, & scrupulus quidam relinquebatur in mentibus, securitate atque fiduciâ huius loci Florentiam venit, tibi se sponte suâ subiecit, ac Dominum & Pontificem verissimum recognouit, quo factò omnis est penitus scrupulus, ambiguitasque sublata, neque enim de vi ullâ adhibitâ sollicitus esse*

S

quis-

138 *Dissertatio II. Caput III.*

*quisquam potest, cum ipsius voluntaria
in loco sibi tutissimo sit conspecta subiectio.*

Quæ Aretini verba adeò Martino placuê-
re, vt Florentinæ Ciuitati pro hâc etiam
Ioannis cessione ibidem factâ, se pluri-
mum obstringi confessus sit. Vnde mani-
festum sit, si quis scrupulus de legitimâ
electione Martini superesset in nonnullo-
rum animis, hunc sublatum fuisse per
spontaneâ Ioannis renuntiationem, quam-
uis reuera hâc renuntiatione Martini ele-
ctio minimè indiguerit, vtpotè quæ legi-
timè à tribus obedientijs facta, & consen-
su totius Orbis Catholici confirmata fuit.

Quæ omnia de Decretis sessionis quintæ
dici non posse, & hâc Dissertatione
ostendimus, & sequenti adhuc
pluribus demonstra-
bimus.

DIS-

DISSERTATIO III.

*DE SENSU, VSV, ET CONFIRMA-
TIONE DECRETORVM CONSTAN-
TIENSIVM SESSIONE QVIN-
TA EDITORVM.*

EGERAM secundo Capite Dissertationis Antuerpiensis de Sensu, quo Patres Constantiensis Synodi post trium obedientiarum vnionem duo priora Decreta sessionis quintæ susceperant, & inquisueram Capite tertio, an Martinus V. à tribus obedientijs in Pontificem electus ea Sedis Apostolicæ auctoritate confirmauerit? Quamuis autem D. Maimbourg hunc ordinem inuerterit, & quod priori loco à me tractatum erat, in posteriorem reiecerit, placuit tamen Dissertationis meæ ordinem retinere, & primò ipsorum Patrum Constantiensium mentem, tum Martini V. iudicium inuestigare, quod quatuor sequentibus Capitibus faciemus. In primo itaque agemus de varijs opinionibus, quæ circa superioritatem Concilij illis tempo-

ribus propugnatae fuerunt, ut inde constet, quo sensu Decreta sessionis quintae ab una obedientia constitui potuerint. Secundo de Patrum Constantiensium mente post trium obedientiarum unionem, ut pateat, an communi omnium suffragio Decreta illa suscepta, & de absolutam auctoritatem Concilij supra Pontificem intellecta fuerint. Tertio demum & Quarto de iudicio Martini V. a tribus obedientijs in Pontificem electi, ut manifestum fiat, an Decreta illa de superioritate Concilij intellecta Sedis Apostolicae auctoritate confirmata sint?

CAPUT I.

De varijs opinionibus circa supremam Concilij Generalis auctoritatem tempore Constantiensis Synodi.

INTER varias opiniones, quae temporibus Constantiensis Concilij de auctoritate Synodorum Generalium circumferebantur, una erat a pluribus Doctoribus propugnata, quam Benedictus XIII. sustinuit, Romanum scilicet Pontificem in-
nul-

nullo casu subijci Concilij iudicio. Cùm enim à Cardinalibus anno 1408. ad Concilium Pisanum pro sopiendo schismate euocaretur, *eorum operam derisit*, inquit D. Antoninus Tomo 3. Chronicorum, titulo 22. paragrapho 3. dixitque: *Controversiam fore de iure Papatus inter se & Gregorium, & nihil ad eos spectare de re ipsa*. Idem sustinuit etiam post sententiam Pisis contra se latam, asserens *Cardinales potestatem & auctoritatem convocandi Generale Concilium à tempore Apostolorum solis Romanis Pontificibus reservatam temerè usurpasse, & non considerantes, quòd inferior superiorem non potest solvere, vel ligare, iurisdictionem & potestatem iudicandi Sedem ipsam sibi temeritate sacrilegà vendicasse*. Ita Benedictus in Conventu Barcinonensi, cuius sententiam propugnasse plures Viros doctos, notat Odoricus Raynaldus ad annum 1409. ubi ex Manuscriptis Codicibus adfert, hanc eorum conclusionem pluribus rationibus, & antiquorum auctoritatibus comprobata: *Quòd propter nullum crimen Papa potest deponi à Papatu per aliquem purum hominem, vel per aliquos alios ho-*

mi-

D. Antoninus
tomo 3. Chronic.
tit. 22. §. 3.

Benedictus XIII.
in Conventu Bar-
cinonensi apud O-
doricum Raynal.
ad annum 1409.

Anonymus in
Tractatu apud
Odor. Raynaldū.

mines mundi, siuè sint Cardinales, siuè Archiepiscopi, siuè Primates, siuè Patriarchæ, nec etiam à Concilio Generali, imò nec à totâ Ecclesiâ Vniuersali. De quâ sententiâ intelligendus videtur Ioannes Gersonius libro de potestate Ecclesiasticâ, Consideratione 12. dùm scripsit: Fallor, si non ante celebrationem huius Sacrosanctæ Constantiensis Synodi sic occupauerat mentes plurimorum litteralium magis, quàm litteratorum ista traditio, ut oppositorum dogmatizator fuisset de hereticâ prauitate vel notatus, vel damnatus.

Ioannes Gersonius lib. de potestate Ecclesiæ.

Secunda sententia fuit, Pontificem etiam tempore schismatis viuentem non posse deponi, nisi ob crimen hæresis, quam ipsum Pisanum Concilium sequi voluit in deponendis Benedicto XIII. & Gregorio XII. hos enim nequidem ut dubios Pontifices deposuisset, nisi hæreseos crimini obnoxios, & contra Articulum Fidei de unitate Ecclesiæ ambos pugnasse existimasset, ut latè probauimus ex Actis editis ipsius Concilij, quibus in huius veritatis confirmationem alia addi possunt hucusque inedita. Acta enim à Notarijs ipsius Synodi conscripta, & hætenùs inedita referunt,

runt, omnes Magistros in Theologiâ tam Episcopos, quàm Abbates & Generales Ordinum Mendicantium anno 1419. die 28. Mensis Maij ad requisitionem Sacri Cardinalium Collegij congregatos fuisse in Sacristiâ Conuentus Fratrum Minorum de Pisis, vt deliberarent de his duobus articulis: Primò, *An duo de Papatu contentendentes essent schismatici & heretici reputandi?* secundò, *dato quòd sic, vtrum sub titulo hæresis sint ab Vniuersali Ecclesiâ & Papatus regimine eijciendi?* Additurque in Actis: *Ad has quæstiones habitâ pluriès ad inuicem maturâ deliberatione, concorditer & vnanimiter responsum fuisse, prædictos contentendentes hæreticos censeri, & vt tales per sententiam Concilij declarari, ac Pontificatu eijci posse, prout eiectos fuisse, ex sententiâ ipsius Synodi ostendimus suprâ. Atque hæc est sententia, quam adeò veram putauit Ioannes XXIII., vt dùm aliquis initio Constantiensis Concilij per cedulam publicasset, eum inuitum cogi posse ad cedendû de Papatu, in aliâ cedulâ quæstionem proponi fecerit: Si verus & canonicus Papa non suspectus de hæresi possit ab aliquo compelli,*
vel

Acta Pisani Concilij a Notarijs ipsius conscripta, & in duobus Codicibus Manuscriptis extantia.

Cedula ex parte Ioannis XXIII. initio Constantiensis Concilij publicata, & per

*Labbeum in Ap-
pendice eius edi-
ta.*

vel arctari? Et rursus in aliâ responderi curauerit: *Quòd hoc esset manus ponere in Christum Domini*, & qui contrarium publicauerat, *si fuisset bonus Christianus, & intellexisset Scripturas, nullatenus talia pijs auribus suggessisset.* Hæc itaque est secunda sententia de auctoritate Concilij illis temporibus ubiq; ferè recepta, quod ob solam hæresim de Romano Pontifice iudicare liceret.

Tertia sententia fuit Petri de Alliaco Cardinalis Cameracensis, qui tenuit, Pontificem tempore schismatis pro pace Ecclesiæ celerius procurandâ ab Vniuersali Ecclesiâ seù Concilio Generali compelli posse. Extat eius sententia in cedulâ quâdam initio Constantiensis Concilij publicatâ, in quâ reperiuntur variæ Conclusiones de facto Ioannis XXIII., quibus statuit, Ioannem attentâ perplexitate schismatis cedere debuisse, & nolentem potuisse tamquam schismaticum, & de fauoria schismaticæ prauitatis suspectum legitimè condemnari: illos autem, qui in casu prædicto Papam tamquam hæreticum vel schismaticum condemnarent, & dictam condemnationem iustam & ca-

no-

nonicam assererent, nullatenus hæreticos censeri posse. Ex quâ cedula lucem accipit eiusdem Cardinalis Cameracensis sententia, quam in eodem Concilio Constantiensi anno 1417. exposuit 3. Parte Tractatus de auctoritate Ecclesiæ, cap. 2. ubi asserit, Papam subijci Concilij Generalis iudicio in casu, quo accusatur de crimine hæresis propriæ dictæ, & quibusdam alijs, quæ possent quodammodo ad hæresim reduci.

Petrus de Alliaco
Cardin. Camerac.
Tractatu de au-
thoritate Ecclesiæ
cap. 2.

Quarta autem sententia fuit de auctoritate Concilij tempore schismatis, quod nimirum illa sese non extenderet ad reformationem Ecclesiæ, utpotè quam non nisi post electionem Pontificis eodem consentiente fieri posse sustinuit Franciscus Zabarella Cardinalis Florentinus omnium Canonistarum sui temporis facile Princeps. Adduximus eius sententiam Dissertatione 1. præsentis Tractatus, in quâ ex Gestis Manuscriptis Constantiensis Synodi ostendimus, cum cum suis sequacibus noluisse admittere articulum de reformatione, quia non erat verus de iure, ideòque omissum fuisse in Decreto primo sessionis quartæ, in quâ sessione prætermissum quo-

Franciscus Za-
barella in Gestis
Constant. Concilij
hactenus ineditis.

T

quæ

què fuit Decretum secundum de auctoritate Concilij coactiuâ supra Pontificem, vt abundè suprà monstrauius.

Quinta sententia fuit plurium Patrum Constantiensium, quòd nimirum Concilium Generalem Ecclesiam repræsentans habeat auctoritatem tempore schismatis, non solùm ad procurandam vnionem deponendo illos, qui de Papatu contendunt, & ad iudicandum de materiâ fidei damnando eos, qui contra illam hèreses seminant, sed etiam ad reformandam Ecclesiam circa ea, in quibus tam membra quàm Caput ipsum reformatione indigent: & hoc modo Decretum primum sessionis quintæ interpretatur Cardinalis de Turrecremata lib. 2. de Ecclesiâ, cap. 99. asserens de solâ Constantiensi Synodo actum fuisse. *Falsum est*, inquit Turrecremata, quòd *Constantia declaratum sit suè decretum de Vniuersali Synodo in Spiritu Sancto legitimè congregatâ; planè numquam in Constantiâ sub hâc formâ legitur Decretum factum: declaratio autem facta per Patres illos sub obedientiâ Ioannis XXIII. congregata emanauit sub hâc formâ: Hæc sancta Synodus Constantiensis Generale Con-*

Card. Turrecremata lib. 2. de Ecclesiâ, cap. 99.

ci-

cilium faciens pro extirpatione presentis schismatis, & unione ac reformatione Ecclesie Dei in Capite, & in membris fienda declarat, quod ipsa in Spiritu Sancto legitime congregata &c. Quibus verbis indicat, de solo Constantiensi Concilio tempore schismatis celebrato intelligendum esse primum Decretum, de quo omnino tempore etiam plures intelligunt Decretum secundum, quod *Quicumque, cuiuscumque dignitatis, etiam si Papalis, qui mandatis aut preceptis huius Sacra Synodi, & cuiuscumque alterius Concilij Generalis legitime congregati super premissis, seu ad ea spectantibus factis, vel faciendis obedire contumaciter contempserit, nisi resipuerit, condigna pœnitentia subiiciatur, & debite puniatur, &c.* Ad nihil enim aliud huic Decreto adiuncta putant hæc verba: *Super premissis, seu ad ea spectantibus factis vel faciendis, nisi vt secundum Decretum referretur ad primum de solo schismatis tempore statutum, quo Patres Constantenses contra opinionem Cardinalis Zabarella & sequacium declarabant, Concilium Generale non solum fidei & schismatis causas decidere, sed & Ecclesiam in*

Decretum secundum sessionis 5.

Capite & membris reformare posse, & cunctos etiam de Papatu contententes Decretis desuper faciendis obedire debere, ita ut obedire nolentes deponi possint, & legitimæ pœnitentiæ subijci.

Sexta demùm sententia fuit Ioannis Gersonij, qui tenuit Concilium Generale esse supra Pontificem, adeòq; Pontificem Concilij Generalis iudicio subijci, quo sensu interpretatus est Decreta Constantiensis Concilij, quæ non de solis Synodis tempore schismatis, sed de Oecumenicis Concilijs quocumque tandem tempore celebratis intelligenda esse putauit. Patet id ex duobus sermonibus eiusdem Gersonij, quorum vnum Dominicâ secundâ post Epiphaniam, & alterum pro Viaggio Regis Romanorum coram Patribus ipsius Constantiensis Concilij habuit, in quibus Decreta sessionis quintæ interpretatus est de superioritate Concilij, quæ interpretatio adeò firmiter menti eius inhæserat, ut à Romano Pontifice ad Concilium Generale appellari posse, nullatenus dubitaret: unde Martino V. Decreta sessionis quintæ illo sensu minimè recipienti, & appellationem à Pontifice ad Concilium Vniuersale

re-

reprobanti, verumq; & indubitatum Pontificem pro supremo in causis fidei Iudice habendum esse statuenti, opposuit Gersonius Tractatum sub hoc titulo: *An & quomodo appellare liceat*, in quo ostendere conatur, declarationem Martini pugnare cum determinatione sessionis quintę, *quę*, inquit, *multipliciter facta est & practicata*. Respicit his verbis ad ea, quę Constantiæ facta erant in causâ Ioannis XXIII. quem iuxta Decreta Constantiensia de superioritate Concilij intellecta iudicatum, & depositum fuisse existimabat: & illam Ioannis Gersonij sententiam pluribus propugnarunt Edmundus Richerius, Ioannes Launoius, & D. Maimbourg, quorum opinionem sequenti Capite examinabimus.

*Ioan. Gersonius
Tractatu, An, &
quomodo appel-
lare liceat?*

CAPUT II.

*De sensu, quo Patres Constantienses ante
& post trium obedientiarum unionem
Decreta sessionis quintę susce-
perint?*

QVAMVIS plures fuerint de auctoritate Concilij opiniones, ob quas sessio-

sione quartâ & quintâ motæ sunt difficultates illæ, quas hucusque ex Actis & Gestis Constantiensis Concilij indicauimus, solam tamen opinionem sextam Concilio placuisse, & multipliciter factam ac practicatam fuisse, voluit Ioannes Gersonius, cuius sententiam his verbis probandam suscepit Edmundus Richerius lib. 2. Historiæ Conciliorum Generalium, capite 3.

Edmundus Richerius.

„ De causâ Ioannis XXIII. ijsdem sessionibus quartâ & quintâ Patres cauent, ne
 „ Ioannes XXIII., quem pro vero & indubitato Pontifice agnoscebant, totum
 „ Concilium, vel partem Concilij, hoc est,
 „ personas eidem Concilio adhærentes inturbet, vel aliò traducat ipso inuito
 „ Concilio, hocque est primum exemplum
 „ praxeos Decretorum de Concilij auctoritate supra Papam . . die 2. Maij in 7.
 „ actione formulæ citationis contra Ioannem Papam Concilio parère detrectantem, & contra Hieronymum Pragensem
 „ instruuntur. Hocq; est secundum exemplum praxeos Decretorū quartę & quintę sessionis contra Pontificem . . decimâ
 „ actione, die 14. Maij pronūtiatur sententia
 „ suspensionis ab Officio Papali contra Io-
 „ an-

„annem XXIII. , hocq; est tertium exem-
„plum praxeos auctoritatis Concilij supra
„Papam . . . duodecimâ sessione, die 29.
„Maij Patres sententiam diffinitiuam ad-
„uersus Ioannem pronuntiant , illumque
„velut notorium Simoniacum , bonorum
„Ecclesiæ dilapidatorem , & notoriè scan-
„dalizantem Ecclesiam suis detestabilibus
„atque inhonestis vitâ , moribus &c. con-
„demnant , & à Papatu atque omni eius
„administratione spirituali & temporali
„priuant atque deponunt . . . Et hîc oc-
„currit quartum monimentum praxeos
„auctoritatis Concilij supra Papam . ,

Hucusque Richerius clarè supponens,
Ioannem XXIII. à Patribus Constantien-
sis Concilij pro certo, & indubitato Ponti-
fice habitum fuisse, & consequenter quid-
quid Constantiense Concilium contra eum
statuit, pro superioritate Concilij facere .
Idem omninò supponit Ioannes Launoïus
in varijs litteris de Constantiensi Concilio
scriptis , cuius vestigia hîc , vt vbique in
Tractatu suo historico solet, insecutus est
D. Maimbourg , qui finit caput 23. non
semel, sed sapiùs affirmans , quòd Conci-
lium Constantiense numquam dubitarit,
quin

quin Ioannes XXIII. esset verus Papa: Verum quamvis Concilium Constantiense initio Ioannem pro Pontifice habuerit, non tamen pro certo & indubitato ab alijs obedientijs haberi debuisse, iudicauit: si enim Concilium Constantiense Ioannem, XXIII. pro certo & indubitato Pontifice ab omnibus habendū esse duxisset, cur igitur quibusdam eum pro tali initio eiusdem Concilij habentibus, & à nemine iudicari posse asserentibus, Petrus de Alliaco Cardinalis Cameracensis in cedulā per Philippum Labbeum ex Manuscripto Codice Capranicensi in Appendice Constantiensis Concilij publicatā opposuit hanc primam conclusionem? *Licet Concilium Pisanum fuerit legitimè ac canonicè conuocatum, ritè & canonicè celebratum, & duo olim contendentes de Papatu iustè & canonicè condemnati, & electio Domini Alexandri V. fuerit canonicè & ritè facta, & dicta electio ab illis, qui fuerunt in dicto Concilio, fuerit legitimè, & canonicè accepta, prout hac omnia tenet obedientia Domini nostri Papæ Ioannis XXIII. tamen dua obedientia duorum contendendum probabiliter tenent contrarium, in quā opinionum diuer-*

*Petrus de Alliaco
Card. Camerac.
in cedulā initio
Constant. Concilij
publicatā, & per
Philippum Lab-
beum in Appen-
dice ad idem Con-
cilium edita.*

uersâ, & aduersâ veritate non sunt minores difficultates Iuris & Facti, quàm ante Concilium Pisanum erat de Iustitiâ duorum contendendum.

Secundò, si nemo dubitare potuit de Ioanne XXIII. quin certus & indubitatus Papa existeret, cur igitur Ioannes Cardinalis Ragusinus arma Gregorij XII., cuius Nuntius existerat, in valuis Monasterij Augustinianorum Constantiæ publicè appendisset, & Ioannis XXIII. sequacibus ea de nocte auferentibus, magna illa animorum contentio exorta fuisset inter Patres Concilij, de quâ testatur Regestum Actorum Constantiensium in duobus Codicibus Manuscriptis: *Cùmque super affixione & appensione dictorum armorum, & deletione, siuè amotione eorumdem inter congregatos in Concilio oriretur disceptatio, mandatum est, Prelatos, & alios, qui ad Concilium venerunt, congregari super hoc. Die Martis 20. Mensis Nouembris congregatis Reuerendissimis in Christo Patribus Dominis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus numero decem & octo, Prelatis, Procuratoribus Dominorum, Magistris, & alijs in Sacro Constantiensi*

*Regestum Actorum
Constant. ex 2.
Manuscriptis Co-
dicibus.*

Concilio existentibus in Aulâ inferiori Palatij Apostolici pro causâ supradictâ, cum super ea per unum ex Dominis Cardinalibus propositio fieret, varia inter eos fuere sententia: alijs asserentibus arma predicta appendi siue affigi potuisse, & per consequens, ex quo deleta fuerant, reponi debere; & huius sententia fuerunt Dominus Feltrensis & Concordiensis Episcopi, & plures alij: alijs verò asserentibus supradicta arma in locis predictis in obedientiâ Domini nostri Ioannis Papæ XXIII. constitutis appendi siue affigi non potuisse, & per consequens, ex quo deleta fuerant, reponi non debere; & huius sententia fuit D. Patriarcha Gradenensis, & alij, qui plures quàm alteri sententia adhererunt, dicentes, nisi Angelus Corrario personaliter veniat, ipsius arma ibidem non debere depingi. Verum quidem est, nihil tunc à Concilio de super statutum fuisse: notanda tamen sunt verba Regesti Constantiensis Concilij, ex quibus habemus, nullatenus dubitatum fuisse, quin Gregorius XII. arma Pontificia affigere potuisset in valuis Monasterij, si personaliter Constantiam venisset, & quæstionem solummodo fuisse de Ioanne eius

eius Nuntio. Quinimò plures Patres arma Gregorij rectè à Nuntio appendi potuisse sustinuerunt. Vnde manifestò constat, Ioannem XXIII. pro certo & indubitato Pontifice ab omnibus agnosci non debuisse, cum Gregorij arma Pontificia in Diocesi & præsentia Ioannis XXIII. à Gregorio vel eius Nuntio iuxta communem sententiam appendi potuerint.

Tertiò, si numquam Constantiæ dubitatum fuit de Pontificatu Ioannis XXIII. cur igitur Ioanni Dominici Nuntio Gregorij supradicto publicum ingressum cum pileo rubeo facere cupienti in plenâ Congregatione anno 1415. die 4. Ianuarij coram Ioanne XXIII. aliqui licentiam illam concedendam esse asseruerunt? Alij quidem asseruerunt, inquit Regestum Constantiense, *licentiam Fratri Ioanni Dominici concedendam, cum capello rubeo ingrediendi; & huius sententiæ fuit Reuerendissimus D. D. Petrus tituli S. Chrysogoni Presbyter Cardinalis Cameracensis, & quidam alij.* Et cur igitur sententia ista Petri de Alliaco præualuit, & iuxta eam dicto Ioanni permissum fuit tamquam Cardinali cum pileo rubro Constantiam

Regestum supra.

ingredi? Die namque Martis 22. Mensis Ianuarij, teste Regesto, D. Frater Ioannes Dominici tituli S. Marci Presbyter Cardinalis Ragusinus ut Cardinalis, & cum capello rubeo medius inter Dominos Ducem Bauaria, & Ducem Biga, ac D. Ioannes electus Constantinopolitanus in habitu Prælati cum capello nigro sic inobedientiâ Gregorij nominati, sequentibus eos Dominis Wormaciensi, Spirensi, & Werdensi Episcopis inobedientiâ dicti Gregorij persistentes, qui omnes prædictis Legatis dicti Gregorij extra Constantiam obuiauerunt, Ciuitatem Constantiæ sunt ingressi, in Conuentuque Eremitarum S. Augustini, qui pro habitatione Gregorij & suorum assignatus fuerat, collocati sunt. Ita Regestum de Ioanne Dominico, quem Gregorius XII. primò Archiepiscopum Ragusinum, postea an. 1408. 2. Iunij Cardinalem creauerat, in quo gradu numquam receptus fuit à Pisano Concilio, vel ab electo ibidem Alexandro V. eiusque Successore Ioanne XXIII. qui vltimus omni conatu impedire tentabat, ne Constantiam tamquam Cardinalis ingrederetur; quod dum Synodus Constantiensis permisit,

sit, indicauit, se Ioannem XXIII. pro vnico, certo, & indubitato Pontifice non habuisse. Ne autem, quæ de pileo rubro hucusque dicta sunt, D. Maimbourg indubium reuocet, consulere potest Codices suos Manuscriptos Bibliothecæ Victorinæ, quos huic veritati testimonium perhibere reperiet.

Plura adiungi possent de mente Patrum Constantiensium, nisi de eâ ex Actis sessionis decimæ quartæ clariùs constaret, quàm vt in dubium reuocari posset. Cùm enim Gregorius XII. sese pro Pontifice gereret, & antequam de Pontificatu cederet, remotâ à Concilio Ioannis præsentia nouam conuocationem Concilij fieri debere contenderet, non dixit Concilium, Gregorium pro Pseudopontifice habendum esse, sed quomodo si dubius Pontifex esset, & Concilij conuocatio ad ipsum spectare potuisset, Patres in publicâ sessione dictam conuocationem, auctorizationem, & confirmationem in quantum ad Gregorium pertinet, & attinet eis, ad miserunt, & cessionem Pontificatus communi omnium consensu acceptarunt; vt manifestum sit, eos Ioannem pro vnico & indu-

Acta Constantiensis Concilij typis edita sess. 14.

dubitato Pontifice non habuisse, sed potius pro dubio, quem licet iuxta sententiam nunc communiter receptam Concilium Generale iudicare potuerit, tunc tamen Patres Constantienses illo solo titulo iudicare ausi non sunt, quod plures tenerent sententiam, quæ Pontificem etiam dubium à Concilio Generali ob solam hæresis causam iudicari posse sustinebat.

Neq; id negare potest D. Maimbourg, cum ipsemet admiserit ad finem cap. 23. Tractatus historici, pag. 264. „plures negare, quod Concilium Vniuersale potestatem habeat iudicandi de Pontifice, „testatem habeat iudicandi de Pontifice, „qualiscumque ille sit, nisi in causâ hæresis. „ Hoc enim loco cum Auctor iste loquatur de dubio Pontifice, eum fateri necesse est, sustinuisse plures Theologos vel Scriptores Ecclesiasticos, quod Concilium Generale nequidem dubium Pontificem iudicare possit. Illam sententiam ego Dissertatione 2. Patribus Concilij Pisani placuisse ostendi: probaui namque ex Actis illius Concilij, non suffecisse Patribus, quod ob dubia Facti & Iuris ignoraretur, quis ex duobus contentibus pro vero Papâ habendus esset; sed

D. Maimbourg
pag. 264. Plu-
sieurs mesme
nient, qu'il l'
ait peut faire
hors du cas d'
heresie, le pro-
ces à vn Pape
quel qu'il soit.

sed insuper discuti fecisse, an schismatis nutritores verique hæretici cenferi deberent, ut eos illo titulo Papatu excidisse sententiâ Synodicâ declararent. Vestigia autem Patrum Pisanorum insequi voluerunt Patres Constantiensis Concilij, de quibus referunt Gesta hucusque inedita, quòd inter alios articulos accusationis Ioannis XXIII. inseruerint & illum, quòd fouisset, foueretque schisma & hæresim, ut sic manifestum fieret, etiam plures istius sententiæ fuisse in Constantiensi Concilio, quòd nequidem tempore schismatis de Papa dubio iudicari posset, nisi hæreseos crimen accederet.

Additur quidem in Gestis Constantiensis Concilij, quòd post lectionem supradicti articuli in publico Patrum congressu surrexerit Cardinalis Sancti Marci, & expressè monuerit: *Quòd attenderet Concilium, quod Procurator Concilij proposuerat, ut in citatione proponebatur, crimen hæresis, & fautorij schismatis, & alia quedam, de quibus non constabat.* Quòdque ex eâ Cardinalis admonitione articulus hæreseos omissus fuerit in sententiâ contra Ioannem XXIII. à Concilio Constanti-

*Gesta Constant.
Concily ex quatuor
Manuscriptis
Codicibus.*

stantiensi latâ : hoc tamen nihil facit ad probandam superioritatem Concilij supra certum & indubitatum Pontificem. Cùm enim Concilium Ioannem pro indubitato & certo Pontifice non haberet, ipseque de Papatu cum duobus alijs, vt suprà monstrauius, contenderet, eum tamen inuitum & reluctantem deponere ausum, non fuit Constantiense Concilium, sed postquam à Cardinale S. Marci notatum fuerat, non constare de hæreseos crimine, statim *Rex Romanorum, Cardinales, & Deputati, pluresque alij tractauerunt materiam, quòd Papa consentiret sententiae suae depositionis, & ex abundanti renuntiaret.* Ita Gesta Constantiensis Concilij hucusque inedita, in quibus adiungitur, *ordinatum fuisse, quòd Cardinales de Vrfinis, Cameracensis, de Thalanco, Saluciarum, & Florentinus irent ad Papam, ad persuadendum supradicta, eosque iuisse, & Papam consensisse in formulâ cedulae sibi oblatae, quâ sese determinationi Concilij subiciebat, eiusque sententiam sese ratificaturum, comprobaturum, & acceptaturum promittebat.* Neque satis fuit Concilio, quòd ante sententiam Ioannes

XXIII.

Ex ijsdem quatuor Manuscriptis Codicibus.

XXIII. prædicta promiserat, seque de Papatu cessurum obtulerat, sed & post sententiam *Concilium misit ad Papam* (inquiunt Gesta suprâ laudata) & *Papa sententiae acquieuit*, & *ex abundanti renuntiavit in formâ prædictæ cedule suprâ scriptæ.*

Ex iisdem Manuscriptis Codicibus.

Et ex his videre potest D. Maimbourg, quid Patres Constantienses post sessionem quintam senserint de potestate coactiuâ Concilij supra Pontificem. Si enim Papam dubium tempore schismatis deponere ausi non fuerint, nisi ipso consentiente, approbante, & de iure suo cedente, dicendine sunt, vnicum, verum, & indubitatum Pontificem coactiuæ Synodorum potestati subijcere, & hoc sensu secundum sessionis quintæ Decretum firmare voluisse? Affirmat quidem D. Maimbourg, qui capite 25. id probare conatur argumentis Basilëensium, quæ hîc refutarem, nisi mentem Patrum Constantiensium ex solis ijs, quæ in Synodo ipsorum facta sunt, inuestigandam suscepissem. Relictis itaq; argumentis Basilëensium, quibus Eugenius IV., pluresque illorum temporum Viri grauiissimi responderunt, ad Concilium.

X

Con-

Constantiense redeo, quod post trium obedientiarum vnionem numquam ausum, fuit Decretum secundum sessionis quintæ de vnico, vero, & indubitato Pontifice interpretari.

Vnum ex præcipuis fundamentis, quo hanc veritatem comprobaui, desumptum erat ex Gestis Constantiensis Concilij hucusque ineditis, in quibus refertur, quòd post trium obedientiarum vnionem magna animorum contentio exorta fuerit de reformatione Ecclesiæ in Capite & in membris, Natione Germanicâ & Rege Romanorum volentibus eam fieri ante electionem vnus, veri, & indubitati Pontificis; reliquis verò Nationibus cum Sacro Cardinalium Collegio volentibus fieri post electionem eiusdem. Additur in iisdem Gestis, Nationem Germanicam tandem consensum præbuisse de eligendo ante reformationem Pontifice, dummodò à Concilio expediretur *asscuratio & cautio per Decretum irritans, quòd post electionem Papæ fieret reformatio ante coronationem Papæ, & administrationem aliquam.* Cùmque ad hanc Nationis Germanicæ petitionem fuissent factæ diuersæ formæ De-

Quatuor Manuscripti Codices.

Decreti, eis finaliter responsum fuit, quòd Papa electus ligari non potest. Ex quibus omnibus vltima presertim verba notanda duxi, quòd ex illis non difficile colligeretur, longè aliam tunc fuisse mentem Patrum Constantiensium de auctoritate veri & indubitati Pontificis, quam Orbi Catholico obtrudere conati sunt nonnulli Basilëensium sequaces.

*Eadem Concilij
Gesta.*

„Enimverò, inquebam, si Concilium
„seorsim sumptum sit supra vnicum &
„legitimum Pontificem, & de legitimo
„Pontifice intelligenda sint Decreta sessio-
„nis quintæ superiùs allata, vt Basilëen-
„ses voluerunt, cur quæso Conciliū Con-
„stantiense hæc Decreta in præsentī lo-
„cum habere noluit? Cur non renoua-
„uit, Pontificem obedire debere Concilij
„Decretis, adeò vt, qui obedire contempse-
„rit, debitè puniatur? Cur his funda-
„mentis innixum non iudicauit, electio-
„nem Pontificis in casu contumaciæ irri-
„tandam? Nihil horum tentauit Conci-
„lium, quia aliena fuerunt à mente Pa-
„trum Constantiensium, vnde responsum
„est: *Papa electus ligari non potest*. Quan-
„do Decreta sessionis quintæ ab vnâ obe-

*In Dissertatione
mea cap. 2.*

„dientiâ edita fuerunt , tres erant de Pa-
 „patu contendentes , & illa ad liberiùs
 „obtinendam vnionem statuta sunt : quan-
 „do verò agebatur post sessionem trigesi-
 „mam octauam de Decreto irritante , ser-
 „mo erat de vnico , & indubitato Pontifi-
 „ce , quem etiam ante coronationem li-
 „gari non posse responsum est . Memo-
 „riâ scilicet repetebant Patres Constan-
 „tensis Concilij illud antiquorû effatum ,
 „quòd qui summam potestatem ligandi
 „& soluendi à Christo Domino accepe-
 „rat in Petro , ita alios iudicet , vt de illo
 „nemo mortalium sententiam ferat , ideò-
 „que *Papa electus ligari non possit* . Hoc
 „à Patribus Constantiensibus datum re-
 „sponsum , nemo in hunc vsque diem ty-
 „pis edidit , & quia illud aliaque plura
 „ignorauit Orbis Catholicus , opinio Ba-
 „silëensium apud nonnullos præualuit , ad
 „quam euertendam vel hoc solum testi-
 „monium sufficit .

Hæc cum clarè mentem meam expri-
 mant , intelligere tamen noluit D. Maim-
 bourg , qui pag. 293. inquit , quid velim
 cum magno hoc mysterio , petitque , „An
 „putem ex hoc responso deduci , quòd
 „cre-

D. Maimbourg
 pag. 293. Pre-
 tend il donc par
 là , que nous

„credendum sit, Papam legitimè electum,
 „vt erat S. Syluester, non teneri subscri-
 „bere Decretis Concilij Oecumenici, sicut
 „fuit Concilium Nicænum? „ Tùmque
 adiungit: „ Nonne videt, quòd pro e-
 „ruendo vero sensu horum verborum, il-
 „la referenda sint ad quæstionem, de quâ
 „agebatur: An nimirum poneretur in
 „Decreto, quòd Papa proximè futurus te-
 „neretur reformare Ecclesiam ante suam
 „coronationem, & administrationem ali-
 „quam, & deberet dari bona cautio, pro
 „ut Natio Germanica petebat? De qui-
 „bus meritò responsum fuit, quòd Ponti-
 „fex adstringi non poterat ad rem tam in-
 „dignam Maiestate Papali, neque taliter
 „ligandus erat, vt ipsi auferretur potestas
 „gubernandi Ecclesiam, quam habet de
 „Iure Diuino ratione sui Primatus eo ipso
 „momento, quo canonicè electus est Pe-
 „tri Successor. „ Ita D. Maimbourg, qui
 de mente meâ dubitat, de quâ dubitan-
 dum non erat, & exemplum Concilij Ni-
 cæni obijcit, quod nihil omninò ad rem
 facere visum mihi fuit.

Non agitur enim hoc loco de auctori-
 tate directiuâ Conciliorum Generalium,

an

soions obliger
 de croire, qu'un
 Pape legitime-
 ment elen, com-
 me l'estoit Saint
 Syluester, n'est
 pas obligé de
 souscrire aux
 Decrets d'un
 Concile Oecu-
 menique, com-
 me l'estoit celuy
 de Nicée? . . .
 Mais ne voit il
 pas, que pour
 auoir le verita-
 ble sens de ces
 paroles, il les
 faut appliquer
 au sujet, dont il
 s'agissoit: Sa-
 voir, si l'on met-
 troit dans le
 Decret, que le
 Pape, qu'on al-
 loit elire, seroit
 obligé de faire
 la reformation
 auant son cou-
 ronnement, &
 mesme auant
 qu'il pust auoir
 aucune part au
 gouvernement
 de l'Eglise, &
 d'en donner bo-
 ne caution, com-
 me la Nation
 Germanique le
 demandoit: Sur
 quoy l'on eut
 raison de dire,
 qu'en ne pou-
 uoit obliger un
 Pape à une
 chose si indigne
 de la Maieité
 Pontificale, ni
 le lier tellemēt,
 qu'en luy oste le
 pouuoir, qu'il a
 de droit Diuin,

de gouverner l'Eglise, en vertu de la Primauté, des le moment, qu'il est canoniquement eleu Successeur de Saint Pierre.

an nimirum Concilium, cui Pontifex per se vel per Legatos præest, vt S. Syluester per Osum Cordubensem Episcopum, & Vitum, ac Vincentium præfuit Nicæno, habeat auctoritatem statuendi leges, illisque, si ad bonum Ecclesiæ necessariae sint, non solum in conscientia subscribere, sed & eas exequi teneatur Summus Pontifex? Sed agitur de auctoritate coactiuâ Conciliorum Generalium, & quaritur, an illa Iudicium assumere possint supra verum, & indubitatum Pontificem, & casu quo reus iudicetur, ab ijs corrigi possit, & deponi? Hoc enim est, quod Concilij Generalibus non competere ex hac antiquorum regulâ indicaui: „ Quod qui summam potestatem ligandi & soluendi à Christo Domino acceperat in Petro, ita alios iudicet, vt de illo nemo mortalium sententiam ferat. „ Non agitur itaque hoc loco de potestate directiuâ, sed coactiuâ, quam Natio Germanica ipsi Constantiensi Concilio supra futurum Pontificem tribuere volebat: non solum enim petebant Germani, vt ederetur Decretum, quo futurus Pontifex reformare deberet Ecclesiam ante coronationem suam, & admi-

mi-

ministrationem aliquam, sed etiam quòd à Concilio daretur cautio per Decretum irritans, quo Pontifex in casu inobedientiæ Papatu priuaretur. Et de hoc vltimo præsertim responsum fuisse indicaui, *quòd Papa electus ligari non poterat*. Cùm enim responsum hoc datum fuisse perhibeatur, postquam non vna forma Decreti, quâ Pontifex nouiter eligendus ad reformandam Ecclesiam teneretur ante administrationem aliquam, sed plures formæ Decreti factæ essent, quibus Pontifex teneretur sub pœnâ depositionis reformare Ecclesiam in Capite & in membris, nullum dubium esse potest, quin Patres Constantienses ideò responderint, Papam electum ligari non posse, quia Decreto irritante, quod Natio Germanica per modum cautionis petierat, Romanum Pontificem post electionem ligari non posse iudicabant.

Neque obest, quòd hoc responsum datum fuerit in particularibus Nationum congregationibus: quamuis enim putet D. Maimbourg, prædicto Nationum responso satisfieri posse, si dicatur inherendū non esse ijs, quæ apud Nationes acta sunt,

sunt, sed illis, quæ in sessionibus conciliariter definita fuerunt: tali tamen responsione dicta mea potius confirmantur, quàm conuelluntur. Præterquàm enim, quòd pleraque in sessionibus publicis statuta ex ijs, quæ in congregationibus ante acta sunt, interpretationem accipiant, supradicta in Nationum congregationibus quoad Decretum irritans responsa ex ipsis Decretis, quæ in sessionibus publicis conciliariter definita sunt, confirmari possunt. Morem itaque D. Maimbourg geramus, & à particularibus Nationum congregationibus ad sessionem quadragesimam progrediamur.

*Decretum Concilij
Constantiensis
de reformatione,
sess. 40.*

Extat sessione quadragesimâ Constantiensis Concilij, Decretum à quinque Nationibus conciliariter editum his verbis : *Sacro sancta Generalis Synodus Constantiensis in Spiritu Sancto legitime congregata, Vniuersalem Ecclesiam representans, statuit & decreuit, quòd futurus Romanus Pontifex per Dei gratiam de proximo assumendus, cum hoc Sacro Concilio, vel deputandis per singulas Nationes, debeat reformare Ecclesiam in Capite & in membris, & Curiam Romanam secundum
equi-*

equitatem & bonum regimen Ecclesiae, antequam hoc Concilium dissoluatur. Quòd hoc Decretum occasione eorum, quæ gesta fuisse diximus, editum fuerit, adeò certum est, vt D. Maimbourg in Tractatu suo historico id negare nequiverit: „ Illi „ Decreto, inquit, quod hac de re conciliariter factum est sessione quadragesima, „ mà, Papa eo modo non ligatus fuit, quo „ Germani proposuerant. „ In quibus verbis duo sunt, quæ Auctor iste fatetur: Primum, quòd memoratum Decretum sit illud ipsum, de quo ante sessionem quadragessimam à Natione Germanicâ actû erat. Secundum, quòd Papa à Concilio eligendus, eo modo ligatus non fuit, quo Natio illa proposuerat. Quod vltimum ex Decreti verbis patet, cum in eo non reperiatur pœna depositionis, quam futuro Pontifici Ecclesiam reformare detrectanti Natio Germanica imponi volebat. Quòd si D. Maimbourg petat, cur hac saltem in parte Patres Constantiensis Concilij non satisfecerint Nationi Germanicæ, & iuxta secundum Decretum sessionis quintæ de potestate coactiuâ Conciliorum non statuerint, quòd Pontifex proximè eligendus

Y

de-

*D. Maimbourg
cap. 25. pagina
295. Dans le
Decret, qui se
fit après cela
Conciliariter en
la session qua-
rantième, on ne
lia point de la
sorte le Pape,
comme les Al-
lemans l'avo-
ient proposé.*

deberet reformare Ecclesiam ante finem Concilij, & casu quo statutum hâc de re implere contemneret, legitimæ pœnitentiæ subijceretur, & Pontificatu priuaretur, seu debitè puniretur? Nonne admittere debebit, quòd Decretū sessionis quintæ hîc locum non habere iudicarint Patres Constantienses, quia agebatur de vnico, vero, & indubitato Pontifice, qui cogi non poterat, ideòq; sessione quadragesimâ Decretum ediderint sine vllâ coactionis mentione suprâ allatum?

Quòd autem hæc fuerit sententia Patrum Constantiensium, ex pluribus alijs locis constat, ac præsertim ex capitulo *Frequens* sessione trigesimâ nonâ, in quo pro veris & indubitatis Pontificibus Concilia Generalia statuto tempore conuocare nolentibus nullam pœnam imponunt, nullam omninò mentionem coactionis faciunt, prout tamen faciunt in secundâ parte eiusdem Decreti, quæ de schismatis tempore agit, in quâ circa Pontifices illo tempore viuentes pœnam etiam priuationis Papatus constituunt. Hęc totidem ferè verbis in Dissertatione meâ notaue-
ram, quæ ex Actis ab ipsis Basilëensibus
com-

compilatis , & ex Conciliorum collectio-
nibus vbique terrarum editis constant , ex
quibus numquam probari poterit , quòd
Patres Constantienses post trium obedi-
entiarum vnionem pro legitimo Pontifice
extra tempus schismatis Ecclesiam guber-
nante pœnam aliquam statuerint , quam-
uis ad hoc non semel sed pluriès incitati
fuerint .

CAPUT III.

*Quòd Decreta sessionis quintæ de superio-
ritate Concilij intellecta à Marti-
no V. confirmata non sint .*

QUO'D Martinus V. bis confirmaue-
rit Decreta sessionis quintæ , duo-
bus in locis vrget D. Maimbourg ,
ac primò quidem capite 21. parùm post
medium , secundò verò capite 24. circa
initium , vbi scribit : „Iam ostendi , quòd
„Martinus V. bis solemniter approbauerit
„Decreta . Semel , quando statuit peti ab
„illis , qui ab hæresi conuertuntur , num
„probeat sine exceptione omne illud ,
„quod probat Concilium , & num con-

*D. Maimbourg
cap. 24. p. 265.
J'ay deia fait
voir , que Mar-
tin V. les auoit
solennellement
approuuez deux
fois : l'une en
ordonnant , qu'
on demanderoit
à
ceux , qui reue-
nent de l'here-*

se, s'ils n'ap-
prouvent pas
sans exception,
tout ce, qu'ap-
prouve ce Con-
cile, & s'ils ne
condamnent pas
tout ce, qu'il
condamne: & l'
autre en la der-
niere session,
où il declare,
qu'il approu-
ve & veut ob-
server inviola-
blement tous
ces Decrets, qu'
on a faits dans
ce Concile en
matiere de foy,
& comme il s'
exprime par un
nouveau mot,
Conciliariter.

„demnent omne illud, quod damnat? Et
„rursus sessione vltimâ, vbi declarat, se
„approbare, & inuiolabiliter obseruare
„velle omnia Decreta, quæ in hoc Concilio
„edita sunt circa materiam fidei, &, sicut
„se exponit nouo vocabulo, *Conciliariter*.

Quæ Auctor iste hoc loco obijcit de
interrogandis ijs, qui ab hæresi reuertun-
tur, capite 21. probat ex eo articulo:
*Vtrum credant, quòd illud, quod Sacrum
Concilium Constantiense Vniuersalem
Ecclesiam representans approbavit & ap-
probat in fauorem fidei, & ad salutem
animarum, quod hoc est ab vniuersis
Christi fidelibus approbandum & tenen-
dum: & quod condemnauit, & condem-
nat esse fidei vel bonis moribus contrarium,
hoc ab eisdem esse tenendum pro condem-
nato, credendum, & asserendum.* Verùm
vbinam quæso hîc habetur, quod dixit su-
pra D. Maimbourg, ab hereticis, qui reuer-
tuntur ad Religionem Catholicam, peten-
dū esse, *Num probent sine exceptione omne
illud, quod probat Concilium?* Agitur su-
pradicto articulo de statutis Concilij in
fauiorem fidei ad salutem animarum,
adeoque non de omnibus Decretis Con-
ci-

cilij, multò minùs de Decretis sessionis quintę, quę ad materiam fidei non spectant. Deinde etiamsi supponeremus tamquam ad fidem spectantia per vnā obedientiam decisa fuisse, quę de auctoritate Conciliorum sessione quintā statuta sunt, non sequeretur, illa hoc articulo per Martinum confirmata fuisse. Non solū enim dicitur, quę Concilium *approbavit*, sed additur, & *approbat*, vt constaret, non agi de omnibus Decretis quocumq; tempore editis, sed de solis illis Decretis, quę post trium obedientiarum vnionem, siuè tunc, cū hoc interrogatorium emanabat, à Concilio approbabantur, qualia non erant Decreta sessionis quintę in sensu Basilęnsium, vtpotè quę Concilium tunc non probasse constat.

Plura sunt, quę pro huius veritatis elucidatione superiori capite adduximus; sed contemnendum non est, quod ex capitulis reformationis ad instantiam Nationis Germanicę propositis, & ex responso à Martino V. & alijs Nationibus ad eā dato desumitur. Cū enim Natio Germanica frustra petijisset *Decretum irritans in formā*, vidissetq; Decretum secundum
ses-

sessionis quintæ de potestate coactiuâ non intelligi de vnico, vero, & indubitato Pontifice statutum Concilij de reformandâ Ecclesiâ adimplere nolente, curauit inter octodecim articulos reformationis à Concilio vnâ cum futuro Pontifice decidendos hunc quoque apponi: *Propter quæ & quomodo Papa possit corrigi & deponi.* Ad quem articulū rectè obseruarunt Cardinales ab Eugenio Papâ IV. deputati, dùm Galliæ Legatis Decretum secundum Constantiense sessionis quintæ in sensu Basilëensium obijcientibus responderunt: *Quòd Patres de Constantiâ non videntur habuisse illum erroneum sensum de potestate Conciliorum, quem habuerunt Basilëenses, & practicauerunt.* Rationem adiungunt: *Quòd cùm omnes obedientia simul Constantia conuenirent, decreuerunt in sessione trigesimâ sextâ †, quòd Papa cum Concilio haberet declarare, propter quæ & quomodo ipse posset corrigi.* Ac si dixissent Cardinales, ex prædicto articulo de Nationum consensu futuri Pontificis iudicio reseruato constare, quòd post trium obedientiarum vnionem Concilium non inhæserit Decreto secundo sessionis quintæ

Cardinales ab
Eugenio IV. De-
putati.

† 36. in Manu-
scriptis, est 40.
in editis.

tæ in sensu Basileënsium, ac si totiès Pontifex corrigi & deponi potuisset, quotiès Generalis Concilij Decretis obedire con-
temneret.

Manifestiùs constat de plurium Natio-
num sententiâ ex responso ad prædictum
articulum post Martini V. electionem da-
to. Quamvis enim inter edita à Philippo
Labbeo ex Codice Capranicensi quindecim
reformationis capita nullum reperia-
tur, quod huic articulo correspondet; nul-
latenùs tamen dubitandum est, quin inter
reformationis capita reperiri debeat. Cùm
enim ad omnes fermè articulos refor-
mationis responsum datum reperiatur in
capitibus à Philippo Labbeo editis, cur
quæso ad maximi momenti articulum,
de correctione Pontificiâ responsum omis-
sum fuisset? An fortè quòd Martinus V.
dignatus non sit ad articulum Sedis Apo-
stolicæ auctoritati à Germanis opposi-
tum vel verbum respondere? Sic tamen
est, quòd Natione Germanicâ post electio-
nem Martini V. in aduifamentis de refor-
matione hætenùs ineditis vrgente hunc
articulum, Martino V. integrum non fue-
rit, eum sub silentio præterire, ideòque
re-

*Martinus V. &
plures Nationes
in responso ad ar-
ticulum de pote-
state coactiua.*

responderit: *Non videtur, prout nec vi-
sum fuit in pluribus Nationibus, circa hoc
aliquod nouum statui vel decerni.* Extat
hoc Martini responsum in duobus Codi-
cibus Manuscriptis antiquis, quorum vnus
in Bibliothecâ Vaticanâ, alter in Palatinâ
feruantur, vt duo variarum Regionum Ma-
nuscripta hâc in re conueniant, & veritati
testimonium perhibeant. Hęc autem si
Richerius vidisset, numquam ex articulo,
*Propter quæ, & quomodo Papa possit corri-
gi & deponi,* argumentũ pro sensu Patrum
de superioritate Concilij deduxisset.

Tam certò autem hoc testimonium,
sensui illi aduersatur, vt cùm in Dissert-
tatione Antuerpiensi id proposuisssem, D.
Maimbourg in Tractatu suo historico il-
lud prætermittere maluerit, quàm refe-
rendo præiudicium aliquod causæ suæ af-
ferre. Omisâ proinde hâc de re mentio-
ne, ad alia confugit, & responsum Mar-
tini V., quo sessione quadragesimâ quintâ
Concilij Decreta in materiâ Fidei conci-
liariter facta approbat, vrgere voluit. Di-
cit itaque, Martinum V. etiam Decreta
sessionis quintæ confirmasse, dùm sessione
quadragesimâ quintâ omnia & singula in
ma.

materia Fidei conciliariter facta his verbis probavit: *Quòd omnia & singula determinata, conclusa, decreta in materia fidei, per præsens Sacrum Generale Concilium Constantiense conciliariter tenere, & inuiolabiliter obseruare uolebat, & nunquam contrauenire quoquo modo, ipsaque sic conciliariter facta approbat & ratificat, & non aliter, nec alio modo.*

Martinus V. sessione 45. Concil. Constantien.

En verba Martini ex sessione quadragessimâ quintâ Constantiensis Concilij, quibus innititur secundum argumentum D. Maimbourg ad monstrandum, quòd ab eodem Pontifice probata, seù confirmata fuerint Decreta Constantiensis Synodi sessionibus quartâ & quintâ circa auctoritatem Conciliorum edita. Verùm, nonne videt Auctor iste, Martinum V. ibi solummodò agere de Decretis ad materiam fidei spectantibus, seù de articulis Ioannis Wicleff, Ioannis Hus, Hieronymi de Praga, & Boëmorum, qui in sessionibus publicis conciliariter damnati erant tamquam hæretici? Hos enim Martinus V. sese pro damnatis habere significat, confirmans & probans Decreta in materia fidei Constantiæ edita, non verò De-

Z

cre-

creta sessionis quartæ & quintæ de potestate Ecclesiasticâ, quòd illa sub materiâ fidei non comprehenderentur, & à Patribus Constantiensibus pro articulis fidei edita non fuerint. Et hoc est, quod in Dissertatione Antuerpiæ editâ non ex infirmis aut supposititijs monimentis, sed ex Actis ipsius Constantiensis Concilij probaueram: in ijs enim sessione quintâ refertur, quòd electus Poznaniensis publicauerit Decreta supradicta *per modum constitutionum Synodaliū*. Et post illorum aliorumque Decretorum publicationem adiungitur, quòd idem Poznaniensis legerit *quædam adujsamenta in materiâ fidei, & super materiâ Ioannis Hus detenti per Concilium, & quodam Ioanne Wicleff ibidem subiuncta*. Appellabam hîc oculos eruditorum, sicut & iterum appello, vt Acta Constantiensis Concilij typis descripta peruoluant, mecumque obseruent, ipsâ sessione quintâ, in quâ Decreta publica sunt, differentiam factam fuisse inter nonnulla, quæ *per modum constitutionum Synodaliū* publica sunt, ac alia, quæ ad *materiam fidei* spectabant, & publicanda dicebantur. Quæ sub nomine

con-

Acta Constantiensis Concilij sessione 5.

constitutionum Synodaliū intelligenda erant, dicuntur duo priora Decreta, de quibus in præfenti agimus. Quæ ad *materiam fidei* spectabant, dicuntur articuli Ioannis Wicleff, & Hus. Ex quibus certò constat, quòd ipsum Constantiense Concilium Decreta sessionis quintæ sub *materia fidei* non comprehenderit, & consequenter Martinus V. sessione quadragesimâ quintâ probando *omnia & singula in materijs fidei conciliariter determinata, conclusa, & decreta*, non confirmàrit Decreta sessionis quintæ de potestate Ecclesiasticâ *per modum constitutionum Synodaliū dumtaxat edita*.

Possẽ pluribus rationibus hanc veritatem confirmare, & in quonam constitutiones Synodales à Decretis fidei differant, ostendere, nisi in comperto esset, constitutiones nihil aliud esse quàm leges, quarum publicatio spectat ad Legislatorem; Decreta verò fidei esse dogmata, quorum decisio pertinet ad Doctorem. Concilium autem sessione quintâ non publicavit duo priora Decreta per modum dogmatum in *materia fidei*, sed per modum constitutionum Synodaliū, vt Acta Constantien-

Ioannes Gersonius
in sermone
pro Viaggio Regis
Romanorum.

sis Concilij in terminis astruunt , & ipse Ioannes Gersonius negare non potuit , utpotè qui in sermone pro *Viaggio Regis Romanorum* coram Patribus Concilij de Decretis illis opinionem suam hoc modo retulit: *Conscribenda*, inquit, *prorsus esse mihi videtur in eminentioribus locis , vel insculpenda per omnes Ecclesias saluberrima hæc definitio , lex , vel regula*. Quibus verbis Decreta per modum legum statuta fuisse , Gersonius ipse agnouisse videtur.

Quando igitur Martinus V. sessione quadragesimâ quintâ declarauit , se probare omnia & singula in materiâ fidei conciliariter determinata , conclusa , & decreta , non intendit probare Decreta sessionis quintæ , sed omnia & singula circa articulos Wicleffi , Hus , Hieronymi Pragensis , & Boëmorum Constantiæ in sessionibus publicis statuta ; imò si rem funditus examinemus , articulum quoquè Ioannis Parui de occidendo tyranno sessione decimâ septimâ publicatum confirmavit , utpotè quem solum in Bullâ suâ confirmatoriâ , sicut postea videbimus , ex Decretis ad fidem pertinentibus omiserat.

Cùm

Cùm enim Legati Regis Poloniæ sessione quadagesimâ quintâ institissent pro damnatione famosi cuiusdam libelli Ioannis à Falckenberg, quem, teste Martino Cromero Varmienti Episcopo libro 18. de rebus gestis Polonorum, dictus Ioannes à *Cruciferis subornatus in Wladislaum Regem, & in omne Polonum nomen conscripserat, & in quo*, teste Ioanne Gersonio in Dialogo Apologetico pro Constantiensi Concilio hætenus inedito, *agebatur de occisione omnium Polonorum faciendâ absque lege, vel ordine, ipsis nec auditis, nec defensis*: Martinus V. videns tumultum inter plures exortum fuisse, quia librum illum sessione ultimâ conciliariter damnare nolebat, *cùm multi varia dicerent, & aliqui damnatum à Patribus Ioannis Parui errorem renouandum fore, nisi Pontifex libellum Ioannis à Falckenberg censurâ publicâ proscriberet, assererent, Martinus respondendo ad prædicta declarauit, se omnia & singula in materiâ fidei per Constantiense Concilium conciliariter tenere, & inuiolabiliter obseruare velle, ipsaque sic conciliariter facta approbauit & ratificauit, vt constaret, à se quoque confirma-*

Martinus Cromerus lib. 18. de gestis Polonorum.

Ioan. Gerson. in M. S. Dial. Apologetico pro Constantiensi Concilio.

Acta Constantiensis Concilij sessione 45.

ri Decretum Constantiense circa propositionem Ioannis Parui de non occidendo tyranno; quod Decretum, quia Martinus specialiter antea non approbauerat, aliqui ab eo non confirmari credebant. Et hæc quidem de ijs, quæ Martinus V. sessione quadragesimâ quintâ auctoritate Apostolicâ ex Concilij Constantiensis Decretis in materiâ fidei editis approbavit, ac ratificauit.

Addidit autem idem Pontifex eâdem sessione quadragesimâ quintâ hanc clausulam: *Et non aliter, nec alio modo*, quâ significauit, à sese quædam Decreta improbari, de quibus nunc inquirendum est, quænam illa esse possint. Vt autem ingenuè fatear, nullū mihi vñquam dubium fuit quin aliqui Scriptores hîc verè annotarint, à Martino in primis hoc loco reiectum fuisse Nationum & Cardinalium Decretum de damnando in sessione publicâ libello Ioannis à Falckenberg, vtpotè quod licèt in materiâ fidei esset, non tamen conciliariter in sessione publicâ confirmatū erat. Non tamen placet, quod post Richerium D. Maimbourg voluit, hanc clausulam solummodò ad reijciendam

dam damnationem libelli Ioannis à Falckenberg per Martinum V. adiectam fuisse. Sicut enim occasione libelli Ioannis à Falckenberg prudentissimus ille Pontifex non solum confirmavit Decretum Constantiense contra articulum Ioannis Parui, quem predictus libellus renouare videbatur, sed omnia & singula in materiâ fidei conciliariter facta à sese approbari significauit: ita occasione eiusdem libelli idem Martinus non solum reiecit statutum à Nationibus & Collegio Cardinalium de damnando in sessione publicâ libello Ioannis à Falckenberg, sed terminis generalioribus usus est, & alia quædam vel ad materiam fidei non spectantia, vel non conciliariter edita sese reprobare indicauit. Vnde Illustrissimus Apamœensis Episcopus Spondanus scribit, Martinum V. non solum respondisse ad petitionem Legatorum Poloniae, sed eâ occasione significasse, quæ Concilij Decreta auctoritate Apostolicâ confirmaret, quænam verò reprobanda duceret. Audiendus est Auctor ille ad annum 1418. vbi agens de petitione Legatorum Regis Poloniae, & Martini ad eam responso: „Putamus, inquit, predictorum „Nun-

*Spondanus ad
annum 1418.*

„Nuntiorum petitionem de industriâ,
„Martini nutu ad vltimam sessionem re-
„seruatam, vt eâ occasione significaret,
„quæ Concilij Decreta ipse auctoritate
„Apostolicâ ac supremâ probaret, quæ
„verò non : ne si antea quidquam de ijs
„agere voluisset, murmur aliquod tumultu-
„tum in Patribus excitaret, ob ea, quæ
„ambiguè decreta fuissent de auctoritate
„Concilij supra Pontificem, & de pote-
„state reformandi Ecclesiam tam in Ca-
„pite quàm in membris: quas absolutè,
„vt sonare videntur, sumptas (de quo di-
„ctum est superius) nullo modo Marti-
„nus agnoscere aut approbare voluit, vt
„potè contrarias existimatas & praxi an-
„tiquioris Ecclesiæ, & collatæ à Christo
„Domino Petro, eiusque Successoribus au-
„ctoritati ac potestati ; ipsique demùm
„naturæ rei, quâ Caput debet membra
„regere, non regi à membris. „

Hæc eruditissimus ille Apamæensis in
Galliâ Episcopus, qui Manuscriptos Con-
stantiensis Concilij Codices Parisijs in Bi-
bliothecis Christianissimi Regis, & Sancti
Victoris asseruatos sedulò peruoluit, ex
quibus indicia aliqua habere potuit de

ijs,

ijs, quæ hoc loco de infirmatis à Martino V. Decretis memoriæ tradidit. Vnum autem præ cæteris obseruandum est, quòd Auctor ille in historiâ Constantiensis Concilij tantopere à D. Maimbourg laudatâ notarit, quòd non solùm Decretũ secundum sessionis quintæ de auctoritate coactiuâ Conciliorum, sed & clausula primi Decreti de Reformatione Ecclesiæ Dei in Capite & in membris à Martino V. improbata fuerint. Hęc enim mirum in modum consonant Manuscriptis Codicibus à me repertis, quos D. Maimbourg tamquam vitiosos aspernandos esse contendebat.

Non ignorabat Martinus V., quantâ animi constantiâ Franciscus Cardinalis Zabarella sese opposuerat articulo, quo Constantiensi Concilio tribuebatur auctoritas reformandi Ecclesiam in Capite & in membris. Memoriâ retinebat, quàm grauius plerique Cardinales cum Regis Galliæ Oratoribus contra Decreta sessionis quintæ protestati erant. Optimè nouerat, quot contentiones post trium obedientiarum vnionem in Concilio excitatæ fuerant, ne fieret reformatio Ecclesiæ ante electionem

A a

vnus

vnus, veri, & indubitati Pontificis. Oculatus testis extiterat iurgiorum, rixarum, & periculorum, quæ Cardinales subierant, vt materiam reformationis futuri Pontificis iudicio reseruarent. Oblitus non erat responsi, quod Nationi Germanicæ, petenti Decretum irritans per modum cautionis de fiendâ per Pontificem reformatione, datum fuerat, *quòd Papa electus ligari non potest*. Præsens fuerat, quando Concilium auctoritate coactiuâ abstinuerat in Decretis suis legitimum Pontificem spectantibus. Non multû temporis transierat, quo ante sessionem quadragesimam tertiam ad articulum secundum *de reformationibus Sedis Apostolicæ*, & articulum octauum *de Officijs Cancellariæ ac Pœnitentiariæ* reformandis, ne verbum quidem Nationibus & Patribus Concilij responderat, quia ad ipsos reformationem in Capite, seu Curiâ Romanâ spectare non credebatur. Mente tenebat datum eodem tempore à se & pluribus Nationibus responsum ad articulum Germanorum, *propter quæ, & quomodo Papa possit corrigi & deponi?* Quòd nimirum nihil eâ de re, quia nouitatem sapiebat, statui deberet.

Et

Et ne quisquam sequentibus temporibus ex Decretis sessionis quintæ probandum susciperet, legitimum Pontificem corrigi vel deponi posse, sessione quadragesimâ quintâ ex petitione Legatorum Regis Poloniae occasionem cepit, ut obseruat Spondanus, exponendi mentem suam de eorum inualiditate, dixitque se auctoritate Pontificiâ tunc non probare, quæ aliter quàm in materiâ fidei concilialiter acta erant, ut indicaret, Decretum primum sessionis quintæ de reformatione, & Decretum secundum de potestate coactiuâ tamquam aliter & alio modo facta à sese neque probari, neque in auctoritatem recipi.

CAPVT IV.

Quòd Martinus V. confirmando Decreta Constantiensia, & declarando, quòd à Romano Pontifice appellare non liceat, positiuè propugnarit superioritatem Pontificiam.

VIDIMVS superiori Capite, quòd Martinus V. numquam in auctoritatem

recipere voluerit Decreta sessionis quintę de superioritate Concilij intellecta , sed potius ea reiecerit , & quoties mentio de ijs facta est , ea à sese improbari significauerit : nunc videndum est , an auctoritatem suam supra Concilium nullo expresso testimonio comprobata esse voluerit. In Dissertatione meâ Antuerpiensi , cap. 3. circa finem paucis verbis indicaueram , Martinum V. bis ostendisse , supremum sibi in rebus fidei iudicium competere : primò , dùm à Concilio Constantensi in publicis sessionibus Decreta confirmatione suâ indigere monstrauit : secundò , dùm in Consistorio publico de non appellando à supremo Iudice Romano Pontifice Iesu Christi in terris Vicario constitutionem edidit. Cùm autem D. Maimbourg aliqua hisce obijcere voluerit , & quædam monumenta huc spectantia , & nondùm edita , totiq; Orbi Catholico hoc nostro tempore ignota ad manus meas peruenerint , rem eruditis gratissimam me facturum existimaui , si hoc capite de singulis paulò fusiùs agerem , & quàm clarè Martinus V. auctoritatem supra Concilia exercuerit , exponerem.

Vt

Vt autem à confirmatione Martini V. incipiam, cùm ex eà validissimum argumentum desumi possit pro superioritate Pontificiâ, id ipsum debilitare conatus est D. Maimbourg cap. 24. asserens: „Quòd „numquam antiqua Ecclesia cognouerit „aliam approbationem, aut confirmatio- „nem Conciliorum à Romanis Pontifici- „bus factam, quàm consensum ipsorum, „quem illi æquè ac alij (nimirum Episco- „pi) dare tenebantur. „ Dicit, se id alibi monstrasse, capite nimirum 17. eiusdem Tractatus historici, vbi S. Syluestri, Leonis Magni, & Martini I. verba adducit, vt probet, confirmationem nihil aliud esse quàm subscriptionem aut suffragiũ à Romano Episcopo æquè ac alijs Episcopis, vt suprâ ab Auctore audiuius, præbendum, ita vt in Martini V. potestate situm non fuerit, Decretis Constantiensibus assensum seũ suffragium suum denegare. Aliud quid addit Richerius in Historiâ Conciliorum Generalium lib. 2. c. 4. §. 26. ex Bullâ Martini V. contra errores Ioannis Wicleff, „Quæ, inquit, decimum ter- „tium monumentum praxeos auctoritatis „Concilij supra Papam nobis exhibet, „quo-

D. Maimbourg
pag. 279. On
n'a jamais con-
nu dans l'ancièn-
ne Eglise d'autre
approbation
& confirmation
des Conciles par
les Papes, qu'
le cõsentement,
qu'eux mesmes
estoiẽt obligez
d'y donner aus-
sy bien, que les
autres.

*Richerius in Hi-
storia de Concilio
Constantiens.*

„quoniam Martinus omnia & singula de
„Cōcilij consensu & approbatione gerit.

Loquitur Richerius de Bullâ Martini
V., quæ incipit: *Inter cunctas Pastoralis
cura sollicitudines*, quam Basilëenses in
suâ compilatione Actis Constantiensibus
subiecerunt, & reliqui subinde Concilio-
rum Collectores eodem modo post sessio-
nem quadagesimam quintam ediderunt;
vnde plurimorum & communis error ir-
repfit, quòd hæc sit Bulla confirmatoria
Martini V. de articulis Ioannis Hus, &
Hieronymi de Pragâ à Concilio Constan-
tienti damnatis. Verùm cum sedulò hanc
Martini Bullam peruoluisssem, eamq; pro
hæreticæ prauitatis Inquisitoribus à Mar-
tino V. Sacro approbante Concilio edi-
tam fuisse annotasssem, censui Bullam il-
lam Martini confirmatoriam non esse, nec
post Acta sessionis quadagesimæ quintæ
edi debuisse. Extat Bulla illa non solum
omnibus Inquisitoribus inscripta, vt eam
exhibet Philippus Labbeus in suâ colle-
ctione, sed & alijs particularibus, vt ha-
bet Tomus VIII. diuersorum Martini V.
qui in Archiuo Apostolico asseruatur, in
quo eadem illa Bulla reperitur cum hoc
ti-

titulo & subnotatione: *Martinus &c.*
Venerabilibus Fratribus Salzburgenſi,
Gneſnenſi, & Pragenſi Archiepiſcopis, ac
Olomucenſi, Luthomuſlenſi, Bambergenſi,
Miſnenſi, Patauienſi, Wratiſlauienſi, Ra-
tiſponenſi, Cracouienſi, Poſnanienſi, &
Nitricenſi Episcopis, nec non dilectis filiis
electis, ac Inquiſitoribus hereticae prauita-
tis, per Salzburgenſem, Gneſnenſem,
Pragenſem, Olomucenſem, Luthomuſlen-
ſem, Bambergenſem, Miſnenſem, Patau-
ienſem, Wratiſlauienſem, Ratiſponenſem,
Cracouienſem, Poſnanienſem, & Nitri-
cenſem Ciuitates & Diaceſes, & alibi ubi-
libet conſtitutis, ad quos praſentes litterae
peruenerunt, ſalutem &c. Inter cunctas
Pastoralis cura ſollicitudines, quibus &c.
Datum Conſtantiae octauo Kal. Martij
anno primo. Reperitur quoque ibidem
cum ſequenti inſcriptione: Martinus &c.
Venerabilibus Fratribus Cantuarienſi,
Eboracenſi Archiepiſcopis, ac Londonienſi,
Roſſenſi, Ciceſtrenſi, Wintonienſi, Oxoni-
enſi, Lincolnienſi, Bathonienſi, Wellenſi,
Salesberienſi, Wyngermenſi, Herfordenſi,
Conuentienſi, Lichefeldenſi, Norwicenſi,
Clieſi, Meneuenſi, Affauenſi, Laudauen-
ſi,

Bulla Martini
V. ad Archiepi-
ſcopos, Episcopos,
& Inquiſitores
hereticae prauita-
tis in Regionibus
Bohemiae, Polo-
niae, & alijs Ger-
maniae Prouin-
cys.

Eadem Bulla ad
Archiepiſcopos,
Episcopos, & In-
quiſitores Angliae.

si, Bauigorensi, Dunelmensi, Carleolensi,
 & Candidetase Episcopis, nec non dilectis
 filiis Inquisitoribus hereticæ prauitatis per
 Cantuariensem, & Eboracensem Prouin-
 cias, ad quos præsentis litteræ peruenerint,
 salutem &c. Inter cunctas Pastoralis curæ
 sollicitudines &c. Datum Constantiæ octa-
 uo Kal. Martij anno primo.

Ex varijs huius Bullæ titulis constat in
 primis, eam factam fuisse pro Inquisitori-
 bus hereticæ prauitatis in Poloniâ, Angliâ,
 alijsque locis, vbi Wicleffi, & Hus, ac Hie-
 ronymi Pragensis hæreses tamquam vene-
 na serpebant: vt mirum non sit, quòd
 Bulla illa, cùm executoria esset, *Sacro ap-
 probante Concilio* à Martino V. edita di-
 catur. Constat secundò, editam fuisse non
 post finem Concilij, vt communiter ex eo
 creditur, quòd post sessionem quadragesi-
 mam quintam legatur, sed 8. Kal. Martij
 anno Pontificatus Martini primo, dùm
 Concilium nondum sessionem quadrage-
 simam tertiam celebrarat, vt inter sessio-
 nem quadragesimam secundam, quæ 28.
 Decembris anno 1417., & sessionem qua-
 dragesimam tertiam, quæ 21. Martij an-
 no 1418. celebratæ sunt, collocanda sit:
 8. enim

8. enim Kalendæ Martij, quæ in diem 22. Februarij incidunt, inter vtrumque diem, quibus sessiones quadragesima secunda & tertia habitæ fuerunt, mediæ sunt.

Cùm autem ex hac obseruatione manifestum fiat, Bullam Martini V. confirmatoriam in Actis desiderari, opportunè omninò accidit, quòd peruoluens proximis hisce diebus Regesum variorum Martini, aliud quærendo, aliud repererim. Incidi namque præter spem omnem in Bullam Martini longè à superiori diuersam, vtpotè quæ incipit: *Martinus &c. Ad perpetuam rei memoriam. In eminentis Apostolica dignitatis speculà superni dispositione consilij constituti inter sollicitudines alias innumerabiles nostris humeris incumbentes, assiduâ curâ reuoluimus, & in votis nostris gerimus desiderantes, ut fides Catholica, quæ Christianæ religionis firmissimum est fundamentum, nostris prosperetur temporibus, ac à contagiosis hereticorum dogmatibus, quibus illam quasi tenebroso fumi caligine obfuscare satagunt, conseruetur, hereticaque prauitas de finibus fidelium extirpetur, &c.* Præmittit in illâ Bullâ Martinus V. quæ contra errores

Bulla Martini V. confirmatoria Decretorum in materia fidei, ex Manuscripto Registro authentico.

Ioannis Wicleff, & Hus, ac Hieronymi de Pragâ à Ioanne XXIII. in Concilio Romano anno Pontificatus eius tertio decretas uerant, duasq; Constitutiones eiusdem Ioannis, quarum vna à Labbeo edita est Tomo XI. Conciliorum, altera hucusque lucem non vidit, exhibet: deinde statuta Constantiensis Concilij circa propositiones Wiccleffi, & Hus, nec non errorem Bohemorum de Communionem sub duplici specie, de verbo ad verbum inserit, concludens his verbis: *Nos igitur declarationes, Decreta, diffinitiones, reprobationes, mandata, inhibitiones, statuta, nec non condemnationes, & sententias, superscripta rata habentes, & grata, illaque auctoritate Apostolicâ ex certâ scientiâ tenore presentium confirmantes, & presentis scripti patrocinio communientes, supplet quoque omnes defectus, si qui forsân propter solemnitates Iuris in procedendo non seruatas interuenerint in eisdem, volumus etiam, & eâdem auctoritate decernimus, quòd declarationes, diffinitiones, reprobationes, mandata, inhibitiones, statuta, nec non condemnationes, & sententiae, praeferta plenam vim, plenumque robur.*

Et.

et vigorem per omnia habeant, et ad ea ubilibet probanda hæc nostra litteræ plenè sufficiant, quodcumque et ubicumque eas suè in Iudicio, siuè alibi exhiberi contigerit, vel ostendi. Nulli ergo &c. Nostræ approbationis, ratificationis, communitio-
nis, suppletionis, voluntatis, et constitutionis infringere &c. Si quis &c. Datum Constantiæ 8. Kal. Martij, Anno primo.

Atque hæc est Bulla Martini V. confirmatoria, quæ hætenùs typis descripta non fuit, omnesque nostri sæculi peritos in hunc usque diem latuit, ex quâ non solum refutantur, quæ Richerius obiecit, sed quæ & ipse D. Maimbourg superiùs de confirmatione Pontificiâ scripsit. Ut enim à Richerio incipiam, edita est hæc Bulla à Martino V. octauo Kal. Martij, dùm litteras executoriales ad Inquisitores hæreticæ prauitatis suprâ memoratas eodem die transmitteret. Edidit autem Martinus hanc Bullam nomine proprio, nullâ Concilij mentione factâ, quòd per illam Romani & Constantiensis Conciliorum contra hæreticos statuta auctoritate Apostolicâ confirmaret, adeò ut ex verâ Bullâ confirmatoriâ non habeatur mo-

*Martinus V. in
Bulla suprâ.*

numentum praxeos auctoritatis Concilij supra Papam, sed potiùs contrarium, auctoritatis nimirum Pontificiæ supra Concilium: ad Superiorem enim spectat *approbare, ratificare, confirmare, communicare Decreta, & supplere defectus* inferiorum, prout Martinus V. hâc Bullâ se de Decretis Patrum Constantiensium facere in terminis asserit. Et hinc quoquè patet, quid dicendum sit de obseruatione D. Maimbourg, quâ confirmationem Pontificiam cæterorum Episcoporum subscriptionibus æquiparare non dubitauit, & huic antiquorum traditionem consonam esse, asserere ausus fuit.

Quàm iniuriosa namque sit Sedi Apostolicæ hæc auctoritatis eius interpretatio; quàm aliena à mente Ecclesiæ hæc supremæ Pontificiæ confirmationis eneruatio; non ex vno, sed ex pluribus antiquitatis monumentis, quæ ab ipso D. Maimbourg adferuntur, probari possent. Non sic enim iudicarunt Episcopi Concilij Arelatensis Primi, quando statutum de vno Paschatis die vbique terrarum obseruando ad Syluestrum I. Romanum Pontificem retulerunt, vt iudicio ipsius probatum
per.

per maiores Imperij Romani Diœceses publicaretur. Non sic tenuerunt sexcenti triginta Orientales Episcopi Chalcedone congregati, quando canonem 28. de secundo honoris gradu Sedi Constantinopolitanæ tribuendo ad Leonem I. retulerunt, vt illum auctoritate Apostolicâ probarer, & tamquam *Caput membrorum, statuta* confirmaret, ac roboraret. Neque sic de auctoritate suâ iudicauit Leo & re & nomine Magnus, dùm solus canoni 28. Chalcedonensi obstitit, eumque, quia auctoritate Apostolicâ statutus non fuerat, reiecit, & nullius roboris esse monstrauit. Hæc erat de auctoritate Sedis Apostolicæ circa Synodicorum Decretorum confirmationem traditio venerandæ antiquitatis, hæc constans & indubitata sententia religiosæ posteritatis.

Vt enim omittam Sacrosanctum Tridentinum Concilium, quod *antiquorum vestigijs* insistens Acta sua ad Romanum Pontificem tamquam Supremum Ecclesiæ Iudicem retulit, ad ipsum Constantiense Concilium accedo, quod post trium obedientiarum vnionem significauit, Romanum Pontificem adstringi non potuisse

De-

Concilium Arelatense I.

Concilium Chalcedonense.

Pius IV. in Bulla confirmatoria Concil. Trident.

Decretis in materiâ fidei à se editis , nisi postquàm illa supremâ Sedis suæ auctoritate approbasset. Cùm enim Patres Constantienses sessione quadragesimâ ederent professionem fidei , quam Romani Pontifices iuxtâ antiquam consuetudinem ante consecrationem emitterent , inter omnia Concilia Generalia , quæ Decreta in materiâ fidei per totam Ecclesiam recepta ediderant , vnum Constantiense omiserunt , cùm tamen plura de fide , quàm vllum aliud Concilium statuisset : quâ re Patres Constantienses innuere voluerunt , se futurum Pontificem adstringere non potuisse ad Decreta fidei in Concilio statuta , nisi Sedis Apostolicæ iudicio fuissent priùs confirmata . Ne autem quisquam de Decretis Constantiensibus in materiâ fidei editis dubitaret , electus à tribus obedientijs in Summum Pontificem Martinus V. voluit post sessionem quadragesimam secundam Decreta fidei auctoritate suâ Apostolicâ comprobare , prout fecit Bullâ confirmatoriâ superiùs memoratâ.

*Martinus V. in
Bullâ confirma-
toria .*

*Illâ , inquit , auctoritate Apostolicâ ex certâ scientiâ tenore presentium confirman-
tes , & presentis scripti patrocinio commu-
nien-*

nientes, suppletes quoquè omnes defectus, si qui forsan propter solemnitates Iuris in procedendo non seruatas interuenerint in eisdem. Et postquam Martinus solâ auctoritate Pontificiâ hoc modo Decreta Constantiensia in materiâ fidei probauerat, tunc nomine suo, consentiente Concilio, Decreta à Concilio edita & à se probata ad cunctos hæreticæ prauitatis Inquisitores transmisit, vt iuxta illorum tenorem contra Wicleffistas, & Hussitas agerent: quod nihil planè contra superioritatem Pontificiam facit.

Ne autem vllum omninò dubium restet de mente Martini V. circa auctoritatem Pontificis supra Concilium, adiungenda sunt, quæ occasione Polonorum in Consistorio publico de non appellando à Sedis Apostolicæ iudicio statuit. Vtque res tota à suâ origine repetatur, cùm Conciliū sessione decimâ tertiâ elegisset Commissarios tam ex Collegio Cardinalium, quàm ex Nationibus *ad audiendum & examinandum causas heresum & errorum in fide Catholicâ & moribus, vnde cumque habuissent & haberent originem;* accidit, quòd Regis Poloniae Legatus Ni-

Gesta Constantiensis Conily.

co-

*Martinus Cro-
merus Warmien-
sis Episcopus lib.
18. de rebus ge-
stis Polonorum.*

*Acta Constantien-
sis Concilij sessio
ne 45. tam edita,
quam Manuscri-
pta.*

colaus Gneznensis Archiepiscopus acce-
ptum à Doctoribus & Studiosis Parisien-
sibus libellum famosum, quem Ioannes à
Falckenberg in *Wladislaum Regem*, & in
omne Polonum nomen conscripserat, ad
deputatos Iudices detulerit, Auctorem
in tetrum carcerem includi fecerit, & à
Iudicibus Constantiensis Concilij libellum
cum omni debitâ solemnitate & maturi-
tate damnari curauerit. Antequàm itaque
Martinus V. in Pontificem eligeretur, sin-
gulæ Nationes & Sacrum Cardinalium
Collegium seorsim concluderant, ordina-
uerantque, quòd dictus libellus tamquam
hæreticus in sessione publicâ per Sacro-
sanctum Concilium Constantiense publi-
cè damnaretur, seù damnatus nuntiaretur,
vnde post electionem Martini V. ali-
quotiès institerunt pro publicâ istius libel-
li condemnatione. Vbi autem viderunt,
à Martino V. 8. Kal. Martij, seù die 22.
Februarij, anno 1418. hæreses Ioannis
Wicleff, & Ioannis Hus, ac Bohemorum
de Communione sub duplici specie pro-
scriptas, ac de ijs dumtaxat ad Episcopos
Poloniæ, aliosque hæreticæ prauitatis In-
quisitores litteras datas fuisse, verisimile
est,

est, eos nondū quidem tunc appellasse, sed de appellando ad futurum Concilium, cum pluribus locutos fuisse, idq; ad Martini V. aures peruenisse. Hāc autem occasione idem Pontifex Decretum edidit de non appellando à Romano Pontifice, de quo audiendus est Ioannes Gersonius in Dialogo Apologetico pro Constantiensi Concilio, qui appellationis Polonorum meminit, quasi iam interiecta fuisset: *Pro parte Dominorum Polonorum interiecta est tandem appellatio ad futurum Concilium. Cui appellationi cū respondendum esset, lata est, ut dicitur, in Consistorio generali & publico, quod ultimò Constantia celebratum est, minuta quadam sub formā Bullæ . . . continebatque, in nullo casu licere appellationem à Papa facere, nec eius iudicium in causis fidei declinare.* Quæ hīc adfert Ioannes Gersonius ex aliorum relatione, in Tractatu suo *Quomodo, & an liceat à Summo Pontifice appellare, seu eius iudicium declinare*, tamquā rem sibi compertam & indubitatam exhibet. Absolutè enim affirmat, quòd Martinus V. in suā constitutione *Ad perpetuam rei memoriam* factā & promul-

Ioannes Gersonius in Dialogo Apologetico pro Constantiensi Concilio.

*Martinus V. in
Constit. Ad per-
petuam rei me-
moriā de non
appellando ad fu-
turum Concilium
6. Idus Martij
edita.*

gatā in Cōsistorio generali celebrato Con-
stantiæ 6. Idus Martij, Pontificatus sui an-
no primo decreuerit: *Nulli fas est à Su-
premo Iudice, videlicet Apostolicā Sede,
seu Romano Pontifice Iesu Christi Vicario
in terris appellare, aut illius iudicium in
causis fidei (quæ tamquam maiores ad ip-
sum & Sedem Apostolicam deferenda sunt)
declinare.*

Testatur Ioannes Gersonius in eodem
illo Tractatu, Decretum hoc occasione
Polonorum editum fuisse, & ipse D. Maim-
bourg cap. 24. illud occasione appellatio-
nis ab iisdem Oratoribus interpositæ pro-
diisse affirmat, ut Martinus V. neque cla-
rius, neque expressius mentem suam de
Sedis Apostolicæ supra Concilium aucto-
ritate exponere potuerit: id quod adeò ma-
nifestum fit ex verbis Martini V. à Gerso-
nio allatis, ut hîc Auctori nostro aqua hæ-
ferit, & cū ad pleraque alia à me alla-
ta respondere conatus fuerit, ad Decre-
tum illud sese nihil habere, quod oppo-
neret, re ipsâ significarit. Quamvis enim
Auctor noster fingat, facilem esse respon-
sionem, dicatque: „Facillimè responderi
„potest dicendo id, quod centies respon-
„sum

*D. Maimbourg
pag. 275. Il est
bien aisé de luy
repondre ce*

„sum est; & cui contradici nequit, quòd
 „hæc & similia verba intelligi debeant de
 „omnibus Ecclesijs particulariter sum-
 „ptis, de omnibus Episcopis, Archiepisco-
 „pis, Metropolitanis, Primatibus, & Patri-
 „archis, à quorum iudicio ad Romanum
 „Pontificem appellare licet, ita vt nemi-
 „ni appellare permissum sit ad iudicium
 „alicuius ex ipsis à sententiâ Romani Pon-
 „tificis, qui ipsoꝝ superior est, non quidem
 „quando adunati sunt in Concilio Vni-
 „uersalem Ecclesiam repræsentante, sed
 „quando particulariter sumuntur. „ Hæc
 tamen responsio adeò infirma est, vt Le-
 ctor non nisi oculis indigeat, ad falsitatem
 illius ex Actis Concilij detegendam. Non
 enim agebatur à Legatis Poloniæ de Epi-
 scopis particulatim sumptis, sed in Con-
 cilio adunatis. Appellare volebant non ad
 Patriarchas, Primates, Metropolitanos, &
 Episcopos toto Orbe dispersos, sed in Con-
 cilio Vniuersali congregatos. Cùm au-
 tem horum occasione editum fuerit à
 Martino V. Decretum de non appellan-
 do à Romani Pontificis iudicio, vt ipse D.
 Maimbourg fatetur, quâ ratione negare
 potest, supradictò Martini Decreto prohi-

qu'on a repon-
 du cent fois, &
 sans replique,
 que ces paroles
 & autres sem-
 blables se doi-
 vent entendre
 par rapport à
 toutes les Egli-
 ses prises cha-
 cune en parti-
 culier, à tous
 les Evêques,
 les Archeues-
 ques, les Metro-
 politains, les
 Primats, & les
 Patriarches, du
 iugement de
 chacun desquels
 on peut appel-
 ler au Pape, sans
 qu'on puisse ap-
 peller à pas un
 d'eux du inge-
 ment du Pape,
 qui est leur Su-
 perieur, non-
 pas, quand ils
 sont assemblez
 en Corps dans
 un Concile V-
 niuersel repre-
 sentant tout l'
 Eglise, mais
 quand on les
 prend chacun
 en particulier.

bitam fuisse appellationem ad Generale Concilium?

Martinus V.

Verba illius Pontificis nimis manifesta sunt, quàm vt in dubium reuocari possint: *Nulli fas est, à Supremo Iudice, videlicet Apostolicâ Sede, seu Romano Pontifice Iesu Christi Vicario in terris appellare.* Appellationem à Romano Pontifice interdicit Martinus V., & rationem quoquè adiungit, quòd nimirum Pontifex sit Iesu Christi in terris Vicarius, adeoque diuinitus ouili Ecclesiæ præpositus, & *Supremus*, vt vocat ibidem, *Iudex* constitutus. Hæc sunt verba, quibus clariora desiderari non possunt, & quæ adeò Ioannis Gersonij scriptis aduersa sunt, vt erroris ea conuicerint, ac Auctorem in interpretandis sessionis quintæ Decretis longè à Martini V. mente hucusque alienum fuisse monstrarint. Neque id latuit Gersonium, qui Tractatum, *Quomodo, & an liceat à Summo Pontifice appellare*, contra Martini Constitutionem edidit, & Decretum illud Pontificium ex aduerso cum Synodalibus Constitutionibus anno 1415. sexto Aprilis Constantiæ editis pugnare, totis viribus probare contendit.

Ioannes Gersonius.

Cum

Cùm autem Synodales Constitutiones illæ, sint ipsa duo priora Decreta sessione quintâ de potestate Ecclesiasticâ sine communi deliberatione contrâ protestantibus Cardinalibus & Regis Galliæ Oratoribus edita, & Ioannes Gersonius ea de superioritate Concilij intellecta per Martini V. Constitutionē infirmata fuisse clariùs probauerit, quàm vt ipse D. Maimbourg id pertinaciter negare ausus sit, adiungit Auctor iste: „Quòd si D. Schelstrate his non „obstantibus velit, quòd Martinus V. hâc „Constitutione condemnet & absolute „prohibeat omnem appellationem ad V. „niuersale Concilium, respondebitur ipsi „sine vllâ difficultate, quòd etiamsi ita esset, Constitutio illa nullam vim sortitur, quia facta non fuit *Conciliariter*, „neque *Sacro approbante Concilio*, neque „cum consensu Ecclesiæ, quæ numquam „voluit, in omni casu prohibitam esse „appellationem à Papâ ad Concilium. „Verùm quàm vanum sit hoc effugium, vel me tacente, quisque facilè percipiet. *Constitutio illa*, inquit D. Maimbourg, *facta non est Conciliariter, neque Sacro approbante Concilio*: Sed quid inde? Sequi-

D. Maimbourg pag. 276. Et si M. Schelstrate veut non obstant tout cela, que le Pape par cette Bulle condâne & defend absolument tout appel au Concile Vniuersel, ce que pourrant elle ne dit point, en luy respondra sans peine, que, quand cela seroit, elle n'auroit point du tout de force, par ce qu'elle n'a point esté faite *Conciliariter*, & *Sacro approbante Concilio*, ni avec le consentement de l'Eglise, qui n'a jamais prétendu, qu'on ne pût en certains cas appeller du Pape au Concile.

quiturne ex eo, Constitutionem illam à Martino V. factam non fuisse, vel Decreta sessionis quintæ ab eo non fuisse reprobata? Constitutio in Consistorio publico die 2. Martij anno 1418. præsentibus Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus à Martino V. Constantiæ edita fuit, cùm omnes Patres in eadem Ciuitate aderant, qui in nullâ ex sequentibus sessionibus se Martini Decreto opposuerunt, quin potiùs illud ipsum Actis sessionis quadragesimæ quintæ inferri passi sunt. Cùm enim sessione quadragesimâ quintâ finis imponendus esset Concilio, & Oratores vidissent, nihil circa damnationem libri Ioannis à Falckenberg ibidem publicandum fore, *rem nouam Legati Regis ausi*, inquit Martinus Cromeus Warmiensis Episcopus lib. 18. de gestis Polonorum, *ad futurum Concilium, quod in decimum annum indicebatur, prouocarunt*. Agunt de hac appellatione Acta Concilij tam edita quàm inedita, omnium autem fusissimè Protonotarij Constantiensis Concilij in compilatione à se factâ, in quâ referunt, quòd cùm *nonnulli multum dicerent, & tumultum facerent*, Martinus V. imposito omnibus silen-

Martinus Cromeus lib. 18. de gestis Polonorum.

Acta Constantiensis Concilij à quatuor Protonotarijs conscripta sess. 45.

lento dixerit respondendo ad prædicta, quòd omnia & singula Decreta Constantiensis Concilij approbat & ratificabat, quæ in materiâ fidei conciliariter statuta erant, non autem alio, neque alio modo.

Quo responso prudentissimus ille Pontifex, ut ostendimus suprâ, significabat, quænam Decreta confirmabat, quæ auctoritate Apostolicâ probare nolebat. Ac de Decreto in primis contra propositionem Ioannis Parui Constantiæ edito, quod Martinus in Bullâ suâ confirmatoriâ omiserat, & contra quod Ioannes à Falckenberg in famoso suo libello apertè sentire visus erat, satis superque ostendit, illud ipsum à se probari ac confirmari, quia conciliariter in materiâ fidei conclusum, determinatum, & statutum erat. De ipso autem libello non solùm hâc crudelissimâ hæresi, sed multis quoque alijs erroribus referto, ob quos Sacrum Cardinalium Collegium & omnes Nationes illum damnarant, & in sessione publicâ damnandum statuerant, clarè ostendit, sese Decretum Nationum, & Collegij Cardinalium noluisse in auctoritatem admittere. Vnde cùm Paulus Voladimiri vnus ex O-

ra-

*Acta Constantien-
sis Concilij suprà.*

ratoribus Polonis vellet prosequi appella-
tionem, eamque ex quâdam cedulâ lege-
re cœpisset, *fuit ipsi* per D. Augustinum,
de Lance Fiscalem & Aduocatum Consi-
storialem *de mandato Domini nostri Pa-
pa, ut idem Augustinus asseruit, ibidem,
coram eodem Domino nostro stantem im-
positum silentium sub pœna excommunica-
tionis, quo quidem silentio imposito, idem
Paulus tacuit, &c.* Hæc ipsius Constan-
tensis Concilij Protonotarij in Actis pu-
blicis ex mandato eiusdem Concilij con-
scriptis, ex quibus in primis patet, Mar-
tinum V. se superiorem ostendisse Colle-
gio Cardinalium, & cunctis Nationibus,
Sanctum Constantiense Concilium inte-
grantibus. Secundò patet, se superiorem,
fecisse Patribus non solum seorsim siuè na-
tionaliter, & extra sessionem publicam, sed
etiam simul, siuè in sessione conciliariter
statuentibus: Martinus enim appellatio-
nem à Sedis Apostolicæ iudiciò ad Con-
cilium Vniuersale prohibens, Ne qui-
dem Iudicio conciliari se subiectum osten-
dit, quinimò, teste Gersonio, Romanum
Pontificem pro supremo in materijs fidei
Iudice, à quo ad Concilium Vniuersale

ap-

appellare non licet, palàm asseruit. Vnde sessione quadragesimâ quintâ Polonis appellationem à iudicio suo ad futurum Concilium interponere volentibus non solum obstitit, sed quod caput est, in ipso Constantiensi Concilio, in sessione publicâ, coram Sacro Cardinalium Collegio & cunctis Nationibus appellationem Polonorum reprobauit, & silentium ipsis sub pœnâ excommunicationis imposuit, & prætermisâ damnatione libelli Ioannis à Falckenberg finem Constantiensi Concilio, quod post trium obedientiarum vnionem Vniuersale euaserat, imposuit.

Quòd itaque Martinus V. à tribus obedientijs Constantiæ in legitimum Pontificem electus numquam approbarit Decreta sessionis quintæ de superioritate Concilij intellecta, sed ea illo sensu improbarit, ac infirmarit, colligitur ex Actis & Gestis Concilij, quorum fidem in dubium reuocare non licet, & probatur ex Scriptore coætaneo Ioanne Gersone, cuius testimonium Ecclesiæ Gallicanæ suspectum esse nequit. Ex hoc enim Auctore totiès à D. Maimbourg laudato, totiès Sedis Apostolicæ auctoritati opposito constat, quòd

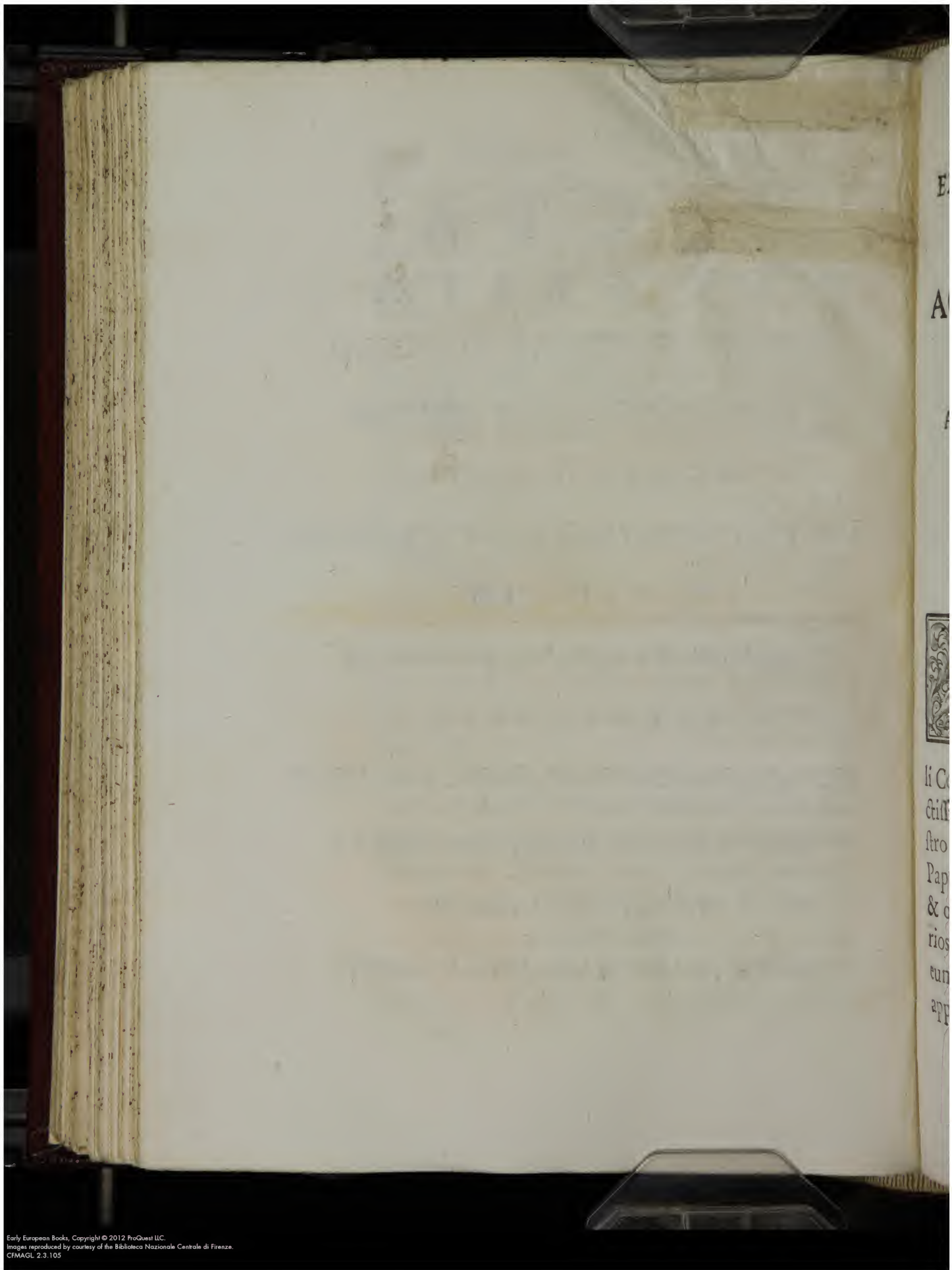
Dd

Mar-

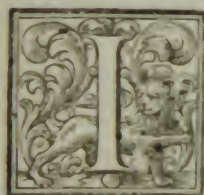
210 *Dissertatio III. Caput IV.*

Martinus V. declarans, iudicium esse à Sedis Apostolicæ iudicio appellare, improbat Decreta sessionis quintæ de superioritate Concilij intellecta. Probat id Gersonius in Tractatu, *An, & quomodo appellare liceat*, ubi Decretum Martini *de non appellando*, hanc ob causam totis viribus impugnat. Cæterum non Concilij, sed Sedis Apostolicæ auctoritas suprema est in terris, utpotè ad quam etiam à Concilijs appellare, teste Gelasio I., semper permissum fuit, & à quâ ne quidem ad Concilium, teste Martino V., appellare unquam licebit. Romanus igitur Pontifex tamquam supremus Ecclesiæ Iudex potestatem habet, supra quam in terris Christus Dominus nullam aliam constituit. Hæc Martini V. mens est, hoc iudicium, hæc sententia Actis ipsis inserta: ita ut, si Concilium Constantiense iuxta interpretationem Basilënsium hætenus fuerit Ecclesiæ Gallicanæ Palladium, iuxta sensum Martini V. futurum sit supremae auctoritatis Apostolicæ Præsidium & Propugnaculum.

ACTA
ET GESTA
CONSTANTIENSIS CONCILII
AD SENSVM ET AVCTORITATEM
DECRETORVM
DE POTESTATE ECCLESIASTICA
SESSIONIBVS
QVARTA ET QVINTA EDITORVM
SPECTANTIA
*EX PLVRIBVS MANVSCRIPTIS
INDVBITATAE FIDEI CODICIBVS
PRO MAIORI PARTE
NVNC PRIMVM IN LVCEM EDITA.*

EX TRIBVS MANVSCRIPTIS
 CODICIBVS
 ACTA CONSTANTIENSIS
 CONCILII
 A PROTONOTARIIS EIVSDEM
 COMPILATA CONTINEN-
 TIBVS.

IN nomine Sanctæ & Indiui-
 duę Trinitatis. Hic Liber con-
 tinet Ordinationes, Statuta,
 Constitutiones, Decreta, &
 alia Acta & Gesta in Genera-
 li Constantiensi Concilio Præsidente San-
 ctissimo in Christo Patre & Domino No-
 stro Domino Ioanne Diuinâ Prouidentiâ
 Papa Vigesimo Tertio. Recollecta, visa,
 & ordinata per nos Protonotarios, Nota-
 rios, & Scribas infraSCRIPTOS ad id per
 eundem Dominum nostrum Papam ipso
 approbante Concilio deputatos. Sub an-
 nis

*Titulus Actorum
 Constantiensium
 a quatuor Proto-
 notarijs eiusdem
 Concilij compila-
 torum.*

nis Domini, Indictione, Pontificatu, Mensibus, & diebus inferius annotatis.

Decretum primum sessionis quartæ.

Primum Decretum sessionis 4. ex compilatione supradicta.

ET primò, quòd ipsa Synodus in Spiritu Sancto legitimè congregata Generale Concilium faciens Ecclesiam Catholicam militantem repræsentans potestatem à Christo immediatè habet, cui quilibet cuiuscumque status, vel dignitatis, etiamsi Papalis existat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti schismatis.

EX DVOBVS MANVSRIPTIS CODICIBVS
REGESTVM CONSTANTIENSIS
CONCILII CONTINENTIBVS.

I.

De ijs, quæ spectant ad receptionem Legatorum Gregorij XII.

Anno 1414. die 19. Nouembris.

Legati Gregorij XII. obtinent Domum in Ciuitate Constantiensi & affigunt arma Pontificia ante duas valuas eiusdem, quæ noctu a-

DIE Lunę 19. Mensis Nouembris cùm Frater Ioannes Dominici dictus Cardinalis Ragusinus, qui pro parte Angeli Corrarij dicti Gregorij ad Concilium desti-

stinatus per plures dies in Rmeck distante
de Constantiâ per quatuor , & in Albora
distante per tria milliaria moram traxe-
rat , misisset ad Oratores Regis Romano-
rum Constantiæ existentes , & ad Magi-
strum Ciuium & Consules Ciuitatis eius-
dem , vt Domus pro suâ habitatione sibi
assignaretur : prædicti Conuentum Here-
mitarum Sancti Augustini, qui pro habi-
tatione Angeli Corrario deputatus fuerat,
pro ipsius Fratris Ioannis Dominici habi-
tatione eius Nuntio , qui pro hæc venerat,
assignarunt. Nuntius verò arma dicti An-
geli Corrario dicti Gregorij in duabus
valuis Conuentus ipsius affixit , quædam
in papyro , & quædam appendit in poste,
quæ sequenti nocte deleta & amota fue-
runt. Cùmque super affixione & appen-
sione dictorum armorum , & deletione si-
uè amotione eorundem inter congrega-
tos in Concilio oriretur disceptatio, man-
datum est Prælatos , & alios , qui ad Con-
cilium venerunt , congregari super hoc.

monentur , ob
quâ disceptatio
orta est inter Pa-
tres Concilij ,

20. Nouembris anni 1414.

Die Martis 20. Mensis Nouembris con-
gregatis Reuerendissimis in Christo Patri-
bus

Congregatio Præ-
latorum & Car-

*dinalium super
amotione armorū
Gregorij XII. &
quidam Patres
ea de re iudica-
runt.*

bus Dominis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ
Cardinalibus numero decem & octo, Præ-
latis, Procuratoribus Dominorum, Ma-
gistris, & alijs in Sacro Constantiensi
Concilio existentibus in Aulâ inferiori
Palatii Apostolici pro causâ supradictâ,
cū super eâ per vnum ex Dominis Car-
dinalibus propositio fieret, variæ inter
eos fuere sententiæ: alijs asserentibus ar-
ma prædicta appendi siuè affigi potu-
isse, & per consequens ex quo deleta
fuerant, reponi debere; & huius sententię
fuerunt Dominus Feltrensis & Concordi-
ensis Episcopi, & plures alij: alijs verò as-
ferentibus, supradicta arma in locis præ-
dictis in obedientiâ Domini nostri Papæ
Ioannis XXIII. constitutis appendi, siuè
affigi non potuisse, & per consequens ex
quo deleta fuerant, reponi non debere;
& huius sententiæ fuit Dominus Patriar-
cha Gradenſis, & alij, qui plures quàm al-
teri sententiæ adhæserunt, dicentes, nisi
Angelus Corrario personaliter veniat, ip-
sius arma ibidem non debere depingi. Su-
per hoc tamen, & super eo, quod in se-
cundâ sessione 17. Mensis Decembris ce-
lebrandâ fiendum erat, quod etiam pro-
po-

positum fuerat, dixerunt congregati, se
velle deliberare.

Initio Ianuarij anni 1415.

Ultimò petit Dominus Rex per Conci-
lium sibi consuli accelerato responso, quid
aut qualiter respondere debeat Nuntijs
Angeli Corrario ad petita in scriptis, & in
præsenti cedulâ, quam V. P. assignari man-
dauit designata, vt suprà in alio folio &
fine alterius marginis.

Ex quâ quidem cedulâ variæ inter Do-
minos sententiæ & disceptationes ortæ
sunt. Alij quidem asseruerunt, saluum con-
ductum liberum ijs esse dandum, & licen-
tiam Fratri Ioanni Dominici conceden-
dam, cum capello rubeo ingrediendi: &
huius sententiæ fuit Reuerendissimus Do-
minus D. Petrus tituli Sancti Grisogoni
Presbyter Cardinalis Cameracensis, & qui-
dam alij. Alij verò asseruerunt, quòd ne-
dum licentia cum capello rubeo ingredi-
endi Constantiam tribuenda erat prædi-
cto Fratri Ioanni Dominici, imò ne ipse
suus Collega, nec Oratores Petri de Lunâ
audiendi erant, & per consequens saluum
conductum eis dari non debere, maximè

*Petit Rex Roma-
norum à Patri-
bus consilium, an
Legatis Gregorij
XII. saluū con-
ductum tribueret,
& Ioannem Do-
minici cum ca-
pello rubeo tam-
quā Cardinalem
Constantiam in-
gredi permitte-
ret, & quidnam
Patres huius de re-
bus senserint.*

Ec 2

cum

cùm per responsiones Petri de Lunâ , & Angeli Corrariorum factas eidem Domino Regi Romanorum non constaret de aliquâ bonâ intentione ipsorum ad vnionem Ecclesiæ Sanctę Dei, imò per eorum responsiones præsumi poterat, quòd Oratores prædicti non veniebant nisi ad cauillandum, subterfugiendũ, & tergiuersandum, ac impugnandum Sacrum Concilium Pisani: nec erat conueniens, quòd vnus, qui erat schismaticus & hæreticus, & ab Ecclesiâ præcisus, videlicet Frater Ioannes Dominici admitteretur vt Cardinalis in loco Concilij: & huius sententię fuit Reuerendissimus Dominus D. Antonius tituli Sanctę Cæcilię Presbyter Cardinalis de Challant. Quamquàm autem varię super prædictis essent sententię, pro maiori tamen parte in hoc conuenerunt, quòd saluus conductus petitus eis dari deberet: nihil tamen illo manẽ super hoc conclusum extitit propter varias opiniones & sententias congregatorum.

22. Ianuarij eiusdem anni 1415.

Ioannes Dominici ingreditur Constantiam cum capello rubeo tam-

Die Martis 22. Mensis Ianuarij Dominus Frater Ioannes Dominici tituli Sancti Mar-

Marci Presbyter Cardinalis Ragusinus vt Cardinalis, & cum capello rubeo medius inter Dominos Ducem Bauariæ & Ducem Bigæ, ac Dominus Ioannes electus Constantinopolitanus in habitu Prælati cum capello nigro sic in obedientiâ Gregorij nominati, sequentibus eos Dominis Wormaciensi, Spirensi, & Verdensi Episcopis in obedientiâ dicti Gregorij persistentes, qui omnes prædictis Legatis dicti Gregorij extra Constantiam obuiauuerant, Ciuitatem Constantiæ sunt ingressi, in Conuentuque Heremitarum Sancti Augustini, qui pro habitatione Gregorij, & suorum assignatus fuerat, collocati sunt.

I I.

De ijs, quæ spectant ad Decretum primum sessionis quartæ.

28. Martij anni 1415.

Eâdem die post Vesperas Reuerendissimi Patres Domini Iordanus Episcopus Albanensis de Vrsinis, ac Guilielmus tituli Sancti Marci Presbyter, & Amedeus Sanctæ Mariæ Nouæ Diaconus de Salucijs, qui fuerant pro parte Sacri Collegij ad

Do-

quam Cardinalis,
& Ioannes electus Constantinopolitanus cum capello nigro tinquam Prælati.

Cardinales d Sacro Collegio ad Ioannem missi redeunt Constantiã, & eodem die de a fero altercatio habita est, cuius etiam meminist Theod. de Niem in vita Ioannis XXIII.

Dominum nostrum Papam Legati destinati, nec non Alamannus tituli Sancti Eusebij Pisanus, atque Antonius tituli Sanctæ Cæciliæ de Challant Presbyteri, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales rediuerunt à Domino nostro Papâ in Schaffusâ morante: fueruntque omnes de eorum reditu valdè contenti sperantes quòd bona noua portarent, propter quorum reditum sessio, quam in crastinum Nationes facere deliberauerant, prorogata est, quatuorque ex prædictis Cardinalibus illo ferro cum Domino Rege & alijs Cardinalibus, qui Constantiæ remanserant, ac Deputatis Nationum in Concilijs tempore longo fuerunt; Dominus autem Cardinalis de Vrsinis labore itineris fatigatus interesse non potuit. Dixeruntque prædicti quatuor Cardinales, quòd in crastinum bona noua de sincerâ intentione Domini nostri Papæ referrent. Quibus responsum est pro parte ibidem existentium, quòd si bonam intentionem haberet ipse Dominus noster Papa, non fecisset mandatum Curialibus, quòd sub pœnâ excommunicationis, priuationis Beneficiorum & Officiorum eum infrà sex dies sequi deberent,

berent. Quibus replicatum est, quòd super hoc prouideri poterat, attento quòd terminus nondum erat elapsus, & ipsi Domini Cardinales super hoc mandatum habebant: hanc tamen replicatione non obstante illo sero inter eos altercatio facta fuit.

28. Mensis Martij anni 1415.

Die Iouis 28. Mensis Martij conuenientibus in Palatio Episcopali Constantiensi Domino Rege Romanorum, Dominis Cardinalibus, Nationibus, & Oratoribus Regum, & Principum, Dominorum, ac Vniuersitatum, Reuerendissimus Pater Dominus Cardinalis Pisanus nomine aliorum suorum Collegarum, & pro parte Domini nostri Papæ Ioannis XXIII. exposuit, qualiter Dominus noster Papa paratus erat constituere suos Procuratores omnes & singulos Dominos Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales ad renunciandum Papatui in omnibus casibus cedula vltimò per ipsum facta. Ita quòd, si tres ex eis ad inuicem concordarent liberè cedere, possent & ipso nolente cedere. Et similiter volebat constituere octo Præla-

tos

Referunt Cardinales, quacumq; à Ioanne XXIII. obtinuerant pro bono unionis, quæ partim accepta fuere Nationibus, apud quas tumultuosè conclusum, quòd illis non obstantibus fieret sessio 4.

ros ex Nationibus , dummodò Nationes
 32. Prælatos nominarent : ita quòd tres
 ex dictis octo Prælati , si ad inuicem
 concordauerint , cedere possint. Item ,
 quòd Dominus noster Papa stabit propè
 Constantiam per vnam vel duas dietas vs-
 que ad deliberationem Concilij. Item
 vult , quòd Concilium non dissoluatur , do-
 nec habeatur perfecta vnio in Ecclesiâ
 Sanctâ Dei . Item , quòd locus iste Con-
 cilij non mutetur sine deliberatione Con-
 cilij. Super quibus omnibus dictus Do-
 minus noster Papa paratus erat Apostoli-
 cas Bullas dare. Fuit etiam petatum pro
 parte Domini nostri Papæ per dictum Do-
 minum Cardinalem Pisanum , quòd dare-
 tur bona securitas Domino nostro Papæ
 de suâ personâ non offendendâ , & de non
 mouendo guerram contra Ducem Austriæ ;
 & si hæc duo non fierent , nulla prædicta-
 rum oblationum diceretur facta fuisse .
 Quæ omnia tamquam † ludicra & fictè
 pro parte Domini nostri Papæ oblata per
 Dominum Regem Romanorum , & alios
 ibidem astantes reputata fuerunt ; fuitque
 ibidem vnanimiter vociferatum : His non
 obstantibus fiat sessio , fiat sessio : propter
 quæ

† ludicra

quæ tam ipsâ die , quàm die Veneris sequenti altercationes maximæ fuerunt inter Dominos Cardinales & Nationes.

29. Mensis Martij anni 1415.

Die Veneris 29. Mensis Martij cùm prædictæ tres Nationes, videlicet Germanica, Gallicana, & Anglicana deliberassent sessionem celebrare in crastinum, & capitula, quæ volebant in eâ statuere, Domini Cardinales in Palatio Episcopali Constantiensi conuenientes habitâ inter se deliberatione obtulerunt Domino Regi ibidem cum eis conuenienti pro parte Domini nostri Papæ vltra supradicta infra-scriptas oblationes, quòd Dominus noster Papa paratus erat, ipsum Regem vnâ cum Dominis Cardinalibus Procuratores ad renunciandum Papatui constituere, ita quòd si duo ex Dominis Cardinalibus simul cum ipso Domino Rege concordarent, Papatui cedere, possent ipso nolente cedere. Item, paratus erat ipse Dominus noster Papa Curiam suam † sine deliberatione Concilij hinc transferre. Item obtulerunt dicti Domini Cardinales, quòd ipsi parati erant sessioni in crastinum celebrandæ

Cùm statuissent Nationes, excepta Italica, sessionem quartam celebrare in crastinum, & capitula de potestate Ecclesiastica edere, plura pro parte Ioannis XXIII. offeruntur à Cardinalibus, & quid ad sessionem venientium de potestate Ecclesiastica non ederentur.

† adde ion

Ff in-

interesse, dummodò non fierent, neque statuerentur alia capitula, nisi capitula infra scripta, quibus sic oblatis Dominus Rex receptis capitulis infra scriptis dixit, se iturum ad Nationes in Claustro Sancti Francisci congregatas, & cum eis prædicta capitula conferre velle, & eis postea respondere.

*Novus Ioannis
XXIII. recessus
fugientis à Scaffusa.*

Eâdem die venit novum de Scaffusâ Constantiam, qualiter Dominus noster Papa timens, ne Dominus Rex Castrum Scaffusæ obsideret, inde horâ nonâ ante Meridiem nullo Cardinali sociatus cum paucis ex suâ familiâ sub ductu Ducis Austriæ recesserat, & versùs Friburgum perrexerat.

*Rex Romanorum
operam adhibet,
ut Nationes capi-
tula de potestate
Ecclesiastica ses-
sione 4. omittant.*

Eâdem die horâ tardâ Dominus Rex à Nationibus ad dictos Cardinales rediens retulit, quòd Nationes super infra scriptis capitulis tantùm in sessione statuendis non potuerant concordare. Sed obtinuerat ab eis, quòd sessio usq; ad horam decimam prorogaretur, & in crastinum usque ad illam horam viderent, si possent ad inuicem concordare.

30. *Mensis Martij anni 1415.*

*Gesta Cõstantien-
si Concilij in 4.
Codicibus Manu-
scriptis habent*

Die Sabbati, quæ fuit dies Sabbati sancti, penultima Mensis Martij, horâ septimâ

ma ante Meridiem conuenientibus in Palatio Episcopali Constantiensi Domino Rege Romanorum, Dominis Cardinalibus, & Nationibus, fuit plurimum super infrascriptis, & alijs capitulis altercatum. Vniuersitas etiam Parisiensis multum insistit apud Regem, ne contra Ducem Austriæ moueret guerram, dicentes, quod si guerra moueretur, dubitandum erat, quod Concilium † non dissolueretur. Sed Rex secundum in hoc semper exhibuit: & tandem Domini Cardinales cum Nationibus super ipsis capitulis non valentes concordare, fuit incepta Missa pro sessione celebranda. Tunc Dominus Rex iterum ad Dominos Cardinales ingressus est, & habito cum eis aliquali colloquio, Domini Sancti Marci, & Florentinus Cardinales cum ipso Rege exeuntes, primam Capellam Ecclesiæ Constantiensis sunt ingressi, iusseruntque ad se vocari Deputatos Nationum, iam in Choro paratos existentes pro sessione celebrandâ; quibus venientibus habita fuit non modica disceptatio inter Dominum Regem, Dominos Cardinales, & Deputatos Nationum super capitulis prælibatis: & tandem Diuino Flamine inspi-

hoc die: Quia Cardinalibus adhuc non fuerat plenè aperta materia agendorum in illa sessione, nec etiam Ambassadoribus Regis Franciæ, præfati Cardinales, & Ambassadors erant deliberati non interesse in sessione. Et licet Rex multum instaret apud Cardinales, quod interessent, tandem iam Prælati sederent in Concilio cum, Mitris, & Pluralibus, Rex tractauit cum Cardinalibus, & per eius medium, adhibito quodam notario in illa sessione, Cardinales consenserunt interesse, & fecerunt, quod etiam interfuerint Ambassadors Regis Francorum, cum quibus Cardinales se coniunxerunt, & illi cum Cardinalibus.

† *dele non*

rante in vnam sententiam conuenerunt, quòd tantum capitula infrascripta in dictâ sessione statuerentur. Fuit ergo dicta sessio de consensu & voluntate Domini Regis, & omnium Dominorum Cardinalium in Constantiâ existentium, quatuor Nationum, & Oratorum Regum & Principum celebrata, & omnes Cardinales in Constantiâ existentes, qui non erant infirmitate grauati, interfuerunt: cui sessioni Reuerendissimus in Christo Pater Dominus Iordanus Miseratione Diuinâ Episcopus Albanensis Cardinalis de Vrfinis præfedit, & Reuerendus Pater P. Dominus Ioannes Patriarcha Antiochenus Missam celebrauit. Quâ finitâ Reuerendissimus in Christo Pater Dominus F. Miseratione Diuinâ Sanctorum Cosmæ & Damiani Diaconus Cardinalis Sacro Constantiensi approbante Concilio legit capitula infrascripta.

Quarta sessio.

*Præfatio sessionis
quartæ.*

In Nomine Sanctæ & Indiuiduæ Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. Hęc Sancta Synodus Constantiensis & Generale Concilium faciens pro extir-

tirpatione præsentis schismatis, & vnione
ac reformatione Ecclesiæ Dei in Capite,
& in membris fiendâ ad laudem Omni-
potentis Dei in Spiritu Sancto legitimè
congregata, ad consequendum facilius, se-
curius, vberius, ac liberius vnionem ac re-
formationem Ecclesiæ Dei, ordinat, diffi-
nit, statuit, decernit, & declarat, vt sequi-
tur :

Et primò, quòd ipsa in Spiritu Sancto
legitimè congregata Generale Concilium
faciens Ecclesiam Catholicam militantem
repræsentans potestatem à Christo imme-
diatè habet, cui quilibet cuiuscumque
status vel dignitatis, etiamsi Papalis exi-
stat, obedire tenetur in his, quæ pertinent
ad fidem & extirpationem dicti schisma-
tis.

*Primum Decre-
tum sessionis 4.*

Item, quòd Dominus noster Ioannes
Papa XXIII. Romanam Curiam, & Of-
ficia publica illius, seù illorum Officiarios
de hac Ciuitate Constantiensi ad alium,
non mutet, [*Ec. vt Decreta in editis ses-
sione quartâ, post qua immediatè legitur
in Regeſto:*]

In

Quæ eadem sessione 4. exhibita sunt à Cardinalibus, & inter ea unum, quod Nationes suspenderent ad tempus materias, Quæ magnas habent difficultates, & maturam exigunt deliberationem.

In Concilio Constantiensi exhibita penultima Martij videlicet die Sabbati sancti.

Sequuntur quædam prouisiones utiles pro accelerandâ vnione, quas offerunt Domini Cardinales, qui sunt hîc, se curaturos, vt fiant per Dominū nostrum Papam.

Primò, quòd Dominus noster dabit Bullam, quòd hoc Concilium non dissoluetur, nec mutabitur ab isto loco, sine consilio Concilij.

Item, quòd Domini de Concilio faciant formam procuratorij, & ipsi Cardinales facient, quòd Dominus noster acceptabit in omnem casum, quo tenetur cedere secundum cedulam super hoc confectam.

Item, quòd Concilium eligat constituendos in Procuratores in certo numero de singulis Nationibus vsque ad 30. vel 40., de quibus Dominus noster eliget octo vel duodecim, quos constituet vltra Dominum Regem Romanorum, & Dominos Cardinales, quos etiam constituet Procuratores secundum formam alterius cedulæ traditæ per Dominos Cardinales, quos etiam constituet vltra Dominum Regem Roma-

no-

norum & Dominos Cardinales, quos etiam constituet Procuratores secundum formam alterius cedulae traditae per Dominos Cardinales singulis Nationibus: & erit forma, quod ex Dominis Cardinalibus tres vel duo cum Domino Rege Romanorum, & ex praedictis de Concilio tres de tribus Nationibus, qui etiam sine Cardinalibus poterunt exequi cessionem.

Item, quod oblata per quinque Dominos Cardinales pro parte Domini nostri, quae data sunt in cedula ut supra, si videntur aliqua addenda, vel corrigenda, reddunt se certos, & ita habent a Domino nostro, quod ipse etiam approbabit, & Bullas super eis dabit.

Item, de Curia Romanorum offerunt se providere per modum alias dictum taliter, quod per hoc non praedudicabitur Concilio.

Item, promittent Domini Cardinales, qui sunt hic, quod si contingat casus mortis Domini nostri Papae, non eligent alium, usquequo videatur, an per viam cessionis aliorum supervientium possit dari pax Ecclesiae: & si videretur Concilio utiliter, quod aliquis eligeretur, obligabunt
eum

eum ad viam cessionis procurandam, & faciendam in omnibus, prout obligatus est Dominus noster cum constitutione Procuratorum in simili formâ.

Item, interim quousque videatur, an per viam cessionis possit dari pax Ecclesiæ, non consentietur, quòd creentur novi Cardinales.

Item generaliter offerunt, quòd omnia, quæ deliberabit Concilium esse vtilia & opportuna ad expeditionem vnionis supradictæ, procurabunt per Dominum nostrum Papam expediri etiam sub Bullâ.

Nota. Præmissis attentis videtur attendendum circa prædicta, quæ directè respiciunt ad vnionem Ecclesiæ, suspensis ad tempus alijs materijs, quæ habent magnas difficultates, & maturam exigunt deliberationem.

Item, videtur omninò prouidendum de securitate Domini nostri ante cessionem, & post, & promissione status sui post cessionem.

Item de Guerris, quòd cessent.

III.

*Ea, quæ spectant ad sessionem quintam.**Die 6. Aprilis 1415.*

Die Sabbati sextâ Mensis Aprilis, cum per prius inter Dominos Cardinales, & Nationes altercatum fuisset super correctione & emendatione capitulorum in præcedenti sessione statutorum, tandem ordinatum & conclusum est, quod supradicta capitula modo infra scripto corrigerentur. Conuenientibus itaque dictâ die Gloriosissimo Principe Domino Sigismundo Romanorum & Hungarorum Rege semper Augusto, Reuerendissimis Dominis Cardinalibus Constantiæ existentibus, cæterisque Principibus, Prælatibus, Regum, Principum, ac Minorum Oratoribus, & Procuratoribus, & alijs in Sacro Constantiensi Concilio existentibus in Ecclesiâ Cathedrali Constantiensi, præmissâ per Dominos Cardinales, & Oratores Regis Franciæ protestatione in Camerâ Paramentorum Palatii Constantiensis secretè factâ, quod propter scandalum euitandum ad sessionem ibant, non animo consentiendi

G g

his,

Addantur in Regesto quedam a-lia, quæ Gestis in quatuor MSS. Codicibus his verbis breuiter exhibent: post sessionem 4. Fuit per Cardinalem Florentinum super hoc cum aliquibus Deputatis aliquantulum disputatum: finaliter Concilium voluit ex integro dictas definitiones ad longum iterum in illa sessione pronuntiare. Et fuit facta sessio die Sabbati post Pascha, quæ fuit sexto Aprilis, in qua sessione iterum maior pars Cardinalium faciebat difficultatem intercessendi: omnes tamen præter infirmos postea venerunt ad sessionem, & præfente Rege Romanorum in Imperialibus insignijs, Præsidente Cardinale de Vrsinis Episcopo Albanensi, & celebravit Missam Archiepiscopus Rhemen-sis. Fuerunt pronuntiata definitiones sequentes per electum Poznanensem Polonum, quia Cardinalis Florentinus illas

voluit pronun-
tiare.

his, quæ audiuerant in ipsâ statui debere, maximè quòd Dominus noster Papa, & alij in Concilio existentes in plenâ securitate fuerant, quorum plura statuta non sunt, sed ad sessionem aliam reseruata: tandem quinta sessio celebrata est, Reuerendissimusque in Christo Pater Dominus Iordanus Episcopus Albanensis Cardinalis de Vrfinis in ipsâ sessione præfedit, & Reuerendus in Christo Pater Dominus Andreas Laschari electus Poznaniensis post finitum Officium pronuntiauit capitula infra scripta:

Quinta sessio.

In Nomine Sanctæ & Indiuiduæ Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. Hęc Sancta Synodus Constantiensis Generale Concilium faciens pro extirpatione præsentis schismatis, & vnione, ac reformatione Ecclesiæ Dei in Capite & in membris ad laudem Omnipotentis Dei in Spiritu Sancto legitimè congregata ad consequendum faciliùs, securiùs, vberiùs, & liberiùs vnionem, & reformationem Ecclesiæ Dei ordinat, diffinit, statuit, decernit, & declarat, vt sequitur.

Et

Et primò declarat, quòd ipsa in Spiritu Sancto legitimè congregata Generale Concilium faciens, & Ecclesiam Catholicam repræsents potestatem à Christo immediatè habet, cui quilibet cuiuscumque status, vel dignitatis, etiamsi Papalis existat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem præsentis schismatis, & generalem reformationem Ecclesiæ Dei in Capite & in membris.

Item declarat, quòd quicumque cuiuscumque status, etiamsi Papalis existat, &c. [*ut in editis sessione quinta.*]

Duo Decreta de potestate Ecclesiastica.

EX QUATVOR MANVSRIPTIS CODICIBVS
GESTA CONSTANTIENSIS
CONCILII CONTINENTIBVS.

I.

De querelis Cardinalium, apud Nationes interpositis, quòd sine ipsorum deliberatione post sessionem secundam cuncta in Concilio peragerentur.

Die 2. Maij 1415.

CARDINALES autem licèt præsentés in sessione fuerunt, numquam illam

Sessione septima aguntur quædam contra Ioannem XXIII. in-

G g 2

for-

*consultis Cardi-
nalibus, qui se
contemptui habe-
ri conquebantur.*

formam viderant, eodem enim die circa horam septimam de mane fuit data eis copia ad deliberandum super illâ, cum iam plures Prælati sederent, & immineret relatio nouorum fienda Regi & Deputatis Nationum in Sacristiâ, in quâ relatione præsentés fuere, nec poterant illam formam videre, cum statim factâ relatione peruentum est ad sessionem, quæ iam parata erat: & ita penè in omnibus Decretis Concilij factum est, Cardinalibus ita arcto & breui tempore ostensa sunt Decreta iam conclusa in Nationibus, vt non fuerit in eorum potestate super illis sufficienter deliberare, imò in magnum contemptum habiti sunt.

*Frustra petie-
runt suffragium
in sessionibus pu-
blicis à Nationū
suffragijs distin-
ctum.*

Plures conquesti sunt Cardinales de contemptu, & finaliter petiuerunt, quòd cum essent in Concilio quatuor Nationes, vna Angliæ, in quâ non erant viginti capita, de quibus tres solùm Prælati, & Cardinales essent sexdecim, & alij futuri, de quibus plures magni & insignes Doctores, propter dignitatem Collegij habeant vocem & auctoritatem tantam, sicut Natio Anglicana. Quod fuit recusatum, & dictum, quòd venirent ad suas Nationes, ita

Constantiensis Concilij. 235
ita quòd nullam habent auctoritatem.

I I.

De sententia contra Ioannem XXIII.

14. Maij 1415.

Quâ sententiâ lectâ surrexit Cardinalis Sancti Marci, qui audiuerat in legendo, quòd Concilium declarabat notoria crimina proposita per Procuratorem Concilij contra Papam, & super illis tamquam super notorijs procedendum, & dixit, quòd attenderet Concilium, quòd Procurator Concilij proposuerat, vt in citatione continebatur, crimen hæresis & fautoriae schismatis, & alia quædam, de quibus non constabat. Neque idem Cardinalis credebatur illa esse notoria, eratque periculum ita decernere, & ob hoc postmodum illa sententia correctâ fuit in formâ præscriptâ.

Post hæc processum est ad examinationem testium per Commissarios propter Cardinalem Sancti Marci, qui grauiter ægrotabat, & ægrotauit per mensem.

Inter hæc Rex, Cardinales, & Deputati, pluresque alij tractauerunt materiam,
quòd

*Concilium tenta-
uit damnare Io-
annem tamquam
schismaticum &
hæreticum, que
crimina probata
non fuisse, monet
Cardinalis San-
cti Marci.*

*Rex, Cardinales,
& Deputati Na-
tionum cum plu-
ribus Patribus a-*

*gunt de obtinendo
consensu Ioannis
XXIII., &
quòd renuntiaret
Papam.*

quòd Papa consentiret sententiæ suæ de-
positionis, & ex abundanti renuntiaret,
& fuit ordinatum, quòd aliqui Cardinales,
videlicet de Vrsinis, Cameracensis, de
Thallanco, Saluciarū, & Florentinus irent
ad Papam, qui erat detentus in Oppido
Selle ad duo milliaria, non tamen ex parte
Concilij, sed Collegij ad persuadendum
sibi contenta in dictâ cedulâ. Qui iuerunt:
& Papa consensit in formâ cedulæ, cuius
renor sequitur.

Die 24. Maij 1415.

*Ioannes XXIII.
requisitus à quin-
que Cardinalibus
ad eum missi, se
acquieturū sentē-
tiæ Concilij eam-
que ratificaturū
promittit.*

Anno Domini 1415. Indictione 8. die
24. Mensis Maij in Oppido Sellæ Con-
stantiensis Diocesis Dominus Ioannes Pa-
pa XXIII. auditis Reuerendissimis Pa-
tribus Dominis Cardinalibus, scilicet de
Vrsinis, Cameracensi, de Thallanco, Salu-
ciarum, & Florentino ibidem in præsen-
tiâ ipsius Domini Papæ constitutis, qui ad
eum ex parte Collegij venerunt, & per
eundem Dominum Papam lectâ quâdam
cedulâ, quæ fuit aduifata super modo pro-
cedendi ad sententiam in inquisitione,
quam formauit Sacrum Concilium Con-
stantiense contra ipsum Dominum Papam,
di-

dixit atque respondit, qualiter miserat ad dicendum certis Prælati dicti Sacri Concilij per Venerabiles Fratres Fratrem Vitalem Tolonensem, & Fredericum Augustensem Episcopos, atque dilectum filium Magistrum Fiton Sarisberiensis Canonicum, quod volebat, & præsentialiter vult in omnibus stare, & se conformare omni ordinationi, deliberationi, & determinationi dicti Sacri Concilij; quodque sic, ut præfertur, misit ad dicendum, ut dictis Dominis Cardinalibus dicit, spondet, & promittit prompto corde, animoque volente, quod facere vult bonâ fide; & in casu, quo † Prælati dicto Sacro Concilio, quod ipse Dominus Ioannes cedat Papatui, paratus est stare iuxta deliberationem & voluntatem dicti Sacri Concilij, & in his omnem securitatem sibi possibilem vult dare, quod numquam per se vel per alium directè vel indirectè veniet contra ipsam cessionem. Porro si omninò dictum Sacrum Concilium voluit procedere ad sententiam, scilicet amouendo eundem Dominum Ioannem à Papatu, affirmat, quod non vult reclamare, nec reclamabit contra dictam sententiam proferendam, quin
imò

† aliquid deest,
scetamen habetur
in M. SS. Cod.

imò ipsam ratificabit & approbabit, & eandem acceptabit, & in quantum in se fuit, confirmabit, & omni modo, viâ, & formâ, quibus melius & vtilius dicto Sacro Concilio videbitur expedire. &c.

Ego Ioannes Papa XXIII. prælibatus prædicta per alium de mandato meo scripta approbo, confirmo, ac spontè & libere volo adimplere cum effectu, & ad robur præmissorum manu propriâ me subscripsi.

Die 20. Maij 1415.

Post sententiam depositionis sessione 12. lectam Concilium misit ad Ioannem, qui illi acquieuit, & Papatui renuntiavit.

Quâ sententiâ lectâ Concilium misit ad Papam detentum in Oppido Cellæ, & Papa sententiæ acquieuit, & ex abundanti etiam renuntiavit in formâ prædictæ cedulae superscriptæ.

I I I.

*De vnione obedientie Gregorij XII.
sessione duodecimâ factâ.*

Die 4. Iulij 1415.

Ioannes Dominici Legatus Gregorij XII. vnit se Concilio, sed præmissa noua eius conuocatione,

Cardinalis Ragusinus surrexit, & factâ honestâ præfatione cum themate, Quis est hic? & laudabimus eum, fecit enim mirabi-

bilia in vitâ suâ, quod applicuit Domino suo, & tandem auctoritate Domini sui Gregorij istud Concilium conuocauit, & auctorizauit, ac omnia in eo exinde gerenda, prout in cedulâ quam legit, cuius tenor talis est:

quam nomine Patrum Constantiensium accepit Archiepiscopus Mediolanensis.

Quia Sanctissimus Dominus noster Gregorius Papa XII. audiuit, & intellexit, atque multipliciter est informatus de celebri formâ huius Sanctæ Congregationis pro Generali Concilio Constantiensi in Christi nomine congregatę: idcirco idem Dominus noster auidus Ecclesiasticę vnionis & reformationis, ac extirpationis hæreticę prauitatis commissionem fecit, prout in eius litteris nunc lectis dignoscitur contineri. Cuius quidem commissionis & mandati vigore in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, auctoritate ipsius Domini nostri, quantum ad eum spectat, vt prædicta sancta vnio, reformatio, ac hæreticę prauitatis extirpatio, Deo auctore, meliorem sortiantur effectum, & vt sub diuersorum professione Pastorum descendentes Christiani in vnitate Sanctæ Matris Ecclesiæ, & caritatis vinculo coniungantur; istud Sacrum Concilium Generale conuo-

Nota quod Obedientia Gregori non habuit Concilium Constantiense pro Vniuersali.

Hh co,

co, & omnia per ipsum agenda auctori-
zo, approbo, & confirmo iuxta modum,
formam, & prout in litteris dicti Domini
nostri nunc lectis plenius continetur.

Consequenter Concilium per organum
Archiepiscopi Mediolanensis stantis altè in
pulpito cum quatuor Prælati quatuor Na-
tionum dictam conuocationem & auctori-
zationem admisit, prout in cedulâ, quam
legit, cuius tenor sequitur. Et responde-
runt quatuor Prælati, quòd quatuor Na-
tionibus placet; & Cardinalis Ostiensis pro
Collegio Cardinaliû, Placet. Et hoc nunc
primò responsû est ex parte Cardinalium.

EX REGESTO

IN DVOBVS CODICIBVS MANVSRIPTIS.

De vniõne Obedientiæ Benedicti XIII.

I.

*Epistola Francisci Narbonensis Episcopi
ad quinque Cardinales de vniõne
initâ cum obedientiâ Bene-
dicti XIII.*

*Epistola Narbo-
nensis Episcopi,
qua significat
mediante vniõne*

Reuere[n]dissimi Patres, & Domini præ-
cipui. Præmissâ recommendatione,
post-

postquam ultimò V. R. P. scripsi, superue-
nerunt hìc Ambassiatores Dominorum Re-
gum Castellæ, Aragonum, & Nauarræ, ac
Comitum Fuxi: eo quia à Domino Pe-
tro de Lunâ nihil vtile, & efficax pro pa-
ce Ecclesiæ potuit obtineri, nec amore,
nec terrore; ideò per eos apertus fuit alius
modus perueniendi ad optatum, videlicet
eiection ipsius à Sede Petri, & obedientiæ
sux vnio cū nostrâ. Et tandem post mul-
tas altercationes ad hęc hodie conuentum
fuit, & concordatum, quòd certis modis &
temporibus litteræ conuocationis nostræ
& suæ Obedientiarum ad Sacrum Conci-
lium Constantiense fient. Die autem di-
ctæ conuocationis adueniente, ad quam
sui Anticardinales citabuntur, etiam ad
electionem futuram faciendam, dicti Do-
mini Reges, & alij eis adherentes in Con-
stantiensi Sacro Concilio se vnient: ita
quòd ibidem per Dei gratiam erit Vni-
uersalis Synodus totius Christianitatis, quā
vnione sic factâ per ipsum Sacrum Con-
cilium sic formatum & unitum, citabitur
Dominus Petrus de Lunâ, vt ibi compa-
reat die certâ cessionem realem factururus,
ad quam de Iure Diuino & humano tene-

*cum obedientia
Benedicti XIII.
Concilium Con-
stantiense futurū
Vniuersale totius
Christianitatis.*

tur. Quòd si non venerit, vel veniens non
 cesserit, per sententiam Vniuersalis Conci-
 lij deiicietur, cui sententiæ sua Obedien-
 tia parebit; & sic sine grege remanebit.
 Deinde fiet electio vnionis Summi Ponti-
 ficis; & sic erit vnum ouile & vnus Pastor:
 prout hæc omnia, & quædam alia secreta
 & multum vtilia pro dicto negotio per
 Dominum Conradum de Susato in Sacra
 paginâ Magistrum harum portitorem, qui
 in omnibus vtpotè Ambaffiator Sacri Con-
 cilij interfuit, plenè scire poterunt P. V. R.
 quibus totum tractatum per extensum mi-
 sissim, sed decentiùs mihi visum est, quòd
 per Dominos meos Legatos Sacri Conci-
 lij illuc redeuntes, qui pro certo cum Se-
 renissimo Principe Domino Romanorum
 Rege labores verè magnos & multos, &
 quandoque dolores sustinuerunt, vobis o-
 stendatur, & omnia referentur, quàm per
 alium mittatur in eorum aliqualem offen-
 sionem. Altissimus vos conseruare digne-
 tur. Scriptum Narbonæ 13. Decembris.

I I.

Instrumentum Concordatorum Narbonæ.

*Ex Instrumento
 concordatorum*

Capitula sequentia per Serenissimum
 Do-

Dominum Romanorum Regem , & Dominos Legatos Concilij Constantiensis sic per eius Obedientiam nuncupati ab vnâ parte , & Dominos Ambassiatores Dominorum Illustrissimorum Regum , & Potentium aliorum Dominorum Principum Obedientiæ Domini Benedicti Papæ XIII. sic etiam per eorum Obedientiam nuncupati ab alterâ pro vnione in Sanctâ Dei Ecclesiâ consequendâ concordata extiterunt cum Dei adiutorio modo infra scripto.

Primò, quòd conuocatio fiat per Prælatos, cæterosque Viros Ecclesiasticos in dicto Concilio Constantiensi sic per eius Obedientiam, vt præfertur, nuncupato existentes, & congregatos de Regibus, & Principibus prædictis, Cardinalibus, & Prælatibus, cæterisque Viris de Obedientiâ dicti Domini Benedicti Papæ XIII. sic etiam per eius Obedientiam (vt præfertur) nuncupati, qui ad Generale Concilium debent, & sunt consueti vocari per litteras opportunas dictorum Dominorum de Concilio Constantiensi, quæ emanent ab eis sub nominibus generalibus, & sub denominatione tituli dignitatum, siuè nomi-

*Narbonæ super
vnione cum Obe-
dientia Benedicti
XIII. an. 1415.
inita, Primum
Capitulum de no-
ua conuocatione
Concilij, quòd ijs-
dem fere verbis
extat in Actis Co-
cilij sessione 20. :
ubi ab omnibus
Patribus iureiu-
rando confirma-
tum fuit.*

minum appellatiuorum, sine expressione propriorum nominum, vel propriarum dignitatum secundum formam hinc concordatam, & inferiùs ante secundum capitulum insertam: & quòd dictæ litteræ dirigantur nedùm ad Dominos Reges, Principes, & Cardinales, sed ad alios quoscunque Prælatos Obedientiæ prædicti Domini Benedicti: & quòd dicti Domini Reges, & Principes ipsius Obedientiæ sumant onus faciendi præsentari dictas litteras conuocatorias cuilibet in Regno & Principatu suo Prælati suæ ditionis; & specialiter Dominus Rex Aragonum sumat onus faciendi præsentari dictas litteras conuocatorias Regibus, & Principibus dictæ Obedientiæ ista capitula firmantibus: & quòd in dictis litteris conuocatorijs præfigatur terminus ad interessendum in Ciuitate Constantiensi pro vniendo se, & faciundo Concilium Generale vnà cum alijs ibidem congregatis, trium Mensium computandorū à die præsentationis dictarum litterarum fiendæ Domino Regi Aragonum in Perpiniano si fuerit, vel aliàs in Ciuitate Barchinonæ si fuerit præsens vel absens; & in casu absentia sufficiat præsen-

sentari litteras antedictas Vicario Regio, vel Consiliarijs dictæ Ciuitatis, aut maiori parti eorundem. Et vice versâ, quòd præfati Domini Reges, & Principes proximè dictę Obedientię Domini Benedicti facient litteras conuocatorias ad prænominos Prælatos, cæterosque Dominos de Concilio Constantiensi similes litteris conuocatorijs ab illis de Concilio vt præfertur, emanandis, vel per suos Ambassiatores, & Procuratores mittendos sufficienti potestate suffultos, ibidem in Constantiâ congregatos conuocabunt, hoc addito, & etiam intellecto, quòd litterę conuocationis mittantur ad Dominum Regem Aragonum sexaginta numero; scilicet viginti, quę dirigantur ad Serenissimum Dominum Regem Castellæ, & Prælatos Regni sui, & aliæ viginti, quę dirigantur ad Serenissimum Dominum Regem Aragonum, & Sicilia, & Prælatos Regnorum suorum, & decem, quę dirigantur ad Illustrissimum Dominum Regem Nauarræ, & Prælatos ipsius, & quinque, quę dirigantur Præpotenti Domino Comiti Armeniaci, & aliæ quinque, quę dirigantur Domino Comiti Fuxi, prout in eisdem litteris dicitur
se-

*Forma litterarū
sine mentione V-
niuersalis Conci-
lij, que inserta
est sessione 22. yf-
dem planè ver-
bis, ut videri po-
test in Tomis Cō-
ciliorum.*

seriosius contineri. Forma autem litterarū conuocationis prædictæ talis est: Miseratione Diuinâ Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Prælati, & cæteri in Constantiâ Prouinciæ Maguntinensis in Christi nomine congregati Illustri Principi Ferdinando Dei gratiâ Aragonum & Siciliæ &c. Regi Salutem, & Ecclesiasticam vnionem feliciter intueri. Quamquàm misericordiæ Domini neque mensuram ponere, neque eiusdem tempora diffinire possumus, in dies tamen quos diligit, castigans compertum habemus flagellat, ut in tentatione prouentum faciat, & probatos ampliori retributione prosequatur. Ipso siquidem permittente à 38. annis, & amplius populus eiusdem peculiaris, qui Christiano nomine gloriamur, afflictus fuimus pestifero & execrabili schismate præsentis, cuius occasione omnium penè benè viuendi modorum status confractus est. Ut cessaret Angelus percutiens, Altissimum exorauimus, & indefessè ad id sudores nostros & animos aptauimus, propitiatur populo misericors & miserator Dominus deprecamur, & secundùm multitudinem;

Cæ-

Cæli ac terræ corroboraret misericordiam suam super timentes se. Vnde, quamquam varios perpeffi fuerimus pro pace Ecclesiæ consequendâ labores, & per anni circulum & vltra, circa per 6. menses vacauerimus, nondum venit dies Domini, in quâ pace frui optabamus, verum speramus appropinquat in eius Auctore, quia arras ipsius reperimus. Nam Dom., qui Gregor. XII. in suâ Obedientiâ dicebatur, suâ sponte cessit: sic & Dom., qui Ioan. XXIII. dicebatur, facere voluit, atque fecit. Vt autem hoc idem faceret Dominus Petrus de Lunâ, qui Benedictus XIII. in suâ Obedientiâ nominatur, Legatos & Nuntios nostros ad Serenitatem Vestram, & ipsum cum Serenissimo Romanorum Rege, Venerabiles & Reuerendos Patres, & doctissimos Viros Archiepiscopum Turonensem, & alios Collègas destinaueramus. Qui quidem Dominus Petrus admonitus, rogatus, exhortatus, & requisitus humiliter, aptè, debitè, & iuridicè cessionem per ipsum Iure Diuino pariter & humano, ac aliàs multipliciter debitam facere noluit, sed hucusque distulit, atque differt in totius Ecclesiæ scandalum ad populi

Nota, quod Ioannes XXIII. cessisse dicatur Pontificatui.

Ii

Chri-

Christiani iacturam, & animæ suæ detrimentum: quam quidem cessionem ut faceret, per nos fuit dictus Dominus Petrus requisitus pluriès, & per Principes, & Communitates notabiles Obedientiæ suæ. Idcirco ut filij pij Matri suæ compatiētes nitimur, & quantum in nobis est, nisi fuimus pacem prædictam obtinere, & animos virtuosorum Virorum ad hoc allicere, quatenus in illo, qui est verus Ecclesiæ Sponsus, congregati vnà simul Matrem Ecclesiam diuisam vniamus, & indecentia quælibet, quæ prædicti schismatis occasione pullularunt, tollamus, & de medio auferamus. Hinc Serenitatem Vestram obsecramus per viscera misericordiæ Dei nostri, per asperionem sui pretiosissimi Sanguinis, & per pretium redemptionis nostræ exoramus, requirimus, & monemus, quatenus ob Dei reuerentiam, ad tractandum super infra scriptis vnà nobiscum veniatis, & subditos vestros, qui possunt & debent Concilijs Generalibus interesse, quos vnà vobiscum præsentibus conuocamus, moneatis, inducatis, & eosdem auctoritate à Deo vobis traditâ, quâ Potestatum culmina intra Ecclesiam Principi-

ci-

cipatus proprij decore tenetis , & de eâ-
dem Domino reddituri estis rationem iux-
tà dispensationis vobis creditæ modum ,
conuocetis , vt tali die &c. in Constantiâ
compareant ob schisma sedandum , vnio-
nem Ecclesiæ procurandam , reformatio-
nem ipsius Ecclesiæ tam in Capite , quàm
in membris complendam , & deiectionem
dicti Petri effectualiter faciendam ad ele-
ctionem vnici Romani futuri Pontificis
procedendum , & pro alijs causis & ratio-
nibus , quæ ad Generale Concilium de
Iure pertinent , & spectant : per hoc enim
populum , quem Christus suo sanguine
pretioso acquisiuit , in vnum ouile ad glo-
riam æternam consequendam aptaueritis ,
& debitum Deo & Ecclesiæ Matri Vestræ
reddideritis , æternæque retributionis pre-
mium consequi poteritis . Datum &c.

EX GESTIS MANUSCRIPTIS.

I.

*Testimonia Hispanorum, & Regis Scotia,
quibus indicatur, Concilium illud ante
unionem Obedientiæ Benedicti Ge-
nerale non fuisse.*

Ii 2

Die

Die 14. Iulij 1416.

Ex quatuor Manuscriptis Codd. Litteræ Regis & Reginae Castellæ ad Patres Constantienses, quorum Cœtum non vocant Concilium Vniuersale, sed Quatuor Nationum Congregationem.

Die Martis 14 Iulij venit vnus Nuntius Regis, & Reginae Castellæ, & attulit litteras eorundem ad Congregationem quatuor Nationum in Constantiâ, sic enim intitulantur litteræ, quæ die Mercurij sequenti lectæ fuerunt apud Deputatos, & continebant, quòd dicti Rex & Regina receperant litteras dictæ Congregationis exhortatorias veniendi, vel mittendi Constantiam pro vnione Ecclesiæ, cui rei adhuc vacare non potuerant obstante morte Regis Aragonum Tutoris Regis Castellæ, qui Regnum Castellæ, & Regem gubernabat, sed in proximo tempore mitterent ad Constantiam suos Nuntios solemnes super intentione ipsorum Regis & Reginae plenè instructos. Præfatæ autem litteræ lectæ solùm fuerunt apud Deputatos, & non in Concilio, neque in Nationibus, & Collegio Cardinalium, quamquàm in Deputatis fuerunt aliqui Cardinales. Fuerunt dictis Regi & Reginae rescriptæ responsales litteræ nomine Concilij, & sub Bullâ, non tamen expeditæ per Concilium . . .

In-

Interim per mensem vsque ad finem Septembris est actum per aliquos Deputatos cum Legatis Regis Aragonum, quod vellent se vnire cum Concilio, & cætera facere, quæ in capitulis præscriptis concordatis Narbonæ continentur, quia Legati multis rationibus institerunt, quod expectarentur Legati Castellæ, & super hoc inter partes per mensem disceptatum, & nihil conclusum. . .

Post hæc Legati Regis Aragonum dixerunt, quod vellent se vnire Concilio, non tamen reputare esse Generale Concilium, neque agi de rebus Concilij Generalis, donec venirent Legati Castellæ.

Die Lunæ auditus est in loco sessionis Nuntius missus ad Scotiam ad inuitandum & exhortandum Regem Scotiæ, qui tamen captius tenebatur à Rege Angliæ, (iam 12. vel circà annis detentus fuit) & Ducem Albanæ Gubernatorem Regni ad mittendum ad hoc Concilium, & procurandam vnionem Ecclesiæ, & erat Nuntius de Ordine Prædicatorum Baccalarius in Theologiâ Natiue Scotus, & retulit litteras dicti Ducis Albanæ Gubernatoris Scotiæ, quibus reuerenter, & per

ver-

Legati Regis Aragonum nolunt se vnire Concilio Constantiensis, nisi post aduentum Legatorum Regis Castellæ.

Idem Legati Regis Aragonum offerunt se vnire, nolunt tamen agnoscere Concilium esse Generale, neque agi de rebus ad Concilium Generale spectantibus ante aduentum Legatorum Castellæ.

Litteræ Proregis Scotiæ ad Congregationem in Constantia datæ 4. Nouembris 1416., quas Nuntius attulit 12. Ianuarij 1417.

Hic deest aliquid.

verba singularis numeri affectum habere ad vnionem Ecclesiæ, & se recommendat Concilio, quod vocat Congregationem in Constantiâ, & pollicetur se missurum Legatos cum plenâ potestate ad omnia, quæ ad vnionem Ecclesiæ pertinebunt. Forma verò litterarum talis est.

Reuerendissimi, Reuerendique Patres, Doctores egregij, spectabiles Domini, cæterique deuoti Viri pro vnione S. Matris Ecclesiæ in Ciuitate Constantiensi congregati, quorum omnium cor vnum, & anima vna in Domino. Qui igitur &c.

I I.

De protestatione, quam fecerunt Cardinales contra Decretum sessionis decima quartæ de non eligendo sine assensu Concilij Pontifice.

Anno 1417.

† periculum.

Vbi Nationes ceperant agere de materia reformationis, Cardinales statim arripiunt materiam electionis, & ne obesset Decretum sessionis 14. de non eligendo Pontifice

His diebus post eiectionem Petri de Lunâ, infra decem dies, Cardinales attendentes Constitutionē, Vbi † maius. de electione in 6. & alia Iura, & etiam Decreta Concilij super electione Papæ hâc vice, per quæ Concilium decreuit electionem

nem fiendam modo, & formâ, loco, tempore, & materiâ per Concilium ordinandis, & pœnas terribiles imponit contrarium facientibus, suspenditque omnia Iura positiua in illâ materiâ. Licet dicti Cardinales non reputarent illa Decreta valere propter opiniones Doctorum ita dicentium; noluerunt tamen illa publicè impugnare, neque statim vti Iure scripto in electione Papæ: sed desiderantes, quòd electio fieret in concordia totius Concilij; quia tamen rerum euentus incertus est, & multa machinantur occultè in facto electionis, noluerunt tacitè, vel expressè renuntiare Iuri scripto. Propter quod fecerunt protestationes in omnibus Nationibus mitiores, quàm potuerunt, per quas posset Ius eorum conseruari, & nullus de Concilio deberet exasperari, aut commoveri: & fecerunt in formâ sequenti.

*nisi cum consensu
Concilij, contra
Decretum illud
protestantur apud
omnes Nationes.*

Protestatio Cardinalium.

Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales non volentes per infra scripta, vel dicenda, reformationem Ecclesiæ impedire quomodolibet, vel differri, attendentes, de præsentī Romanam Ecclesiam vacare, & apud om-

omnes vacari censerī, cuius diuturna vacatio damnosa plurimum, & periculosa existit, vniuersumque populum Christianum futurum Summum Pontificem ingentibus desiderijs expectare, se paratos offerunt ad omnia facienda, quæ ipsis pro electione Romani Pontificis siuè de Iure scripto, siuè ex oblatione modi electionis per eos Sacro Concilio factâ, aut alias quocumque modo faciendâ incumbunt, & dicunt, quòd per eos non stat, neque stabit, quò minùs omnia illa debito tempore faciant, & illa facerent, si nulla eis fuissent & essent, prout fuerunt & sunt opposita obstacula, propter quæ illa faciendi non habent liberam facultatem, prout de Iure habere deberent. Et hæc dicunt & offerunt, ne quid eis negligentia, vel defectus circà electionem prædictam valeat imputari, aut præiudicium generari. Rogant autem & exhortantur, quòd ad reformationem prædictam taliter procedatur, quòd prætextu illius negotium electionis non impediatur, aut diù differatur. Et hæc ego Procurator dictorum Reuerendissimorum Dominorum Cardinalium, & illorum nomine vestris Paterni-

nitatibus, & Dominationibus intimo, offero, exhortor, & rogo, & hæc intimarem toti Concilio, si possem illud reperire congregatum.

Dictam protestationem fecerunt in qualibet Natione per duos Cardinales, & Procuratorem, cum duobus Notarijs Nationis Italicæ: in Gallicanâ tamen fuit Notarius Ioannes Hucardi Notarius illius Nationis.

III.

Alia protestatio ex parte trium Nationum, ac etiam Collegij Cardinalium.

Die 11. Septembris 1417.

Audite hæc omnes gentes, auribus percipite, qui habitatis Orbem, & attendat vniuersa fidelium Ecclesia, quæ iam quadraginta annis in deserto schismatis & diuisionis inter se sub diuersis Ducibus velut Ecclesiæ Capitibus mansit afflicta, quæ cum in hoc Sacro Generali Concilio Constantiensi terram promissionis intrasse crederetur, & iam sublatâ Caputum pluralitate monstruosâ, membrisque corporis Ec-

Post varias altercationes pro Deputatis in materia electionis, Cardinales, & 3. Nationes hanc protestationem emisserunt die 11. Septembris, eamque, non obstante Germanorum, & aliorum Regi Romanorum adherentium tumultu, legiti in Ecclesia Constantiensi Cardinalis Pisenus.

Kk

cle-

*Romanus Pontifex
Caput & Pastor
Ecclesie, ac
Iesu Christi Vi-
carius.*

clesiæ iam in vnum reductis, corpus ipsum Ecclesiæ per vnus Capitis assumptionem, vnici videlicet Pastoris, & Vicarij Iesu Christi perfectè reintegrari speret, & Sponsam Sponsi sui thalamum introire quietis & pacis, oblatâque iam & aperta viâ planâ per Dominos S. Romanę Ecclesiæ Cardinales, per quam verus & indubitatus Sponsus Ecclesiæ Christi Vicarius haberi poterat; videlicet quòd ad eligendum Summum Pontificem aliqui de singulis Nationibus cum Cardinalibus per Sacrum Concilium deputarentur, quorum tamen numerus Cardinalium numerum non excederet, & aliàs prout in cedula oblatâ super hoc continetur. Ecce iam, Sponsa lugente differtur, ecce nouę discordiæ, & ab illâ viâ planâ deuię suscitantur. Licet enim illa via per Dominos Cardinales omnibus in hoc Sacro Concilio Nationibus, & Congregationibus, quæ per Nationes fiunt, oblata extiterit, & tres Nationes Italiæ videlicet, Galliæ, & Hispaniæ, quæ faciunt multò maiorem & sanio-rem partem Concilij, & vltra dicti Domini Cardinales illam acceptauerint, & iustam, sanctam, & ad perfectam vnionem

nem Ecclesiæ efficacem reputauerint, & reputent: ista tamen Natio Venerabilis Germaniæ super hoc sæpius interpellata respondere noluit, imò respondere iam tribus mensibus distulit. Considerantes autem præfati Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, qui præfatam viam obtulerunt, & dictæ tres Italiæ, Galliæ, & Hispaniæ Nationes, & attendentes Ecclesiam apud omnes vacare, & iam diù vacauisse, quàmque sit periculosa, quàmque damnosa Sedis Apostolicæ, ac Vniuersalis Ecclesiæ præsens vacatio, & quòd propter communia & nota pericula, atque damna spiritualia, tamen maiora & periculosiora his temporibus imminent, renouandi videlicet deterioris, & penè insanabilis schismatis, cum vulnus iteratum tardiùs sanatur, eò maxime quòd Clerus, & populus nonnullorum Regnorū, & Prouinciarum nondum solidè & clarè huic Sacro Concilio adhaerint, sed vt communiter fertur, expectant fiendæ electionis Summi Pontificis euentum, vt si electus fuerit canonicè, illi obediant, aliàs non. Nec non etiam, quòd quorundam, qui eidem Concilio adhaerunt, propter rümore discordiarum, &

Quàm damnosum fuerit Sedi Apostolicæ, & Vniuersali Ecclesiæ electionem vnius, veri, & indubitati Pontificis differre.

Quòd Clerus & populus nonnullorum Regnorum nondum solidè Concilio adhaerint, & plures ex istis, qui adhaerant, ab discordiis in Concilio exortas coeperint de eius fide vacillare, & periculum fuerit, ne Romæ alius Pontifex crearetur.

quasi impressionum, quas in eodem Concilio fieri audiunt, fides iam de eodem Concilio dicitur vacillare. Ob quæ iam scriptum & relatum est à pluribus Magnatibus, & alijs zelatoribus pacis & unionis Ecclesiæ, in Italiâ plurimum dubitari, ne in Vrbe Romanâ prætextu rumorum, & dilationis prædictorū aliquis pro Summo Pontifice assumatur, cui forsan præmissis attentis tota Italia obediret. Attendendo etiam, quòd durante vacatione huiusmodi Vrbs Romana, & totum eiusdem Ecclesiæ patrimonium à tempore depositionis & renunciationis olim Ioan. XXIII. per Tyrannos occupantur. Vos præfatam Venerabilem Nationem Germaniæ, singulaque eius supposita pluriès & instanter exhortati sunt, & requisierunt, quatenus attentis prædictis periculis Ecclesiæ Sanctæ Dei, velletis per vos, vel Deputatos vestros cum dictis tribus Nationibus Italiæ, Galliæ, Hispaniæ, & Cardinalibus super modo futuræ electionis, maximè de electoribus tractare, agere, & conuenire, vt super hoc per Sacrum Concilium ordinato ad Summi Pontificis electionem, procederetur tempore opportuno, quod
fa-

facere, & super hoc respondere iam multis diebus distulistis, & non fecistis, licet asseratis, sine vestro consensu & ordinatione Concilij super modo, formâ, loco, tempore, & materiâ ad dictam electionem non posse procedi, obstantibus quibusdam huius Concilij Decretis, quibus nos Hispanica Natio, etiamsi aliâs valida existerent, non ligamur.

Germanis tuentibus Decretum sessionis 14. de non eligendo Pontifice sine consensu Concilij, respondet Natio Hispana, se illo Decreto non teneri, quia non assuevit, cum statueretur.

Et quia procedente tempore etiam præfata pericula atque damna semper augentur, & nostris foribus assistunt, Nos Deputati ex parte & nomine 3. Nationum prædictarum, Italiæ, Galliæ, & Hispaniæ, atque Sacri dictorum Dominorum Cardinalium Collegij, & nostro, ac omnium his adhærere volentium de præsentis vel in futurum, vos Nationem prædictam Germaniæ, & vestra singula supposita exhortamur, & requirimus, iterum ac tertio monemus, exhortantur, requirunt, & monent tres Nationes, & Cardinales prædicti per viscera misericordiæ Iesu Christi, per asperionem sui pretiosi Sanguinis, cuius pretio hanc suam redemit Ecclesiam, quæ iam est in tantis periculis constituta, velitis per vos, vel Deputatos aut deputandos
à vo-

à vobis cum alijs Nationibus, & Cardinalium Collegio, vel cum Deputatis aut deputandis ab illis de modo fiendæ electionis, & maximè de materiâ quantum ad electores celeriter, & sine moræ dispendio tractare, concurrere, conuenire, & concordare ad vitanda prædicta pericula, vt in tantâ concordia fiat electio, quòd in eâ concordet totus populus Christianus.

*Grauiſſimum
Nationum, &
Collegij Cardina-
lium contra Ger-
manos protesta-
tio, qua omnia
mala ipsis impu-
tari debere affir-
mat, ſi Eccleſia
ſine Capite ma-
neret, & ſchiſma
renouaretur.*

Proteſtamur autem nomine quo ſuprà, & obteſtamur, proteſtantur & obteſtantur tres Nationes, & Cardinales prædicti Deum Patrem Omnipotentem, Filium, & Spiritum Sanctum, omnes Sanctos, ac Virtutes Cælorum inuocantes ſuper vos Cælum, & terram. Quòd ſi deinceps Eccleſiam ipſam Sanctâ Dei pro carentiâ Summi Pontificis canonicè eligendi, ſeu prætextu dilationis, & moræ electionis ipſius, ſeu fiendæ ordinationis, modi electionis eiufdem, aut aliàs detrimenta, aut damna aliqua, vel pericula in ſpiritualibus, vel temporalibus incurrat, nihil eiſdem tribus Nationibus, & Collegio Cardinalium, aut earum alteri, vel ſuppoſitis ipſorum, & ipſarum, ac his conſentientibus valeat imputari, ſed ſuper his ſint & habeantur in-

infantes; sed vobis Nationi Germaniæ, & vestris suppositis possit & debeat meritò imputari. Cùm si ante dictam prouisionem Ecclesiæ de Pastore, aut saltem modi electionis illius, suppositis huius Concilij Decretis, quibus omnia Iura circa electionem Summi Pontificis edita dicuntur esse suspensa, ex quo sequeretur, Ecclesiam Dei esse sine Capite, & sine Lege, & ordinatione electionis Summi Pontificis, hoc Concilium casu aliquo dissolueretur, prout iam multæ causæ timentur imminere, Ecclesia in periculo remaneret, quia vix numquam Summus Pontifex indubitatus posset haberi, quia vix congregaretur indubitatum Concilium deficiente Capite, ad quod pertinet conuocare.

Nota.

Concilium indubitatum non esse, nisi à Summo Pontifice conuocetur.

Protestantur etiam de prosecutione legitimâ super damnis atq; detrimentis prædictis, & alijs aduersus illos, per quorum culpam contingerent, præsertim cùm secundum plurium Doctorum Iuris Diuini & humani opiniones, talis morosa dilatio procedendi in negotio electionis Papæ, præsertim ordinationis modi electionis eiusdem sine causâ rationabili, non caret scrupulo fautoriæ schismatis. Nullam autem

Ratio Nationis Germanicæ, quod ante electionem Pontificis debeat fieri reformatio, exploditur à tribus Nationibus, & Collegio Cardinalium, qui ostendunt ex eodem fundamento, quod prius debeat agi de electione.

Nota, Corpus Ecclesiæ etiam congregato Concilio Acephalum esse, si non sit Papa.

Decreta Concilij & Capitula Narbonæ concordata volunt, quod prius agatur de electione, & una cum Pontifice fiat reformatio Ecclesiæ.

tem omninò causam, imò nec occasionem habere videtur dicta Natio, & eius supposita differendi præmissa, nec ullam causam allegant, nisi quòd ante electionem fiat reformatio: quæ causa nulla est, quoniam & fieri reformationem dictæ tres Nationes, & Cardinales volunt, & cupiunt, prout iam ad hoc suos cum cæteris Nationibus Deputatos dederunt, qui ad hoc agunt, & illis agentibus potest etiam eodem tempore agi de modo electionis Summi Pontificis, prout eidem Nationi sæpè fuit expositum, & petatum. Prætereà si reformatio fienda est de deformatis; quæ maior est, & esse potest in corpore deformitas, quàm carere Capite, & Acephalum esse? Illa igitur prior tamquam magis necessaria debet esse reformatio, quæ corpus ipsum ad Caput reformet, & informet; & contrarium asserere, vel facere, non videtur esse securum. Allegant prætereà, quòd agere de modo electionis ante reformationem, esset contra Decreta Concilij, & Capitula Narbonæ concordata. Ista, saluâ dicentium reuerentiâ, non sunt in re: nulla enim Decreta contradicunt, imò volunt contrarium. In omnibus enim locis, ubi
vel

vel Concilium , vel dicta Capitula de agendis in isto Concilio loquuntur , semper præponunt vnionem , quæ vnio nec esset , nec dici potest perfecta , nisi Ecclesia vnum Caput Ministeriale habeat , cui corpus Ecclesiæ vniatur . Duplex enim secundum Sacros Doctores est vnio Ecclesiæ : vna membrorum inuicem , quæ iam creditur esse facta ; * altera membrorum ad Caput , vt constituatur corpus integrum & perfectum , & ista non est facta , igitur primo loco fienda . Præterea si ex ordine litteræ Capitulum Narbonensium arguitur , proprium , & principale Capitulum illorum Capitulum super istâ materiâ , & quid , & qualiter esset agendum in isto Concilio , ponit ordinem , quòd agatur de eiectione Petri de Lunâ , de eiectione Summi Pontificis , & de reformatione Ecclesiæ in Capite & in membris , & ita electio præponitur . Præterea eadem ratione prius ageretur de reformatione membrorum , quàm Capitis , quia in eodem ordine ponuntur , quod vsque ad annum , imò sine Summo Pontifice numquam esset factum , nec posse fieri videtur . Nec iuuare potest dilationem , quod dicitur , Sere-

Ll

nif-

** In uno Codice
M. S. additur
licet dubia per
prædicta remaneat*

*Ad Regem Romanorum non
pertinet tractare
de his rebus, ne-
que ipsius est dif-
ferre materiam
electionis.*

nissimum Romanorum Regem, & aliquos
Cardinales, & Prælatos alios, aut Docto-
res aliarum Nationum eidem Nationi ad-
hærere: cùm ad præfatum Serenissimum
Romanorum Regem præmissa tractare,
aut differre non pertinet, cuius magis in-
terest pro suo honore electionem Summi
Pontificis, quæ erit summa perfectio vnio-
nis, accelerari, quàm tardari. Cardinales
autem, atque Prælati, & alij, si qui illi Na-
tioni in præfatâ dilatione adhærere dicun-
tur, certè non illi Nationi, sed dicto Do-
mino Regi adhærent, quem in suis votis se-
quuntur, & illi assentiunt, & tamen pau-
cissimi sunt. De Cardinalibus enim sunt
solùm duo, qui licèt in toto præsentì Car-
dinalium Collegio sunt viginti quatuor,
illi duo soli à cæteris, & tanto ac tam
gravi Collegio, in quo sunt tanti Patres,
se minùs honestè, ac magnâ eorum vere-
cundiâ segregant; qui si partes tanti Col-
legij esse merentur, videant, ne turpes dici
possint, quæ suo non congruunt vniuerso.
Cæteri verò Prælati, & alij de tribus Na-
tionibus, qui adhærere dicuntur, non illi
Nationi adhærent, sed vt præmittitur, di-
cto Domino Regi, & in rebus Ecclesiasti-
cis

*Prælati, qui se
electionis accele-
rationi opponen-
bant, id solùm
fecerunt ad gratifi-
candum Regi
Romanorum.*

cis, & spiritualibus Regem ipsum, & eius
vota relictis Prælatiſ, & perſonis Eccleſia-
ſticis pro ſuæ voluntatiſ libito ſequuntur,
& aſſentiunt illi. Attento autem modo a-
gendi in iſto Concilio per Nationeſ, &
quòd vnusquiſque ſtat in ſuâ Natione in
eâ ſuper propoſitiſ dicturus ſententiã,
ſingulariter & præſumptuoſè incedentes
ſe inhoneſtè à ſuiſ ſegregant Nationibuſ,
nec debent alibi vllam vocem, vel aucto-
ritatem habere, imò à dictiſ duabuſ Na-
tionibuſ, de quibuſ nec membra, nec par-
teſ ſunt, repelli. Nulla igitur cauſa ſub-
eſt differendi tractatum ſuper modo futu-
ræ electioniſ, qui ſi per prædictam Vene-
rabilem Nationem vltiùſ plus debito dif-
feratur, proteſtamur nomine dictarum
trium Nationum, & Collegij Cardinalium,
& proteſtantur eadem Nationeſ, & Col-
gium de prouidendo Eccleſiæ Dei per re-
media opportuna, maximè cùm præter
Collegium Cardinalium, ad quod de lure
ſcripto magiſ pertinet electioniſ prædictæ
materia, dictæ Nationeſ treſ, & multò
magiſ cum dicto Cardinalium Collegio
multò maiorem partem & ſaniorẽ hu-
iùſ Sacri Concilij faciunt, & maiorem

*Collegium Car-
dinaliũ cùm tri-
buſ Nationibuſ
faciunt maiorem
& ſaniorẽ par-
tem Concilij.*

Ll 2

par-

partem Vniuersalis Ecclesiæ representant :

I V.

Quanam hanc Protestationem consecuta sint.

* In M. S. Cod.
addebatur : Et
lectura de die
Sabbati.

*Magna animorū
turbatio orta in
Natione Germa-
nica ex prædicta
Protestatione.*

Ex præmissis Congregationibus, lecturâ, & propositione Rex, & Natio Germanica plurimum turbati fuerunt. Credebat enim Rex, quod in illâ Congregatione multa, multoque duriora fierent, quia credebat, quod illæ duæ Nationes, & Cardinales vellent recedere, & plura alia, quæ numquam cogitauerant, facere. Item fuit relatum Regi, & Nationi Germanicæ, quod in illâ scripturâ, lecturâ, & propositione fuerant vocati Hæretici, & Schismatici, de quo nihil erat, quamquam plures dicant, quod cum ille Patriarcha Antiochenus & alij recederent de Ecclesiâ, & Congregatione, vnus dixit: Recedant Hæretici. Ex his multa machinamenta facta sunt, & fuit secretè mandatum, & dictum pluribus Cardinalibus per suos amicos, quod Rex habebat armatos, & disposuerat capere principales Cardinales, & alios: & creditur esse verū. Recesserunt autem Legati Castellæ, & Na-
uar-

uarræ præter aliquot Doctores, qui remanserunt, sed nulli ex illis potuerunt transire ultra vnum milliare, prohibiti per Regem ultra transire.

Post plura alia in ijsdem Gestis sequitur.

His diebus magnus terror & turbatio erat in Concilio: fama enim erat communis, & multi scientes de consilijs Regis & adherentiũ sibi, dixerunt amicis, quod Rex proponebat, & deliberauerat aliquandò capere omnes Cardinales, & postea restrinxit ad sex; & consequenter posuit octo, & alios Prælatos, & illi erant de Notabilioribus proscripti, vt ducerentur ad diuersa loca. Sed Cardinales & alij, de quorum etiam proscriptione dicebatur, constantes steterunt, nec obmiserunt loqui & prosequi, quæ iusta eis videbantur. Causa autem odij Regis in eos dicebatur, quod Rex volebat habere Papam ad voluntatem suam, & illis stantibus non poterat.

Et post alia.

Patriarcha Antiochenus, Archiepiscopus Mediolanensis, Episcopus Adriensis, & duo
Car-

*Rex Romanorum
deliberat de capi-
endis nonnullis
Cardinalibus, &
Prælatibus, qui con-
stantes steterunt
in acceleranda ma-
teria electionis.*

Nonnulli dimittunt Regem Romanorum, & adherent Collegio Cardinalium & tribus Nationibus.

Cardinales Bononiensis, & Senensis, & alij de Galliâ & Italiâ, qui adhæserant Regi, dimiserunt Regem, & Rex dimisit eos, & sunt reuersi ad suas Nationes, & obtulerunt Cardinalibus esse cum eis, qui fuerant hostes eorum. Antiochenus autem multum visus est adherere Cardinalibus, & in Congregationibus Deputatorum ingerebat se non deputatus, nec requisitus: tentauit restitui Nationi suæ Gallicanæ, sed nullus audebat proponere in Natione, ne contra eum clamaretur.

Regem Romanorum dimittit etiâ Natio Anglicana: unde Natio Germanica petens cautionem de fienda reformatione post electionem Pontificis sub pœna irritationis, pro responso accepit, quod Papa electus ligari non potest.

Rex autem, qui pro concordia Cardinalium credebatur velle accelerare materiam electionis, iterum retrocessit, & recepit materiam reformationis, & semper fuit in Concilio, magna controuersia. Quatuor enim Nationes, Italiæ, Galliæ, Hispaniæ, & Angliæ, quæ ad mandatum Regis Angliæ dimisit in illâ materiâ Regem Romanorum, & Collegium Cardinalium, insistebant accelerationi electionis; Rex & Natio Germaniæ, quod reformatio præcederet. Et tandem dicta Natio petiuit assecurationem, & cautionem per decretum irritans, quod post electionem Papæ fieret reformatio ante coronationem Papæ, & administrationem aliquam

quam: postea fuerunt factę diuersę formę
Decreti ad hoc: tandem fuit dictum, quod
Papa electus ligari non poterat. Et semper
agebatur per Deputatos Cardinalium, &
Nationum omnium de concordando Ar-
ticulos reformationis. Sed pauci & vix po-
terant concordari: vna Natio volebat vno
modo, alia alio; & diu fuit laboratum, &
parum actum.

His pendentibus venerunt noua, quod
Episcopus Vinctoniensis in Angliã patruus
Regis Anglię erat in Vlmã ad duas dietas de
Constantiã, & quod ibat in Ierusalẽ, & fuit
per Anglicos significatum Cardinalibus, &
persuasum, quod multũ afficiebatur vnioni
Ecclesię, & quod scriberent sibi, quod ve-
niret Constantiam, quod faceret cum Rege
Romanorum quidquid vellet; quod fece-
runt. Rex etiam scripsit, & iuit ad illum.
Episcopus Lichfeldensis, & adduxit eum,
Constantiam in habitu peregrini cum cru-
ce, & sic intrauit, & stetit in Constantiã plu-
ribus diebus: & iuerunt sibi obuiã Rex &
tres Cardinales. Tractatum est per Cardi-
nales, & Deputatos omnium Nationum,
paucos tamen, cum Rege per medium illius
Vinctoniensis, & finaliter deuentum ad
hoc,

*Mediante Episco-
po Vinctoniensi
Patruo Regis An-
glię concordia in-
stituta inter Natio-
nes, quod premit-
teretur materia
electionis, & dele-
retur Decretum
de scienda refor-
matione per futu-
rum Pontificem
sine vllius pœna
mentionē.*

hoc, quòd daretur per Decretum Concilij in formâ infra scriptâ cautio de fiendâ reformatione post electionem Papæ, & expedirentur capitula reformationis concordata per omnes Nationes, & darentur Deputati ad ordinandum modum electionis. Forma autem cautionis & Decreti prædictorum talis est.

*Decretum editum
sess. 40.*

Sacro-sancta &c. statuit & decreuit, quòd futurus summus Pontifex per Dei gratiam, & pro primo assumendus cum hoc Sacro Concilio vel deputandis per singulas Nationes debeat reformare Ecclesiam in Capite & Curiâ Romanâ secundum æquitatem & bonum regimen Ecclesiæ, antequàm hoc Concilium dissoluatur, super materijs Articulorum, videlicet.

*Tam ex MM. SS. quàm editis Codicibus
Articuli Reformationis Iudicio summi
Pontificis reseruati.*

30. Octobris 1417.

1. Primo de numero, qualitate, & Natione Dominorum Cardinalium.
2. Item de reformationibus Sedis Apostolicæ,

Articuli reformationis futuri Pontificis iudicio reseruati, ad quos omnes præterquã

3. I-

3. Item de Annatis, & communibus
seruitijs, & minutis.

*ad Articulum 2.
et S. Martinus
V. respondit, ut
ex infra dicendis
constabit.*

4. Item de Collationibus Beneficio-
rum, & gratijs expectatiuis.

5. Item de confirmationibus electio-
num.

6. Item de causis in Romanâ Curiâ
tractandis vel non.

7. Item de appellationibus ad Roma-
nam Curiam.

8. Item de Officijs Cancellarię, & Pœ-
nitentiarię.

9. Item de exemptionibus, incorpo-
rationibus tempore Schismatis factis.

10. Item de Commendis.

11. Item de fructibus medij tempo-
ris, &c.

12. Item de non alienandis bonis Ro-
manę Ecclesię.

13. Item propter quæ, & quomodo Pa-
pa possit corrigi, vel deponi.

14. Item de extirpatione Simonię.

15. Item de dispensationibus.

16. Item de prouisione Papę, & Car-
dinalium.

17. Item de Indulgentijs.

18. Item de Decimis.

Mm

Hoc

Hoc adiecto, quòd factâ per Nationes deputatione prædictâ liceat alijs de licentiâ Papæ liberè ad propria remeare.

Ex duobus Manuscriptis Codicibus, uno Bibliotheca Vaticana, altero Palatina, Martini V. responsum ad articulos reformationis. Anno 1418. circa mensem Februarij.

De numero, & qualitate Dominorum Cardinalium, & modo promotionis eorum.

Correspondet primo Articulo reformationis supra.

Statuimus, vt deinceps numerus Cardinalium S. R. E. adeò sit moderatus, &c. vt apud Labbeum in Appendice Constantiensis Concilij ex Codice Capranicensi, & in Dissertatione meâ Antuerpiensi ex Manuscriptis Codicibus in titulo indicatis.

De prouisionibus Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratum, dignitatum, & aliorum beneficiorum.

Articulis quarto, & quinto.

Sanctissimus D. N. Papa Martinus V. super prouisionibus Ecclesiarum, &c. vt apud Labbeum.

De

De Annatis rubricâ.

Pro sustentatione Summi Pontificis, *Articulo tertio.*
&c. *ut apud Labbeum.*

De causis tractandis in Romanâ Curia, vel extrâ.

Causæ, quæ ad forum Ecclesiasticum de Iure, &c. *ut apud Labbeum.* *Articulis sexto & septimo.*

De exemptionibus.

Attendentes, quòd à tempore obitus felicis recordationis Gregorij Papæ XI. &c. *ut apud Labbeum.* *Articulo nono.*

De Commendis.

Item Dominus Noster Papa ordinavit, quòd &c. *ut apud Labbeum.* *Articulo decimo.*

De fructibus medij temporis.

Item Sanctissimus D. N. Papa fructus, & prouentus, &c. *ut apud Labbeum.* *Articulo undecimo.*

De non alienandis, & alienatis rebus Ecclesiasticis.

Volentes Ecclesiarum indemnitatibus prouidere, &c. *ut apud Labbeum.* *Articulo duodecimo.*

De quibus causis Papa &c.

Non videtur, prout nec visum fuit in pluribus Nationibus, circa hoc aliquod nouum statui, vel decerni. *Articulo decimo tertio, & nunc primum ex M.M. SS. Codicibus accedit.*

De Simoniacis.

Multæ propter Simoniacam prauitatem *Articulo decimo quarto.*

tem olim ab Ioanne factæ sunt Constitu-
tiones, &c. *ut apud Labbeum.*

De dispensationibus.

*Articulo decimo
quinto.*

Quoniam Beneficia propter officia con-
ceduntur, &c. *ut apud Labbeum.*

*De prouisione Papæ, & Cardi-
nalianum.*

*Articulo decimo
sexto.*

Romano Pontifici, & S. R. E. Cardina-
libus pro illorum sustentatione, &c. *ut a-
pud Labbeum.*

De Indulgentiis fiat Decretum.

*Articulo decimo
septimo.*

Cauebit D. N. Papa in futurum nimiam
Indulgentiarum effusionem, ne vilescant,
&c. *ut apud Labbeum.*

*De Decimis, & alijs oneribus Ec-
clesiasticis.*

*Articulo decimo
octauo.*

Præcipimus & mandamus Iura, quæ
prohibent, &c. *ut apud Labbeum.*

*Ex Regesto authentico variorum Marti-
ni V. eius Bulla confirmatoria Acto-
rum contra hæreses.*

Die 22. Februarij 1418.

Martinus &c. Ad perpetuam rei me-
moriæ. In eminentis Apostolicæ
dignitatis speculâ superni dispositione
con-

consilij constituti inter sollicitudines aliàs innumerabiles nostris humeris incumbentes, assiduâ curâ reuoluimus, & in votis nostris gerimus desideranter, vt fides Catholica, quæ Christianæ Religionis firmissimum est fundamentum, nostris prosperetur temporibus, ac à contagiosis hæreticorum dogmatibus, quibus illam quasi tenebrosi fumi caligine obfuscare fatagunt, conseruetur, hæreticaque prauitas de finibus fidelium extirpetur, ne innoxij, & religione huiusmodi insigniti, huiusmodi dogmatibus, instigante etiam satore malorum operum infici valeant, & inuolui. Sanè cum dudum damnatæ memoriæ Ioannes Hus de Bohemiâ, & Hieronymus de Pragâ hæresum quondam nefandæ memoriæ Ioannis Wicleff de Angliâ pertinacis Hæretici reprobi sectatores puritatem atque splendorem ipsius Fidei, nec non immaculatam Ecclesiam Domini nostri Iesu Christi Sponsam vulpinâ calliditate per diuersas doctrinas sacrilegas, atque errores multifarios partim inferiùs designatos obumbrare, ac Regni Bohemiæ, & partium illi vicinarum incolas inficere, eisque pestiferum virus inferre per
tem-

tempus & tempora nequiter in suarum,
 nec non incolarum prædictorum, ac alio-
 rum animarum periculum, & scandalum
 plurimorum molirentur, Baldassar tunc
 Ioannes XXIII. in suâ Obedientiâ, de quâ
 partes illæ fuerant, nuncupatus, volens,
 prout suo incumberebat officio, huiusmodi
 doctrinas, & errores è mundi limitibus e-
 uellere, & penitus extirpare, habitis pri-
 mitus & præcedentibus diuersis tam Au-
 ctoritate Apostolicâ, quàm nonnullorum
 Archiepiscoporum in suis Concilijs, & lo-
 cis insignibus super ijs processibus in Cō-
 cilio per eum tunc Romæ celebrato ad
 vltiora procedens, Libellos, Volumina,
 Tractatus, Libros, siuè Opuscula ipsius
 Ioannis Wicleff doctrinas, & errores hu-
 iusmodi continentes, de quibus infrâ fit
 mentio, condemnauit, mandans illos, &
 illa publicè concremari, districtius etiam
 inhibendo, ne quis Christi nomine insigni-
 tus, aliquem, vel aliquos, seù aliqua ex di-
 ctis Libellis, Voluminibus, Tractatibus,
 & Libris, siuè Opusculis legere, expone-
 re, docere, vel tenere, aut illis quomodo-
 libet vti, vel illos nisi in ipsorum repro-
 bationem allegare publicè, vel occultè

au-

*Ioannes XXIII.
 in Concilio Ro-
 mano damnat he-
 resim Ioannis
 Wicleff.*

auderet, ac vniuersis ipsius Ioannis Wicleff tunc defuncti memoriam, quò minùs de hæresi damnaretur, defendere volentibus tertiũ tunc expressum terminum assignauit, & etiam in Generali Constantiensis Concilio ad nonnullos alios actus super præmissis processit: subsequentes verò postquam ipse Baldassar tunc Ioan. XXIII. dictæ Obedientiæ præesse desierat, ad audientiam præfati Constantiensis Concilij crebris clamoribus deducto, quò supradictus Ioannes Wicleff diuersos, & inter alios Dialogum, & Trialogum per ipsum nominatos libros, atque Opuscula, & Volumina composuerat, illaque ad sui peruersi erroris dilatationem publicè legenda exposuerat, in quibus inter cetera quadraginta quinque damnabiles inferuerat, & dogmatizauerat erroneos articulos, prout Ioannes Hus, & Hieronymus supradicti nonnullorum Potentum, etiam sequacium dictorum errorum protectione suffulti legerent, & etiam dogmatizarent, simplicibus primò bonum vinum ponentes, paulatim fel Draconis in calice Babylonis persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis contra ipsius Catholicæ Fidei veri-

ta-

Concilium Constantiense, eiusque Acta & Decreta contra Wicleffum, Ioannem Hus, Hieronymum de Praga

tatem procaciter instillando , ac ignorantes Dei iustitiam , & propriam gloriam, inaniter quærentes statuere , molliendo super oleum sermones suos , quibus tamquam iaculis corda vulnerabant infirmorum , linguas suas acuendo , ut immaculatos interimerent in occulto , ex quibus multa scandala , atque damna , & animarum pericula in Bohemiæ supradicto , & Angliæ Regnis sunt secuta , prædictum Constantiense Concilium , quia per diligentem Inquisitionem super hoc de eius mandato factam præmissa , & plura alia reperit fore vera atque notoria , idcirco prædictos per eundem Baldassarem tunc Ioannem XXIII. , ut præfertur , habitos processus approbando eosdem quadraginta quinque articulos , ac Dialogum , ac Trialogum prædictos , & quoscumque alios Libros , Tractatus , & Opuscula per eundem Ioannem Wicleff conceptos atque factos reprobavit , nec non illos , & illa , ac memoriam ipsius Ioannis Wicleff damnavit , ipsum fuisse & esse notorium & pertinacem hæreticum , ac in hæresi decessisse , nihilominus declarando , nonnullorum quoque temerariam assertionem astruere præ-

Tractatus , Opuscula , & articuli Ioannis Wicleff damnata .

præsumentium Eucharistię Sacramentum sub utrâque scilicet panis & vini specie à fidelibus ipsis sumendum similiter repro-
bavit. Et deinde postquàm nutu Dei, cu-
ius incomprehensibilia sunt iudicia, Ioan-
nes Hus † etiam à nonnullis murmure ge-
rebantur, aliquorum Potentū secularium
saluo conductu suffultus personaliter vene-
rat, ac Hieronymus præfatus adductus fue-
rat, vt consummarentur peccata illorum,
ad Constantiense Concilium: supradictum
vtique Concilium ipsum, quia ex famâ
publicâ ad eos deuenerat, Ioannem Hus,
& Hieronymum prædictos præfatis erro-
ribus esse implicatos, ipsos carcerali custo-
diâ successiuè mancipari, & ibidem tam-
diù teneri fecerat, quousque super præmis-
sis veritas eluceret. Tandem cùm de præ-
dictis essent sententialiter conuicti, præfa-
tum Constantiense Concilium triginta er-
roneos articulos dicti Ioannis Hus, nec non
quemdam libellum per ipsum compo-
situm, & per eum de Ecclesiâ intitulatum,
qui etiam inferiùs describitur, similiter
reprobavit; ac eumdē Ioannem Hus Pres-
byterum priùs caritatiuè monitum, vt er-
rores ipsius prædictos, prout de iure face-

*Articulus Bohe-
morum de Com-
munionē sub du-
plici specie Con-
stantie damna-
tus.*

† vt

*Saluus conductus
à solis Principi-
bus secularibus
Ioanni Hus, &
Hieronymo de
Praga datus, nul-
lum fidei Catho-
licę præiudicium
generat.*

*Articuli & Opu-
scula Ioannis Hus
damnata.*

N n re

re tenebatur, solemniter & publicè abiuraret, & reuocaret, ipso tamen in suâ pertinaciâ damnabiliter persistente à suis Ordinibus degradatum, nudatum quoquè, & priuatum omni priuilegio Clericali, de crimine hæresis condemnauit, & nihilo-
nùs quòd ex quouis saluo conductu per quemcumque sæcularem Principem concessio nullum Fidei Catholicæ, vel Iurisdictioni Ecclesiasticæ præiudicium generetur, declarauit: & subsequenter dictum Concilium præfatum Hieronymum Laicum Magistrum in Artibus in hæresim errorum suorum, quos priùs similiter caritatiuis monitis in Concilio supradicto publicè abiurauerat, & reuocauerat, prout infrà continetur, velut canis ad vomitum reprobâ temeritate relapsus, etiam de crimine hæresis condemnauit. Verùm quia non sine displicentiâ grandi nuper ad nostrum peruenit auditum, quòd nonnulli Ioannis Hus, & Hieronymi prædictorum, quos sæcularis Potestas propter eorum demerita, & peccata ignis incendio Iustitiâ exigente consumpsit, reprobis sequaces, & asseclæ in profundum malorum descendentes fidelium animas dam-

na-

nabiliter fauciantes adhuc prædictas hæ-
reses sequi, ac dogmatizare non sine Diui-
ni nominis offensâ, & † opprobrium Fidei ^{† ad}
supradictæ conantur, in huiusmodi ani-
marum periculum, & scandalum pluri-
morum, & nimis graue existeret ad exter-
minationem prauitatis prædictæ non age-
re, quòd ipsius contagiosa enormitas a-
gendum requirit: ideò ad Dei gloriam,
& eiusdem Fidei augmentum, prout ex
debito nobis commissi officij incumbit,
sectam detestabilem, & præmissos ipsius
execrandos errores, ne propagentur vltè-
riùs, & corda fidelium corrumpant, extir-
pare, errantesque huiusmodi in viam ve-
ritatis reducere, ac animas eorum Deo,
suâ nobis cooperante gratiâ lucrificare
totis conatibus affectantes, præmissa om-
nia & singula, nec non ea, quorum teno-
res inferiùs describuntur, & annotantur,
ad publicam notionem cunctorum fide-
lium præsentium, & memoriam futuro-
rum deduci volumus per præsentés, ne
quisquam affectatam, seù quamuis aliam
valeat ignorantiam prætendere, seù que-
libet allegare, sed potiùs certitudinaliter
de ijs, quæ pro extirpatione huiusmodi

hæresum, & errorum tam Ioannis Wicleff, quàm Ioannis Hus, & Hieronymi prædictorum hætenùs gesta fuerunt, informentur; & in primis siquidem sequuntur tenores litterarum præfati Baldassaris tunc Ioannis XXIII. super condemnatione Librorum, & Opusculorum Ioannis Wicleff per eundem Baldassarem tunc Ioannem XXIII. in Concilio per eum Romæ celebrato factâ, quarum videlicet condemnationis huiusmodi gratiosæ tenor est talis:

Prima Bulla Ioannis XXIII. data anno 1412. 2. Febr., quæ edita est a Labbeo Tomo XI. Concil. circa finem, & inferius integrè repetitur.

Ioannes Episcopus Seruus Seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. In Generali Concilio inter omnes Apostolicæ Sedis instantias &c.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, Decreti, damnationis, reprobationis, iussionis, inhibitionis, statuti, monitionis, & assignationis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum quarto Nonas Februarij, Pontificatus nostri anno 3. Aliarum verò scilicet executoriarum.

rum, de quibus suprà proximè fit mentio, litterarum tenor talis est:

Ioannes Episcopus Seruus Seruorum Dei. Venerabilibus Fratribus, Vniuersis Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filijs electis Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, & alijs Ecclesiarum & Monasteriorum Prælati, ac Inquisitoribus hereticæ prauitatis, ad quos præsentis litteræ peruenerint, Salutem & Apostolicam benedictionem. Nuper in Generali Concilio, quod adhuc in Basilicâ Principis Apostolorum de Vrbe pro reformatione, & confirmatione prosperi status Vniuersalis Ecclesiæ celebratur, eodem approbante Concilio quosdam Libellos, vel Tractatus quondam Ioannis Wicleff, seu per ipsum editos, inscriptos, & intitulatos damnauius, & reprobauimus, & alia fecimus, prout plenius continetur in nostris inde confectis litteris, quarum tenor sequitur in hæc verba:

Ioannes Episcopus Seruus Seruorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam. In Generali Concilio inter omnes Apostolicæ Sedis instantias, quas ad regimen Christiani populi iugiter impendit, illa videtur

*Secunda Bulla
Ioannis XXIII.
in Synodo Roma-
na data an. 1412
die 8. Februarij,
& nunc primùm
typis edita.*

*Prima Bulla Io-
annis superius o-
missa, hic integrè
ponitur.*

tur esse præcipua, vt cùm aliquam doctrinam suboriri senserit, quæ oculos Diuinæ Maiestatis offendere, & graue in se periculum animarum continere possit, eam, ne propagetur vltèriùs, & per eum mentes fidelium damnabiliter capiantur, mox studeat extirpare. Cùm ergo in nonnullis mundi partibus quidam curiosi ea discere atque docere, non quæ ad animarum salutem & augmentum Fidei, sed ad suum fastum ampliandum, & Catholicæ Fidei subuersionem cedunt, quosdam Libellos, seù Volumina, vel Tractatus, & Opuscula, quæ dicuntur Ioannis Wicleff (videlicet Dialogum, Trialogum, & alios plures Libros, quos præsentibus haberi volumus pro expressis, nomine dicti Ioannis Wicleff inscriptos, & intitulatos) non solum in Scholis frequentare, sed etiam ad populum in sermonibus exponere nitantur, in quibus Libellis, Voluminibus, seù Tractatibus, multa hæretica dogmata, multique continentur errores, & in fide minùs rectè sonantes, per quos simplices & indocti à veritatis tramite deuiare, experti verò atque docti nimium scandalizari perhibentur, quæ ad nostram, & huius Sacri
Con-

Concilij deducta sunt publicam notio-
nem: Nos, vt ex iniuncti nobis Pastora-
lis officij debito tenemur, volumus in ijs,
quantum cum Deo possumus, occurrere
animarum periculis, ne (quod ait Aposto-
lus) varijs & peregrinis doctrinis Christi
fideles in deuium abducantur, quos etiam
summâ curâ Saluator admonuit, vt caue-
rent à fermento Phariseorum, cuius rei
perniciossissimam pestiferamque malitiam
optimo fermenti manifestat exemplo.
Nam veluti fermentum, testimonio Apo-
stoli, totam massam corrumpit, sic hære-
ticorū falsa doctrina omnem Catholicam
eruditionem, cui admiscetur, veluti rabi-
dum venenum, nisi occurratur, inficeret.
Quam etiam doctrinam, abominationem
desolationis idem Saluator appellauit, di-
cens: *Cum audieritis abominationem de-* Marci 13.
solationis: quem locum Doctor Sacer Hie-
ronymus exponens, abominationem dicit
posse intelligi omne dogma peruersum.
Volentes autem in præmissis, licet noto-
ria sint, maturè procedere, & omne scru-
pulositatis dubium amputare, certis ex Ve-
nerabilibus fratribus nostris Sanctæ Ro-
manæ Ecclesiæ Cardinalibus, atque non-
nul-

nullis Episcopis, Sacre Theologię, Vtriusque Iuris Professoribus, & alijs commissimus de præmissis requirere, & negotium huiusmodi diligenti examinatione discutere. Ex quorum processu, & relatione, nobis, & eidem Sacro Concilio constitit, atque constat, præmissa tam per facti evidentiam, quàm per plures diffinitivas sententias, tam Auctoritate Apostolicâ, quàm nonnullorum Archiepiscoporum in suis Concilijs, & locis insignibus & diuersis, fuisse, & esse notoria atque vera.

Nos igitur eodem approbante Concilio declaramus & decernimus, illa esse notoria, quę nulla possunt defensione tueri, & super illis fore, tamquàm super notorijs, procedendum. Et exurgentes in Dei virtute contra hanc falsam, peruersam, pestiferamque doctrinam, eodem Sacro approbante Concilio, dictos Libellos, Tractatus, & Opuscula, videlicet Dialogum, Trialogum, & omnes alios huiusmodi Libellos, & alia, quę eiusdem Ioannis Wicleff nomine inscribuntur, & intuluntur, cuiuscumque Artis, & Facultatis existant, attento maximè, quòd in eis licèt aliqua vera scripta sint, falsa tamen.

il-

illis, veluti lepra in humano corpore, permixta sunt, & in eorum lectione periculosè, tamquam inter scorpiones & colubros, Christi fideles versarentur, damnamus, & reprobamus, atque Saluatoris sententiam exequentes dicentis: *Si quis in me non manserit, mittetur foras, & sicut palmes arefcet, & in ignem mittetur, & ardet: igne iubemus publicè concremari.* Ioan. 15.
Eiusdem etiam auctoritate Concilij districtius inhibentes, ne quis Christi nomine insignitus, audeat aliquem, vel aliquos, seu aliqua ex dictis Libellis, Tractatibus, & Opusculis, dicti Ioannis Wicleff nomine inscriptos, aut intitulatos, legere, exponere, docere, vel tenere, aut illis, ac nomine, & Auctore Wicleff vti, vel illum vt Auctorem, nisi fortè in illorum reprobationem, allegare publicè, vel occultè. Et vt de medio Ecclesiæ illa periculosa spurcissimaque doctrina eliminetur omninò, iubemus per locorum Ordinarios, Libros, Tractatus, & Opuscula huiusmodi, etiam Auctoritate Apostolicâ, per Censuram Ecclesiasticam, & si sit opus, cum adiectione, quòd contra non parentes procedetur tamquam contra fautores hæresis, diligenter

O o ter

ter inquiri, & repertos ignibus publicè concremari. Si quis autem huiusmodi sententiæ, inhibitionis, Decreti, atque iussionis, violator, aut contemptor extiterit, statuimus, eodem approbante Concilio, contra ipsum veluti suspectum de fide procedi.

Monemus insuper Auctoritate præmissâ omnes & singulos, qui voluerint tueri memoriam dicti Ioannis Wicleff, vt infra nouem menses proximè futuros, quos proprio, secundo, tertio, atque peremptorio termino assignamus, compareant apud Sedem Apostolicam coram nobis, vel nostro Successore canonicè intrante, vel in hoc Sacro Concilio, vel alibi, vbi contingerit nos vel Successorem prædictum residere, dicturi, & allegaturi, quidquid voluerint, ne idem Ioannes, licet ab humanis ereptus, de hæresi condemnetur. Nul- li ergo &c. Si quis autem hæc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius nouerit se incursum.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum IV. Non. Februarij, Pontificatus nostri anno tertio.

Cùm

Cùm autem ad nostrum non sine displicentiâ grandi fide dignâ relatione peruenerit auditum , quòd in nonnullis Regnis & Prouincijs plerique Clerici , & Laici eisdem Libellos , & Tractatus , seu eorum copias , aut transcripta tam in latino , quàm vulgari idiomatibus compositos penes se retineant , & errores hæreticales dicti Ioannis Wicleff in eis descriptos damnabiliter teneant , approbent , & defendant , ipsorumque Clericorum aliqui in derogationem Catholicæ Fidei , & eorum periculum animarum in sermonibus publicis in Ecclesijs , quidam verò ipsorum etiam in scholis eos legere , atque dogmatizare , nec non astruere etiam publicè non formident , non attendentes quòd secundùm canonicas sanctiones pertinaciter tenentes hæreses , & errores deuios à Fide præfatâ , & à determinatione Sacrorum Generalium Conciliorum , & Doctorum per Ecclesiam approbatorum , & etiam tenentibus ipsis in præfatis erroribus fauentes , aut quomodolibèt consentientes , seu ipsis quomodolibèt publicè , vel occultè participantes , cuiuscumque status , gradus , Ordinis , vel conditionis

Hic finit Bulla prima Ioannis XXIII. , qui prosequitur secundam ab illis verbis: Cùm autem.

fuerint, etiamſi Regali, vel Pontificali, aut
aliâ quâuis præfulgeant dignitate, ipſo fa-
cto ſunt excommunicati, & maiori ana-
themate laqueati, à quo, niſi per Summũ
Pontificem, præterquàm in mortis articu-
lo, & ſuos recognoscendo errores, & eoſ-
dem publicè abiurando poſſint abſolui:
Nos, ne per huiusmodi Clericorum, &
Laicorum, ac eorum hæreſeos labem, &
geſtus, ac actus detestabiles ouile contin-
gat dominicum in iſdem Regnis, & Pro-
uincijs infirmari, infici, vel diſpergi, ſed
totius populi Chriſtiani illarum partium
animarum ſaluti potiùs prouidere ſuper
premiſſis paſtorali ſolicitudine cupientes;
Diſcretioni Veſtræ per Apoſtolica ſcripta
committimus, & mandamus, quatenùs ab
eiſdem Regnis, & Prouincijs illis videli-
cet, in quibus Eccleſiæ, & veſtrę dignita-
tes exiſtunt, ac in vltimis locis inſignibus,
vbi commodè & tutè fieri poterit, vos,
& quilibet veſtrum in ſolidum per vos,
vel alium, ſeù alios præſentes litteras au-
thoritate noſtrâ ſolemniter publicetis, &
publicare faciatis, ac omnes, & ſingulos
huiusmodi errores pertinaciter tenentes,
& defendentes, ſeù ipſis quomodolibet
pu-

publicè, vel occultè participantes excommunicatos maiori anathemate publicè nuntietis, & nuntiare faciatis; & contra eosdem omnes & singulos Clericos & Laicos vtriusque sexus huiusmodi errores tenentes, approbantes, & defendentes, dogmatizantes, seù astruentes, ac fautores, receptatores, & defensores eorumdem, seù ipsis quomodolibet publicè vel occultè in Diuinis, vel alijs loco quocumque participantes, exemptos, & non exemptos, ac quemlibet ipsorum, de quibus vobis constiterit, etiam cuiuscumque gradus, Ordinis, status, seù dignitatis, vel conditionis existant, super erroribus ipsis Auctoritate nostrâ diligenter inquirere studeatis; & eos, quos per Inquisitionem huiusmodi, aut per confessionem eorum, seù per facti euidenciam, vel aliâ huiusmodi hæresis, vel erroris labe resperfos repereritis, Auctoritate prædictâ, etiam per excommunicationis, suspensionis, & interdicti, nec non priuationis dignitatum, personatum, Officiorum, & Beneficiorum, aliorumq; Ecclesiasticorum, ac feudorum, quæ à quibuscumque Ecclesijs, seù Monasterijs, aut alijs locis Ecclesiasticis obtinent,

nec

nec non honorum, & dignitatum sæcularium, & graduum, scientiarumque quarumcumque facultatum, vt per alias pœnas, sententias, censuras, ac vias, & modos quoscumque, quos ad hoc quomodo libet expedire, seù opportunos esse videritis, etiam per captiones, & incarcerationes personarum, & aliàs per pœnas corporales, quibus hæretici puniuntur, seù puniri solent iuxtà canonicas sanctiones, etiam Clericos ipsos, & Ecclesiasticas personas vsque ad degradationem inclusiue, si eorum pertinacia, seù rebellio id exigat, aut requirat, corrigatis, & corrigi faciatis, & debitè, ac diligenter puniatis, & puniri faciatis, ipsosque ad tradendum, & exhibendum vobis Codices, siuè Libros eorum etiam in vulgari compositos, vt præfertur, in quibus dictos Libellos, seù Tractatus forsan habent inscriptos, & abiurandum perpetuè, etiam solemniter & publicè ipsos errores per prædictas censuras compellatis; & eosdem Libellos, quos vobis forsan tradi contigerit, etiam in detestationem tanti criminis in aspectu populi, Clero illius loci, in quo illud fieri contigerit, per vos ad id primitus

tus conuocato, etiam comburi publicè faciatis: & nihilominus vniuersis & singulis vtriusque sexus hominibus, etiamsi, vt præmittitur, Regali, vel Pontificali, aut aliâ quâcumque spiritali, vel temporali præfulgeant dignitate, vbilibet constitutis inhibendo, ne ipsi, aut aliquis ipsorum dictos errores, siuè Libellos, aut Tractatus per nos, vt præmittitur, damnatos, & etiam reprobatos, vel contenta in eis, seu aliqua ipsorum vtpotè à Catholicis mentibus respuenda, tenere deinceps audeant, vel audeat, seu defensare quomodolibet, vel docere; & aliàs contra prædictos tam Clericos, quàm Laicos, & ipsorum Laicorum filios, de quibus potest haberi verisimilis suspicio, contra eos super prædictis omnibus iuxta formam Canonum, procedere cum omni diligentia studeatis, contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postpositâ compescendo, inuocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus † tam fel. recordationis Bonifacij PP. VIII. † *forse tamen* Prædecessoris nostri, quâ cauetur, ne quis extra Ciuitatem suam, & Diocesim nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra
vnam

vnam dietam à fine suæ Diœcesis ad Iudicium euocetur , seù ne Iudices à Sede Apostolicâ deputati extra Ciuitatem , & Diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, siuè alij , vel alijs vices suas committere , aut aliquos vltra vnâ dietam à fine Diœcesis eorundem trahere præsumat , & de duabus dietis in Concilio Generali ; quod alijs quibuscumque Constitutionibus à Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus tam de Iudicibus delegatis, quàm personis vltra certum numerum ad Iudicium non vocandis; aut alijs editis , quæ possent in hac parte nostræ Iurisdictioni , aut potestati, eiusque libero exercitio quomodolibet obuiare; seù si aliquibus communiter vel diuisim ab eâdem sit Sede indultum, quòd interdici , suspendi , vel excommunicari , aut vltra , vel extra certa loca ad Iudicium euocari non possint , per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam , ac de verbo ad verbum de Indulto huiusmodi, & eorum personis, locis, ordinibus , & nominibus proprijs mentionem, & quâlibet aliâ dictæ Sedis indulgentiâ generali, vel speciali cuiuscumque re-

tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam nostræ Iurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, & de quâ cuiusque toto tenore de verbo ad verbum in nostris litteris habenda sit mentio specialis. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sexto Id. Febr. Pontificatus nostri anno tertio.

Post hanc Bullam Ioannis XXIII. refert Martinus V. de verbo ad verbum quinque Decreta Sacri Constantiensis Concilij, quæ cum in omnibus Actis typis editis reperiantur, hic omittenda duxi. Primum Decretum continet damnationem quadraginta quinque articulorum Ioannis Wicleff, & incipit: *Fidem Catholicam, sine qua, ut ait Apostolus, impossibile est placere Deo. &c.* Secundum Decretum est de Communionem sub Vnica Specie Laicis tribuenda contra errorem Bohemorum, & incipit: *Quia in nonnullis Mundi partibus peruersus mos pullulare incipit, &c.* Tertium Decretum continet damnationem triginta articulorum Ioannis Hus, & incipit his verbis: *Quia te- ste Veritate arbor mala fructus malos facere consuevit, &c.* Quartum Decretum continet declarationem præfatæ Synodi, quod salui conductus Hæreticis, seu de hæresi suspectis, quouis modo concessi, non sint seruandi. Incipit in hæc verba: *Præsens Sancta Synodus ex quouis saluo conductu per Imperatorem, Reges, & alios sæculi Principes Hæreticis, vel de hæresi diffamatis, putantes &c.* Quintum denique Decretum continet tenorem condemnationis Hieronymi de Praga, & incipit: *In Nomine Domini, Amen. Christus Deus & Saluator noster Vitis vera, cuius Pater Agri- cola est, &c.* Et post hoc Decretum sequitur immediate:

Nos igitur declarationes, Decreta, dif-
finitiones, reprobationes, mandata, inhi-
bitiones, statuta, nec non condemnatio-

P p nes,

*Hic finit Bulla
secunda Ioannis
XXIII. & se-
quuntur Decreta
Constantiensis Co-
cilij, quæ Marti-
nus V. integra
Bulla sua confir-
matione inseruit.*

*Extat hoc Decre-
tum in Actis Con-
stantiensis Con-
cilij Sessione 8.
Actus Sessione 13.*

Extat Sessione 15.

Extat Sessione 19.

Extat Sessione 21.

nes, & sententias suprà scripta rata habentes & grata, illaque Auctoritate Apostolicâ ex certâ scientiâ tenore præsentium confirmantes, & præsentis scripti patrocinio communientes, supplentes quoquè omnes defectus, si qui forsan propter solemnitates Iuris in procedendo non servatas interuenerint in eisdē. Volumus etiam & eâdem Auctoritate decernimus, quòd declarationes, diffinitiones, reprobationes, mandata, inhibitiones, statuta, nec non condemnationes, & sententiæ præinsertæ plenam vim, plenumque robur, & vigorem per omnia habeant, & ad ea vbilibet probanda hæ nostræ litteræ plenè sufficiant, quodcumque & vbicumque eas siuè in iudicio, vel alibi exhiberi contigerit, vel ostendi. Nulli ergo. &c. nostræ approbationis, ratificationis, confirmationis, communitiois, suppletionis, voluntatis, & Constitutionis infringere, &c. Si quis &c. Datum Constantiæ octauo Kal. Martij, anno primo.

Ex

22. Aprilis anno 1418.

Reverendi in Christo Patres, Nobiles, Venerabilesque, & Circumspecti Viri, Domini, & Magistri Nicolaus Archiepiscopus Gneznenſis, Iacobus Episcopus Plocenſis, Petrus Baleſtæ Protonotarius Apoſtolice Sedis, Prepoſitus Eccleſiæ D. Mariæ Lauticienſis Gneznenſis Diœceſis, Paulus Wladimiri Canonicus, & Cuſtos Eccleſiæ Cracouienſis, Ioannes de Tolliſchabo Caſtellanus Caliſienſis, & Zauiffius Niger de Garbolo Capitaneus Cruſiritienſis, Milites, Oratores, & Ambaſſiatores Sereniſſimi Principis Wladiſlai Dei Gratiâ Poloniæ Regis, nec non Illuſtriſſimi Principis Domini Alexandri, aliàs Witoldi Magni Ducis Lituaniæ per organum Venerabilis & circumspecti Viri D. Gasparis de Peruſio Aduocati Sacri Conſiſtorij, eidem Domino noſtro, & Sacro Concilio per modum ſupplicationis, & cum inſtantia & reuerentiâ, quâ decuit, exponi fecerunt nomine Dominorum Regis, & Ducis præfatorum, quatenus libellus cuiuſdam fratris

Legati Regis, Poloniæ petunt in publica ſeſſione damari libellum Ioannis à Falckenbergh à Deputatis Concilij cenſuratum, idq; iuxta de criminationem Nationis, & Collegij Cardinalium.

P p 2

Io-

Ioannis à Falckenbergh notoriè crudelissimas hæreses continens per Iudices in causâ Fidei à Sacro Constantiensi Concilio deputatos ritè, rectè, cum omnique debitâ solemnitate, & maturitate tamquàm notoriæ hæreses continens, vt hæreticaliter damnatus, nec non etiam per omnes Nationes eiusdem Concilij, ac Sacrum Collegium Reuerendissimorum S. R. E. Cardinalium dictum Sacrum Concilium integrantes, & constituentes conclusum, & ordinatum, prout publicis, & authenticis Scripturis, siuè Instrumentis per ipsum ibidem exhibitis, & ostensis liquidè apparet, quòd idem libellus tamquàm hæreses, & alia multa, & quasi infinita mala & errores continens in Sessione publicâ per Sacrosanctum Concilium cum hæresibus, erroribus in eo contentis & descriptis, publicè damnaretur, seù publicè damnatus nuntiaretur. Et propterea humiliter & deuotè supplicabant Oratores, & Ambasciatores præfati præfato Sanctissimo Domino nostro Papæ, quatenus ante dissolutionem eiusdem Concilij dictus libellus cum hæresibus, & erroribus in eo contentis, in ipsâ Sessione publicâ tamquàm hæretica-

ca-

cales, hæresesque, & errores continens
damnaretur, seu damnatus nuntiaretur,
cum ad extirpandum hæreses præfatum
Concilium Sacrosanctum esset inter cæ-
tera principaliter conuocatum & congre-
gatum: alioquin nomine quo supra pro-
testabantur de grauamine, & de appellan-
do ad futurum Concilium, & de prose-
quendo appellationem, & appellationes
interponendum, & interponendas loco, si-
uè locis & diebus, temporibus, & horis,
de quibus ipsis Dominis Regi, ac Duci, &
eorum Oratoribus, & Procuratoribus, &
eorum, quibus visum fuerit, expedire.
Et multa alia dixit, petijt, & protestatus
fuit, prout & quemadmodum in quâdam
papyri cedulâ petitionem, protestationem,
& alia per ipsum requisita continens, quàm
in suis tenebat manibus, plenius contine-
tur, cuius lecturam & publicationem ipse
nomine quo supra obtulit facere, aut per
alium fieri facere. Quibus sic propositis,
protestatis, requisitis, & oblatis præfatus
Sanctissimus Dominus noster Papa, cum
nonnulli alij multum dicerent, & tumult-
um facerent, imposito omnibus silentio,
dixit, respondendo ad prædicta, quòd om-

nia

*Martinus V.
sess. 45. declarat,
quanam DECRE-
ta Constantiensis
Concilij probet,
quanam non.*

nia, & singula determinata, conclusa, & decreta in materijs Fidei, per præsens Sacrum Generale Concilium Constantiense conciliariter, tenere, & inuiolabiliter obseruare volebat, & numquam contrauenire quoquo modo, ipsaque sic conciliariter facta approbat, & ratificat, & non aliter, nec alio modo.

Et illud idem iterato fecit dici per organum Venerabilis & Circumspecti Viri Domini Augustini de Pisis Fiscalis, & Sacri Consistorialis Aduocati prædicti, qui de hoc à Dominis Apostolicæ Sedis Protonotarijs, & Notarijs ad conscribendum Acta Concilij ordinatis, ac deputatis, & alijs præsentibus, & eorum quolibet petijt nomine dicti Domini nostri Papæ publicum, seu publica Instrumenta per eos, & eorum quemlibet conficienda ad æternam rei memoriam. Et ex post Venerabilis & Circumspectus Vir Dom. Paulus Wladimiri Decretorū Doctor, vnus de Ambassiatoribus ipsorum Dominorum Regis, & Ducis, volens proponere & adimplere, quæ per dictum Dominum Gasparum de Perusio Aduocatū omissa fuerant super libello præfato, ac etiam volens cedula,

de

de qua suprà fit mentio, legere, & publica-
re, incæpit loqui, & proponere, & cùm
vellet legere & publicare dictam cedu-
lam, fuit sibi per dictum Dominum Au-
gustinum de Lante de Pisis Aduocatum,
de mandato dicti Domini nostri Papæ, vt
idem D. Augustinus asseruit, ibidem co-
ram eodem Domino nostro stantem im-
positum silentium sub pœnâ excommu-
nicationis.

*Martinus V. im-
ponit Legatis Re-
gis Polonie ad
futurum Conci-
liū appellare vo-
lentibus silentiū
sub pœnâ excom-
municationis.*

Quo quidem silentio imposito, idem
Paulus tacuit, &c.

*Ex Tractatu Ioannis Gersonij, cui titulus:
Quomodo, & an liceat in causis Fidei
à Summo Pontifice appellare, seu
eius Iudicium declinare.*

QUÆRITUR, vtrum hæc assertio sit Ca-
tholica, tam Iure Diuinitùs pro-
mulgato, quàm etiam humano, qui-
bus Sacrorum Canonum auctoritas inni-
titur: *Nulli fas est à Supremo Iudice, vi-
delicet Apostolicâ Sede, seu Romano Pon-
tifice Iesu Christi Vicario in terris appel-
lare, aut illius iudicium in causis Fidei
(que tamquàm maiores ad ipsum, & Se-*

*Decretū à Mar-
tino V. in Consi-
storio publico Co-
stantiæ editum.*

dem

302 *Acta & Gesta Const. Conc.*
dem Apostolicam deferenda sunt) *declina-*
re? Arguitur, quòd sic Auctoritate San-
ctissimi Domini Martini Papæ V. in suâ
Constitutione, *Ad perpetuam rei memo-*
riam, factâ, & promulgatâ in Consistorio
Generali celebrato Constantiæ sexto Idus
Martij, Pontificatus sui anno primo, ubi
reperitur hæc Assertio, sicut dicitur & vi-
detur in Canonum litterâ manifestè fun-
dari.

Arguitur in oppositum primò auctori-
tate determinationis, siuê Constitutionis
Generalis Concilij Constantiensis: quæ de-
terminatio multipliciter facta est, & pra-
cticata, & specialiter in Sessione publicâ
celebrata die 6. Aprilis anno 1415. quæ
sic habet: *Inter cetera &c.*

Et primò declarat, quòd Sancta Syno-
dus &c.

Item declarat, quòd Quicumque cuius-
cumque status, &c.

E R R A T A.

Pag. 120. & pag. 145. lin. 5. 1417. *lege* 1416. pag. 136. lin. 7. Cel-
læ *lege* Sellæ. pag. 269. lin. 3. poterat. *lege* potest. Si autem alia
errata occurrant, Lector benivolus ea corrigere dignetur.

IN-

INDEX ACTORVM, ET

RERVM MEMORABILIVM.

*Quæ Numeris Romanis notantur, in Prolegomenis, quæ verò
Numeris Arabicis, in Tractatu, & Actis Tractatui
subiunctis continentur.*

A

Abbatis Panormitani testimonium de contentione circa auctoritatem reformandi Ecclesiam. Pag. 29.
Acta Constantiensis Concilij ex varijs Manuscriptis Codicibus. 213. & seq.
Albani Proregis Scotiae litteræ ad Congregationem in Constantia. LVI. 251.
Alexander Quintus Pifis electus in Pontificem. XXVIII.
Alphonfus succedit patri suo Ferdinando in Regnum Arragoniæ, & ditiones. L.
Eius ditiones & Regna. LII.
Eius Legati intrant Constantiam. LI.
Dicunt se hoc Concilium nolle agnoscere pro Generali, nisi post unionem Benedicti XIII. LII. 115. 251.
Unionem ineunt sub certis conditionibus. LII.
Antonini iudicium de Pifani Concilij sententia contra Gregorium XII. 75.
Appellatio à Concilijs ad Romanum Pontificem, teste Gelasio, licita. 210.
Appellatio à Romano Pontifice ad Concilium, quantumvis Generale, illicita, & à Martino V. interdicta. 188. 210.
Arma seu Insignia Gregorij XII. Constantiæ in Diocesi, & præ-

A

sentia Ioannis XXIII. appensa ante Palatium Legatorum eiusdem Gregorij. XXIX.
Amouentur de nocte, & quantum difficultates illam ob rem exorta sint. XXX. 153. 215.
Aretini testimonium de cessione Pontificatus facta à Ioanne XXIII. Florentiæ. 136.

B

B Arcinonenfis Conuentus sub Benedicto XIII. 141.
Basileenses compilarunt Acta Constantiensis Concilij. 13.
Compilationis illius prima editio. 15.
Est corrupta quoad primum Decretum Constantiense Sessionis Quartæ. 5. 8. 11.
Omissa in illo vox *ad fidem*. 16.
Addita clausula: *Ad reformationem Ecclesiæ in Capite & membris*. 18.
Basileenses ipsi in Regesto Actorum suorum referunt Gestas Constantiensis, ex quibus constat de clausula reformationis indebitè adiuncta. 44.
Arte tamen vtuntur in referendis Gestis illis, omittentes ea, quæ causæ suæ non fauent. 94. 109.
Basileense Concilium quoad Decretum

Qq

cre-

Index Actorum.

creta de Superioritate numquam ab Eugenio IV. approbatum fuit. XV.
Benedictus XII. ante & post assumptionem ad Pontificatum ostendit, Ioannem XXII. ab errore de differenda Visione beatifica immunem esse. XI.
 Eius Bulla originalis de Visione beatifica in Vrbe reperta, & à quo. XII.
Benedictus XIII. in schismate electus prauo iuramento cedendo Pontificatui, quando alterius Obedientia Pontifex cederet. XXV.
 Deponitur in Pisano Concilio tamquam schismaticus & hæreticus. XXVII.
 Eius Obedientia ante Pisanum Concilium quam latè sese extenderit. XXIV.
 Fugit ad Perpignianum. XXVI.
 Tenet, se Concilij iudicio subiectum non esse. XXVI. 140.
 Eius Obedientia post Pisanum Concilium. 118.
 Deponitur Constantia tamquam periuus, schismaticus, & hæreticus. LXI.
Bonifacius VIII. in schismate electus. XXV.

C

Cælestinus I. in Commonitorio ostendit, Romani Pontificis iudicium esse supra Concilium. 87.
Chalcedonense Concilium agnuit summam Pontificis auctoritatem. 88.
Cardinales duarum Obedientiarum conuocant Pisanum Concilium. XXV.
Cardinalium illorum littere, quibus Gregorium XII. ad Concilium Pisanum duxerunt conuocandum. 72.
Cardinales Constantia adunati mittunt tres Legatos ad Ioannem XXIII. Schaffusam. 79. 219.
 Nolunt interesse Sessioni III.

Constantiensi, quia id indecorum putabant. XXXVI.
Cardinales Legati Constantiam reuerfi multa proponunt pro parte Ioannis XXIII. sed non attenditur ad eorum dicta. 221.
 Auctoritatem Ioannis XXIII. supra Concilium esse contendunt, & orto contra eos clamore, insalutato hospite ex Congregatione discedunt. XXXVII. 81.
 Offerunt nomine Ioan. XXIII. procuratorium ad Papam cedendum, sed contemnuntur publice. XXXVIII. 82. 233.
 Nolunt admittere Decreta Sessionis Quartæ, ad quam venire recusant, nisi prius omittantur, quæ auctoritatem Sedis Apostolicæ tangebant. XXXIX. 51. & seq. 91.
Cardinalium aduifamenta cum Nationibus Sessione Quartâ communicata. 228.
 Monent inter alia, quod omitterentur illæ materiæ, quæ habent magnas difficultates, & maturam exigunt deliberationem. XLI. 84. 106.
 Protestantur contra Decreta Sessionis Quintæ. XLII. 107. 231.
 Post protestationem non conserunt Decretorum publicationi Sessione Quinta, sed potius eam mediante Cardinali Florentino palam improbarunt 108.
 Frustra petunt suffragium à Nationum suffragijs distinctum. XLIV. 104.
 Nemo pro eis in Sessionibus tulit suffragium ante Sessionem Vndecimam. 105.
 Conqueruntur de contemptu. 104. 234.
 Protestantur contra Decretum Sessionis Decimequartæ de non eligendo sine consensu Concilij Pontifice. LXII. 121.
 Ipsa eorum protestatio. 253.
 Volunt, quod ante reformationem præcedat electio Pontificis.

& rerum memorabilium.

- cis. LIX.
 Cardinales protestantur hanc ob-
 rem contra Nationem Germa-
 nicam, & Regem Romanorum
 Sigismundum. LXIII. 123.
 Ipsa eorum protestatio. 255.
 Contemnunt terrores & minas,
 parati pro Vnionem sanguinem
 effundere. LXVI. 267.
 Castellæ Regum litteræ ad Con-
 gregationem quatuor Nationū
 in Constantia. LI. 115. 250.
 Subtrahunt obedientiam Bene-
 dicto Decimo tertio. LV. 250.
 Legati eorum intrant Constanziam,
 & ante Vnionem volunt
 certificari de modo electionis,
 & libertate Patrum. LVIII.
 Vniunt se Concilio, illud de
 nouo conuocantes. LIX.
 Clemens Quintus transfert Sedem
 Apostolicam in Galliam. XXIII.
 Clemens Septimus in schismate
 electus iterum Sedem Auenionem
 transferre conatur. XXIV.
 Concordata Narbonensis. XIII.
 XLIX. 242.
 Concilium tempore Schismatis
 esse supra dubios Pontifices
 cōmuniter admittitur. LXVII.
 & 73.
 Esse supra indubitatum Ponti-
 ficem, non fuit decusum in Pi-
 sano Concilio. 72.
 Quæstio de Superioritate Con-
 cilij, quandonam Constantia a-
 gitari coepit. 78.
 Varia sententiæ circa quæstio-
 nem illam tempore Constanzien-
 sis Concilij. 140. & seq.
 Concilium Vniuersale vt indubi-
 tatum sit, debet legitima au-
 thoritate conuocari. 126. &
 261.
 Constantiensis Concilium auctori-
 tate Ioan. Vigésimi tertij tem-
 pore Schismatis conuocatum
 fuit. XXIX.
 Tenebāt aliq̃ Obedientiæ, quod
 Concilium illud legitime con-
 uocatum non esset. 126
 Fit noua illius conuocatio pro
 vnione Gregorij Duodeci-
 mi. XLVIII. 240.
 Alia pro vnione Regni Arra-
 gonum. LIII.
 Alia pro vnione Comitis Fu-
 xi. LV.
 Alia pro vnione Regni Nauar-
 ræ. LVI.
 Alia pro vnione Regni Castel-
 læ. LIX.
 Concilium Constantiensis viam
 cessionis pro sedando Schismate
 amplectitur. XXXVI.
 Turbatur ex fuga Ioannis Vi-
 gesimi tertij. XXXIV.
 Sessio eius Tertia absentibus Io-
 anne, & omnibus ferme Car-
 dinalibus celebrata. XXXVI.
 Sessio eius Quarta tumultuosè
 conclusa. XXXVIII.
 Sessioni Quintæ contradicunt
 Cardinales, & Regis Christia-
 nissimi Oratores. XLII.
 Acta illius primū edita sunt,
 ex compilatione Basileensium.
 15.
 Corrupta sunt quoad Decretū
 primum Sessionis Quartæ. 100.
 & 120.
 Non habebatur pro Vniuersali
 ante Vnionem Benedicti Deci-
 mi tertij. LVII. 114. & seq.
 Plures dubitabant de eius Au-
 thoritate. 100. 120.
 Clerus & populus nonnullorum
 Regnorum, & Prouinciarum,
 ante electionem Martini Quin-
 ti illi non adhærebant. LXIV.
 123. 257.
 Constantiensis Concilium habuit
 auctoritatem deponendi Ioan-
 nem Vigésimum tertium, licet
 non habuerit potestatem supra
 vnum & indubitatum Ponti-
 ficem. 135.
 Vsum est auctoritate directiua,
 non coactiua supra iudicatum
 Pontificem. 102. 166. 169. &
 seq.
 Confirmatum est à Sede Apo-
 stolica. & circa quam. 198.
 Constitutio Synodalis differt à
 dogmate fidei. 179.

Index Actorum.

D

- D**ecreta de Potestate Ecclesiastica Sessionibus IV. & V. Constantie edita. 2. 59.
Decretum I. Sessionis IV. ex Collectione Actorum à Protonotarijs Concilij conscriptorum. 214.
Decreta Sessionis Quarte precipitanter, & exacerbatis Patrum animis apud Nationes conclusa. XXXIX. 83.
Decretum primum Sess. Quarte ex Compilatione Basileensium corruptum ad manus nostras peruenit. 17.
 Licet intelligatur iuxta sensum Auctoris Tract. Historici, non fauet opinioni Gallicanæ Ecclesiæ de superioritate Concilij, cum solum agat de tempore Schismatis. 54.
Decreta Sessionis V. sine debito illis examine apud Deputatos Nationum conclusa. XLI. 90.
 contra protestantibus pluribus Patribus edita. 102. 106.
 Quo sensu à Patribus post trium Obedientiarum Unionem exposita. 162.
 Per modum Constitutionis Synodaliū duntaxat edita. 178.
 In sensu de superioritate Concilij sapius eis contradictum Constantiæ. 185.
 A Martino Quinto illo sensu confirmata non sunt. 183.
 Quanam Decreta à Martino confirmata fuerint. 133.
Decretum Constantiense de non eligendo sine consensu Concilij Pontifice Sessione XIV. editum, à tribus Nationibus & Collegio Cardinalium in dubium renocatum. 125.
 Ipsum Concilium diu desuper egit, & an edi potuerit, disputauit. LXIX.
Decretum de reformatione Sessione XL. Constantiæ editum, & quonam modo. 168. 270.

E

- E**dmundi Richerij sententia de Conciliorum superioritate ex Decretis Constantiensis Concilij probanda. 150.
 Ait Ioannem 23. habitum fuisse pro indubitato Pontifice. 151.
 Putat Martinum V. probasse Acta Constantiensia, quia id Concilium decreuerat. 190.
 Refellitur ipsius opinio. 195.
Electio Pontificis spectat ad Cardinales, quorum suffragijs exclusis Pontifex electus à multis non agnosceretur. LXIX.
Ephesini Concilij testimonium de suprema Sedis Apostolicæ Auctoritate. 88.
Errores vndecim, quibus inniuntur capita Tractatus historici, de Constantiensis Concilio. LXXXIV.
Eugenius IV. non approbavit Decreta Basileensis Concilij. XV.
 Eius testimonium de contradictione Patrum contra Decreta Constantiensia. 102.
 Aliud testimonium eius, de sententia Obedientiarum circa Vniuersalitatem Constantiensis Concilij. 114.

F

- F**erdinandus Rex Arragonum init concordata super Vnione. XLVIII.
 Eius Legatus intrat Constantiam, & solus statuto tempore comparet ad incundam Unionem pro parte Obedientiarum Benedicti. L.
Florentinum Concilium edit Decretum de Primatu Pontificis. II.
 Versio eius Latina non est corrupta, sed genuina & authentica. IV.
 Non continet limitationem Auctoritatis Pontificiæ. III.
 Decreti illius originalia quot in Regionibus confirmata. IV.
 Fi-

Fidei materia quid comprehen-
derit in Concilio Constanti-
ensi. 178.
Francisci Narbonensis Episcopi
epistola de Concordatis Nar-
bonensibus. 240.
Franciscus Zabarella Cardinalis
Florentinus protestatur contra
Sess. Tertia Decreta. XXXVII.
Spectabat ad ipsum tamquam
ultimum Cardinalem Decre-
torum in Sessionibus publica-
tio. XL.
Dicit clausulam de reforma-
tione in Capite, & in mem-
bris non solum falsam, sed &
præter communem delibera-
tionem additam Decreto pri-
mo Sessionis Quartæ. XLI.
Aliqualiter disputat cum De-
putatis Nationum super De-
cretis Sessione V. publican-
dis. XLI, 89.
Noluit legere Decreta Sessionis
Quintæ. XLIII. 107.
Eius sententia de Auctoritate
Concilij circa reformationem
Ecclesiæ. 145.
Fuxi Comitum Legati incunt Vnio-
nem. LV.

G

Gallicanæ Ecclesiæ Docto-
res in Decreto de Visio-
ne Beatifica apud Castrum Vi-
cennatum olim edito testan-
tur, Ioannem XXII. nihil cir-
ca illam definiisse. XIII.
Gallicanæ Ecclesiæ sententia de
Decretis Constantiensibus Ses-
sionum Quartæ & Quintæ. 3.
Ii non fauet Decretum primum
Sess. Quartæ. 55.
Gallicani Codd. M. SS. testantur
à Decreto primo Sess. Quartæ
abesse debere clausulam de
reformatione. 48.
Gallia Regis Legati ad Ioannem
XXIII. Schaffhusam perueni-
unt. XXXV.
Sese coniungunt cum Cardina-
libus ad ruendam Auctoritatem
Pontificiam, Ibid. & III.

Nolunt venire ad Sessionem
Quartam, nisi omitterentur
quædam in Decretis contra
Auctoritatem Sedis Apostolicæ
statuta. XXXIX. 52.
Protestantur contra Decreta
Sess. Quintæ. XLII. 111. 231.
Referunt, in Decreto primo
Sess. Quartæ omittendam clau-
sulam de reformatione. 48.
Gallicana Natio conqueritur le-
gam libertatem Concilij. LX.
Germanica Natio petit assecura-
tionem, & cautionem per De-
cretum irritans, quod post e-
lectionem Pontificis fieret re-
formatio. 162. 268.
Gersonij testimonium de ijs,
qui ante Concilium Constanti-
ense tenuerunt, Romanum
Pontificem nullo casu posse
deponi. 142.
Eius sententia de superiorita-
te Concilij. 148.
Habet sermonem in derogationem
Sedis Apostolicæ. XXXIV.
& 80.
Gersonius in locis ab Auctore
Tractatus historici adductis non
citatur clausulam de reformatio-
ne ex Decreto primo Sessionis
Quartæ. 32. & seq.
Citat Decreta Sessionis per mo-
dum legum. 180.
Eius Tractatus, An & quomo-
do appellare liceat. 201.
Gobelinus Persona testatur De-
cretum primum Sessionis Quar-
tæ imperfectè publicatum fu-
isse. 42.
Eius testimonium de seditione
orta ob reformationem. LXII.
Gregorius XI. Sedem Apostoli-
cam Auenione transfert Ro-
mam. XXIII.
Gregorius XII. in Schismate e-
lectus prauo iuramento de re-
nuntiando Pontificatu, quando
aduersarius renuntiaret. XXV.
In Concilio Pisano tamquam
hæreticus depōnitur, sed non
acquiescit sententiæ, & plures ei
adherere pergunt. XXVIII. 75.
Eius insignia Constantiæ assi-
xa

Index Actorum

xa, & amota. XXX. 153. 215.
Eius Legati petunt saluum
conductum, & intrant Constan-
tiam in habitu Cardinalitio &
Prelati. XXX. 156. 219.
Cedit Pontificatui, sed pra-
uia noua Concilij conuocatio-
ne. XLVI. 116. 157. 239.
Quinam in eius Obedientia
permanferint vsque ad cessionem
Pontificatus. 117.

H

H Adrianus VI. ex incertis ru-
moribus scribit, à Ioanne
XXII. Quaestionem de Visione
Beatifica post resurrectionem
Corporum differenda decisam
fuisse. VII.
Ei refragantur omnes Aucto-
res cogitanei. XIV.
Hieronymus de Praga Constan-
tia incarceratur. 279.
Igne comburitur. 280.
Hispani ante Vnionem Benedicti
XIII. Non habuerunt Conci-
lium Constantiense pro Vni-
uersali. XLIX.
Hispani Nationem facere incipi-
unt in Concilio Constantien-
si. LV.
Dicunt expressè, se non tene-
ri Decretis Sess. XIV., quia
non adfuerant, dum statueren-
tur. LXIV. 124. 259.
Hussitarum secta damnatur. 281.

I

Iacobi Sancti Prisca Cardina-
lis libellus de Visione Bea-
tifica. XI.
Innocentius VII. in Schismate
electus. XXV.
Ioannes XXII. non determinauit
Quaestionem de differenda vi-
sione Beatifica post corporum
resurrectionem. VIII.
Varia hac de re aequalium
Scriptorum testimonia. IX.
Ipse Ioannes mentem suam
exponit, & de facto suo testi-
monium reddit. X.

Ioannes XXIII. in Pontificem
electus tempore Schismatis.
XXIX.
Conuocat Concilium Roma-
num contra VVicleffistas. 282.
Eius Bullæ in Concilio Roma-
no contra VVicleffistas edi-
tæ. 283.
Conuocat Constantiense Con-
cilium. XXIX.
Constantiam ingreditur & dua-
bus prioribus Sessionibus præ-
sidet. XXIX.
Offert cessionem Pontificatus,
casu quo alij duo contendentes
cedant. XXXIII.
Nolens dare Procuratorium ad
nomine suo Pontificatui ceden-
dum fugam arripit, & Schaffu-
sam peruenit. XXXIV.
Mandat Curialibus, vt relicta
Constantia ad se Schaffusam
veniant. 220.
Conqueritur cum Oratoribus
Regis Gallie, post fugam suam
falsa & erronea contra Sedis
Apostolicæ Auctoritatem Con-
stantiæ dicta fuisse. XXXV. 98.
Contradicit Decretis aduersus
Auctoritatem Sedis Apostolicæ
editis. 98.
Multa Concilio opponit in-
litteris ad Polonia Regem
datis. 99.
Mittit litteras ad Ducem Bi-
turicum Parisijs in Sorbona
lectas. 100.
Schaffusa discedit. XXXIX.
& 224.
Pro dubio Pontifice habetur.
XXXII. 152.
Tenuit, ob solum crimen he-
reseos contra Pontificem agi
posse. 143.
Hareseos indebitè accusatus
fuit. XLV. 159. 235.
Promittit se sententiam Con-
cilij accepturum, & Papatui
renuntiaturum. 237.
Papatui renuntiat. XLVI. 161.
Venit Florentiam & pedibus
Martini aduolutus eum verum
Pontificem agnoscit. 136.
Eius vita auctore Niemo con-
scripta. 81. Ioan-

Ioannis Petit propositio de occidendo Tyranno damnata à Concilio Constantiensi. 131.
Ioannes Falckenberg libellus famosus. 181.
Contra Polonos editus, à Gnesnensi Archiepiscopo offertur Nationibus. LVII. 200.
Agitur de eius condemnatione in Sessione ultima Constantiensi. 181.
Ioannis Hus articuli & opuscula damnata. 279.
Italia ante electionem Martini V. fluctuabat circa obedientiam Concilio Constantiensi præstandam. 123.

L

L Annoius primus mortalium erravit, in affirmando Dec. Florent. de Primatu Pont. male versum esse in Latinum. III.
Error illius ex Autographis Concilij Florentini Decretis refellitur. V.
Legatus Regum: Vide Gallia, Aragonia, Castella, Navarra &c.

M

M Aimbourgi Tractatus Historicus de Romana Ecclesia, qua occasione editus fuit. I. 5.
An nitatur factis irrefragabilibus. XXI. 11.
Ex Launoij scriptis confectus est. VI.
Varia in eo continentur veritati aduersa, ut quæ tradit Auctor de corrupta Florentini Decreti versione. III.
Item qua de Ioanne XXII. memorix prodidit circa Questionem de Visione Beatifica. VII.
Item quæ de mente Pij II. circa confirmationem Basileensis Concilij tradidit, ac de doctrina antiqua à Pio memorata affirmavit. XV.
Vndecim Auctoris illius erro-

res circa Concilium Pisanum & Constantiensem Synodum commissi.

LXXXIV.
Minus rectè putat, Acta Constantiensia, prout edita sunt, ex Manuscriptis Cod. corrigi non posse. 5.
Non rectè tueretur, Decreto primo Sessionis Quartæ adesse debere clausulam de reformatione Ecclesiæ in Capite, & membris. 23. 58.
Malè allegat Gersonium pro illa re. 33.
Confundit Sessionem Quartam cum Quinta. 39.
Sibi non constat circa examen Questionis de superioritate Concilij Constantiæ institutum. 77.
Omittit, quæ instituto suo non fauent. 95.
Non rectè putat, Ioannem XXIII. metu perpetui carceris Pontificatui renuntiasse Florentiæ. 137.
Probare conatur, Martinum V. bis confirmasse Decreta Constantiensia de Potestate Ecclesiastica. 171.
Abiudicat Romano Pontifici supremam in confirmandis Conciliorum Decretis Auctoritatem. 189.
In sensum à mente Martini alienum detorquet eius Decretum de non appellando à Sede Apostolica. 202.
Manuscripti Codices Gallicani citati. 28. 31. 101. 103.
Manuscripti Vaticani & alij in Italia seruati. LXXI. 108. 134. 175.
Martini Quinti electio. LXX.
Init concordata cum singulis Nationibus. LXXI.
Auctoritate Apostolica confirmat Decreta contra errores VVicleffi & Hus edita. L. 130. 177. 180.
Bulla eius Confirmatoria nunquam ante edita. 193.
Diuersa est à Bulla executoria ad Inquisitores data, & post Acta

Index Actorum

Acta Constantiensia typis edita. 192.
Firmauit Sessio XXXV. vltra decreta supradicta Decretum contra propositionem Ioannis Petit de non occidendo Tyrannum. 131. 182.
Quadam alia Constantiensis Concilij Decreta confirmauit post finem Concilij. 135.
Nullatenus voluit admittere, Romanum Pontificem ob delicta quardam à Concilio iudicari posse, & deponi. LXX. 176.
Solutus obstitit Decreto Nationum & Cardinalium de libello Ioannis à Falckenberch in Sessioe publica damnando & proscribendo. 207.
Edit Constitutionem de non appellando à Romano Pontifice ad Concilium. LXXIII. 202.

N

Nationes singulae habent singula vota Constantiae in Sessionibus publicis. XXXVI.
Plures dubitant, an hic modus ferendi suffragia sit legitimus 100. 120.
Nationes statuunt precipitanter Decreta Sess. Quartae. XXXIX.
Tres Nationes cum Collegio Cardinalium protestantur de pramittenda electione Pontificis ante reformationem. LXIII.
Ipsa Nationum protestatio. 255.
Nicena Synodus Generalis Septima quam deliberatè egerit circa materiam de imaginibus. 86.
Nicolaus Gneznenfis Episcopus virget damnationem libelli Ioannis à Falckenberch. LXXII.

O

Obedientia Benedicti XIII. & Gregorij XII. ante Pisanum Concilium in quas Regionem diuise. XXIV.
Obedientia eorundem post Pisanum Concilium, earumque

limites. XXVIII. 117.
Obedientia Gregorij XII. vnit se Sess. XIV. Concilio Constantiensis. LXVII. 238.
Obedientia Benedicti XIII. init Concordata Narbonensis cum Concilio. XLVIII.
Obedientia Benedicti & Gregorij non habuerunt Concilium Constantiensis pro Vniuersali, nisi post suam Vnionem. 114.

P

Petrus de Alliaco Cardinalis Cameracensis edidit Tractatum de Ecclesiae potestate, & quo anno. LIII.
Eius sententia de superioritate Concilij tempore Schismatis quanam. 144.
Habet Ioannem XXIII. pro dubio Pontifice. XXXII. 152.
Odium Ioannis XXIII. hanc ob rem incurrit. 97.
Protestatur contra Decreta Sessionis Tertiae. XXXVII.
Proponit difficultates contra auctoritatē Constantiensis Concilij à pluribus motas. 120.
Petrus Plaouit Doctor Parisiensis habet sermonem in Concilio Pisano, & quid testatus sit de Vniuersitatum Galliae sententijs. 64.
Pisani Concilij conuocatio ad extirpationem Schismatis. XXV.
Pisanum Concilium non decidit Questionem de superioritate Concilij extra tempus Schismatis. XXVI. 72.
Habuit duos de Papatu contententes pro dubijs Pontificibus. 69.
Ne quidem est ausum deponere Pontifices tempore Schismatis viuentes, nisi ob crimen haeresis. XXVII. 143. 159.
Deponendo duos de Papatu contententes Schisma adauxit. XXVIII. 75.
Pisani Concilij Acta. 66.
Pius II. eiusque sententia de pro

probato per Eugenium IV.
Basileensis Concilij progres-
su. XV.
Eius mens circa antiquam de
Conciliorum auctoritate sen-
tentiam. XVI.
Tuetur, Romanum Pontificem
iuxta antiquitatis sententiã nul-
lius iudicio subiectum. XVIII.
Poloniae Legati appellare vo-
lunt ad futurum Concilium.
LXXIII. 206.
Iis silentium imponitur sub
poena excommunicationis.
LXXIII. 208.
Portugalliae Regis Legati intrant
Constantiam post Sess. XXI.
& protestantur contra concef-
sa Arragonensibus vota. LII.

R

Reformatio Ecclesiae in Ca-
pite, & membris à qui-
busnam denegata Constantien-
si Concilio. 23.
Abesse debet clausula de re-
formatione à Decreto primo
Sessionis Quartae. 41.
Ob reformationis materiam
varij tumultus Constantiae or-
ti. LIX. 162.
Quam cautè de illa actum Ses-
sione Trigesimanona. LXVII.
Reformationis Capita post ele-
ctionem Pontificis eiusdem iu-
dicio reservata. 1276.
Rex Roman. Vide: Sigismundus.
Regis Romanorum non e-
rat, se rebus Ecclesiasticis im-
miscere. 264.
Romanus Pontifex Caput, &
Pastor Ecclesiae, & Christi Vi-
carius. 256.
Eius Auctoritas à Florentino
Concilio exposita. II.
Est Suprema & Monarchica
teste Pio II. XIX.
Eam antiqua Concilia agno-
uerunt. 87.
Eius est de Conciliorum De-
cretis iudicare, non Concilio-
rum subire examen. 88.

Anemine in dicari potest. 166.
Est supremus in causis fidei iu-
dex, vt habet Martinus Quin-
tus. 204.
Ab eo ad Concilium appella-
re non licet; quod superiorita-
tem eius enunciat. 208. & seq.
Habet auctoritatem confirman-
di Decreta Concilij. 197.
Non tenetur Decretis Sessio-
nis Quartae & Quintae Constan-
tensis Concilij à sese non pro-
batis. 125.
Romanus Pontifex electus li-
gari non potest. LXVI. 163.
Quomodo id intelligendum
sit. 167.
An ob aliquod crimen deponi
possit. 97. 141. 142. 174.
Romanae Synodi Acta contra
Vviclesiasticas. 283.

S

Schisma Antiochenum. 76.
Schismatis Occidentalis ini-
tium ex Clementis VII. ele-
ctione. XXIV.
Non sopitum sed adauctum
fuit Alexandri V. electione
Pisis. XXVIII.
Schismatis tempore an Conci-
lium potestatem coactiuam ha-
beat supra Pontificem. LXVII.
Scotia adharet Benedicto XIII.
eiusdem Viceregis litterae ad
Congregationem in Constan-
tia datæ. 251.
Sedes Apostolica Auenionem
translata. XXIII.
Sessioni Quartae quinam interfue-
rint, & Acta eiusdem. 226.
& seq.
Sessionis Quintae preparatoria, &
Acta. 223.
Sessionis Quartae & Quintae diffe-
rentia quoad Decretorum Au-
thoritatem. 57.
Sigismundus Romanorum Rex
petit consilium de saluo con-
ductu Legatis Gregorij tribu-
endo. 217.
Rogatus dat litteras securita-
tis.

Rr

Index Actorum & rerum memorabilium.

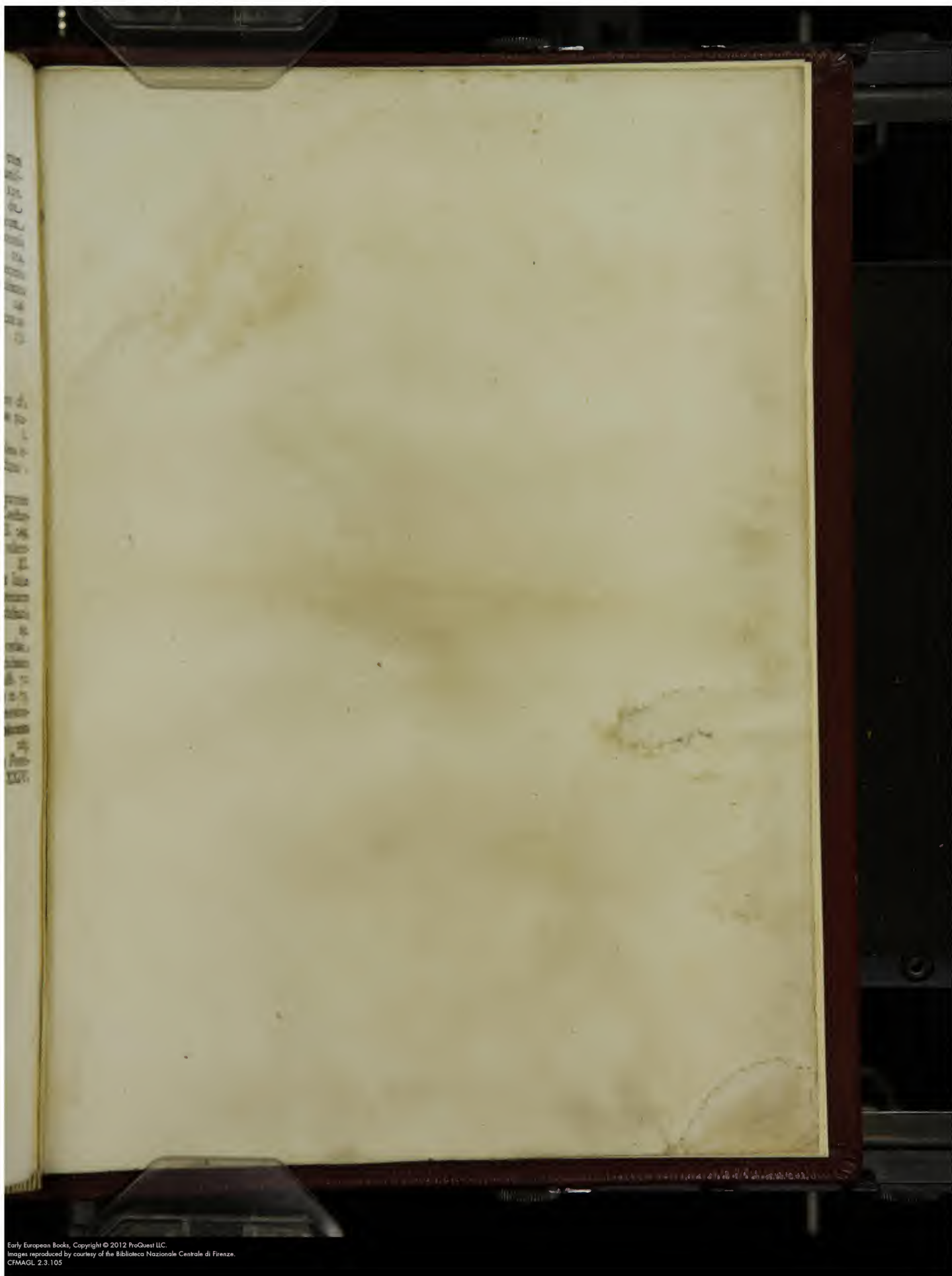
- eis. 268.
 Intercedit apud Nationes, vt
 relinquuntur Sess. Quarta ea,
 que Cardinalibus displicent.
 XL. 52. 224.
 Facit vt Cardinales ad Sessio-
 nem Quartam veniant. 225.
 Post inita Concordata Narbo-
 nensis redit Constantiam. LVII.
 Vult, vt reformationis materia
 pracedat ante electionem Pon-
 tificis. LX. 268.
 Statuit capere nonnullos Car-
 dinales. LXV. 266.
 Ad ipsum non spectabat causis
 Ecclesiasticis sese immiscere.
 264.
 Spondanus non rectè putabat,
 Cardinalibus in Constantiensi
 Concilio concessum fuisse suf-
 fragium à Nationum suffragijs
 distinctum. 103.
 Eius sententia de infirmatis à
 Martino V. duobus Sessionis
 Quarta Decretis. 184.
 Suffragiorum inæqualitas in Con-
 stantiensi Concilio à multis &
 sapius impetrata. 105.

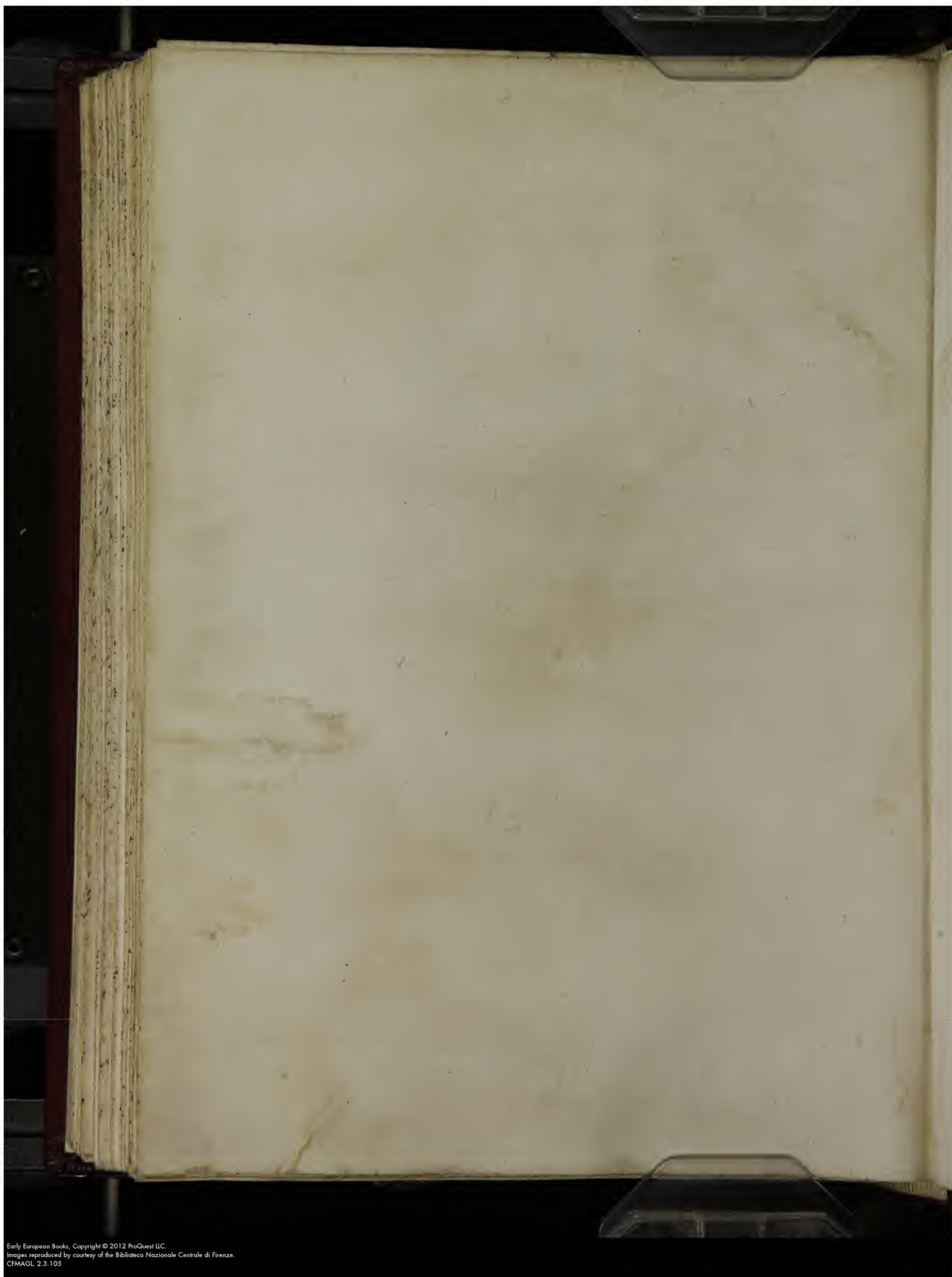
T
Tridentinum Concilium ob-
 tulit Acta sua Sedi Apo-
 stolice, eiusdem iudicio con-
 firmanda. 197.
 Nihil obest eius authoritati,
 quod eidem nō adfuerint Schif-
 matici & Hæretici. 128.
 Turrecremata testimonium de
 querela à Ioanne XXIII. cum
 Oratoribus Regis Christianis-
 simi interposita. 110.
 Aliud testimonium eius de
 sensu duarum Obedientiarum,
 circa Concilij Constantiensis
 vniuersalitem. 114.
 Eius testimonium de Decretis
 Sessionis Quarta de Schismatis
 tempore intelligendis. 146.
 Tyrannus priuata auctoritate oc-
 cidi non potest. 131.

V
Veritas sempiterna res est,
 contra quam nemo præ-
 scribere potest. 8.
 Veritates octodecim, quibus in-
 nititur præfens Tractatus.
 LXXVI.
 Vinctoniensis Episcopus patruus
 Angliæ Regis venit Constan-
 tiam. LXVIII. 269.
 Visio Beatifica ante resurre-
 ctionem. XI.
 Vniuersitatum Gallia & Italia
 sententia circa Auctoritatem
 Concilij tempore Schismatis
 supra Pontificem. 69.
 Vniuersitas Parisiensis censuit,
 Pontifices tempore Schismatis
 Occidentales dubios fuisse. 71.
 Eius conclusio hac de re. 73.
 Vnio Ecclesiæ duplex, membro-
 rum inter se, & membrorum
 cum Capite. 263.
 Urbanus VI. eligitur in Ponti-
 ficem. XXIV.

23.105

005645814

